

Agenda overleg projectgroep beheerplan N2000 – Coepelduynen

donderdag 2 juli 2009
14:00 – 16:30

locatie: HH Rijnland, Archimedesweg 1, Leiden

Uitgenodigd:

art.5.1-2e	(HHS Rijnland)
art.5.1-2e	(HHS Rijnland)
art.5.1-2e	(Provincie Zuid-Holland)
art.5.1-2e	(gemeente Noordwijk)
art.5.1-2e	(gemeente Katwijk)
art.5.1-2e	(Staatsbosbeheer)
art.5.1-2e	(Domeinen) - agendalid
art.5.1-2e	(DLG)

Agenda

1. **BN-waarden** en N2000 doelen: extra doelen
 - In de aanwijzing van de Coepelduynen als Beschermd Natuurmonument worden een aantal natuurwaarden genoemd die moeten worden meegenomen in het N2000 – beheerplan.

Toelichting hierop door art.5.1-2e (DLG)
2. instandhoudingsdoel **vochtige duinvalleien**: subtype B
 - in ontwerpbesluit is sprake van H2190A: open water. De focus van het beheerplan zal echter komen te liggen op een ander subtype van H2190, namelijk subtype B (kalkrijk), wat geen open water betreft.

Toelichting hierop door art.5.1-2e (DLG)
3. tabel **bestaand gebruik** in en om de Coepelduynen
 - volledigheid van de lijst
 - beoordeling van effecten op instandhoudingsdoelen
 - formulering / juridische aspecten

Toelichting en discussie
4. **habitattypenkaart** (optioneel)
 - presentatie stand van zaken habitattypenkaart

Toelichting hierop door art.5.1-2e (SBB)
5. **planning**
6. rondvraag

Overleg projectgroep beheerplan Natura 2000 – Coepelduynen

Dinsdag 16 februari 2010, 9.30 – 11.30

Locatie: Dienst Landelijk Gebied, Beatrixpark,
Wilhelmina van Pruisenweg 52 in Den Haag (naast station LNOI)

Voorstel Agenda

1. Terugblik op bestaand gebruik, effectbeschrijving en beoordeling vergunningplicht

De hoofdstukken 4 en 6 over deze onderwerpen zijn afgerond in concept, mede op basis van de bijeenkomst met de projectgroep op 2 juni 2009. De teksten van deze hoofdstukken worden niet besproken in deze bijeenkomst.

Wel worden een aantal vormen van bestaand gebruik, waarvoor in het beheerplan nu nog een voorlopige beoordeling is opgenomen, uitgelicht ter voorbereiding van het volgende punt. Ook wordt kort de werkwijze bij de beoordeling van vergunningplicht toegelicht.

2. Maatregelen en ontwikkeling instandhoudingsdoelen

Bespreking van voorgestelde maatregelen en daarmee beoogde ontwikkeling van de instandhoudingsdoelen. Dit aan de hand van een notitie hierover, die vooraf wordt rondgestuurd.

Belangrijke onderwerpen die hierbij aan bod zullen komen zijn:

- helmaanplant i.r.t. het verstuivingsproces
- mogelijke ingrepen in de zeereep om het verstuivingsproces te bevorderen
- mogelijk invloed van zandsuppletie op het verstuivingsproces en de ontwikkeling van Witte Duinen binnen de begrenzing van het Natura 2000 – gebied
- onderzoek naar mogelijke effecten van vuilstortplaatsen

3. vooruitblik afronding beheerplan

Toelichting op de planning en procedure voor afronding van het beheerplan en maken van een vervolgspraak.

4. rondvraag

Van: art.5.1-2e
Verzonden: maart 2009 16:35
Aan: art.5.1-2e
Onderwerp: an coepelduynen - zeilvliegen

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Met vlag

Hoi art.5.1-2e

Tot 1 juni 2006 heeft de vereniging KVVVL een vergunning gehad voor zeilvlieg-activiteiten in de directe omgeving van Coepelduynen. Die vergunningverlening is destijds niet zonder slag of stoot gegaan en jouw collega art.5.1-2e s daar bij betrokken geweest. Ik kan er echter niet achterhalen of er sinds 1 juni 2006 nog een vergunning voor zeilvliegen is afgegeven en of die activiteit nog plaatsvindt. Wellicht dat hij daar meer van af weet. Zou jij dit met hem willen bespreken?

Hartelijke groet,

art.5.1-2e

Van: [art.5.1-2e] [art.5.1-2e] <[art.5.1-2e]@min Inv.nl>
Verzonden:
Aan: [art.5.1-2e] [art.5.1-2e] [art.5.1-2e] (E-mail); [art.5.1-2e]; [art.5.1-2e]
[art.5.1-2e] [art.5.1-2e] [art.5.1-2e]
CC: [art.5.1-2e]; [art.5.1-2e]; [art.5.1-2e]
Onderwerp: en 19-3 du
Bijlagen: tekst notitie mrt09 typeAB.doc
Urgentie: Hoog

Beste mensen,

Ik had een bijeenkomst gepland voor het projectteam van beheerplan Coepelduynen Natura 2000, om de onduidelijkheid te bespreken aangaande de instandhoudingsdoelstelling voor vochtige duinvalleien. In het ontwerp-aanwijzingsbesluit is sprake van subtype A - open water, terwijl het om vele redenen wenselijk is om het subtype B - kalkrijk (dus geen open water) te behouden/verbeteren.

Deze onduidelijkheid is echter goeddeels weggenomen. Weliswaar niet in de vorm van een officieel besluit tot wijziging, maar de signalen vanuit de Programmadirectie Natura 2000 (opdrachtgever, LNV) zijn zodanig dat we hebben besloten om onze energie te concentreren op uitwerking van subtype B. Geen open water dus, maar de kalkrijke variant die reeds aanwezig is en waarvoor veel minder ingrijpende maatregelen nodig zijn.

Het is dus niet meer nodig om uitgebreid de voor- en nadelen van beide subtypen te bespreken en ik wil dan ook voorstellen de bijeenkomst van 19 maart niet door te laten gaan.

We kunnen ons verder in het proces dus concentreren op de instandhoudingsdoelstelling voor H2190B: vochtige duinvalleien - kalkrijk, naast de overige 4 doelen uiteraard.

Ik stuur de tekst van een notitie mee waarin het geval kort staat toegelicht.

<<tekst notitie mrt09 typeAB.doc>>

Ik hoop dat dit voldoende duidelijk is, zo niet dan kunnen jullie uiteraard bellen of mailen. Mag ik jullie verzoeken om even te reageren, zodat ik weet dat het annuleren van de bijeenkomst volgende week is doorgekomen?

En nog een verzoek: willen jullie dit niet "aan de grote klok hangen", in verband met mogelijke ongewenste precedentwerking naar andere beheerplanprocessen? Het is weliswaar geen officiële wijziging, meer een strategische keuze voor ons beheerplan, maar in andere beheerplanprocessen hebben stakeholders ook wensen mbt aanpassingen aan doelstellingen.

vriendelijke groeten,

[art.5.1-2e]

projecttrekker beheerplan Natura 2000 - de Coepelduynen

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Dienst Landelijk Gebied - Regio West Herman Gorterstraat 5,
Utrecht Postbus 20030, 3502 LA Utrecht [art.5.1-2e] w www.dienstlandelijkgebied.nl l
www.natura2000beheerplannen.nl

P Denk aan het milieu bij het printen van e-mails

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Probleem:

In het ontwerp-aanwijzingsbesluit voor Natura 2000 - gebied de Coepelduynen (96) staat onder andere een instandhoudingsdoelstelling geformuleerd voor H2190A (vochtige duinvalleien – open water): *behoud* van oppervlakte en *verhoging* van kwaliteit. Dit habitatype is echter niet aanwezig in de Coepelduynen. Ontwikkeloelstellingen voor habitattypen die niet in het gebied aanwezig zijn worden slechts in zeer uitzonderlijke gevallen toegevoegd, in de vorm van een complementaire doelstelling. Voor vochtige duinvalleien - open water (H2190A) zijn echter geen complementaire doelstellingen geformuleerd in Nederland (kader 3.3.3. Natura 2000 Doelendocument).

Er zijn dan ook verschillende redenen om deze te wijzigen naar H2190B (vochtige duinvalleien – kalkrijk).

Vergelijking van H2190A (open water) vs. H2190B (kalkrijk):

	H2190A – open water	H2190B – kalkrijk
<i>huidige oppervlakte</i>	0 ha (0 valleien)	≈ 0,6 ha (2 valleien)
<i>maatregelen:</i>	- uitgraven valleien - verhogen waterpeil, ook in omgeving NB: voor <i>creëren nieuw type</i>	- afplaggen (deels reeds uitgevoerd) NB: voor <i>kwaliteitsverhoging</i>
<i>slagingskans</i>	onbekend; afhankelijk van bodem, hydrologie en technische mogelijkheden	zeer groot
<i>kosten realisatie</i>	onbekend, maar waarschijnlijk zeer hoog (grondverzet, hydrologische ingrepen)	laag
<i>externe werking maatregelen</i>	vernatting polder (bollenvelden, woonwijken)	geen
<i>draagvlak</i>	zeer laag!	neutraal tot groot

Het verhogen van het peil is volgens het Hoogheemraadschap Rijnland een zeer lastige zaak. Dit zou bovendien een vernatting van de naastgelegen polder tot gevolg hebben, hetgeen in de streek niet zal worden gewaardeerd (o.a. bollenteelt, woonwijken). Een optie is om beide habitattypen in te brengen in het proces en het resultaat van de vergelijking in het beheerplan op te nemen. Dit brengt echter een aantal risico's met zich mee:

Risico's:

	beide typen verwerken in beheerplan	uitgaan van type B
<i>planning</i>	vertraging 6 – 10 maanden: extra work-shops, beoordelingen en evt. onderzoek:	als gepland
<i>proces/draagvlak</i>	veel weerstand tegen vernatting (Hoogheemraadschap, LTO, gemeenten, omwonenden en bedrijven)	weinig weerstand tot positieve bijdragen

Samenvattend:

Wijziging van de instandhoudingsdoelstelling voor habitatype H2190A naar H2190B is kansrijker en minder bewerkelijk, het levert meer natuurwaarde en zou het proces en de voortgang zeer ten goede komen.

Het beheerplan voor de Coepelduynen zou een voorbeeld kunnen worden van een plan dat zonder vertraging, zonder veel weerstand en zonder externe effecten tot stand komt!

Ontwikkelingsperspectief

(uittreksel uit hoofdstuk 5 uit het Natura 2000 - beheerplan voor Coepelduynen)

T.b.v. bijeenkomst Klankbordgroep op 8 april 2010.

5.1 Uitwerking van instandhoudingsdoelstellingen in omvang, ruimte en tijd

Het grootste deel van de Coepelduynen kwalificeert voor de habitattypen uit het definitieve Aanwijzingsbesluit. Bovendien komen de (niet aangewezen) habitattypen embryonale duinen (H2110) en duinbossen van de binnenduintrand (H2180C) voor. Voor geen van deze habitattypen is een uitbreiding van het oppervlak ten doel gesteld, maar een behoudsdoel. Voor een groot deel van het gebied zou een uitbreiding van het ene habitatype ten koste gaan van een ander habitatype. Daar waar nog wel ruimte is, zal ervoor gekozen worden om habitattypen te ontwikkelen. Daarnaast geldt dat binnen de successie van de duinen regeneratie kan optreden wanneer een ouder successiestadium wordt “teruggezet” in de ontwikkeling. Dit is met name het geval in een natuurlijk functionerend duinsysteem waarbinnen verstuing en overstuiving van zand plaatsvindt. De reeks habitattypen Embryonale duinen - Witte duinen - Grijs duinen vormen in feite een successiereeks waarbinnen zich ook nog Duindoornstruweel kan ontwikkelen. Aan het einde van deze reeks staan de Duinbossen. Door uitstuiving kunnen Vochtige duinvalleien ontstaan die door overstuiving ook weer kunnen overgaan in Kruidwilgstruwelen en uiteindelijk in duindoornstruweel en duinbos.

5.1.1 Habitattypen

H2110 Embryonale duinen

Dit habitatype is niet aangewezen voor Coepelduynen, maar komt wel in het gebied voor. In het aanwijzingsbesluit zijn geen instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd, maar in dit beheerplan wordt tenminste behoud van oppervlak en kwaliteit ten doel gesteld. De huidige oppervlakte Embryonale duinen liggen voor de bestaande gefixeerde zeereep. Ze zijn het gevolg van de effectieve vooroeversuppleties waarbij zand op het strand wordt afgezet en verder opstuift tot lage kopjesduinen. Daarnaast ontstaan de Embryonale duinen bij afslag van de zeereep, waarbij de zandaanvoer plaatsvindt door afslag van de bestaande Witte duin.

Potentie en haalbaarheid instandhoudingsdoelstellingen:

Door het hoogdynamische karakter en de gefixeerde zeereep is de ontwikkeling en handhaving van Embryonale duinen een lastig stuurbaar en kwantificeerbaar proces. Echter de Embryonale duinen zullen bij de huidige netto positieve zandaanvoer vanuit zee (door vooroeversuppleties) zich steeds meer ontwikkelen en ophogen. Uiteindelijk zal successie plaatsvinden naar Witte duinen. Dit proces ziet men reeds aan plaatsvinden in Coepelduynen, waar een deel van de Embryonale duinen vastgroeien aan de zeereep. De verwachting is dat de balans neutraal zal zijn met betrekking tot behoud van het oppervlak en de kwaliteit.

H2120 Witte duinen

Voor dit habitatype gelden de opgaven handhaving van het aanwezige oppervlak en verbetering van de kwaliteit. De kwaliteit van de Witte duinen in zeereep staat onder druk (zie ook hoofdstuk 3). De potentiële oppervlakte en kwaliteit wordt bepaald door de aanvoer van vrij stuivend, kalkrijk zand. Essentieel is de dynamiek en mate van verstuing en “salt spray” in de zeereep. Bij het huidige zeereepbeheer, waarbij het principe van de “zandige kust” wordt gehanteerd, wordt via (vooroevers)suppleties aangroei en verdediging van de kust beoogd. De huidige suppleties zijn

effectief en er is sprake van kustaangroei. Door de vorming van Embryonale duinen voor de zeereep resulteert dit echter waarschijnlijk ook in een demping van het oorspronkelijke zeer dynamische milieu in de zeereep. Hierdoor is er binnen de helmvegetaties kolonisatie van Duindoorn. Daarnaast vindt ook successie plaats naar Grijze duinen.

Potentie en haalbaarheid doelstelling:

De oppervlakte van het habitatype waar kwaliteitsverbetering kan plaatsvinden is beperkt. In het middenduin is het oppervlak van de vegetaties die behoren tot dit habitatype min of meer stabiel. Het betreft voor een belangrijk deel ook kaal zand. Zeer lokaal kan Duindoornstruweel (2 ha) in en op de zeereep worden verwijderd. Hierdoor kan plaatselijk weer verstuiving in de zeereep plaatsvinden. De verwachting is dat Helm dan vitaler wordt en andere kenmerkende soorten zich zullen vestigen en handhaven. Daarnaast zijn er beperkte mogelijkheden om de oppervlakte uit te breiden ten koste van dauwbraamstruweel (ca 4 ha). Deze vegetaties kwalificeren momenteel niet als Grijze duinen. Wanneer duindoorn wordt verwijderd en dauwbraamstruweel overstoven raakt wordt binnen enkele jaren een positieve ontwikkeling verwacht. Indien geen maatregelen worden genomen zal op den duur de kwaliteit van de helmvegetaties in de zeereep afnemen.

** H2130 A Grijze duinen (kalkrijk)*

De opgaven voor dit prioritaire habitatype betreffen alleen behoud van kwaliteit en oppervlak. Binnen de Grijze duinen worden de oppervlakte en kwaliteit bepaald door de mate van dynamiek/verstuivingsgraad vanuit de zeereep. "Salt spray" en overstuiving beperken en vertragen de vegetatiesuccessie. Daarnaast vormt begrazing door Konijn een belangrijke factor bij de instandhouding van korte, grazige vegetaties. De beschikbaarheid van kalk is essentieel om op den duur verzuring te voorkomen. Aanvoer van kalk kan plaatsvinden via instuiving van kalkrijk zand, of door het vrijkomen van kalkrijk moedermateriaal door erosie van de oppervlakkige verzuurde bovenste laag van het bodemprofiel. Grijze duinen zijn gevoelig voor stikstofdepositie en staan daardoor onder druk. Binnen Coepelduynen lijkt de stikstofdepositie onder de grenswaarden van het meest kritische vegetatietype te liggen. Vergrassing, meestal veroorzaakt door de verhoogde nutriënteninput en het wegvallen van de begrazing, speelt in Coepelduynen geen rol. De oorspronkelijke natuurlijke begrazing door Konijnen vindt nog steeds op vrij grote schaal plaats. Kwalitatief staan de vegetaties die behoren tot het Zeedorpenlandschap het sterkst onder druk. Het oorspronkelijke gebruik van het duin door lokale bewoners voor begrazing, oogst van brandstoffen (struiken, opslag houtige gewassen en zelfs helm) en bemesting (kleinschalige akkerbouw) vindt niet meer plaats. Diffuse input van voedingstoffen en erosie van de bodem ontbreken. Het huidige recreatieve medegebruik zorgt wel voor een zekere mate van dynamiek die plaatselijk min of meer vergelijkbaar is met het oorspronkelijke gebruik. Recreatie concentreert zich echter vooral op gebaande paden en verstruweling van bijvoorbeeld noordhellingen wordt hierdoor niet beperkt. Er ontwikkelen zich struinpaadjes.

De Duinroosvegetaties vormen een substantieel deel van dit habitatype (34 ha). Hoewel uitbreiding van Duinroosvegetaties vaak als probleem wordt genoemd, lijkt deze ontwikkeling langzaam plaats te vinden. Oppervlakkige verzuring door wegzijging van regenwater en geleidelijke uitloging van de bestaande, goed ontwikkelde Duinsterretjesvegetaties en Duin-Paardebloem-vegetaties is een autonoom proces, waarna successie plaatsvindt richting Duinroosvegetaties. Dit proces wordt door afname van de dynamiek versterkt. Het tempo waarin wordt bepaald door de depositie van verzurende stoffen en de mate van overstuiving vanuit de zeereep.

Potentie en haalbaarheid instandhoudingsdoelstelling:

De huidige staat van instandhouding is beoordeeld als voldoende, zowel qua oppervlak als kwaliteit. Binnen de opstelling van dit beheerplan en beheerevaluatie door Staatsbosbeheer is wel geconstateerd dat binnen de kwalificerende vegetaties verschillen in kwaliteit aanwezig zijn. Met name de kenmerkende Zeedorpenvegetaties staan onder druk. De Zeedorpenvegetaties kunnen zich herstellen bij herintroductie van oorspronkelijke gebruiksvormen. Dit kan en mag ten koste gaan van de delen die momenteel bestaan uit Duinroosjevegetaties. Verder is er op zeer kleine schaal (0,9 ha) oppervlakte-uitbereiding mogelijk. Het gaat daarbij om de omvorming van struwelen op noordhellingen, die door successie zijn ontstaan en niet kwalificeren als habitatype. Indien geen passende maatregelen worden genomen, dan zal op langere termijn (10jr) de kwaliteit van dit

habitattype verder afnemen. Met actief ingrijpen kan de huidige kwaliteit worden verbeterd. Binnen zes jaar worden positieve effecten verwacht.

H2160 Duindoornstruweel

De opgaven voor dit habitattype betreffen behoud van kwaliteit en oppervlak. De huidige oppervlakte Duindoornstruweel is kwalitatief over het grootste deel goed ontwikkeld. Het oppervlak lijkt zich momenteel vooral zeewaarts uit te breiden door kolonisatie van de op de zeereep westwaarts gelegen helmvegetaties.

Potentie en haalbaarheid instandhoudingsdoelstellingen:

De huidige ontwikkeling van Duindoorn binnen de zeereep geeft aan dat de potenties goed zijn. De ontwikkeling aan de zeezijde is minder wenselijk. Handhaving van de huidige kwaliteit zal vooralsnog ook geen probleem zijn. Om mogelijkheden voor handhaving en kwaliteitsverbetering van helmvegetaties (H2120) te realiseren is het wenselijk op een beperkt oppervlak duindoornstruweel te verwijderen. Dit betreft voornamelijk minder goed ontwikkelde en pionierstadia. Behoud van het huidige oppervlak aan duindoornstruweel zal hierdoor niet in gevaar komen.

H2180C Duinbossen (binnenduinrand)

Dit habitattype is niet aangewezen voor Coepelduynen, maar komt wel in het gebied voor. In het aanwijzingsbesluit zijn geen instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd, maar in dit beheerplan wordt tenminste behoud van oppervlak en kwaliteit ten doel gesteld. Het oppervlak bos wat kwalificeert Duinbossen is beperkt en gefragmenteerd over het gebied. Een belangrijk deel van het duinbos is in particulier bezit, het Staatsbosbeheer heeft geen zeggenschap over de uitvoering van maatregelen op deze gronden. Handhaving en ontwikkeling van de aanwezige waarden wordt bepaald door subsidieregelingen (SNL) en wetgeving (Boswet) en Bestemmingsplannen e.d.

Potentie en haalbaarheid instandhoudingsdoelstellingen:

Het oppervlak duinbos is beperkt, de kwaliteit van de bossen is matig, daarnaast vormt de grote randlengte van flinke delen een probleem. Hierdoor spelen negatieve invloeden als ontwatering van de binnenduinrand, inwaaien van meststoffen, herbiciden en pesticiden vanaf de aangrenzende landbouwpercelen. Daarnaast vindt er illegale stort plaats van huisvuil.

Alleen het als duinbos kwalificerende gebied tussen het eigendom van Staatsbosbeheer en de Boerhaveweg (vermoedelijk een oud parkje) heeft potenties om verder uit te groeien tot een mooi duinbos. Het beheer op het eigendom van Staatsbosbeheer richt zich op behoud van de huidige oppervlakte en kwaliteit.

H2190 B Vochtige duinvalleien (kalkrijk)

Voor dit habitattype gelden de opgaven handhaving van het aanwezige oppervlak en verbetering van de kwaliteit. De huidige kwaliteit van de aanwezige vegetaties en kenmerkende plantengemeenschappen is voldoende tot goed (zie hoofdstuk 3). De potentiële oppervlakte en kwaliteit van dit habitattype worden o.a. bepaald door dynamiek in het grondwaterpeil: in de winter inundatie en in de zomer uitzakking tot maximaal enkele decimeters onder maaiveld. Daarnaast dient er buffering op te treden. Dit kan door verzadiging van de bewortelbare zone met gebufferd grondwater, of door het inwaaien van kalkrijk zand. Uiteindelijk ontwikkelt het bodemprofiel en de vegetatie zich steeds verder. Door beheer kunnen bodemvorming en vegetatiesuccessie worden vertraagd. In Vochtige duinvalleien gebeurt dit meestal door maaien en eventueel aanvullend plaggen. De kwaliteit wordt daarnaast bepaald door de beschikbaarheid van zaden, hetzij vanuit de zaadbank in de bodem, hetzij afkomstig van zaadbronnen in valleien in de directe omgeving.

Potentie en haalbaarheid instandhoudingsdoelstelling:

Momenteel kwalificeert ongeveer de helft van het oppervlak van Spijkerdel zich niet als Vochtige duinvallei. Na de recente uitvoering van het *Life Duinen* project (zie par. 3.1), waarbij dit deel opnieuw is geplagd en met de omringende hellingen opnieuw is geprofileerd, zal de vegetatie zich

positief ontwikkelen. Deze ontwikkeling is reeds ingezet en kolonisatie van kenmerkende vegetatie vindt plaats. De verwachting is dat door de nabijheid van zaadbronnen in de Guytendel en de aangrenzende vallei de ontwikkeling iets sneller zal verlopen dan gebruikelijk. Ontwikkeling van Vochtige duinvalleien in de valleien en laagtes die momenteel niet kwalificeren zal vermoedelijk meer tijd nodig hebben. Na uitvoering zal het vermoedelijk 10 jaar duren om een kwalificerende vegetatie te ontwikkelen.

Hoewel niet geformuleerd als opgave zijn er mogelijkheden voor oppervlakte-uitbreiding (ca. 3,5 ha). Dit is mogelijk in de grote vallei en de voormalige vuilstort grenzend aan de huidige zuidgrens van het eigendom van Staatsbosbeheer en bij een tweetal kleine akkertjes, net ten noorden van deze vallei. Indien de gewenste sanering van de vuilstort alsnog plaats zal vinden, kunnen milieutechnische maatregelen worden gecombineerd met natuurherstel.

Tabel 5.1: Kwantificering van de geplande oppervlakte-uitbreiding en kwaliteitsverbetering op korte en lange termijn.

Code	Habitatype	Actueel opp. (ha)	Uitbreiding (ha)		Verb. kwaliteit (ha)		Totale opp. lange
			korte termijn	lange termijn	korte termijn	lange termijn	
H2110	Embryonale duinen	3,78					
H2120	Witte duinen	14,03	6,00			2,00	
H2130A	Grijze duinen (kalkrijk)	114,91	0,90			p.m.	
H2160	Duindoornstruweel	11,08	-2,00				
H2180C	Duinbossen (binnenduinrand)	3,76					
H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	0,57		3,50		3,50	
H2190C	Vochtige duinvalleien (hogere moerasplanten)	0,03					
	Totaal habitattypen	148,16					
	Dubbel oppervlak	-5,91					
	niet kwalificerend binnen een kwalificerend vlak	13,74					
H0000	Geen habitatype niet kwalificerend	25,29	-4,90	-3,50			
H9999	Onbekend	6,81					
	Gebied totaal	188,10					

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat op 148 ha van het gebied kwalificeert als habitatype. Hiervan zijn de Embryonale duinen, de Duinbossen (binnenduinrand) en Vochtige duinvalleien (hogere moerasplanten) niet opgenomen als instandhoudingsdoel. Tussen de Embryonale duinen, Witte duinen en Grijze duinen is een overlap in habitattypen van circa 6 ha, dit wordt veroorzaakt doordat een aantal vegetatietypen kwalificeren voor meerdere habitattypen. In het geval van Coepelduynen zijn dit de oppervlakten die zijn gekarteerd als kaal open zand en de Rompgemeenschap van Helm en Zandzegge van de klasse der droge graslanden en de Helmklasse. Daarnaast bestaat een deel van de vlakken die kwalificeren ook uit niet kwalificerende vegetaties, dit betreft een kleine 14 ha. De vlakken die momenteel niet kwalificeren zijn bij elkaar 25 ha groot. Van een kleine 7 ha is de vegetatie en daarmee het habitatype onbekend. Dit betreft voornamelijk de particuliere gronden ten noorden van het eigendom van Staatsbosbeheer.

5.1.2 Doelen Natuurbeschermingswet

Binnen het Natura 2000 beheerplan dienen ook de doelen uit de voormalige aanwijzingen van de Coepelduynen als beschermd en staatsnatuurmonument te worden geïntegreerd (zie par. 2.4). Met name de broedvogels vormen een belangrijke groep, daarnaast speelt het BN-doel bloemrijke ruigte een rol.

Broedvogels

Door Staatsbosbeheer worden kenmerkende vogelgroepen voor bepaalde landschappen onderscheiden (Sierdsema, 1995). Van de oude BN-waarden behoren Patrijs, Veldleeuwerik, Graspieper en Tapuit allen tot de zogenaamde Scholekster-groep. Deze soorten zijn kenmerkend voor open duinvegetaties van helmgras met zandige en/of bemoste plekken. Met name gevarieerde

vegetaties waarin andere kruiden en dwergstruiken voorkomen (zoals Kraaiheide, Duindoorns etc.) zijn in trek bij deze soorten. Bij volledig bedekking door Helm of vergrassing door Duinriet verdwijnen de meeste soorten (Holtland, 2002). De Roodborsttapuit behoort functioneel tot de Grasmus-groep. Dit zijn broedvogels van struweelachtige begroeiingen en structuurrijke bosranden. Deze groep wordt o.a. aangetroffen in struweelrijke duinen. Veel soorten hebben een voorkeur voor vochtige ecotopen. Voor de Roodborsttapuit wordt aangegeven dat deze specifiek is voor structuurrijke, lage vegetaties en ruigten met uitkijkposten (struiken, paaltjes, etc.) (Holtland, 2002).

De Tapuit is misschien de meest indicatieve en kritische soort die voor Coepelduynen wordt genoemd. De soort staat landelijk sterk onder druk en vertoont een dramatische afname in de afgelopen decennia (www.sovon.nl). Tapuiten hebben een insectenrijk, schaars begroeid, open gebied nodig om te foerageren. In Nederland als geheel hebben verzuring en vermesting vergrassing en verstruweling tot gevolg, zodat open vegetaties verdwijnen en er een afname van het voedselaanbod voor Tapuiten ontstaat. Daarnaast heeft de achteruitgang van de konijnenstand door myxomatose en VHS een sterk negatieve invloed op deze soort gehad. De Konijnen zorgden voor open, zandige plekken, korte grasvegetaties en potentiële nestgelegenheid. De Tapuit ondervindt verder een intensieve predatie door Vossen en verwilderde Fretten. De situatie in de Afrikaanse overwinteringsgebieden is onbekend, maar wellicht evenzeer belangrijk voor de populatie. Binnen Coepelduynen lijken een aantal van bovenstaande kritische factoren voldoende ontwikkeld voor de Tapuit: zo is er nog substantieel kaal open zand, is er een goed oppervlak gevarieerd kort grazig duingrasland en zijn ook middenduin-helmvegetaties aanwezig. Daarnaast is de konijnenstand in Coepelduynen goed. Er is onvoldoende zicht op de populatie van prooidieren. Daarnaast zal de aanwezigheid van de Vos de populatie geen goed doen en hervestiging mogelijk beperken. Vermoedelijk vormt de omvang van het gebied de grootste beperking, zowel om rust te handhaven, als om een zelfstandige populatie in stand te houden. Voor een duurzame sleutelpopulatie geldt een ondergrens van minimaal 100 paren. Het huidige oppervlak van Coepelduynen is hiervoor ontoereikend.

Potentie:

Het gebied is in potentie geschikt; grootschaliger populatieprocessen zijn echter bepalend (landelijke trend van de Tapuit is negatief). Het gebied is te klein om sleutelpopulaties te handhaven van de verschillende soorten.

Haalbaarheid doelen NB-wet:

In de beschikking van de NB-wet worden alleen soorten genoemd en de betekenis van het gebied als broed-, rust-, fourageer- en doortrekgebied. Er worden geen concrete doelen geformuleerd. De geschikte landschapsstructuur wordt binnen het kader van de instandhoudingsdoelen op het vlak van de habitattypen gerealiseerd binnen Coepelduynen. Rust zal worden gerealiseerd door afsluiting van het kerngebied in het broedseizoen. Predatie door Vos valt niet uit te sluiten: de Vos wordt in de Coepelduynen niet bejaagd.

Soorten van Bloemrijke ruigte

De in dit doel samengenomen soorten, de Frater en de Duinparelmoervlinder, hebben gemeen dat ze profiteren van situaties met hoogopgaande kruiden. Algemene soorten zoals de Akkerdistel en het Koninginnekruid vormen daarin de voedselbronnen die deze soorten benutten. In natuurlijke situaties vindt men die voornamelijk op de overgang van grasland naar struweel en aan de waterrand. In de Coepelduynen betreft het vooral het zuidelijk gedeelte dat zich op en rondom de oude stort bevindt. Hier zullen de komende periode vermoedelijk geen (andere) Natura2000 doelen worden gerealiseerd.

5.2 Kansen en knelpunten voor de instandhoudingsdoelstellingen in de huidige situatie

In deze paragraaf is uitgewerkt waar met betrekking tot het behalen van de instandhoudingdoelstellingen ecologisch gezien de kansen en knelpunten liggen. Dit kunnen ook kansen en knelpunten zijn veroorzaakt door het natuurlijke systeem (bijvoorbeeld habitattypen en soorten met verschillende eisen).

Er wordt bij het bepalen van knelpunten en kansen naar drie zaken gekeken:

- ecologische vereisten;
- bestaand gebruik;
- bestaand beleid en plannen.

Op basis van de analyse van deze kansen en knelpunten wordt in hoofdstuk 7 ingegaan op de maatregelen die nodig zijn om de instandhoudingdoelstellingen te verwezenlijken.

5.2.1 Knelpunten

De knelpunten die het behalen van de instandhoudingdoelstellingen van de Coepelduynen in de weg staan, kunnen in drie categorieën worden ingedeeld: abiotische factoren, biotische factoren en factoren die te maken hebben met bestaand gebruik en geplande projecten. Deze knelpunten worden in Tabel 5.2 samengevat.

De belangrijkste abiotische knelpunten betreffen de oppervlakkige verzuring door wegzijging van regenwater en geleidelijke uitloging waar vooral de kalkrijke grijze duinen en duindoornstruwelen door belemmerd worden. Dit is een natuurlijk proces in de duinen, door regelmatige overstuiving met kalkrijk materiaal vanuit de zeereep en vanaf het strand wordt dit proces teruggedraaid. Ook door erosie als gevolg van verstuiving of vertrapping kan kalkrijk moedermateriaal weer aan de oppervlakte komen waardoor de kenmerkende vegetaties zich weer kunnen herstellen.

De vegetatietypen die kenmerkend zijn voor het Zeedorpenlandschap en kwalificeren voor grijze duinen hebben ook te maken met geleidelijke afname van de voedselrijkdom. Aangezien de verrijking met nutriënten door extensieve beweiding niet langer plaatsvindt, treedt er langzaam verschraling van de bodem op waardoor Zeedorpensoorten verdwijnen. Een derde abiotisch knelpunt betreft de mogelijke verontreiniging vanuit de vuilstort in het zuidelijk deel van de Coepelduynen. De locatie zelf is mogelijk vervuild en voedselrijk waardoor de vegetatieontwikkeling wordt beperkt, momenteel bestaat het uit een verruigde vegetatie die niet kwalificeert als habitatype, op deze plek zouden oorspronkelijk vegetaties tot ontwikkeling zijn gekomen die wel zouden kwalificeren als H2130A grijze duinen (kalkrijk) en mogelijk H2190B vochtige duinvalleien (kalkrijk). De algemene milieukwaliteit staat mogelijk ook onder druk door uitspoeling van verontreinigende stoffen naar het grondwater, dit zou mogelijk ook de kwaliteit van het bodemvocht in de vochtige duinvallei kunnen beïnvloeden. Daarnaast kan door afstroming vervuild grondwater in de binnenduintrand uittreden en zo de kwaliteit van de binnenduintrand negatief beïnvloeden.

Biotische knelpunten richten zich vooral op het dominant voorkomen van enkele plantensoorten. Zo bedreigt de recente ontwikkeling van duindoorn in de zeereep het voorkomen van witte duinen, terwijl dominant voorkomen van duinroosje in het middenduin het voortbestaan van het Zeedorpenlandschap onder druk zet. Hoewel beide vegetatietypen kwalificeren als habitatype, is een verdere uitbreiding van beide vegetaties onwenselijk. Ook verdergaande verruiging en verstruweling van de vochtige duinvalleien, bijvoorbeeld als gevolg van te grote fluctuaties van de grondwaterstand, is een belangrijk knelpunt.

De derde categorie knelpunten heeft betrekking op bestaand gebruik en geplande projecten. Verschillende activiteiten houden de huidige zeereep in stand en verminderen het van nature hoogdynamische karakter van deze duinsystemen. Zowel het dichten van opengestoven plekken door aanplant van helm of duindoorn, als de zandsuppleties zorgen voor stabilisatie van het gebied. Deze stabilisatie is een knelpunt voor bijna alle voorkomende habitattypen in de Coepelduynen. Daarnaast vormen de suppleties mogelijk een bron van gebiedsvreemd materiaal, de suppletiezanden worden van elders aangevoerd en heeft mogelijk een andere chemische samenstelling dan het oorspronkelijk aanwezige zand van Coepelduynen.

Ten noorden van de monding van de Oude Rijn is door een consortium van aannemers een plan ontwikkeld om buitendijks een jachthaven met woningbouw te ontwikkelen. Over een lengte van ruim 900 meter zou deze haven en woningbouw tegen de zeereep van Coepelduynen liggen. De haven zou 600 vaste ligplaatsen, 300 sportvisserij ligplaatsen en 12 tot 15 ligplaatsen voor beroepsvissers moeten krijgen. Het is aannemelijk dat de aanleg en aanwezigheid van de haven de huidige waarden en instandhoudingsdoelen zullen beïnvloeden. De aanleg zal leiden tot demping van de natuurlijke dynamiek (erosie en sedimentatie) in de Coepelduynen. Deze ontwikkeling is ongewenst.

Hoewel recreatie, en dan met name het openstellen voor wandelaars, gematigd positieve effecten heeft op soorten van het Zeedorpenlandschap doordat zij voor bodemverstoring zorgen, zijn er ook negatieve effecten. Het kleinschalige mozaïek in de duinsterretjesvegetatie (ook onderdeel van de grijze duinen) is juist gevoelig voor deze omwoeling door recreanten en dieren. Ook verstoren loslopende honden broedende vogels of dieren met jongen. Van belang is de juiste balans te vinden in het toestaan van recreatief medegebruik en het voorkomen van al te sterke erosie.

Tabel 5.2: knelpunten voor de instandhoudingsdoelstellingen in de Coepelduynen

Knelpunt	Instandhoudingsdoelstelling
<i>Abiotische factoren</i>	
Oppervlakkige ontkalking (als autonoom proces)	H2130A / H2160
Langzame verschralling / lage trofiegraad	Zeedorpen-component van H2130
Mogelijke verontreiniging vanuit vuilstort	H2130 / H2190B
<i>Biotische factoren</i>	
Dominantie duindoorn in zeereep	H2120
Dominantie duinroosje in middenduyn	H2130A
Verruiging, verstruweling, bodemontwikkeling	H2190B
<i>Bestaand gebruik en plannen</i>	
Zeereepbeheer (vastlegging): conflict N2000-doelen en veiligheid	H2110 / H2120 / H2130A / H2160 / H2190B
Suppleties (kustdynamiek): mogelijk conflict N2000-doelen en veiligheid	H2110 / H2120 / H2130 / H2190B
Plannen Katwijk haven Beïnvloeding kustdynamiek	H2110 / H2120 / H2130A / H2190B
Recreatie: omwoeling en verstoring door honden	H2130A / Vogels & zoogdieren

Legenda:

H2110 Embryonale duinen
H2120 Witte duinen
H2130A Grijze duinen (kalkrijk)
H2160 Duindoornstruwelen
H2180C Duinbossen (binnenduynrand)
H2190B Vochtige duinvalleien (kalkrijk)

5.2.2 Kansen

In tabel **XX** worden de kansen voor de instandhoudingsdoelen in de Coepelduynen weergegeven. De kansen voor abiotiek en biotiek zijn hier samen gevoegd onder het kopje *Kansen met betrekking tot natuurbeheer*.

Tabel **x**: kansen voor de instandhoudingsdoelen in de Coepelduynen

Kans	Instandhoudingsdoel
<i>Abiotische en biotische factoren (kansen met betrekking tot natuurbeheer)</i>	
Onderzoeken noodzaak en mogelijkheid sanering vuilstort	H1230A/ H 2190
Terugzetten successie struwelen op noordhellingen	H 2130
Versterken herbivorie (inzet begrazing)	H 2130 / H 2190
Verwijderen duindoorn uit zeereep	H 2120 / H2130
Plaggen voormalige akkertjes	H 2190
<i>Bestaand gebruik en plannen</i>	
Beheer minder richten op vastlegging zeereep	H 2120 / H 2130 / H2160 / H 2190
Strand en vooroevers minder "verzadigen" binnen suppleties	H 2120 / H 2130 / H2160 / H 2190
Toestaan/simulatie afslag	H2120 / H 2130 / H 2160 / H 2190
Bevorderen betreding (struinen) in kerngebied, buiten broedseizoen	H 2120 / H 2130

H2120 = Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ('witte duinen')

H2130 = Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ('grijze duinen')

H2160 = Duinen met *Hippophae rhamnoides* ('duindoornstruwelen')

H2190= Vochtige duinvalleien

Kansen met betrekking tot natuurbeheer.

In de NB wet beschikking uit 1992 is reeds aangegeven dat de vuilstort dient te worden gesaneerd. Deze sanering biedt daarnaast een kans. Wanneer het gebiedsvreemde materiaal met de verruigde zode en vegetatie wordt verwijderd zal in een deel van de vallei voldoende maaiveldsverlaging op treden zodat grondwater afhankelijke vegetaties (vochtige duinvalleivegetaties) tot ontwikkeling kunnen komen. Hiermee zou het oppervlak van het habitatype H2190B kunnen toenemen. Voor de drogere delen van de vallei geldt dat hier vegetaties tot ontwikkeling zullen komen die uiteindelijk zullen kwalificeren als H2130A grijze duinen.

Door actief struweel te verwijderen op de noordhellingen wordt de autonome successie teruggezet en kan op deze hellingen herstel optreden van de karakteristieke korte vegetaties van Noordhellingen zoals de Associatie van Wondklaver en Nachtsilene en de Associatie van Oranjesteeltje en Langkapselsterretje. Daarnaast worden ook zaadbronnen verwijderd die de kans op kolonisatie van boomvormers in lagere luwe droge valleien beperkt.

Om de achteruitgang van de soorten van het zeedorpenlandschap een halt toe te roepen is het wenselijk de herbivorie te versterken. De huidige begrazing door konijnen is goed en waarschijnlijk een belangrijke factor in de hoge kwaliteit van de vegetaties die nu aanwezig zijn. Echter door inzet van andere grazers, waarbij vooral wordt gedacht aan toepassing van extensieve winter begrazing dient te worden verkend. De diffuse erosie door vertrapping en het afwijkende graasgedrag vormt een substantiële aanvulling op de bestaande begrazing door konijnen. Winter begrazing is werd in veel duingebieden oorspronkelijk toegepast maar is vrijwel overal weg gevallen. In Coepelduynen heeft vermoedelijk lange tijd begrazing plaatsgevonden. Het is echter onduidelijk met welk vee en welke dichtheden. In 1940 is aangegeven dat begrazing met geiten wordt afgekeurd op basis van natuurwetenschappelijke gronden (Malherbe, 1977). Begrazing kan een positief effect hebben op de ontwikkeling van de kenmerkende vegetaties van het zeedorpenlandschap zoals blijkt uit een onderzoek in het gebied de Rellen ten noorden van Wijk aan Zee in eigendom en beheer van de PWN (van den Bos, 2007).

Ten behoeve van de verhoging van de kwaliteit en een toename van het oppervlak van H2120 witte duinen zou duindoorn kunnen worden verwijderd in delen van de zeereep. Op deze locaties kan zich ook Grijs duin ontwikkelen (H2130A). Vanaf deze locaties kan ook verstuing optreden waarbij zand vanuit de zeereep ook naar het middenduyn verstuift, hierdoor wordt ook de kwaliteit van de Grijze duinen (H2130_A) verbeterd.

Het plaggen van een tweetal voormalige, tot duindoornstruweel (H2160) verruigde, akkertjes ten zuiden van de reeds bestaande vochtige duinvalleien Guytendel en Spijkerdel biedt mogelijkheden tot het ontwikkelen van nieuwe vochtige duinvalleien. Ofschoon oppervlakte uitbreiding niet is geformuleerd als instandhoudingsdoel voor dit habitatype, geeft de ontwikkeling van Guytendel en Spijkerdel, welke beide een landbouwkundig gebruik hebben gehad, aan dat er goede mogelijkheden zijn. Beide akkertjes liggen iets hoger dan Guytendel en Spijkerdel. Hydrologisch onderzoek moet uitwijzen hoe reëel de ontwikkeling van grondwatergebonden vegetaties zijn.

Door een minder stringent zeereepbeheer, waarbij iedere aanzet tot lokale verstuiving wordt voorkomen door het direct vastleggen van de stuiflocaties, biedt kansen voor overstuiving van het gebied met kalkhoudend zand. Door overstuiving treedt er verjonging van successie stadia op waarbij de hele reeks van Witte duinen (H2120), Grijze duinen (H2130_A) en Duindoornstruweel (H2160) zich weer kan ontwikkelen, overstuiving van vochtige duinvalleien met kalkrijk zand kan ook voor de noodzakelijke buffering van de bewortelbare zone zorgen. Bij verdergaande overstuiving kunnen vochtige valleien door ophoging echter uiteindelijk verdrogen. Door verandering in het beheer van de zeereep en mogelijk ook door bij suppleties voor de kust bij Coepelduynen een suppletie venster aan te houden (minder te verzadigen), zou de natuurlijke dynamiek van kustvorming meer ruimte kunnen krijgen dicht bij en in het Natura 2000 gebied. Dit zou een gedeeltelijk herstel kunnen betekenen van de (naar wordt aangenomen) oorspronkelijke natuurlijke dynamiek van een niet aangroeiende kust bij Coepelduynen. De wenselijkheid en haalbaarheid van deze maatregel dient te worden bezien binnen de maatschappelijke en waterstaatkundige mogelijkheden. Omdat een volledig herstel van de dynamiek vermoedelijk niet haalbaar is, zou het bevorderen van verstuiving van zand vanuit de zeereep (waarbij de suppleties het zandbudget weer aanvullen), wel een kans bieden om dit proces deels na te bootsen. Bij verstuiving vanuit de zeereep geldt dat vrijwel alle habitattypen binnen het gebied hiervan zullen profiteren.

De huidige betreding van Coepelduynen zorgt reeds voor plaatselijke erosie. Desalniettemin treedt er struweelvorming op op noordhellingen en gaan kenmerkende vegetaties achteruit. Beperkte verruiming van betreding, door het uitbreiden van het aantal ingangen, zal leiden tot een verhoging van de betredingsdruk. Dit zal voor een deel van de kenmerkende vegetaties van de Grijze duinen (H2130_A) positief werken. Voor een ander deel van de vegetaties (met name de Duinsterretjes associatie) zal mogelijk zodanig schade ondervinden dat er degradatie optreedt naar Helmvegetaties (Witte duinen H2120).

Samenvatting effectbeoordeling en vergunningplicht

(uittreksel uit hoofdstuk 6 uit het Natura 2000 - beheerplan voor Coepelduynen)

T.b.v. bijeenkomst Klankbordgroep op 8 april 2010.

Tabel 12: beoordeling bestaand gebruik Natuurbeheer

Categorie	Activiteit	Negatief effect verwacht	Noodzakelijke maatregel	Vergunningplicht
Natuurbeheer	plaggen duinvalleien, buiten broedseizoen (volgens Gedragscode Natuurbeheer)	nee		nee
	maaien duinvalleien, buiten broedseizoen (volgens Gedragscode Natuurbeheer)	nee		nee
	verwijderen struweel rondom duinvalleien, buiten broedseizoen (volgens Gedragscode Natuurbeheer)	nee		nee
	beperking overstuiving: aanplant helm + duindoorn, buiten broedseizoen (volgens Gedragscode Natuurbeheer)	nee		nee
Onderhoud	beperking overstuiving: aanplant helm + duindoorn, buiten broedseizoen (volgens Gedragscode Natuurbeheer)	nee		nee
	onderhoud rasters en klaphekken, met inachtneming van Gedragscode Natuurbeheer	nee		nee
	verwijderen zwerfvuil, met inachtneming van Gedragscode Natuurbeheer	nee		nee
	faunabeheer, met inachtneming van Gedragscode Natuurbeheer	nee		nee
	surveilleren, met inachtneming van Gedragscode Natuurbeheer	nee		nee
Monitoring en inventarisatie	monitoring / inventarisatie broedvogels; flora; overige fauna, met inachtneming van Gedragscode Natuurbeheer	nee		nee

Tabel 13: beoordeling bestaand gebruik Waterbeheer

Categorie	Activiteit	Negatief effect verwacht	Noodzakelijke maatregel	Vergunningplicht
Peilbeheer	handhaving vast peil dmv	nee		nee

Waterwinning	overstort/stuwen			
	schonen schouwplichtige sloot	nee		nee
	Bronbemalingen op basis van de verleende vergunningen t/m 1 oktober 2009	nee		nee

Tabel 14: beoordeling bestaand gebruik kustverdediging

Categorie	Activiteit	Negatief effect verwacht	Noodzakelijke maatregel	Vergunningplicht
zeereep	taludherstel regulier	ja	afspraken tussen uitvoerder en Staatsbosbeheer m.b.t. schadebeperking voor instandhoudingsdoelen	Nee
	taludherstel na calamiteit	ja	afspraken tussen uitvoerder en Staatsbosbeheer m.b.t. schadebeperking voor instandhoudingsdoelen	Nee
	helmsteken t.b.v. zwakke schakels elders, buiten broedseizoen	nee		Nee
	beplanting helm en duindoorn, buiten broedseizoen	ja	afspraken tussen uitvoerder en Staatsbosbeheer m.b.t. schadebeperking voor instandhoudingsdoelen	Ja, tenzij noodzakelijk op korte termijn uit oogpunt van veiligheid
	onderhoud rasters, borden, hekken etc, buiten broedseizoen .	nee		nee
Strand	vooroeversuppleties	ja	afspraken tussen uitvoerder en Staatsbosbeheer m.b.t. schadebeperking voor instandhoudingsdoelen	nee
	ingrepen bij calamiteit	nee		nee
	monitoring en meting	nee		nee

Tabel 15: beoordeling bestaand gebruik landbouw

Categorie	Activiteit	Negatief effect verwacht	Noodzakelijke maatregel	Vergunningplicht
Buiten begrenzing	manege	nee		nee
Binnen begrenzing: vee	weiden van paarden en koeien op bestaande weide	nee		nee
Buiten begrenzing: bloemen- en bollenteelt	ploegen	nee		nee
	beregening	nee		nee
	plaagbestrijding	nee		nee
	ruige stalmest 20 ton / ha	nee		Nee

Tabel 16: beoordeling bestaand gebruik recreatie en verkeer

Categorie	Activiteit	Negatief effect verwacht	Noodzakelijke maatregel	Vergunningplicht
onderhoud infrastructuur	schelpenpaden, buiten broedseizoen	nee		nee
	fietspad, buiten broedseizoen	nee		nee
	infopanelen, picknickplaatsen, vuilnisbakken etc.	nee		nee
	snoeien/verwijderen struweel, buiten broedseizoen	nee		nee
	taludherstel 5 strandopgangen, buiten broedseizoen	nee		nee
	ingraven bunkers, buiten broedseizoen	nee		nee
openstelling	struinnatuur binnen kerngebied, buiten broedseizoen	nee		nee
	struinnatuur buiten kerngebied	nee		nee
	honden los laten buiten kerngebied	nee		nee
	fietsen	nee		nee

Tabel 17: beoordeling overig bestaand gebruik

Categorie	Activiteit	Negatief effect verwacht	Noodzakelijke maatregel	Vergunningplicht
particulieren	onderhoud bos	Nee		nee
	onderhoud raster, buiten broedseizoen	Nee		nee
horeca	exploitatie strandpaviljoen en bungalows	Nee		nee
	onderhoud stroomkast	Nee		nee
overig	parkeerplaats	Nee		nee
	evenementen binnen broedseizoen	Ja		ja
	evenementen buiten broedseizoen	Nee		nee
	KNRM	Nee		nee
	KRB	Nee		nee
	jeugdhonk	Nee		nee

Beschrijving maatregelen

(uittreksel uit hoofdstuk 7 uit het Natura 2000 - beheerplan voor Coepelduynen)

T.b.v. bijeenkomst Klankbordgroep op 8 april 2010.

In deze paragraaf worden de voorgestelde maatregelen beschreven die nodig zijn om de instandhoudingsdoelen te realiseren.

Op Kaartbijlage X is – voor zover van toepassing – weergegeven waar de maatregelen uitgevoerd dienen te worden.

Maatregelen: beheer en ingrepen

1. Verwijderen Duindoornstruweel zeereep: plaatselijk zal struweel (met name Duindoorn) worden verwijderd om de verstruweling van de zeereep tegen te gaan. Deze maatregel dient op de korte termijn ter verbetering van de kwaliteit van Witte duinen en ter behoud van kwaliteit en oppervlakte van Grijze duinen.
2. Verwijderen struweel middenduin: plaatselijk zal struweel worden verwijderd om verstruweling, met name op noordhellingen, tegen te gaan. Deze maatregel dient de kwaliteit en oppervlakte van Grijze duinen te versterken.
3. Het cyclisch beheer van de bestaande Vochtige duinvalleien dient te worden gehandhaafd. Dit betekent dat jaarlijks, na bloei en zaadzetting van de kenmerkende plantensoorten, gemaaid wordt en het maaisel wordt afgevoerd (eind augustus/september). Op de lange termijn zal mogelijk een opbouw plaatsvinden van een dikke laag van organische humus. De snelheid waarmee dit plaatsvindt wordt bepaald door het sturende proces van buffering in de vallei. Wanneer er een constante aanvoer is van kalkrijk grondwater, zal de vallei veel langer in een pionierstadium blijven. (tot 80 jr; Adema et al. 2002). Uiteindelijk stapelt zich in iedere vallei organische stof op. Pioniersoorten worden vervangen door struwelen en uiteindelijk bos. Verzuring van valleien kan dit proces versnellen. De huidige secundaire valleien van Coepelduynen zijn recent geplagd. Ontwikkeling van organische stof en vegetatieontwikkeling dienen gevolgd te worden. Een analyse van het hydrologisch systeem is gewenst.
4. Begrazing van het perceel ten noorden van Uitwateringskanaal (5,4 ha): dit perceel is eigendom van het Hoogheemraadschap van Rijnland en is in het verleden vermoedelijk regelmatig begraasd. In 2009 werd het niet begraasd: dit leidt tot vervilting en verruiging. Begrazing dient plaats te vinden met schapen of jongrundvee. De dichtheid hangt af van de graasperiode. Begrazing dient buiten het broedseizoen plaats te vinden.

Te verkennen maatregelen

5. Het zeer lokaal verwijderen van helm- en duindoornvegetaties in de zeereep;. Deze maatregel is in eerste instantie bedoeld om de kwaliteit van de Witte duinen te verhogen, daarnaast zal het een positief effect hebben op de ontwikkeling van de kwaliteit van de Grijze duinen. Met name de pioniervegetaties met kalkminnende soorten van het Duinsterretjesverbond zal profiteren van deze maatregel. Ook zal de successie van kort grazig open duingrasland naar Duinroosstruweel worden vertraagd (en mogelijk zelfs teruggedraaid) door overstuiving met kalkrijk materiaal vanuit de zeereep. Als zoekgebied voor deze maatregel is de zone tussen strandpaal 84 en 85 aangegeven. Bij de verkenning en uitwerking zullen externe deskundigen worden betrokken.
Knelpunt vormt hierbij overstuiving van het fietspad: hier zullen aanvullende maatregelen voor moeten worden geformuleerd in het kader van het beheer en onderhoud van dit fietspad, in samenwerking tussen de betrokken beheerspartijen, waaronder de Provincie Zuid-Holland.

6. Betreding van het kerngebied buiten het broedseizoen – en daarmee de lokale verstuiwing – kan bevorderd worden door plaatsing van twee extra toegangshekken. Hierbij is het van belang de hekken zodanig te plaatsen dat geen “vaste sluiproutes” door het kerngebied ontstaan. Er dient gestreefd te worden naar een meer diffuse, gelijkmatige betreding in het gebied, zodanig dat de ecologische en landschappelijke waarden optimaal bevorderd worden. Aanpassing van de omvang van het kerngebied wordt niet wenselijk geacht. Deze maatregel resulteert op korte termijn een toename van de lokale erosie binnen Grijze duinen en Witte duinen in het middenduin, waardoor er weer kalkrijk materiaal beschikbaar komt. Ofschoon niet geheel vergelijkbaar wordt hiermee wel het oorspronkelijke intensieve gebruik van het duin binnen het Zeedorpenlandschap nagebootst. Het dient met name de Grijze duinen en hierbinnen de kenmerkende Zeedorpgemeenschappen.
7. Het achterwege laten van helmaanplant, aanplant van duindoorn en mogelijk in bepaalde gevallen ook taludherstel. Deze maatregel resulteert in een positief effect op de kwaliteit van de Witte duinen en Grijze duinen.
8. Aanpassen van vooroeversuppleties en het mogelijk instellen van een suppletievenster voor de kust bij Coepelduynen. Ook deze maatregel zou kunnen resulteren in de verbetering van de kwaliteit van de Witte duinen. Door minder aanvoer van zand zou er meer erosie kunnen optreden. Verstuiwing van materiaal uit de bestaande zeereep zal optreden. Er is echter nog onvoldoende bekend over het effect van vooroeversuppleties of aanpassingen daarin op het proces van kustvorming en verstuiwing.
9. Er dient onderzocht te worden, als experiment, wat de verwachte effecten zijn van winterbegrazing met schapen, geiten en/of runderen op ontwikkeling van Zeedorpenvegetaties (kwalificerend als Grijze duinen). Indien begrazing daadwerkelijk leidt tot de gewenste plaatselijke verrijking met nutriënten en tot een betredingsniveau dat niet teveel schade oplevert, maar wel (door omwoeling) tot kleinschalige verhoging van het kalkgehalte in de bovengrond leidt, dient begrazing van duingraslanden te worden voortgezet in de Coepelduynen. De plaats, oppervlakte en intensiteit dienen op basis van de uitkomsten van het experiment bepaald te worden. Deze maatregel dient ter behoud van kwaliteit en oppervlakte van Grijze duinen op de lange termijn, maar kan al op de korte termijn gunstige effecten opleveren.
10. Plaggen voormalige akkers ten zuiden van Spijkerdel: deze valleitjes zijn vroeger in landbouwkundig gebruik geweest. In de loop van de twintigste eeuw zijn ze verlaten. Mogelijk speelde verdroging een rol. Het zijn echter morfologisch nog steeds zeer laag gelegen locaties waar, door het verwijderen van de vegetatie en plaggen van het ontwikkelde bodemprofiel, er potenties aanwezig zijn voor de ontwikkeling van vegetaties van Vochtige duinvalleien. Verkenning van de potenties is wenselijk door bodem- en hydrologischonderzoek.
11. Sanering en herinrichting van de voormalige vuilstort. De voormalige vuilstortplaats vormt net als de hierboven beschreven akkertjes een potentieel kansrijke locatie voor de ontwikkeling van het habitatype Vochtige duinvallei. Hier gelden dus kansen. Er kan sprake zijn van een win-winsituatie omdat sanering van de vuilstort en herinrichting van de vallei zal leiden tot hogere natuurwaarden en oppervlakte-uitbreiding van het habitatype Vochtige duinvallei. Er is echter nog onvoldoende bekend over de eventuele verontreiniging vanuit het terrein van de voormalige vuilstort.
12. Het beheer van de in particulier bezit zijnde delen van de Coepelduynen zou in overleg met Staatsbosbeheer en de particuliere eigenaars afgestemd kunnen worden, zodanig dat een zo gunstig mogelijk perspectief ontstaat voor de aldaar aanwezige Witte en Grijze duinen en Duindoornstruwelen. Optie hierbij is mee laten begrazen.
13. De verbinding tussen de Coepelduynen en de bollenvelden zou verbeterd kunnen worden middels gunstiger beheer van akkerranden. Een mogelijkheid ligt bij de Provincie Zuid-Holland, die in overleg met LTO een subsidieregeling zou kunnen ontwikkelen, waarmee een voor de Patrijs en Veldleeuwrik gunstig beheer wordt gestimuleerd, dat goed te combineren is met de bedrijfsvoering in de bollenteelt.

Onderzoeksmaatregelen

14. Onderzoek verstuivingsdynamiek: het specifieke fenomeen van Witte duinen en de verstuiving in de middenduinen zijn zeer bijzonder voor de vastelandsduinen binnen Nederland. Onderzoek naar het proces en de factoren die leiden tot de huidige verschijningsvorm dienen te worden onderzocht. Hiertoe zal een onderzoeksvoorstel moeten worden geformuleerd.
15. Naast de bestaande hydrologische monitoring dient ook een meetnet te worden in gericht in de potentiële Vochtige duinvalleien. Na monitoring van drie jaar dient er een evaluatie te worden uitgevoerd.
16. Milieu en bodemonderzoek vuilstort: er dient onderzocht te worden wat de mogelijke effecten zijn van de huidige vuilstortplaatsen, in het zuidelijke deel van de Coepelduynen, op de grondwaterkwaliteit en daarmee op de kwalificerende (grondwaterafhankelijke) vegetaties van de Vochtige duinvalleien. Uit dit onderzoek dient duidelijk te worden of de vuilstortplaatsen gesaneerd moeten worden om de kwaliteit en oppervlakte van Vochtige duinvalleien op de lange termijn te behouden.
17. Reguliere biotische monitoring: broedvogels, vegetatie en floramonitoring dienen plaats te vinden om de ontwikkeling van de instandhoudingsdoelen te kunnen beoordelen. Daarom zal in het vijfde jaar van de looptijd van dit beheerplan een aantal basiskarteringen worden uitgevoerd.

Maatregelen met betrekking tot nadere afstemming en afspraken:

18. ad 1, 5, 7 en 8.) Het huidige staat van de zich zeewaarts verplaatsende kustlijn en de vastgelegde zeereep vormt een knelpunt voor met name de kwaliteit van Witte en Grijze duinen. Er zal overleg plaatsvinden hierover tussen de betrokken partijen, i.e. het Hoogheemraadschap van Rijnland, Rijkswaterstaat, de Provincie Zuid-Holland en Staatsbosbeheer. Onder nr. 1, 5, 7 en 8 zijn (mogelijke) maatregelen genoemd waarover met betrokken partijen nader overeenstemming moet worden bereikt. Noodzaak, wenselijkheid en mogelijkheden voor deze maatregelen dienen te worden verkend en de partijen dienen gezamenlijk tot een aanpak te komen waarmee op een goede manier controle kan worden gehouden over de mate van vastlegging van de kustlijn en van de zeereep alsmede over het beheer van het fietspad langs de zeereep, zowel uit het oogpunt van veiligheid als van de Natura 2000 – doelstellingen.

Maatregelen met betrekking tot vergunningplicht voor de NB-wet:

19. Het uitvoeren van vooroeversuppleties wordt vergunningvrij gesteld, wanneer dit gebeurt uit noodzaak, uit het oogpunt van kustverdediging t.b.v. van de veiligheid. Echter, het onder punt 18 genoemde overleg zal resulteren in een afgesproken aanpak waarbij verstuiving in de zeereep en de aanvoer van zand naar het middenduin kan worden bevorderd. Die maatregel dient ter verbetering van kwaliteit van Witte duinen en behoud van kwaliteit van Grijze duinen en zal naar verwachting op de lange termijn effect hebben.
20. Het inplanten van helm in de zeereep is alleen vergunningplichtig gesteld, wanneer dit niet gebeurt uit noodzaak voor taludherstel na een calamiteit, of wanneer dit niet op korte termijn noodzakelijk is uit het oogpunt van kustverdediging t.b.v. de veiligheid op grond van de waterwet. Echter, uit het onder punt 18 genoemde overleg zal een afgesproken aanpak resulteren waarbij de verstuiving van de zeereep en de aanvoer van zand naar het middenduin kan worden bevorderd. Dat leidt tot verbetering van kwaliteit van Witte duinen en behoud van kwaliteit van Grijze duinen en zal naar verwachting op de lange termijn effect hebben.
21. Activiteiten binnen de broedtijd van vogels waarbij sprake is van een dermate hoog geluidsvolume dat broedgevallen van Tapuit, Roodborsttapuit, Graspieper, Patrijs en Veldleeuwerik verstoord kunnen raken, zijn vergunningplichtig.

Ondanks de ongunstige staat van instandhouding van de broedvogelsoorten Tapuit, Roodborsttapuit, Graspieper, Patrijs en Veldleeuwerik wordt het nemen van aanvullende maatregelen voor deze soorten binnen het Natura 2000 - gebied, anders dan het voorkomen van geluidsverstoring in de broedperiode, niet zinvol geacht. Behoud en ontwikkeling van de habitattypen moet voorzien in voldoende beschikbaarheid van biotoop, waarin alle sleutelfuncties voldoende aanwezig zijn. De factoren die de neerwaartse trend van de soorten veroorzaken zijn complex. Ten aanzien van de Tapuit geldt dat mogelijk ook lokale factoren een rol spelen, deze zijn echter nog niet bekend. Binnen het kader van dit beheerplan zijn die factoren dan ook niet te beïnvloeden.

Van: art.5.1-2e <art.5.1-2e@min-inv.nl>
Verzonden: 19
Aan: art.5.1-2e; E- m art.5.1-2e (E-mail); art.5.1-2e (E-mail); art.5.1-2e
art.5.1-2e; art.5.1-2e; art.5.1-2e
CC: art.5.1-2e
Onderwerp: pelduynen beheerplan Natura 2000

Beste mensen,

Graag wil ik een datum prikken om enkele tussenprodukten te bespreken van het beheerplan voor de Coepelduynen in het kader van Natura 2000.

grote agenda:

- update instandhoudingsdoelen, doordat doelen uit de aanwijzing als Beschermd Natuurmonument (1992) zijn meegenomen
- bestaand gebruik en beoordeling van de effecten daarvan op instandhoudingsdoelen
- bespreking hoofdstuk 2 (en evt. 3 en 4?) van het beheerplan (afhankelijk van hoe ver dat gevorderd is)
- planning

Ik denk dat we een dagdeel nodig hebben. Ik stuur tenminste een week van tevoren stukken rond waar we het over gaan hebben.

datumvoorstellen:

maandag 22 juni
dinsdag 23 juni
maandag 29 juni
dinsdag 30 juni
donderdag 2 juli

Willen jullie intussen aangeven welke bovengenoemde dagen (of als er niks tussen zit, andere) schikken, met ochtend en/of middag? Vanaf 6 juli zitten we in de schoolvakantie van regio Noord; de week daarna ook in Midden. Mijn vakantie ligt nog niet vast dus datumvoorstellen begin juli kunnen wat mij betreft nu nog.

Willen jullie ook aangeven wanneer jullie de komende tijd niet beschikbaar zijn? Ik art.5.1-2e zelf vanaf nu ruim een week weg, maandag 8 juni weer terug.

Alvast dank en vriendelijke groeten,

art.5.1-2e

projecttrekker beheerplan Natura 2000 - de Coepelduynen

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Dienst Landelijk Gebied - Regio West Herman Gorterstraat 5,
Utrecht Postbus 20030, 3502 LA Utrecht art.5.1-2e w www.dienstlandelijkgebied.nl |
www.natura2000beheerplannen.nl

P Denk aan het milieu bij het printen van e-mails

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De

Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: art.5.1-2e
Verzonden: g 8 januari 2009 16:20
Aan: art.5.1-2e
Onderwerp: in
Bijlagen: PEHS-doelsoorten Coepelduynen.xls

Hallo, art.5.1-2e

Ik heb de lijst voor wat betreft fauna ingevuld. Voor de flora kun je toch het beste terecht bij art.5.1-2e. Hij kan een selectie maken welke planten hier zijn aangetroffen). Ik ken het Coepelduin wat minder goed (ook omdat het afgesloten is voor publiek).

vrgr art.5.1-2e

Ndt-code (Natuurdoeltype

du-3.07sl droog duingrasland en open duin in ruime zin
du-3.07zd droog duingrasland variant zeedorpenlandschap
du-3.14 bosgemeenschappen van de duinzoom

Ndt-code (bal e.a. 2001)

3.34 droog kalkarm duingrasland
3.35 droog kalkrijk duingrasland
3.48 strand en stuivend duin
3.62 laagveenbos
3.65 eiken- en beukenbos van lemige zandgronden
3.66 bos van voedselrijke, vochtige gronden
3.69 eiken- haagbeukenbos van zandgronden

art.5.1-2-1

checken

Lift de soort mee met
Natura 2000?

Soortgroep	Soortnaam	
Amfibieën	Rugstreeppad	j
Dagvlinders	Bruin blauwtje	j
Dagvlinders	Heivlinder	j
Dagvlinders	Duinparelmoervlinder	j
Dagvlinders	Grote parelmoervlinder	j
Dagvlinders	Kleine parelmoervlinder	j
Dagvlinders	Veldparelmoervlinder	j
Reptielen	Zandhagedis	j
Sprinkhanen en krekels	Blauwvleugelsprinkhaan	j
Sprinkhanen en krekels	Duinsabelsprinkhaan	j
Vaatplanten	Aardkastanje	j
Vaatplanten	Biestarwegras	j
Vaatplanten	Bitterkruidbremraap	j
Vaatplanten	Blauwe bremraap	j
Vaatplanten	Blauwe zeedistel	j
Vaatplanten	Bleek schildzaad	j
Vaatplanten	Bokkenorchis	j
Vaatplanten	Bosaardbei	j
Vaatplanten	Draadklaver	?
Vaatplanten	Driedistel	j
Vaatplanten	Duits viltkruid	?
Vaatplanten	Dwerggras	?
Vaatplanten	Gegroefde veldsla	j
Vaatplanten	Gele hoornpapaver	j
Vaatplanten	Gelobde maanvaren	j
Vaatplanten	Gelobde melde	j
Vaatplanten	Gestreepte klaver	j
Vaatplanten	Gevlekt zonneroosje	?
Vaatplanten	Gewone vleugeltjesbloem s	j
Vaatplanten	Grote tijm	j
Vaatplanten	Herfstschroeforchis	j
Vaatplanten	Hondskruid	j
Vaatplanten	Hondsviooltje	j
Vaatplanten	Kleine ereprijs	?
Vaatplanten	Kleine ratelaar	j
Vaatplanten	Kleine rupsklaver	j
Vaatplanten	Kleine steentijm	j
Vaatplanten	Kleverige reigersbek	j
Vaatplanten	Kruisbladgentiaan	j
Vaatplanten	Liggend bergvlas	j
Vaatplanten	Liggende asperge	j
Vaatplanten	Onderaardse klaver	j
Vaatplanten	Oorsilene	j
Vaatplanten	Oranjegele paardenbloem	j
Vaatplanten	Poppenorchis	j
Vaatplanten	Rozenkransje	?
Vaatplanten	Ruige scheefkelk s.s.	j
Vaatplanten	Ruw gierstgras	j
Vaatplanten	Scheve hoornbloem	j
Vaatplanten	Stijve ogentroost	j
Vaatplanten	Strandbiet	j
Vaatplanten	Vals muizenoor	?

Vaatplanten	Veldgentiaan	j
Vaatplanten	Vogelpootklaver	?
Vaatplanten	Voorjaarsganzerik	j
Vaatplanten	Voorjaarszegge	j
Vaatplanten	Wondklaver	j
Vaatplanten	Zandduizendknoop	j
Vaatplanten	Zeewolfsmelk	j
Vogels	Blauwe kiekendief	j
Vogels	Dwergstern	j
Vogels	Eider	j
Vogels	Engelse kleine mantelmeeuw	j
Vogels	Grauwe kiekendief	j
Vogels	Grote Stern	j
Vogels	Kleine mantelmeeuw	j
Vogels	Kleine zilverreiger	j
Vogels	Kneu	j
Vogels	Morinelplevier	j
Vogels	Noordse Stern	j
Vogels	Roodborsttapuit	j
Vogels	Scholekster	j
Vogels	Smelleken	j
Vogels	Stormmeeuw	j
Vogels	Strandplevier	j
Vogels	Tapuit	j
Vogels	Velduil	j
Vogels	Visdief	j
Vogels	Zwartkopmeeuw	j

art.5.1

Gebied is voor groene habitattypen aangewezen

Kan de soort (potentieel) voorkomen in het gebied?

Habitattyp	H2130B	H2130A	H2110/ H2120
Natuurdoe	3.34	3.35	3.48

X

X

X

X

X

X

X

X

1

1

1

1

1

1

1

			1	
	1			
			1	
			1	
	1		1	
			1	
			1	
	1			
	1			1
p	1			1
	1	1		1
	1			
				1
	1	1		1
				1
x	1	1		
				1
				1
				1
	1	1		
	1	1		1
				1
				1
	1	1		1
p	1			
				1
		1		1

Van: art.5.1-2e <art.5.1-2e@min-inv.nl>
Verzonden: 1 3
Aan: art.5.1-2e
Onderwerp: uynen N2000

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Met vlag

Beste art.5.1-2e

Van art.5.1-2e be greep ik dat jij vanuit de prov ZH zitting neemt in het projectteam en KBG voor het Natura 2000 beheerplan voor de Coepelduynen. Ik ben vanuit DLG de projecttrekker en ben bezig met de opstart van het proces.

Ik streef ernaar om in de laatste week van oktober met het projectteam bij elkaar te komen; dat is al snel dus je hoort (nog) snel(ler) van me.

Momenteel ben ik o.a. de klankbordgroep bij elkaar aan het zoeken. Ik wilde jou vragen of je (mede vanuit je werk voor Westduinpark-Wapendal) nog suggesties hebt voor potentiële klankbordgroepleden. Mijn rijtje is tot nu toe als volgt:

- SBB
- LTO
- KAV Bloembollencultuur
- Kamer v Koophandel (incl. ondernemersverenigingen)
- St. Duinbehoud / St. Berkheide Coepelduynen (incl. Vogel- en Natuurbesch. Noordwijk)
- RACM
- Recron/Hiswa

De gemeenten Noordwijk en Katwijk, HHS Rijnland en RWS heb ik uitgenodigd voor het projectteam. De stuurgroep bestaat uit DRZ, de prov ZH en Domeinen. Heb jij nog suggesties ter aanvulling?

Verder heeft art.5.1-2e bij jou de vraag neergelegd of je een analyse zou kunnen maken over hoe de EHS-doelen zich verhouden tot N2000 (incl. oude NBW-doelen). Kun je me daar al iets over vertellen?

Ik stuur je zo snel mogelijk een plan van aanpak en een planning.

Alvast bedankt, vriendelijke groeten,

art.5.1-2e
ecologisch adviseur

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Dienst Landelijk Gebied - Regio West Team Regelingen Herman Gorterstraat 5 Utrecht Postbus 20030 3502 LA Utrecht

art.5.1-2e
art.5.1-2e

I www.dienstlandelijkgebied.nl

P Denk aan het milieu bij het printen van e-mails

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De

Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [art.5.1-2e] [art.5.1-2e] <[art.5.1-2e]@inl.nl>

Verzonden: 15 maart 2017 15:51

Aan: [art.5.1-2e] E-m; [art.5.1-2e]; [art.5.1-2e]; [art.5.1-2e]; [art.5.1-2e]; [art.5.1-2e]; [art.5.1-2e]

Onderwerp: Coepelduynen - Natura 2000 - instandhoudingsdoelstelling

Beste mensen,

Graag zou ik zo snel mogelijk met het projectteam Coepelduynen - Natura 2000 bijeenkomen om het volgende probleem te bespreken.

In het ontwerp-aanwijzingsbesluit voor Natura 2000 - gebied de Coepelduynen (96) staat onder andere een instandhoudingsdoelstelling geformuleerd voor H2190A (vochtige duinvalleien - open water). De oppervlakte moet behouden blijven en de kwaliteit ervan moet verhoogd worden. In de huidige situatie is binnen de begrenzing van Natura 2000 - gebied de Coepelduynen echter geen sprake van permanent open water in het gebied; H2190A is dus niet aanwezig. Er zijn verschillende redenen om het instandhoudingsdoel te wijzigen naar H2190B (vochtige duinvalleien - kalkrijk).

Probleem: kwaliteitsverbetering van H2190A is om verschillende redenen onwenselijk. De keuze voor type A of B heeft grote consequenties voor de te nemen maatregelen in en buiten de begrenzing van de Coepelduynen. Maatregelen om type A (open water) te creëren in het gebied zouden het uitdiepen van bestaande duinvalleien en/of peilopzetten zijn. Tot nu toe hebben we de volgende redenen aangedragen om de instandhoudingsdoelstelling te wijzigen van type A naar type B van H2190:

- Maatregelen tbv realisatie open water gaan ten koste van bestaande valleien van type H2190B, die al aanwezig zijn en een hoge natuurwaarde hebben. (in lijn met zienswijze SBB)
- Maatregelen tbv H2190B zijn veel minder ingrijpend en leveren meer natuurwaarde.
- Het opzetten van het peil is technisch gezien een zeer lastige zaak (HH Rijnland).
- Een eventuele peilopzetting zal in de streek (o.a. bollenteelt, woonwijken) niet worden gewaardeerd. Het proces zou hierdoor dus naar alle waarschijnlijkheid schade oplopen.

Voor een goed verloop van het proces is het dan ook van essentieel belang dat hierover zo snel mogelijk duidelijkheid komt.

Deze overweging is voorgelegd aan de Programmadirectie Natura 2000, met de vraag om het instandhoudingsdoel te wijzigen van type A naar type B. De Programmadirectie heeft hierop gesuggereerd om beide opties in het beheerplanproces te behandelen.

Graag zou ik met jullie de implicaties (o.a. benodigde maatregelen) en risico's van beide opties in kaart willen brengen.

Hieronder een aantal datumvoorstellen, met het verzoek of jullie willen aangeven welke data zouden schikken. Wellicht is het kort dag ivm de benodigde informatie voor dit overleg, maar aan de andere kant wil ik dit graag snel behandelen tbv de voortgang.

do 5 maart
di 10 maart middag
do 12 maart
vr 13 maart
di 17 maart middag
wo 18 maart
do 19 maart

[art.5.1-2e] zouden we de bijeenkomst weer bij Rijnland in Leiden kunnen houden?

Alvast dank en vriendelijke groeten,

art.5.1-2e

projecttrekker beheerplan Natura 2000 - de Coepelduynen

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Dienst Landelijk Gebied - Regio West Herman Gorterstraat 5,
Utrecht Postbus 20030, 3502 LA Utrecht [art.5.1-2e](#) w www.dienstlandelijkgebied.nl |
www.natura2000beheerplannen.nl

P Denk aan het milieu bij het printen van e-mails

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: art.5.1-2e
Verzonden: 6
Aan: art.5.1-2e; art.5.1-2e; art.5.1-2e; art.5.1-2e; art.5.1-2e
Onderwerp: v e e v i t e l a s o o r l s e D u i n e n ,
Coepelduynen, Donkse Laagten
Bijlagen: 078 Oostvaardersplassen 95%-versie.pdf; 086 Schoorlse Duinen 95%-versie.pdf; 096
Coepelduynen 95%-versie.pdf; 107 Donkse Laagten 95%-versie.pdf

Ter info. Ook wijzigingen voor Coepelduynen!!

Provincie Zuid-Holland

Zuid-Hollandplein 1

Postbus 90602

2509 LP Den Haag

tel art.5.1-2e

fax art.5.1-2e

email art.5.1-2e @p zh.nl

www.zuid-holland.nl/natura2000

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: art.5.1-2e @minln v.nl]

Verzonden: donderdag 9 juli 2009 14:26

Aan: art.5.1-2e; art.5.1-2e; art.5.1-2e (E-mail); art.5.1-2e (E-mail); art.5.1-2e (E-mail); art.5.1-2e
art.5.1-2e; art.5.1-2e

CC: art.5.1-2e; art.5.1-2e; art.5.1-2e; art.5.1-2e; art.5.1-2e; art.5.1-2e
art.5.1-2e; art.5.1-2e

Onderwerp: 95 % versie definitieve aanwijzingsbesluiten Oostvaardersplassen; Schoorlse Duinen, Coepelduynen, Donkse Laagten

Beste contactpersonen,

Hierbij ontvangen jullie de zogenaamde 95% concept-versie van de groep definitieve aanwijzingsbesluiten die voor november 2009 gepland staat.

Deze 95%-versie bestaat uit twee onderdelen:

- de tekst van hoofdstuk 5 van het aanwijzingsbesluit waarin de algemene doelen en de instandhoudingsdoelen per gebied worden beschreven,
- een weergave van de wijzigingen ten opzichte van het ontwerp-aanwijzingsbesluit. Het kan daarbij gaan om wijzigingen in de habitattypen of soorten, vogelsoorten, instandhoudingsdoelen of wijzigingen in de begrenzing van het gebied. Deze wijzigingen zijn doorgevoerd op basis van (geverifieerde) zienswijzen op het ontwerp-besluit of op basis van actuele kennis die uit de beheerplanprocessen naar voren is gekomen.

De kaarten behorende bij het de definitieve aanwijzingsbesluiten zijn nog niet beschikbaar. Voor deze besluiten kan gebruik worden gemaakt van de ontwerpkaarten. Deze zijn te vinden op www.minlnv.nl/natura2000 <<http://www.minlnv.nl/natura2000>>. De wijzigingen ten opzichte van deze ontwerpkaarten zijn uiteraard wel beschreven in de 95%-versie.

Ik wil graag jullie reacties en opmerkingen op de concept-besluiten horen. Het gaat dan vooral om de eventueel te verwachten (bestuurlijke) knelpunten, maar ook inhoudelijke reacties zijn natuurlijk van harte welkom. Graag jullie reacties voor 10 augustus.

Als er behoefte is aan een gesprek over het conceptbesluit, laat dat dan zo snel mogelijk weten, zodat we in de tweede helft van augustus de gesprekken kunnen plannen.

Tijdens mijn afwezigheid van 15 juli-12 augustus kunnen jullie voor vragen en/of opmerkingen terecht bij [art. 5.1-2e](#), tel: [art. 5.1-2e](#) e-mail: [art. 5.1-2e](#) min v.nl

Een aantal van jullie krijgt meerdere mails van mij met verschillende gebieden. Ik heb ze gegroepeerd rondom het beheerplan, maar de meesten zijn natuurlijk bij meerdere beheerplannen betrokken.

Hartelijk dank voor jullie medewerking en voor wie (nog) op vakantie gaat: een hele fijne vakantie toegewenst!

Met vriendelijke groet,

[art. 5.1-2e](#)

[art. 5.1-2e](#)

regionaal contactpunt Natura 2000

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Directie Regionale Zaken West Utrecht

tel: [art. 5.1-2e](#)

Woensdag vrij.

<<078 Oostvaardersplassen 95%-versie.pdf>> <<086 Schoorlse Duinen 95%-versie.pdf>> <<096 Coepelduynen 95%-versie.pdf>> <<107 Donkse Laagten 95%-versie.pdf>>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Onderdelen uit Aanwijzingsbesluit 078 Oostvaardersplassen (concept)

- **Overzicht van de waarden en doelen waar het gebied Oostvaardersplassen voor is aangewezen (hoofdstuk 5 Instandhoudingsdoelstellingen).**
- **Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007).**
- **Wijzigingen in de begrenzing (paragraaf 3.3) ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007). (Er zijn geen kaarten beschikbaar tenzij er anders wordt aangegeven.)**

5. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip "instandhouding" wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied "tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging".

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Tevens is daarbij aangegeven welke habitattypen en/of (vogel)soorten ten koste mogen gaan van andere habitattypen en (vogel)soorten. Voor een beperkt aantal (vogel)soorten en habitattypen zijn op basis van artikel 10a, derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 "complementaire doelen" geformuleerd. Het betreft (vogel)soorten en habitattypen die onder druk staan en waarvoor Nederland in Europees verband een bijzondere verantwoordelijkheid heeft. Dit betekent dat aan een beperkt aantal Vogelrichtlijngebieden Habitatrichtlijndoelen zijn toegekend (en andersom) en dat aan een beperkt aantal Habitatrichtlijngebieden "ontwikkeldoelen" zijn toegekend. Met behulp van deze complementaire doelen is de realisering van de landelijke doelen beter gewaarborgd. Deze doelen maken volwaardig onderdeel uit van de aanwijzingsbesluiten. De betreffende waarden worden niet aangemeld bij de Europese Commissie.

Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en (vogel)soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen¹ kernopgaven geformuleerd op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten ("richting geven") en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument (2006). In bijlage B.3 van deze Nota van toelichting is een overzicht opgenomen van alle gebiedsdoelstellingen per habitatype en per (vogel)soort.

5.2 Algemene doelen

Behoud en indien van toepassing herstel van:

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijke niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. de natuurlijk kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

5.3 Vogelrichtlijn: broedvogels

A004 Dodaars

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 140 paren.

Toelichting Vanaf het begin van de jaren negentig hebben dodaarzen zich in toenemend, doch zeer sterk fluctuerend aantal in het rietmoeras gevestigd. In topjaren komen ten minste 140 paren tot broeden (220 broedparen in 2000; 10% van de Nederlandse populatie, 175 broedparen in 2004). Maar in magere jaren gaat het om hooguit enkele 10-tallen paren. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. De draagkracht is vastgesteld op basis van het vijfjarige gemiddelde over de periode 1999- 2003. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

¹ Het Natura 2000-landschap van het gebied waarop dit besluit betrekking heeft staat vermeld in paragraaf 3.2 van deze Nota van toelichting.

A017 Aalscholver

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan de draagkracht voor de populatie van het IJsselmeergebied van ten minste 8.000 paren.

Toelichting De populatie is alleen op regionaal niveau gedefinieerd vanwege het sterk wisselende voorkomen per gebied. In de periode 1999-2008 broedde minimaal 31% en maximaal 69% van het regionale doelniveau van het IJsselmeergebied in het onderhavig gebied. In 1978 vestigde de aalscholver zich in de Oostvaardersplassen. Er volgde een sterke toename tot een maximum van 8.380 paren in 1992. Daarna stabiliseerden de aantallen zich op een niveau van rond de 5.000 paren. Dit niveau wordt vermoedelijk mede bepaald door de situatie in de voedselgebieden. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A021 Roerdomp

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting Vermoedelijk heeft de roerdomp zich al snel gevestigd na het ontstaan van het gebied, na het sluiten van de dijk van Zuidelijk Flevoland in 1968. Aanvankelijk groeide de populatie snel tot een niveau van circa 50 paren in 1977 en 1978. Ten gevolge van de strenge winter 1978/79 viel het aantal paren terug tot 5. Herstel bleef uit, mede door de strenge winters halverwege de jaren tachtig. Daarna zette wel herstel in, met wederom onderbrekingen door strenge winters, tot het huidige niveau. In de periode 1999-2003 werden gemiddeld 39 paren vastgesteld met als maximum 43 in 2003. Het is veruit de grootste populatie van Nederland (14% in 2003). De zeer sterke terugval na strenge winters wijst op het ontbreken van geschikte overwinteringsmogelijkheden (kwelwaterlocaties). Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A022 Woudaap

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 3 paren.

Toelichting Het betreft een relatief geïsoleerde populatie, waarbij de Oostvaardersplassen over één van de weinige in recente jaren bezette broedplaatsen van de woudaap in Nederland beschikt. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is een populatie op het relatief hoge niveau gewenst. Gunstige jaren waren 2000 en 2003 met 3 broedparen. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A026 Kleine zilverreiger

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 14 paren.

Toelichting De populatie van het gebied heeft zich ontwikkeld van 1 broedpaar in 1994 tot 58 broedparen in 2003 (voorlopig maximum). De draagkracht is vastgesteld op basis van het gemiddelde voorkomen in de periode 1999-2003. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A027 Grote zilverreiger

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting De vestiging van de grote zilverreiger in Nederland is opvallend. Het eerste broedgeval vond plaats in 1978. Tot 1987 werden niet jaarlijks broedgevallen ontdekt en vervolgens bleef het tot 2000 bij 1-2 paartjes (uitzondering 1995 met 5 paren). Toen begon de kolonie plotseling sterk te groeien met als voorlopig maximum 97 paren in 2005. Buiten de Oostvaardersplassen broeden slechts sporadisch paartjes in Nederland en buiten Nederland zijn de dichtstbijzijnde broedplaatsen van enige omvang pas te vinden rond de Neusiedlersee op de grens van Oostenrijk en Hongarije. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding, gebaseerd op de voortvarende ontwikkeling van de populatie in recente jaren, is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A034 Lepelaar

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 160 paren.

Toelichting Al sedert 1972 broedt de lepelaar in de Oostvaardersplassen. De kolonie groeide gestaag in omvang tot een maximum van 450 paren in 1994. Vermoedelijk door problemen met de beschikbaarheid van voldoende vis, zakte de populatie vervolgens in tot het huidige niveau: gemiddeld aantal paren in de periode 1999-2003 157 met een maximum van 210 paren in 2002. De draagkracht is afgeleid van het vijfjarig gemiddelde van 1999-2003. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A081 Bruine kiekendief

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 45 paren.

Toelichting Al snel na het ontstaan van het gebied vestigden zich bruine kiekendieven. De eerste volledige telling dateert van 1983 toen 64 paren werden geteld. Daarna bleef het aantal paren tot in de jaren negentig boven de 50 paren (maximaal 70 in 1989) om vervolgens op een wat lager niveau te stabiliseren (37-50 paren). Gemiddeld werden in de periode 1999-2003 44 paren vastgesteld. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A082 Blauwe kiekendief

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 4 paren.

Toelichting In 1973 vestigde de blauwe kiekendief zich in het gebied. Het aantal paren nam geleidelijk toe tot een maximum van 17 paren in 1984. Daarna nam het aantal paren weer af. In begin jaren negentig broedden jaarlijks nog circa 10 paren; in de periode 1999-2003 jaarlijks 3-5 paren. Het is de laatste reguliere broedplaats op het Nederlandse vasteland en daarmee van zeer groot belang voor deze in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkerende broedvogelsoort. Het gebied, inclusief de in de omgeving aanwezige mogelijkheden om te foerageren, is van groot belang aangezien het gebied van groot belang is als voorpost voor herstel van de populaties in andere moerasgebieden in laag Nederland. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A119 Porseleinhoen

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting In gunstige jaren komen tientallen paren porseleinhoenders voor in de Oostvaardersplassen (zoals in 1991 64 paren en in 1993 58 paren); het gebied levert dan als broedgebied de grootste bijdrage. In ongunstige jaren broeden echter hooguit enkele paren in het gebied. Essentieel is het aanbod aan open, plas-dras moeras in de vestigingsperiode (mei-juni, soms nog juli). Het gebied kan in gunstige jaren voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

A272 Blauwborst

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 190 paren.

Toelichting Jaarlijks komen tientallen paren blauwborsten in de Oostvaardersplassen tot broeden. De hoogste aantallen sinds het begin van de tellingen in 1987 werden vastgesteld in 1990 met 484 paren. Daarna zijn de aantallen langzaam afgenomen tot het huidige niveau: het gemiddeld aantal paren in de periode 1999-2003 betreft 190 met maximaal 300 in 1999. Zowel in het binnendijkse als het buitendijkse (met name extensief begraasde) deel wordt gebroed. Het is daarmee één van de grootste aaneengesloten populaties van Nederland. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud op het huidige niveau voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A292 Snor

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 680 paren.

Toelichting De Oostvaardersplassen herbergt verreweg de grootste populatie van de soort in Nederland. Meer dan één derde van de Nederlandse vogels komt er tot broeden en het gebied is daarom van groot belang. Tellingen suggereren een lichte toename in het afgelopen decennium. Ondanks de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie niet direct vereist, daar zich in recente

jaren een geleidelijke toename aftekent en het feit dat de beschikbare gegevens niet eerder een zo hoog aantal weergeven wordt. Het gemiddeld aantal paren in de periode 1999-2003 wordt geschat op 680. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A295 Rietzanger

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 790 paren.

Toelichting Van de rietzanger komen jaarlijks honderden paren in de Oostvaardersplassen tot broeden. Vooral in het binnendijkse deel, maar ook in het buitendijkse (met name extensief begraasde) deel. Het gemiddeld aantal paren in de periode 1999-2003 wordt geschat op 790. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding met betrekking tot de populatieomvang, is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A298 Grote karekiet

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 3 paren.

Toelichting In recente jaren is de grote karekiet geregeld als broedvogel vastgesteld met een maximum van 3 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding wordt landelijk herstel van de populatie nagestreefd. Vanwege de potentie van het leefgebied kan het gebied een kleine bijdrage leveren aan de landelijke instandhoudingsdoelstelling. .. Het betreft een relatief geïsoleerd broedgebied met onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

5.4 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

A027 Grote zilverreiger

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen grote zilverreigers zijn van grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. Het gebied levert de grootste bijdrage in Nederland. De soort is vooral zomergast en broedvogel, met hoogste aantallen in maart-oktober, maar anders dan de kleine zilverreiger (A026) is de grote zilverreiger sinds 2000 ook in toenemende mate overwinterend aanwezig. Lange tijd was de populatie stabiel met lage aantallen en vervolgens trad een sterke toename op vanaf 1999, sterk herinnerend aan het aantalsverloop van de kleine zilverreiger, maar met drie keer zo hoge aantallen, in 2004 tot 128 vogels. Aantallen zijn sterk gerelateerd aan het eveneens sterk toegenomen aantal broedparen (sinds 2002 circa 50, in 2005 echter minstens 97). De vogels foerageren zowel in het binnenkaadse deel van het gebied als in de poelen die zijn aangelegd in het buitenkaadse deel. De nogal plotselinge toename van kleine en grote zilverreiger is waarschijnlijk verbonden aan de grootschalige aanleg van foerageergebied in het buitenkaadse deel en mogelijk ook veranderingen in het waterpeil na verwijdering van de dam tussen het oostelijke en westelijke deel van het binnenkaadse gebied.

Handhaving van de huidige aantallen is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A034 Lepelaar

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 110 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen lepelaars zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. Het gebied levert als foerageergebied na de Waddenzee en het Haringvliet de grootste bijdrage binnen het Natura 2000 netwerk. De soort is zomergast en broedvogel, aanwezig van maart-september, met hoogste aantallen in juni-augustus. De aantallen waargenomen vogels reflecteren in hoge mate de veranderingen in de omvang van de kolonie, maar lijken sinds de plotselinge toename rond 1987 stabiel. Vanaf circa 1998 foerageert een deel van de lepelaars in de buitenkaadse gebieden waar poelen zijn aangelegd. Handhaving van de huidige aantallen is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A038 Wilde zwaan

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 20 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen wilde zwanen zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied en als slaapplek. Het gebied levert als foerageergebied na de Uiterwaarden IJssel en de landelijke delen van de Noordoostpolder en Zuidelijk Flevoland (buiten Natura 2000-netwerk) de grootste bijdrage. De soort is een wintergast, vooral aanwezig van november-maart. Aantallen fluctueren met maxima van 100-200 vogels, zonder duidelijke trend, wel met verhoogde aantallen in de eerste helft van de jaren 90. Handhaving van de huidige aantallen is voldoende want de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is gebaseerd op een minder gunstig toekomstbeeld op grond van klimaatveranderingen en extensivering van landbouw, factoren die buiten de Oostvaardersplassen spelen.

A041 Kolgans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 600 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de kolgans met name een functie als foerageergebied en als slaapplek. De soort is een wintergast, aanwezig van oktober-maart, aanvankelijk vooral rond de Grote Plas in het binnenkaadse deel. In de jaren negentig is de soort in aantal toegenomen in het buitenkaadse deel, met name het oostelijke, vernatte deel, maar de aantallen fluctueren sterk. Handhaving van de huidige aantallen is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A043 Grauwe gans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 4.200 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen grauwe ganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied en als slaappleats. Het gebied levert één van de grootste bijdragen in Nederland. De opgegeven aantallen betreffen een onderschatting omdat bij de tellingen in de ruitijd slechts een deel van de vogels zichtbaar is. De soort is het hele jaar present, met een broedpopulatie van circa 400 paar, maar daarnaast een zeer belangrijke concentratie van 20-30.000 (-40.000) ruiers waarvan een groot deel voor dit doel uit Scandinavië naar de Oostvaardersplassen komt. Hierdoor vertoont het seizoensbeeld in het buitenkaadse gebied een piek in mei, maar in het binnenkaadse gebied, met name in de sector rond de Grote Plas, worden, in juni, de hoogste aantallen bereikt. Alleen toen in 1987-90 dit gebied droogviel, hielden de ganzen zich op in het oostelijke compartiment, omdat ze het liefst zwemmend op het riet foerageren. De grootschalige consumptie van riet door deze vogels heeft effecten op de land-water verhouding, maar is daarbij dus afhankelijk van de waterstand. In het voorjaar (april) is er vooral buitenkaads nog een doortrekpiek. De Oostvaardersplassen zijn relatief vroeg door de grauwe gans gekoloniseerd. De omvang van de ruiconcentratie volgens de tellingen is opmerkelijk constant (na correctie voor het niet zichtbare deel van de vogels mogelijk afname), maar ook de broedpopulatie is sinds 1989 niet meer gegroeid. Ondanks de zeer sterke landelijke groei zijn ook de aantallen buiten de ruitijd pas sinds 2000 iets hoger. Handhaving van de huidige aantallen is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A045 Brandgans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.800 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen brandganzen zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied en als slaappleats. De soort is het hele jaar aanwezig, maar vooral als wintergast van oktober-april, met pieken in november en maart. Vooral rond 2000 zijn aantallen sterk toegenomen, vrijwel uitsluitend in het buitenkaadse deel. Handhaving van de huidige aantallen is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A048 Bergeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 90 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de bergeend met name een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar aanwezig, maar met lage aantallen in de ruitijd (juli-september) en doortrekpieken in oktober/november en maart/april. Aanvankelijk komen bergeenden verspreid voor over het binnenkaadse gebied, enigszins positief reagerend op de drooglegging van het westelijke compartiment, maar later geconcentreerd in het oostelijke compartiment. Binnenkaads is de soort over het geheel sterk in aantal afgenomen sinds de jaren

tachtig, voor een deel is dit gecompenseerd door de opkomst in het buitenkaadse deel nadat dit is vernat. Sinds begin jaren negentig zijn aantallen licht afgenomen, onder andere doordat het buitenkaadse gebied in het najaar veel minder belangrijk is (vergelijk pijlstaart (A054), kempfaan (A151), grutto (A156)), keren de aantallen niet terug op het oude niveau. Handhaving van de huidige aantallen is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A050 Smient

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.100 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de smient met name een functie als slaapplek en als foerageergebied. De soort is een wintergast, aanwezig van september-april. Vroeger kwamen smienten vooral voor in de Grote Plas, tegenwoordig grotendeels in het oostelijke deel van het buitenkaadse gebied sinds dit is vernat. Aantallen zijn sindsdien hoger dan in de jaren tachtig. Handhaving van de huidige aantallen is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A051 Krakeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 480 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen krakeenden zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. Het gebied levert één van de grootste bijdragen binnen het Natura 2000-netwerk. De soort is vooral aanwezig in de zomer (juni-augustus), maar er zijn ook doortrekpieken in september en in het buitenkaadse gebied ook in maart/april. Zowel binnen- als buitenkaads zijn aantallen in de jaren negentig toegenomen. Handhaving van de huidige aantallen is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A052 Wintertaling

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.300 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen wintertalingen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. Het gebied levert na de Waddenzee en de het Lauwersmeer de grootste bijdrage binnen het Natura 2000-netwerk. De soort is het hele jaar aanwezig, weliswaar sterk geconcentreerd in het najaar, met hoogste aantallen in augustus-november. Er was sprake van zeer hoge aantallen in de jaren 1988-90 (tot meer dan 125.000 in oktober 1988), toen het westelijke compartiment van het binnenkaadse gebied was drooggevalen. Zaden van pioniervegetatie die de slikplaat begroeiden trokken de wintertalingen aan. Sinds de terugkeer van het water in 1990 zijn lagere aantallen aanwezig, er is geen duidelijke trend. Tegenwoordig komt de soort sterk geconcentreerd voor in het oostelijke buitenkaadse gebied sinds dat eind jaren negentig is vernat. De soort verkeert landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding.

A054 Pijlstaart

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 80 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen pijlstaarten zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. Tot in 1992 was de soort een doortrekker in veel grotere aantallen in september/oktober, met een veel kleinere voorjaarspiek in april. Deze vogels waren sterk geconcentreerd in de omgeving van de Grote Plas rond de jaren dat deze was drooggelegd (1987-90), net als bij de wintertaling (A052) wellicht in verband met de beschikbaarheid van zaden van de pioniervegetatie op de slikplaat. Anders dan de wintertaling (A052) bleef de pijlstaart echter in grote aantallen komen tot in 1992. Daarna is de najaarspiek vrijwel verdwenen. Sindsdien fluctueren de aantallen met een optimum omstreeks 2000, waarna de aantallen lager zijn dan ooit. De pijlstaart verkeert landelijke in een matig ongunstige staat van instandhouding.

A056 Slobeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.900 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen slobeenden zijn van (sommige jaren grote) internationale en nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. Het gebied levert de grootste bijdrage in Nederland. De soort is het hele jaar aanwezig, weliswaar sterk geconcentreerd in de nazomer (ruiperiode), met hoge aantallen in juni-oktober en een piek in augustus. Daarnaast is er nog een kleine voorjaarspiek in april. In de jaren tachtig kwam de slobeend geconcentreerd voor in het noordelijke deel van het binnenkaadse gebied, en later deels in de Grote Plas (na afloop van de drooglegging van 1987-90). Tegenwoordig komt de soort vooral voor in de Hoekplas en het Aalscholverbos, maar lagere aantallen zijn ook aanwezig in de buitenkaadse gebieden sinds die eind jaren negentig zijn vernat. Aantallen vertonen met enige fluctuatie een doorgaande toename die overeenkomt met de landelijke trend. Handhaving van de huidige aantallen is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A059 Tafeleend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 11.900 vogels (seizoensmaximum).

Toelichting Aantallen tafeleenden zijn van internationale en grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als slaapplek. Aanvankelijk kwam de soort grotendeels voor op de Hoekplas, maar sinds circa 1994 wordt ook de Grote Plas door grote groepen gebruikt. Het seizoenspatroon is veranderd van overwintelaar (juli-) september-maart met een sterke piek in december tot een veel vroegere aanwezigheid van grote aantallen in september/oktober in de Grote Plas. Dit komt net als bij de kuifeend (A061) overeen met veranderingen van het seizoenspatroon in het Markermeer, dat als overwinteringsgebied minder belangrijk is geworden door de afname van de dichtheid driehoeksmosselen. Veel tafeleenden die rusten in de Oostvaardersplassen foerageren 's nachts

in het Markermeer en IJsselmeer. De landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is vooral een gevolg van de afname van de totale aantallen die zich echter vooral in het Rivierengebied voordoet. In het IJsselmeergebied zijn de aantallen stabiel, zodat handhaving van de huidige situatie voldoende is.

A061 Kuifeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10.200 vogels (seizoensmaximum).

Toelichting Aantallen kuifeenden zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als slaappleats. Tot midden jaren negentig is de soort in aantal toegenomen, daarna traden sterke fluctuaties op zonder een duidelijke trend. Aanvankelijk kwamen kuifeenden grotendeels voor op de Hoekplas, maar sinds circa 1993 wordt ook de Grote Plas door grote groepen gebruikt. Het seizoenspatroon is veranderd van overwinteraar, aanwezig in oktober-maart, met een sterke piek in maart tot de veel vroegere aanwezigheid van grote aantallen in september/oktober. De kuifeend is in laatstgenoemde periode aanwezig in de Grote Plas en in de rest van de winter met lage aantallen in de Hoekplas. Dit komt net als bij de tafeleend (A059) overeen met veranderingen van het seizoenspatroon in het Markermeer, dat als overwinteringsgebied minder belangrijk is geworden door afname van de dichtheid driehoeksmosselen. Veel van de kuifeenden die rusten in de Oostvaardersplassen foerageren 's nachts in het Markermeer en IJsselmeer. De landelijke staat van instandhouding is matig ongunstig door een te verwachten afname als gevolg van oligotrofiëring en terugkeer van zout-zoet overgangen. Omdat de Oostvaardersplassen hieraan niet bijdragen is behoud van de huidige situatie voldoende.

A068 Nonnetje

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 280 vogels (seizoensmaximum).

Toelichting Aantallen nonnetjes zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als slaappleats. De soort is een wintergast, aanwezig in oktober-april. In de jaren tachtig soms met hoge aantallen op de Hoekplas, weliswaar nogal onregelmatig aanwezig en later veel meer verspreid over het binnenkaadse gebied, sinds begin jaren negentig is er geen duidelijke trend. De landelijke staat van instandhouding is matig ongunstig door een licht negatieve (niet significante) tendens. Mogelijke is de afname het gevolg van verminderde voedselbeschikbaarheid voor viseters in met name het IJsselmeergebied. Ook de afname van het doorzicht in het naastgelegen Markermeer kan een rol spelen. De Oostvaardersplassen hebben geen deel aan deze ontwikkelingen zodat handhaving van de huidige situatie voldoende is.

A075 Zeearend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting Aantallen zeearenden zijn van grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. Het gebied levert de grootste bijdrage in Nederland, jaarlijks overwinteren

hier 1 tot 3 vogels, met een tendens tot een toename. Handhaving van de huidige aantallen is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A132 Kluut

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 100 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen kluten waren tot voor kort van internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied. De soort is een doortrekker, aanwezig rond augustus-oktober en in kleine aantallen rond april-juni. In de loop van de jaren negentig (later dan kempphaan en grutto) zijn aantallen afgenomen, slechts beperkt reagerend op de vernatting van het buitenkaadse gebied. Relatief veel kluten komen voor in het oostelijke compartiment van het binnenkaadse deel, aanvankelijk grotendeels in de Krentepas, maar tenslotte bevinden overgebleven concentraties zich vooral in de Hoekpas. Ondanks de afname en de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is geen herstelopgave van toepassing.

A151 Kempphaan

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 210 vogels (seizoensmaximum).

Toelichting Het gebied heeft voor de kempphaan met name een functie als foerageergebied en als slaapplek. De soort was in de jaren tachtig een doortrekker in het binnenkaadse gebied, met tot circa 3000 vogels in de periode juli- oktober en veel lagere aantallen tijdens de voorjaars trek in mei. In de loop van de jaren negentig zijn deze concentraties binnenkaads volledig verdwenen. Sinds het midden van de jaren negentig worden in het buitenkaadse gebied groepen van enkele honderden vogels gezien, zowel tijdens de najaars trek als in het voorjaar, maar respectievelijk later (oktober) en eerder in het seizoen (april) dan vroeger. Deze ontwikkeling is echter geen volledige compensatie voor het verdwijnen van de binnenkaadse concentraties. De ontwikkelingen komen sterk overeen met die van de grutto (A156). Ook elders in de regio is er sprake van een negatieve tendens. De landelijke staat van instandhouding is matig ongunstig vanwege internationaal dalende aantallen. Omdat de oorzaak van deze afname onduidelijk is dan wel in de omstandigheden voor broedvogels gezocht moet worden, wordt hier uitgegaan van een behoudopgave.

A156 Grutto

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 90 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de grutto met name een functie als foerageergebied en als slaapplek. De soort was in de jaren tachtig een doortrekker in het binnenkaadse gebied, met tot circa 20.000 vogels in de nazomer (juli/augustus) en veel lagere aantallen tijdens de voorjaars trek in maart. In de loop van de jaren negentig zijn deze concentraties binnenkaads grotendeels verdwenen. Sinds het midden van de jaren negentig worden in het buitenkaadse gebied groepen van enkele honderden vogels gezien, vooral tijdens de voorjaars trek

in februari/maart. Deze ontwikkeling is echter geen volledige compensatie voor het verdwijnen van de binnenkaadse concentraties. De ontwikkelingen komen sterk overeen met die van de kempfaan (A151). De landelijke staat van instandhouding is zeer ongunstig op grond van de band tussen de trekvogelaantallen en de broedvogelpopulatie, die afneemt. De aantallen trekvogels in de telgebieden zijn echter min of meer stabiel en de herstelopgave dient dus in de broedgebieden gelegd te worden.

5.5 Beschermde natuurmonumenten

Het Natura 2000-gebied omvat één of meer voormalige beschermde natuurmonumenten (zie paragrafen 2.1 en 3.3 van deze Nota van toelichting). Ingevolge artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998, heeft de Natura 2000-opgave voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit. Voor zover deze doelstellingen Natura 2000-waarden betreffen (zoals opgenomen in paragraaf 4.2 van deze Nota van toelichting), maken deze deel uit van de in voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. Indien de doelstellingen geen Natura 2000-waarden betreffen, houden deze doelstellingen, zoals de bescherming van het natuurschoon, hun zelfstandige betekenis. In een aantal gevallen is het niet mogelijk om zowel de doelen die voortkomen uit de aanwijzing als beschermd natuurmonument als de Natura 2000-doelstellingen te bereiken (bijvoorbeeld omdat dat om tegenstrijdig beheer vraagt). In deze gevallen hebben de Natura 2000-doelen voorrang om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In een handreiking zal voor elk gebied expliciet worden toegelicht hoe de doelen (de natuurwetenschappelijke betekenis en landschappelijke waarden) van voormalige beschermde natuurmonumenten en de Natura 2000-doelen zich tot elkaar verhouden. In het beheerplan zullen deze doelen, net als die van Natura 2000, in ruimte en tijd worden uitgewerkt. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis is toegestaan ten gunste van Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie aan het einde van dit besluit toegevoegd.

Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007)

Waarden:

- In aanvulling op het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor de volgende vogelsoort van bijlage I: kleine zilverreiger (A026) als broedvogel. In 2000 zijn voor deze soort geen Vogelrichtlijngebieden aangewezen, omdat de soort een onregelmatige broedvogel was. De soort wordt nu echter tot de regelmatige broedvogels gerekend. Met de eerdere aanwijzing van gebied 100 Voornes Duin is voor deze soort een eerste Natura 2000-gebied aangewezen. Op basis van het gemiddelde voorkomen in de periode 1999-2003 voldoen de Oostvaardersplassen aan criteria voor opname van de soort (voorkomen 1% van de nationale broedpopulatie in het gebied).
- In afwijking van het ontwerpbesluit (2007) is een trekvogel als bedoeld in artikel 4.2 niet opgenomen: paapje (A275) als broedvogel. Op basis van het

gemiddelde voorkomen in de periode 1999-2003 en 1993-1997 voldoet het gebied niet aan de criteria voor opname van de soort (voorkomen 1% van de nationale broedpopulatie in het gebied).

Daarnaast is de relatieve bijdrage aan de landelijke doelstelling te klein om de soort te handhaven. De grootste bijdrage van Natura 2000-gebieden aan de landelijke doelstelling zal uit het bolwerk Drenthe moeten komen.

Doelen:

- Dodaars (A004): de draagkracht die in het ontwerpbesluit (2007) is vermeld, is aangepast van 40 naar 140 broedparen. De draagkracht is in overeenstemming gebracht met het vijfjarig gemiddelde over de periode 1999-2003. De wijziging betreft herstel van een technische fout.
- Aalscholver (A017): de toelichting die bij de doelstelling in het ontwerpbesluit (2007) is vermeld is gewijzigd. Er is een gebiedsspecifieke indicatie toegevoegd van de relatieve draagkracht van het gebied in een gunstig en een ongunstig jaar binnen de periode 1999-2008.
- Woudaap (A022): de draagkracht die in het ontwerpbesluit (2007) is vermeld, is aangepast van 1 naar 3 broedparen. De doelstelling is in overeenstemming met de landelijke doelstelling van behoud gewijzigd in herstel. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is een populatie op het recente relatief hoge niveau gewenst. De draagkracht is gebaseerd op recente maxima uit de jaren 2000 en 2003.
- Lepelaar (A034): de draagkracht die in het ontwerpbesluit (2007) is vermeld, is aangepast van 200 naar 160 broedparen. De draagkracht is in overeenstemming gebracht met het vijfjarig gemiddelde over de periode 1999-2003. De wijziging betreft herstel van een technische fout.
- Bruine kiekendief (A081): de draagkracht die in het ontwerpbesluit (2007) is vermeld, is aangepast van 40 naar 45 broedparen. De draagkracht is in overeenstemming gebracht met het vijfjarig gemiddelde over de periode 1999-2003. De wijziging betreft herstel van een technische fout.
- Rietzanger (A295): de draagkracht die in de doelstelling is vermeld is aangepast van 800 naar 790 broedparen. Dit komt overeen met het gemiddelde van SOVON 1999-2003, wat wordt gebruikt bij een behoudsopgave. Dit betreft herstel van een technische fout.

3.3 Begrenzing en oppervlakte

Geen wijzigingen.

Onderdelen uit Aanwijzingsbesluit 086 Schoorlse Duinen (concept)

- **Overzicht van de waarden en doelen waar het gebied Schoorlse Duinen voor is aangewezen (hoofdstuk 5 Instandhoudingsdoelstellingen).**
- **Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007).**
- **Wijzigingen in de begrenzing (paragraaf 3.3) ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007). (Er zijn geen kaarten beschikbaar tenzij er anders wordt aangegeven.)**

5. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip "instandhouding" wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied "tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging".

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Tevens is daarbij aangegeven welke habitattypen en/of (vogel)soorten ten koste mogen gaan van andere habitattypen en (vogel)soorten. Voor een beperkt aantal (vogel)soorten en habitattypen zijn op basis van artikel 10a, derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 "complementaire doelen" geformuleerd. Het betreft (vogel)soorten en habitattypen die onder druk staan en waarvoor Nederland in Europees verband een bijzondere verantwoordelijkheid heeft. Dit betekent dat aan een beperkt aantal Vogelrichtlijngebieden Habitatrichtlijndoelen zijn toegekend (en andersom) en dat aan een beperkt aantal Habitatrichtlijngebieden "ontwikkeldoelen" zijn toegekend. Met behulp van deze complementaire doelen is de realisering van de landelijke doelen beter gewaarborgd. Deze doelen maken volwaardig onderdeel uit van de aanwijzingsbesluiten. De betreffende waarden worden niet aangemeld bij de Europese Commissie.

Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en (vogel)soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen¹ kernopgaven geformuleerd op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten ("richting geven") en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument (2006). In bijlage B.3 van deze Nota van toelichting is een overzicht opgenomen van alle gebiedsdoelstellingen per habitatype en per (vogel)soort.

5.2 Algemene doelen

Behoud en indien van toepassing herstel van:

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijke niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. de natuurlijk kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

5.3 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I)

H2110 Embryonale duinen

Doel Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit.

Toelichting Het habitatype embryonale duinen komt over een geringe oppervlakte voor in de zeereep. Langs de Hollandse kust is het een betrekkelijk zeldzaam habitatype, dat hier uitgebreid kan worden doordat recent inrichtingsmaatregelen getroffen zijn die dat mogelijk maken.

¹ Het Natura 2000-landschap van het gebied waarop dit besluit betrekking heeft staat vermeld in paragraaf 3.2 van deze Nota van toelichting.

H2120 Witte duinen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Vanwege de breedte van het duingebied zijn hier geen conflicten met de veiligheid en is uitbreiding van de oppervlakte van het habitatype witte duinen mogelijk. Dit is vooral van belang voor uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit van het habitatype grijze duinen (H2130).

H2130 *Grijze duinen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit grijze duinen, *kalkrijk* (subtype A) en uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit grijze duinen, *kalkarm* (subtype B).

Toelichting In de Schoorlse Duinen komen twee subtypen van grijze duinen, *kalkrijk* en *kalkarm*, naast elkaar voor achter de zeereep. Het kalkrijke subtype van grijze duinen (subtype A) is over een beperkte oppervlakte goed ontwikkeld aanwezig. Het subtype *kalkarm* is over een relatief grote oppervlakte aanwezig, deels in goede en deels in matige kwaliteit.

H2140 *Duinheiden met kraaihei

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit. Enige achteruitgang in oppervlakte van duinheiden met kraaihei, vochtig (subtype A) ten gunste van habitatype H2190 vochtige duinvalleien (H2190) is toegestaan.

Toelichting Het habitatype duinheiden met kraaihei komt in beide subtypen voor in het gebied. Het habitatype is momenteel over grote oppervlakte aanwezig, vooral in de vorm van duinheiden met kraaihei, droog (subtype B). De aanwezigheid van het habitatype in de Schoorlse duinen betreft levert een belangrijke bijdrage aan de landelijke doelstelling van het type binnen het Natura 2000-netwerk. De kwaliteit kan voorvan beide subtypen kan worden verbeterd.

H2160 Duindoornstruwelen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype duindoornstruwelen is momenteel in goede kwaliteit over een kleine oppervlakte aanwezig. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding van duindoornstruwelen wordt behoud van oppervlakte en kwaliteit nagestreefd. Om de kwaliteit te behouden moeten alle successiestadia in het gebied voorkomen, ook de jonge stadia die als matig ontwikkeld worden beoordeeld.

H2170 Kruipwilgstruwelen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Vochtige kruipwilgstruwelen komen zeer plaatselijk voor en ontwikkelen zich recent lokaal binnen het gebied. De oppervlakten van het habitatype kruipwilgstruwelen blijven echter beperkt. De kwaliteit is overwegend goed.

H2180 Duinbossen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit duinbossen, *droog* (subtype A) en behoud oppervlakte en kwaliteit duinbossen, *vochtig* (subtype B) en duinbossen, *binnenduinrand* (subtype C).

Toelichting Het habitatype duinbossen, *droog* (subtype A) komt over een redelijke oppervlakte voor, vooral van matige kwaliteit. Er zijn goede mogelijkheden om de oppervlakte uit te breiden en de kwaliteit te verbeteren, welke reeds worden benut. Het habitatype duinbossen, *vochtig* (subtype B) komt verspreid met een kleine oppervlakte matig ontwikkeld voor. Het habitatype duinbossen, *binnenduinrand* (subtype C) komt met een matige kwaliteit voor in de binnenduinrand.

H2190 Vochtige duinvalleien

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit vochtige duinen, open water (subtype A) en Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige duinvalleien, ontkalkt (subtype C).

Toelichting Het subtype vochtige duinen, open water komt voor in een duinmeer in het midden van de Schoorlse Duinen. In het gebied zijn de begroeiingen van het habitatype vochtige duinvalleien, ontkalkt (subtype C) schaars. Ze zijn te vinden met name te vinden op de flanken van het duinmassief in zowel goede enals matige kwaliteit. In dit gebied Er zijn mogelijkheden om het habitatype duinvalleien, ontkalkt (subtype C) te herstellen, in dit gebied onder andere uit Vvalleibegroeiingen kunnen hersteld worden vanuit oudere successiestadia.

H3260 Beken en rivieren met waterplanten

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit beken en rivieren met waterplanten, *waterranonkels* (subtype A).

Toelichting In het gebied waar zich slecht doorlatende lagen in de bodem bevinden is een duinbeek aanwezig met het habitatype beken en rivieren met waterplanten, *waterranonkels* (subtype A). Het betreft een habitatype dat in de duinen uiterst zeldzaam is.

5.4 Beschermde natuurmonumenten

Het Natura 2000-gebied Schoorlse Duinen omvat één of meer voormalige beschermde natuurmonumenten (zie paragrafen 2.1 en 3.3 van deze Nota van toelichting). Ingevolge artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998, heeft de Natura 2000-opgave voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit. Voor zover deze doelstellingen Natura 2000-waarden betreffen (zoals opgenomen in paragraaf 4.2 van deze Nota van toelichting), maken deze deel uit van de in voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. Indien de doelstellingen geen Natura 2000-waarden betreffen, houden deze doelstellingen, zoals de bescherming van het natuurschoon, hun zelfstandige betekenis. In een aantal gevallen is het niet mogelijk om zowel de doelen die voortkomen uit de aanwijzing als beschermd natuurmonument als de Natura 2000-doelstellingen te bereiken (bijvoorbeeld

omdat dat om tegenstrijdig beheer vraagt). In deze gevallen hebben de Natura 2000-doelen voorrang om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In een handreiking zal voor elk gebied expliciet worden toegelicht hoe de doelen (de natuurwetenschappelijke betekenis en landschappelijke waarden) van voormalige beschermde natuurmonumenten en de Natura 2000-doelen zich tot elkaar verhouden. In het beheerplan zullen deze doelen, net als die van Natura 2000, in ruimte en tijd worden uitgewerkt. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis is toegestaan ten gunste van Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie aan het einde van dit besluit toegevoegd.

Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007)

Waarden:

- In aanvulling op het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor het subtype grijze duinen, *kalkrijk* (H2130A). Dit subtype blijkt volgens recente vegetatiekarteringen voor te komen in het gebied naast het subtype *kalkarm* (H2130B), waar het gebied reeds voor is aangewezen.
- In aanvulling op het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype duinbossen, *binnenduintrand* (H2180C). Naast de subtypen *droog* (H2180A) en *vochtig* (H2180B), waar het gebied reeds voor aangewezen was, blijkt uit recente vegetatiekarteringen dat ook het subtype *binnenduintrand* (H2180C) in dit gebied voorkomt.
- In aanvulling op het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype vochtige duinvalleien, *open water* (H2190A). Naast het subtype *ontkalkt*, waar het gebied reeds voor aangewezen was, blijkt dat ook het subtype *open water* voorkomt, namelijk in het Vogelmeer.

Doelen:

- Duindoornstruwelen (H2160): Het doel van dit habitatype is aangepast, waarbij de ten gunste formulering ten behoeve van grijze duinen (H2130) en vochtige duinvalleien (H2190) is verwijderd. Het habitatype blijkt met een kleine oppervlakte aanwezig te zijn in het gebied en vormt hiermee geen bedreiging voor de habitattypen grijze duinen (H2130) en vochtige duinvalleien (H2190). De huidige oppervlakte is noodzakelijk voor behoud van dit type in het gebied Schoorlse Duinen.
- Duinbossen, *droog* (H2180A): De doelstelling van het subtype droge duinbossen is op het aspect kwaliteit aangepast van behoud naar verbetering. Volgens de laatste kennis blijken hier goede mogelijkheden te zijn voor verbetering van de kwaliteit van dit habitatsubtype.
- Beken en rivieren met waterplanten, *waterranonkels* (H3260A): De doelstelling is op het aspect oppervlakte aangepast naar uitbreiding oppervlakte. In de het gebied is potentie om de oppervlakte verder uit te breiden.

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied is op twee plekken gewijzigd:

- het parkeerterrein in de duinen langs de Hagerstrandweg, dat geen deel uitmaakte van het beschermd natuurmonument, is ook op kaart geëxclaveerd
- uitbreiding (2 ha) met enkele bospercelen langs de binnenduintrand ter hoogte van de Sportlaan (Schoorl) wegens aanwezigheid van duinbossen, *binnenduintrand (2180C)*. *[nog in onderzoek, onder andere. wat betreft ouderdom en kwaliteit]*

Onderdelen uit Aanwijzingsbesluit 096 Coepelduynen (concept)

- **Overzicht van de waarden en doelen waar het gebied Coepelduynen voor is aangewezen (hoofdstuk 5 Instandhoudingsdoelstellingen).**
- **Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007).**
- **Wijzigingen in de begrenzing (paragraaf 3.3) ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007). (Er zijn geen kaarten beschikbaar tenzij er anders wordt aangegeven.)**

5. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip "instandhouding" wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied "tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging".

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Tevens is daarbij aangegeven welke habitattypen en/of (vogel)soorten ten koste mogen gaan van andere habitattypen en (vogel)soorten. Voor een beperkt aantal (vogel)soorten en habitattypen zijn op basis van artikel 10a, derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 "complementaire doelen" geformuleerd. Het betreft (vogel)soorten en habitattypen die onder druk staan en waarvoor Nederland in Europees verband een bijzondere verantwoordelijkheid heeft. Dit betekent dat aan een beperkt aantal Vogelrichtlijngebieden Habitatrichtlijndoelen zijn toegekend (en andersom) en dat aan een beperkt aantal Habitatrichtlijngebieden "ontwikkeldoelen" zijn toegekend. Met behulp van deze complementaire doelen is de realisering van de landelijke doelen beter gewaarborgd. Deze doelen maken volwaardig onderdeel uit van de aanwijzingsbesluiten. De betreffende waarden worden niet aangemeld bij de Europese Commissie.

Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de

gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en (vogel)soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen¹ kernopgaven geformuleerd op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten ("richting geven") en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument (2006). In bijlage B.3 van deze Nota van toelichting is een overzicht opgenomen van alle gebiedsdoelstellingen per habitatype en per (vogel)soort.

5.2 Algemene doelen

Behoud en indien van toepassing herstel van:

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijke niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. de natuurlijk kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

5.3 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I)

H2120 Witte duinen

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Door het zoveel mogelijk toestaan van verstuiving over de gehele zeereep, in zoverre er geen conflicten ontstaan met de veiligheid van het achterliggende gebied, kan het habitatype witte duinen verbeterd worden in kwaliteit. Verstuiving is mede van belang voor het achtergelegen habitatype grijze duinen (H2130).

H2130 *Grijze duinen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit grijze duinen, *kalkrijk* (subtype A).

Toelichting Dit is één van de weinige Natura 2000-gebieden waar het subtype grijze duinen, *kalkrijk* (subtype A) nog over een grote oppervlakte in goed ontwikkelde vorm aanwezig is. Om die reden is hier geen doelstelling voor ontwikkeling of uitbreiding geformuleerd. Het gebied

¹ Het Natura 2000-landschap van het gebied waarop dit besluit betrekking heeft staat vermeld in paragraaf 3.2 van deze Nota van toelichting.

levert een zeer grote bijdrage aan de landelijke doelstelling voor subtype A.

H2160 Duindoornstruwelen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype duindoornstruwelen is momenteel over een beperkte oppervlakte aanwezig. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding van duindoornstruwelen en aangezien uitbreiding van het type ten koste kan gaan van onder meer habitatype grijze duinen (H2130), wordt behoud van oppervlakte en kwaliteit nagestreefd. Om de kwaliteit te behouden moeten alle successiestadia in het gebied voorkomen, ook de jonge stadia die als matig ontwikkeld worden beoordeeld.

H2190 Vochtige duinvalleien

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (subtype B).

Toelichting Het habitatype vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (subtype B) is momenteel over een beperkt oppervlak redelijk ontwikkeld aanwezig. Er zijn potenties voor het verbeteren van de kwaliteit van het habitatype in het gebied, hiervoor worden reeds inspanningen geleverd. Voor de oppervlakte van het habitatype in dit gebied zijn de mogelijkheden volledig benut.

5.4 Beschermde natuurmonumenten

Het Natura 2000-gebied Coepelduynen omvat één of meer voormalige beschermde natuurmonumenten (zie paragrafen 2.1 en 3.3 van deze Nota van toelichting). Ingevolge artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998, heeft de Natura 2000-opgave voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit. Voor zover deze doelstellingen Natura 2000-waarden betreffen (zoals opgenomen in paragraaf 4.2 van deze Nota van toelichting), maken deze deel uit van de in voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. Indien de doelstellingen geen Natura 2000-waarden betreffen, houden deze doelstellingen, zoals de bescherming van het natuurschoon, hun zelfstandige betekenis. In een aantal gevallen is het niet mogelijk om zowel de doelen die voortkomen uit de aanwijzing als beschermd natuurmonument als de Natura 2000-doelstellingen te bereiken (bijvoorbeeld omdat dat om tegenstrijdig beheer vraagt). In deze gevallen hebben de Natura 2000-doelen voorrang om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In een handreiking zal voor elk gebied expliciet worden toegelicht hoe de doelen (de natuurwetenschappelijke betekenis en landschappelijke waarden) van voormalige beschermde natuurmonumenten en de Natura 2000-doelen zich tot elkaar verhouden. In het beheerplan zullen deze doelen, net als die van Natura 2000, in ruimte en tijd worden uitgewerkt. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis is toegestaan ten gunste van Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie aan het einde van dit besluit toegevoegd.

Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007)

Waarden:

- In afwijking van het ontwerpbesluit (2007) is het gebied niet aangewezen voor het habitatype kruipwilgstruwelen (H2170). Het habitatype blijkt volgens de huidige kennis niet aanwezig te zijn in het gebied.
- In afwijking van het ontwerpbesluit (2007) wordt het gebied aangewezen voor het subtype vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (H2190B) en is het gebied niet meer aangewezen voor het subtype vochtige duinvalleien, *open water* (H2190A). Dit betreft herstel van een technische fout.

Doelen:

- Geen wijzigingen.

3.3 Begrenzing en oppervlakte

Geen wijzigingen (behalve verwijdering bebouwing en aanpassing aan kadastrale lijnen, mede gelet op de begrenzing van het beschermd natuurmonument).

Onderdelen uit Aanwijzingsbesluit 107 Donkse Laagten (concept)

- **Overzicht van de waarden en doelen waar het gebied Donkse Laagten voor is aangewezen (hoofdstuk 5 Instandhoudingsdoelstellingen).**
- **Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007).**
- **Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007).**
- **Wijzigingen in de begrenzing (paragraaf 3.3) ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007). (Er zijn geen kaarten beschikbaar tenzij er anders wordt aangegeven.)**

5. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip "instandhouding" wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied "tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging".

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Tevens is daarbij aangegeven welke habitattypen en/of (vogel)soorten ten koste mogen gaan van andere habitattypen en (vogel)soorten. Voor een beperkt aantal (vogel)soorten en habitattypen zijn op basis van artikel 10a, derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 "complementaire doelen" geformuleerd. Het betreft (vogel)soorten en habitattypen die onder druk staan en waarvoor Nederland in Europees verband een bijzondere verantwoordelijkheid heeft. Dit betekent dat aan een beperkt aantal Vogelrichtlijngebieden Habitatrichtlijndoelen zijn toegekend (en andersom) en dat aan een beperkt aantal Habitatrichtlijngebieden "ontwikkeldoelen" zijn toegekend. Met behulp van deze complementaire doelen is de realisering van de landelijke doelen beter gewaarborgd. Deze doelen maken volwaardig onderdeel uit van de aanwijzingsbesluiten. De betreffende waarden worden niet aangemeld bij de Europese Commissie.

Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en (vogel)soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen¹ kernopgaven geformuleerd op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten ("richting geven") en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument (2006). In bijlage B.3 van deze Nota van toelichting is een overzicht opgenomen van alle gebiedsdoelstellingen per habitatype en per (vogel)soort.

5.2 Algemene doelen

Behoud en indien van toepassing herstel van:

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijke niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. de natuurlijk kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

5.3 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

A037 Kleine zwaan

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting Het gebied heeft voor de kleine zwaan met name een functie als slaapplek. Beschikbare gegevens zijn nog niet geschikt voor trendanalyse. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de vermoedelijke oorzaken van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

¹ Het Natura 2000-landschap van het gebied waarop dit besluit betrekking heeft staat vermeld in paragraaf 3.2 van deze Nota van toelichting.

A041 Kolgans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 830 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen kolganzen zijn van internationale betekenis. De kolgans gebruikt het gebied met name als slaappleats en foerageert zowel in het gebied als in de omgeving. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De slaappleatsfunctie is mogelijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende telgegevens voor een kwantificering in het doel. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig en de internationale populatieomvang neemt toe.

A045 Brandgans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting Aantallen brandganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als slaappleats. Beschikbare gegevens zijn nog niet geschikt voor trendanalyse. Behoud van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

5.4 Complementaire doelen

De instandhoudingsdoelstellingen van het Habitatrictlijngebied hebben mede betrekking op één of meer complementaire doelen die voor bepaalde habitattypen en/of (vogel)soorten zijn gesteld. Het betreft ten eerste vogelsoorten (bijlage I en andere trekvogelsoorten zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn) die in zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren. Ten tweede gaat het om habitattypen en soorten (van bijlage I of bijlage II van de Habitatrictlijn) met een zeer ongunstige staat van instandhouding en voor habitattypen en soorten met een matig ongunstige staat van instandhouding en tevens een lage landelijke dekking en/of onvoldoende geografische spreiding. De reden dat voor complementaire doelen is gekozen, is dat daarmee binnen het netwerk van Natura 2000 een bijdrage wordt geleverd aan de realisatie van de landelijke doelen voor de betreffende habitatype(n) en (vogel)soort(en). Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar het Natura 2000 doelendocument (paragraaf 3.3). In dit geval geldt de volgende complementaire doelen:

5.4.1 Complementaire doelen: habitattypen**H6410 Blauwgraslanden**

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype blauwgraslanden verkeert landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding. Vooral in het laagveengebied staat het er zeer slecht voor, terwijl het hier moeilijk hersteld kan worden. Derhalve is er een instandhoudingsdoelstelling geformuleerd voor dit Vogelrichtlijngebied. Het habitatype komt hier duurzaam voor onder invloed van onderdijkse kwel.

Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007)

Waarden:

- Geen wijzigingen.

Doelen:

- Geen wijzigingen.

Wijzigingen in vogelsoorten ten opzicht van het ontwerpbesluit (2007)

Waarden:

- Geen wijzigingen.

Doelen:

- Geen wijzigingen.

3.3 Begrenzing en oppervlakte

Geen wijzigingen (behalve verwijdering bebouwing en aanpassing aan kadastrale lijnen).

Van: art.5.1-2e
Verzonden: 8 september 2008 16:26
Aan: art.5.1-2e
CC: art.5.1-2e
Onderwerp: ng Coepelduynen
Bijlagen: Planning Coepelduynen z uren.xls; concept PvA Natura 2000 Coepelduynen.doc

Hoi art.5.1-2e

Zie bijgevoegde stukken over Coepelduynen. A.s. maandag heb ik een stuurgroepoverleg met DLG en LNV over de plannen waarvoor zij de trekker zijn. Ik art.5.1-2e nergens niet in Den Haag, dus zet eventuele vragen en opmerkingen maar op de mail, dan zie ik dat nog wel voor maandag.

groet,
art.5.1-2e

Provincie Zuid-Holland

Zuid-Hollandplein 1

Postbus 90602

2509 LP Den Haag

art.5.1-2e

art.5.1-2e

email art.5.1-2e @pzh.nl

www.pzh.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: art.5.1-2e [mailto:art.5.1-2e@pzh.nl]

Verzonden: donderdag 18 september 2008 11:14

Aan: art.5.1-2e ; art.5.1-2e)

CC: art.5.1-2e

Onderwerp: PvA en planning Coepelduynen

Beste mensen,

Hierbij stuur ik jullie het concept PvA en de planning zoals die er nu liggen.

art.5.1-2e had een aantal opmerkingen en mede op basis daarvan zien we zelf een aantal aanpassingen die nog niet in dit PvA verwerkt zijn, wegens tijdgebrek. In ieder geval is het een basis om maandag over te praten.

Tot maandag, groeten

art.5.1-2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Beheerplan Natura2000 Coepelduynen

Plan van Aanpak

Versie: 0.1
Status: concept

Handtekening opdrachtgever
d.d.

Handtekening opdrachtnemer
d.d.

dienst landelijk gebied

voor ontwikkeling en beheer

Naam document: concept PvA Natura 2000 Coepelduynen

Naam auteur: [art. art.5.1-2e](#)

Status rapport : concept

Verspreiding : DLG

Versiehistorie :

Versie	datum	Auteur	Opmerking
0.1		art.5.1-2e	

Reviewhistorie :

Versie	Datum	Reviewer	Opmerking
0.1	16-9-2008	art.5.1-2e art.5.1-2e	
	18-9-2008	art.5.1-2e	

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	PROBLEEMSTELLING / DOELSTELLING	3
3	AFBAKENING	4
3.1	AFBAKENING VAN HET PROJECT	4
4	RESULTATEN	5
5	TIJD, GELD, KWALITEIT, INFORMATIE EN ORGANISATIE	6
5.1	TIJD	6
5.2	GELD	6
5.3	KWALITEIT	6
5.4	PROJECTORGANISATIE	7
5.5	INFORMATIE EN COMMUNICATIE	9
6	KNELPUNTEN, RISICO'S	11

1 Inleiding

De Europese Unie heeft zich ten doel gesteld uiterlijk in 2010 de achteruitgang van de biodiversiteit een halt toe te roepen. Onder meer door het realiseren van een netwerk van belangrijke natuurgebieden, het Natura 2000-netwerk, wil Europa dit doel bereiken. De Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn belangrijke instrumenten om deze doelstelling te realiseren. In deze richtlijnen is bepaald dat de lidstaten speciale gebieden voor de kwetsbaarste soorten en habitattypen aanwijzen: de Natura 2000-gebieden. Dit zijn gebieden die geschikt zijn om het duurzaam voortbestaan van de meest bedreigde soorten en habitattypen te verzekeren. Nederland draagt met 162 gebieden bij aan het realiseren van het Natura 2000-netwerk.

Voor alle Natura 2000-gebieden moet op grond van de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 een beheerplan worden vastgesteld. Dit moet plaatsvinden binnen drie jaar na aanwijzing van het gebied als Natura 2000-gebied. De aanwijzing van de Coepelduynen als Natura 2000-gebied wordt naar verwachting dit jaar voltooid. De afronding van het beheerplan voor dit gebied is volgens de planning op 1 september 2009.

Het gebied de Coepelduynen is tevens een Staatsnatuurmonument en Beschermd Natuurmonument (beschikkingen beide van 23 juli 1992).

Het gebied de Coepelduynen is gelegen tussen Katwijk en Noordwijk, in de provincie Zuid-Holland. Het gebied is voor het grootste deel in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer. Een aantal percelen grenzend aan de kern van Katwijk is in eigendom van het Hoogheemraadschap van Rijnland en het Ministerie van Financiën (Domeinen). Aan de noordkant van de Coepelduynen ligt een aantal kleine percelen dat in bezit is van particulieren. Het ministerie van LNV neemt het voortouw voor het opstellen van de beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden waarvan het grootste deel in eigendom dan wel beheer is van Staatsbosbeheer. Het Ministerie van LNV heeft de Dienst Landelijk Gebied de opdracht gegeven om voor dit gebied de plannen op te stellen in samenwerking met een projectteam met medewerkers van Staatsbosbeheer.

In het beheerplan wordt aangegeven welke beleids- en beheersmaatregelen nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen van habitattypen en soorten in het betreffende gebied te realiseren en hoe één en ander zich verhoudt tot andere vormen van (bestaand) gebruik.

Het beheerplan biedt daarnaast handvatten voor het toepassen van het afwegingskader voor de vergunningverlening in het kader van de (gewijzigde) Natuurbeschermingswet 1998. Met het beheerplan wordt duidelijkheid geboden aan beheerders, gebruikers en belanghebbenden ten aanzien van de vraag welke activiteiten op wettelijke gronden geen vergunning behoeven, omdat ze de instandhoudingsdoelstellingen in het gebied niet in gevaar brengen.

Voor het gebied de Coepelduynen is een ontwerp-aanwijzingsbesluit opgesteld, welke betrekking heeft op de volgende habitattypen:

- H2120 Witte duinen
- H2130A Grijze duinen (kalkrijk)
- H2160 Duindoornstruwelen
- H2170 Kruipwilgstruwelen

- H2190A Vochtige duinvalleien (open water)

Habitattype H2130 (grijze duinen) is een prioritair type. Het ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft geen betrekking op dier- of plantensoorten. De nauwe korfslak (H1014) staat nog in de database, maar er is voorgesteld deze te verwijderen. Uit een analyse door de stichting Anemoon (Nauwe korfslak *Vertigo angustior*: A.W. Gmelig Meyling & R.H. de Bruyne, 2006) is gebleken dat de soort niet meer in het gebied voorkomt.

De ontwerp-instandhoudingsdoelstellingen zijn weergegeven in tabel 1 en de ontwerp-begrenzing in figuur 1.

Tabel 1. Ontwerp-instandhoudingsdoelstellingen de Coepelduynen

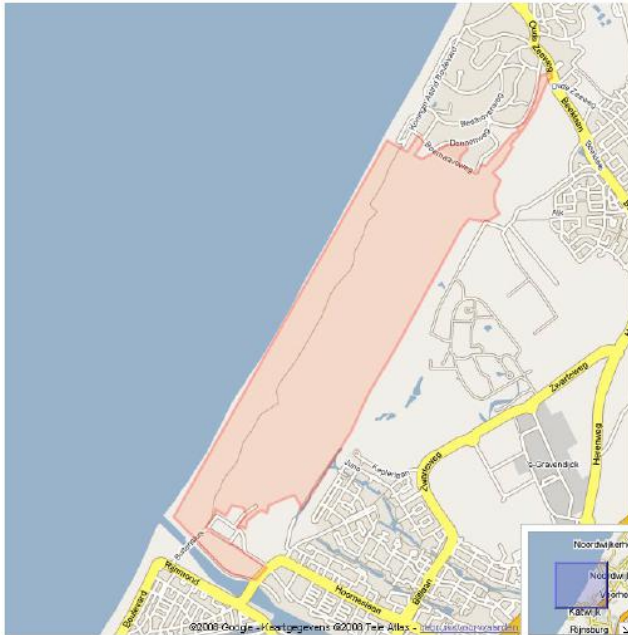
<i>Habitats</i>	Landelijke staat van instandhouding	Relatieve bijdrage aan het gebied in NL	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H2120	-	-	=	>
H2130A	--	++	=	=
H2160	+	+	=	=
H2170	+	-	=	=
H2190A	-	-	=	>

De status van Staatsnatuurmonument en Beschermd Natuurmonument brengt daarnaast de volgende doelstellingen met zich mee:

- het bevorderen van verstuiving
- het behoud van de duinweiden (geen uitbreiding)
- ontwikkeling van natte duinvalleien
- ontwikkeling van een meer natuurlijk binnenduinrandbos
- het tegengaan van vergrassing als gevolg van atmosferische depositie, door het bevorderen van begrazing door konijnen
- het saneren van de puinstortplaats

De doelstellingen vanuit de status van Staatsnatuurmonument en Beschermd Natuurmonument dienen te worden meegenomen bij het opstellen van het beheerplan voor de Coepelduynen. Deels komen deze doelstellingen overeen met de instandhoudingsdoelstellingen van het ontwerp-aanwijzingsbesluit. Indien tegenstrijdigheden blijken, zijn de doelstellingen van het Staatsnatuurmonument en Beschermd Natuurmonument ondergeschikt aan die van Natura2000.

Figuur 1. Ontwerp-begrenzing de Coepelduynen

2 Probleemstelling / doelstelling

Doelstelling

De doelstelling is te komen tot een beheerplan voor de Coepelduynen, conform de “Handreiking Beheerplannen Natura 2000-gebieden” (Ministerie van LNV, september 2005). Op basis van dit beheerplan moet het Ministerie van LNV een weloverwogen en helder besluit kunnen nemen ten aanzien van de haalbaarheid van beschreven maatregelen en vergunningenstelsel en ten aanzien van de instandhoudingsdoelen voor het gebied. Het beheerplan moet het Ministerie van LNV daarvoor voldoende inzicht bieden in de benodigde maatregelen en het te verwachten vergunningenstelsel die nodig zouden zijn om te kunnen voldoen aan de in het ontwerp-aanwijzingsbesluit genoemde instandhoudingsdoelen. Ook wordt inzicht verschaft in te verwachten kosten hiervan. Het doel is daarbij dat een ‘verrassingsvrij’ plan wordt opgesteld, waarmee wordt bedoeld dat het beheerplan zodanig zal zijn gecommuniceerd met gebiedspartijen en belanghebbenden uit de streek dat globaal duidelijkheid zal bestaan over de reacties en standpunten van alle belanghebbenden ten aanzien van de in het beheerplan voorgestelde maatregelen.

Ten aanzien van de uitwerking van het beheerplan geldt dat beschreven maatregelen zich alleen op de in het ontwerp-aanwijzingsbesluit beschreven instandhoudingsdoelen richten, en daarmee alleen op het behoud of de vergroting van de natuurwaarden binnen de daarin aangegeven ontwerp begrenzing van het Natura 2000 gebied. Maatregelen buiten het gebied kunnen daarbij wel noodzakelijk blijken (externe werking).

Aan de beheerplannen is een belangrijke functie toegekend ten aanzien van vergunningverlening in het kader van de (gewijzigde) Natuurbeschermingswet 1998. In een beheerplan dient te worden opgenomen welke maatregelen in, en in de omgeving van een Natura 2000-gebied vergunningvrij zijn. Niet genoemde activiteiten dienen aan de instandhoudingsdoelstellingen te worden getoetst in het kader van de (gewijzigde) Natuurbeschermingswet 1998.

Een beheerplan Natura 2000 dient in principe binnen drie jaar na aanwijzing te zijn goedgekeurd. Voor het gebied de Coepelduynen geldt dat het definitieve aanwijzingsbesluit in 2008 wordt afgerond. Streefdatum voor de afronding van het beheerplan voor Coepelduynen is 1 september 2009, waarna het kan worden aangeboden bij het bevoegd gezag, het Ministerie van LNV.

3 Afbakening

3.1 Afbakening van het project

De Dienst Landelijk Gebied levert het beheerplan aan Dienst Regionale Zaken. DRZ draagt de verantwoordelijkheid voor de besluitvorming over een concept beheerplan en de aanbidding daarvan aan LNV. De Dienst Landelijk Gebied draagt zorg voor de algehele coördinatie en uitwerking van het concept beheerplan en neemt initiatief tot overleggen met de opdrachtgever, projectteam en met een klankbordgroep (zie projectorganisatie in paragraaf 5.4).

De Dienst Landelijk Gebied neemt zelf geen politieke beslissingen. In “conflictsituaties” wordt contact opgenomen met de opdrachtgever. DRZ zal in deze gevallen beslissen welke koers gevaren wordt. De Dienst Landelijk Gebied moet in deze gezien worden als “onafhankelijk bureau”.

Het concept beheerplan wordt uitgewerkt op basis van de nu beschikbare gegevens over vegetatie, voorkomen van soorten en huidig gebruik. De Dienst Landelijk Gebied zal geconstateerde omissies in de beschikbare informatie signaleren en over de consequenties hiervan voor de inhoud van het beheerplan met de opdrachtgever overleggen.

In beginsel worden geen activiteiten in het beheerplan opgenomen met significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen. Mede daardoor wordt geen Plan-Mer opgesteld en wordt geen ‘passende beoordeling’ uitgevoerd.

Het beheerplan richt zich alleen op de in het ontwerp-aanwijzingsbesluit beschreven instandhoudingsdoelen binnen de daarin aangegeven ontwerp begrenzing.

In grote lijnen zal ook duidelijkheid verschaft worden over uitvoerings- en beheerkosten en over eventuele subsidiemogelijkheden t.a.v. maatregelen opgenomen in het beheerplan. Zodoende worden bouwstenen geleverd voor een later uit te werken sluitend financieel plan.

4 Resultaten

- Een beheerplan voor het Natura 2000 gebied de Coepelduynen, uitgaande van het ontwerp-aanwijzingsbesluit en de daarin opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. Het beheerplan bevat de volgende onderdelen:
 - Een beschrijving van de Natura 2000 instandhoudingsdoelen voor de Coepelduynen (incl. randvoorwaarden voor behoud / ontwikkeling).
 - een beschrijving van de bestaande situatie in en rondom het gebied t.a.v. beleid, beheer, eigendom, gebruik, ecologie, hydrologie, recreatie, etc., voor zover dit van invloed kan zijn op de instandhoudingsdoelen.
 - Een interpretatie van vegetatiegegevens en op basis daarvan een (bureau)studie naar en conclusies over de oorzaken van de achteruitgang in kwaliteit van de betreffende duinecosystemen en over de factoren ten aanzien waarvan een verandering nodig is / maatregelen nodig zijn om de beoogde kwaliteitsverbetering te kunnen bereiken. Hierbij dient met name te worden gedacht aan vergrassing als gevolg van luchtverontreiniging en verdroging van duinvalleien door wegzijging.
 - Een analyse van knelpunten, potenties, oplossingsrichtingen t.a.v. de huidige situatie en het bestaande gebruik in relatie tot de instandhoudingsdoelen.
 - Een visie over de ontwikkeling van het Natura 2000-gebied op de lange termijn, gericht op het realiseren van de instandhoudingsdoelen.
 - Een omschrijving van inrichtings- en beheermaatregelen t.b.v. de instandhoudingsdoelen, voor de komende periode van 6 jaar, binnen en buiten het Natura 2000 gebied.
 - Een globale uitwerking voor het vergunningstelsel; een beschrijving van welke activiteiten in en rond het gebied niet vergunningplichtig dienen te worden om aan de instandhoudingsdoelen te voldoen en hoe zich dat verhoudt tot het huidige gebruik.
 - Een uitwerking van de globale kosten voor de voorgestelde maatregelen.
 - Een globale omschrijving van benodigde activiteiten t.b.v. monitoring.
- Communicatieactiviteiten t.b.v. de uitwerking van het beheerplan:
 - Schriftelijke informatie over Natura 2000 en het beheerplan in het algemeen gericht aan de gebiedspartijen die zullen zijn vertegenwoordigd in een klankbordgroep.
 - Bijeenkomsten met betrokken gebiedspartijen, georganiseerd in een klankbordgroep, om deze te informeren over voorgestelde maatregelen en vergunningplichtige activiteiten en reacties daarop te verkrijgen van de betrokken partijen.
 - Een informatiebijeenkomst voor bewoners en gebruikers van de streek om te informeren over het beheerplan en de verwachte ontwikkelingen (t.a.v. maatregelen en vergunningstelsel).

Het opstellen van het plan gebeurt overeenkomstig het Europees, Rijks- en provinciaal beleid voor Natura 2000. Het beheerplan wordt verder opgesteld conform de Handreiking Beheerplannen – Natura 2000-gebieden (Ministerie van LNV, 2005).

De communicatieactiviteiten leveren als resultaat dat bij de aanbidding aan DRZ van het beheerplan globaal bekend is wat de standpunten van de betrokken gebiedspartijen t.a.v. het

beheerplan zijn, hoe de reacties van de streek zullen zijn en in hoeverre draagvlak / acceptatie voor de beschreven maatregelen en vergunningenstelsel te verwachten is.

5 Tijd, geld, kwaliteit, informatie en organisatie

5.1 Tijd

Er wordt naar gestreefd het beheerplan op 1 september 2009 gereed te hebben en aan te bieden aan het ministerie van LNV ter besluitvorming. Met de aanbidding aan het ministerie van LNV van het beheerplan eindigt dit project.

Voor het opstellen van het beheerplan is circa **1078** uur nodig voor de inzet van de Dienst Landelijk Gebied. Dit is inclusief de tijd besteed aan voorbereiding van het project en het plan van aanpak van **augustus - oktober**. Het gaat om ca. **504** uur in 2008 en ca. **574** in 2009.

In bijlage 1 is een tijdsplanning opgenomen, waarin ook de benodigde inzet van de andere partijen in de projectgroep is aangegeven.

Wanneer de Dienst Landelijk Gebied constateert dat noodgedwongen van de in bijlage 1 aangegeven tijdsplanning of geplande inzet van uren moet worden afgeweken wordt dit tijdig aan de opdrachtgever voorgelegd en kunnen hier nadere afspraken over worden gemaakt.

5.2 Geld

Voor het uitwerken van het beheerplan zijn de volgende additionele kosten voorzien:

- Zaalhuur etc.
- Drukkosten (plan en kaarten)
- Voorlichting
- Inventarisatie, onderzoek
- Onvoorzien 15%

art. 5.1-2i

Totaal: 11.500

Het benodigde budget wordt beschikbaar gesteld door het Ministerie van LNV. Bovenstaande is een indicatie van de kosten. Wanneer de Dienst Landelijk Gebied constateert dat aanvullende financiering nodig is voor projectkosten wordt dit tijdig aan de opdrachtgever voorgelegd en kunnen hier nadere afspraken over worden gemaakt.

5.3 Kwaliteit

In het gebiedsproces worden betrokken partijen (eigenaren, beheerders, belangengroepen e.d.) geïnformeerd. De Dienst Landelijk Gebied zal er voor zorgen dat de aanpak van het planproces duidelijk en transparant is en zal tussentijds de resultaten met belanghebbenden communiceren.

Het Programma van Eisen, zoals beschreven in de Handreiking Beheerplannen – Natura 2000-gebieden (Ministerie van LNV, 2005), zal als basis dienen voor de op te stellen beheerplannen.

Het beheerplan zelf is formeel gezien vormvrij, maar binnen deze opdracht zal wel gestreefd worden naar uniformiteit onder de Natura 2000 beheerplannen in het algemeen. Aangesloten wordt daartoe bij de beheerplanvorm die het ministerie van LNV hanteert voor haar beheerplannen. Wel kan in overleg met de opdrachtgever alsnog van dit format worden afgeweken, wanneer de situatie daar om vraagt.

Het beheerplan wordt uitgewerkt op basis van de nu beschikbare gegevens over vegetatie, voorkomen van soorten en huidig gebruik. De kwaliteit van de uitwerking van verschillende onderdelen van het beheerplan is (mede) afhankelijk van de mate van volledigheid van de beschikbare informatie.

De instandhoudingsdoelstellingen voor de Coepelduynen vertonen een sterke overeenkomst met die van een aantal andere Natura 2000-gebieden in de Hollandse duinen. Uitgezonderd de Schoorlse Duinen, geldt voor deze gebieden dat de Provincie Zuid-Holland of Noord-Holland de voortouwnemer is voor het opstellen van de beheerplannen. Het is derhalve wenselijk dat in het proces van totstandkoming van het beheerplan voor de Coepelduynen onderlinge overeenstemming plaatsvindt met, danwel gebruik gemaakt kan worden van ervaringen uit, het proces van beheerplanvorming van bijvoorbeeld Meijendel, Kennemerduinen en Schoorl. Dit kan in overleg met, onder andere, de Provincie Zuid-Holland nader bepaald worden.

5.4 Projectorganisatie

Opdrachtgever; Ministerie van LNV

Het Ministerie van LNV is het initiërend bevoegd gezag en opdrachtgever aan de Dienst Landelijk Gebied. Het Ministerie wordt hierin vertegenwoordigd door de Dienst Regionale Zaken. Het Ministerie is verantwoordelijk voor de besluitvorming binnen het project, d.w.z. t.a.v. de voortgang en financiering van het project. Daarnaast is de het Ministerie verantwoordelijk voor de besluitvorming over het beheerplan.

Opdrachtnemer; Dienst Landelijk Gebied, Regio West

Opdrachtnemer Dienst Landelijk Gebied wordt formeel door het teamhoofd vertegenwoordigd. Het teamhoofd zet deze opdracht uit binnen de Dienst Landelijk Gebied. De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor de coördinatie en aansturing van het project, en voor de inhoudelijke uitwerking van het beheerplan in samenwerking met het projectteam. Ook zal DLG zorg dragen voor de communicatie met betrokken partijen en belanghebbenden. DLG stelt voor het beheerplan dit Plan van Aanpak op. Voor specifieke inhoudelijk inbreng staat het team van specialisten van de Dienst Landelijk Gebied ter beschikking, met daarin medewerkers met verschillende specialismen (onder meer GIS, ecologie, hydrologie, landbouw en recreatie). Dit team van specialisten werkt ook aan andere Natura 2000-beheerplannen waarvoor het ministerie van LNV voortouwnemer is.

Projectteam

Het beheerplan zal gezamenlijk worden opgesteld door een projectteam, bestaande uit:

- Dienst Landelijk Gebied
- Staatsbosbeheer

Dienst Landelijk Gebied

Dienst Landelijk Gebied is verantwoordelijk voor het schrijven van het (concept)-beheerplan en zal hierbij gebruikmaken van de benodigde inhoudelijke informatie.

Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer is in deze verantwoordelijk voor de tijdige aanlevering van inhoudelijke inbreng met betrekking tot met name: instandhoudingsdoelstellingen, ecologie (habitattypen), recente vegetatiegegevens, ecohydrologie, eigendom, bestaand gebruik (met name t.a.v. beheermaatregelen en recreatie), inrichting- en beheermaatregelen en kosten.

Voor een nadere planning van activiteiten en taakverdeling zie de planning van inzet in bijlage 1.

Bevoegd gezag

Dienst Landelijk Gebied en Staatsbosbeheer zullen nauw samenwerken met het bevoegd gezag:

- Directie Regionale Zaken-Regio West (vertegenwoordiger van Ministerie van LNV)
- Provincie Zuid-Holland

Deze instanties zijn verantwoordelijk voor 'het doorhakken van knopen' bij "conflictsituaties". Zij zullen in deze gevallen moeten beslissen welke koers gevaren wordt, maar Dienst Landelijk Gebied kan wel voorstellen doen in de richting van de bevoegde gezagen.

Klankbordgroep

Inhoudelijke afstemming vindt plaats met een klankbordgroep. De volgende organisaties zullen in ieder geval hiervoor worden benaderd:

- Staatsbosbeheer (belangenbehartiger)
- Hoogheemraadschap van Rijnland
- Rijkswaterstaat
- Provincie Zuid-Holland
- Gemeente Katwijk
- Gemeente Noordwijk
- LTO (inclusief KAV Bollencultuur)
- Stichting Duinbehoud (incl. St. Berkheide Coepelduynen)
- Vogel/natuurwerkgroepen Katwijk en Noordwijk
- Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten
- RECRON/ANWB/HISWA

De genoemde samenstelling van de klankbordgroep is niet definitief; mogelijk zijn er nog andere relevante en belanghebbende partijen die benaderd dienen te worden. In samenwerking met Staatsbosbeheer, Provincie Zuid-Holland en DRZ zal de definitieve samenstelling worden bepaald.

Een vertegenwoordiger in de klankbordgroep maakt geen onderdeel uit van het projectteam voor dit plan. Vertegenwoordiging in de klankbordgroep heeft primair advisering tot doel.

5.5 Informatie en communicatie

Interne communicatie

De betrokkenheid van de Dienst Landelijk Gebied is met name gericht op het proces voor het opstellen van het beheerplan. Staatsbosbeheer en het Hoogheemraadschap van Rijnland richten zich op de inhoudelijke kant van het beheerplan. De Dienst Landelijk Gebied acht zich verantwoordelijk voor het beschikbaar komen van alle benodigde gegevens en voor het communiceren over deze gegevens met derden. Regelmatig zal teruggekoppeld worden met de opdrachtgever, over zowel de inhoud van de beheerplannen als het proces.

Overleg

Doel:	Afstemming met projectteam
Frequentie en duur:	Maandelijks, 2 uur
Deelnemers:	Projecttrekker en projectleider DLG, projectleider Staatsbosbeheer, HHS, RWS, ProvZH?
Verslaglegging:	Vastleggen afspraken

Overleg

Doel:	Bewaking voortgang
Frequentie en duur:	2 wekelijks, 1 uur
Deelnemers:	Projectleider DLG, projecttrekker
Verslaglegging:	Vastleggen afspraken

Overleg

Doel:	Bewaking voortgang / opdrachtgever – opdrachtnemer
Frequentie en duur:	Maandelijks, 1 ½ uur
Deelnemers:	DRZ, Projectleider DLG, projecttrekker
Verslaglegging:	Vastleggen afspraken

Informatie-Organisatiematrix:

Wie Welke Informatie	DRZ	Team- hoofd DLG	Project leider DLG	Project team
Plan van Aanpak				
Concept-beheerplan		Info		
Evaluatie		Info		
Décharge				

- = opstellen
 = goedkeuren
 = beoordelen
 Info = ter informatie

Externe communicatie

Doel van de externe communicatie is met name om voldoende inzicht te verkrijgen in de meningen en standpunten t.a.v. het beheerplan in de streek en de mate van acceptatie en draagvlak daarvoor onder gebiedspartijen, bewoners en gebruikers. Dit inzicht moet dienen ter ondersteuning van de besluitvorming door het Ministerie van LNV (vertegenwoordigd door DRZ) over de haalbaarheid van het voorgestelde beheerplan. Hiertoe wordt met de volgende doelgroepen gecommuniceerd en de volgende activiteiten uitgevoerd. De Dienst Landelijk Gebied is verantwoordelijk voor het informeren van deze partijen en de uitvoering van de activiteiten.

Eigenaren / gebruikers gebied

De eigenaren en gebruikers van het Natura 2000-gebied zelf zullen in het proces worden betrokken en daarvoor direct worden benaderd door het projectteam. Met hen zal worden gesproken over de uitwerking van maatregelen binnen het gebied, welke ook haalbaar dienen te zijn in relatie tot het huidige gebruik binnen het gebied.

Klankbordgroep

Bij het opstellen van het beheerplan wordt een klankbordgroep betrokken, waarin belanghebbende organisaties in het gebied en de omgeving zullen zijn vertegenwoordigd (zie ook par. 5.4). De partijen die worden vertegenwoordigd zullen in samenwerking met Staatsbosbeheer, Provincie Zuid-Holland en DRZ worden geselecteerd en benaderd. In het beginstadium van het proces zal de klankbordgroep worden aangeschreven en geïnformeerd door DLG over het proces, Natura 2000 en het beheerplan in het algemeen. Aan het einde van het proces zal de klankbordgroep worden geïnformeerd over de voorgestelde maatregelen en vergunningenstelsel, om inzicht te krijgen in de reacties, standpunten en draagvlak onder de betrokken partijen.

Bewoners / gebruikers omgeving

De bewoners en gebruikers uit de streek, de omgeving van het gebied De Coepelduynen, zullen aan het einde van het proces worden geïnformeerd in de vorm van een voorlichtingsbijeenkomst

over de te verwachten maatregelen en vergunningenstelsel. Deze bijeenkomst dient naast het vergroten van de bekendheid met Natura 2000 in het algemeen en het beheerplan in het bijzonder ook om inzicht te verkrijgen in de stemming in de streek ten aanzien hiervan. Ook zullen de media en gerichte mailing worden gebruikt om informatie te verspreiden.

6 Knelpunten, risico's

- Wanneer de Dienst Landelijk Gebied tijdens het opstellen van het beheerplan constateert dat beschikbare informatie, gegevens niet voldoende zijn om te komen tot een kwalitatief voldoende uitwerking van bepaalde maatregelen, wordt dit aan de opdrachtgever voorgelegd en kunnen nadere afspraken worden gemaakt over het al dan niet opnemen van maatregelen en de kwaliteit daarvan.
- De grondwaterstand in het gebied is te laag om het habitatype H2190A te kunnen laten ontwikkelen. De watergangen ten oosten van het gebied maken deel uit van de Rijnlandse Boezem, met een peil van 0,59 tot 0,62 m onder NAP. Omdat het achterland voor een groot deel uit stedelijk gebied bestaat, is er nauwelijks ruimte voor peilverhoging.

Bijlage 1: Planning

Beheerplan Natura 2000 Coepelduynen

[illegible]

Van: art.5.1-2e (art.5.1-2e) <art.5.1-2e@min.lnv.nl>
Verzonden: 9:4
Aan: art.5.1-2e art.5.1-2e @ art.5.1-2e art.5.1-2e art.5.1-2e art.5.1-2e
art.5.1-2e art.5.1-2e art.5.1-2e
CC: art.5.1-2e art.5.1-2e art.5.1-2e
Onderwerp: C o t g
Bijlagen: Beheerplan CD versie 5-3-10.doc

Beste projectgroepleden,

Hierbij zend ik jullie de meest actuele versie van het concept van het beheerplan, hoofdstukken 1 t/m 7.

Dit ter voorbereiding van de vergadering met de projectgroep op de 19e.

Op de vergadering zullen we ons vooral richten op de hoofdstukken 5 en 7, alsmede op die onderdelen uit hoofdstuk 6 die een relatie hebben met voorgestelde maatregelen in hoofdstuk 7 (vooral t.a.v. kustverdediging en het verstuivingsproces). Ik wil jullie allen vragen om commentaar en aanvullingen voor te bereiden t.a.v. de inhoud van met name deze hoofdstukken.

(Op de bijeenkomst is geen ruimte om de hoofdstukken tekstueel te behandelen; ik verzoek jullie tekstuele opmerkingen in de tekst naar mij de mailen.)

Alvast bedankt en graag tot ziens op de 19e.

Met vriendelijke groet,

art.5.1-2e .

Projectleider beheerplan Natura 2000 - de Coepelduynen

Dienst Landelijk Gebied, Regio West

Wilhelmina van Pruysenweg 52

Postbus 19275, 2500 CG Den Haag

art.5.1-2e

art.5.1-2e

@: art.5.1-2e @min.lnv.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

COEPELDUYNEN

Beheerplan Natura 2000 (concept)

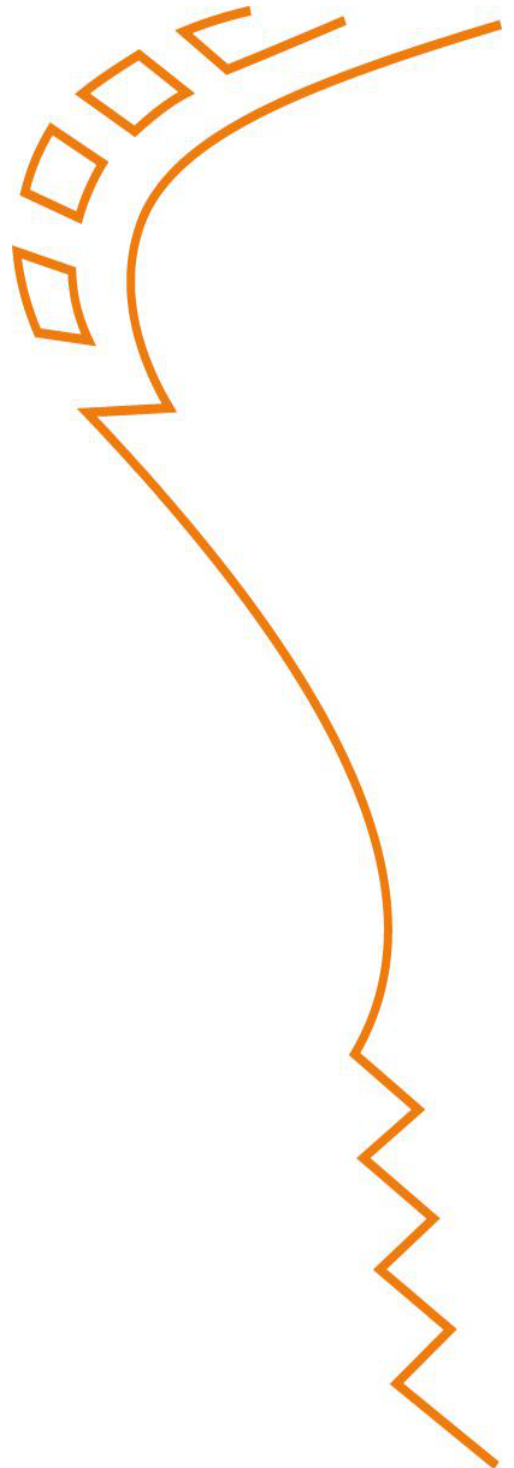
Aan: naam invullen
naam invullen
naam invullen

Van: naam invullen
naam invullen

Betrokkene/cc: naam invullen
naam invullen

Ministerie LNV, Provincie Zuid-Holland

Den Haag, maart 2010

Colofon

Dit is een uitgave van Dienst Landelijk Gebied, [maart 2010](#)

Opdrachtnemer:	Dienst Landelijk Gebied Vestiging Regio West Herman Gorterstraat 5 Postbus 20030 3502 LA Utrecht Telefoonnummer XXX Faxnummer XXX www.dienstlandelijkgebied.nl	Staatsbosbeheer Vestiging Regio West Naritaweg 221 Postbus 58174 1040 HD Amsterdam T: 020-7073700 F: 020-7073701 www.staatsbosbeheer.nl
----------------	---	--

Bevoegd gezag Ministerie van LNV	Prins Clauslaan 8 Postbus 20401 2500 EK Den Haag Telefoonnummer XXX Faxnummer XXX www.minlnv.nl	Provincie Zuid-Holland Zuid-Hollandplein 1 Postbus 90602 2509 LP Den Haag Telefoonnummer XXX Faxnummer XXX www.zuid-holland.nl
----------------------------------	--	--

Teamhoofd:	art.5.1-2e												
Projectteam:	<table border="0"> <tr> <td>art.5.1-2e</td> <td>(projectleider)</td> </tr> <tr> <td>art.5.1-2e</td> <td>(schrijfteam DLG)</td> </tr> <tr> <td>art.5.1-2e</td> <td>art.5.1-2e (schrijfteam DLG)</td> </tr> <tr> <td>art.5.1-2e</td> <td>(ecoloog DLG)</td> </tr> <tr> <td>art.5.1-2e</td> <td>hydroloog DLG)</td> </tr> <tr> <td>art.5.1-2e</td> <td>(ecoloog SBB)</td> </tr> </table>	art.5.1-2e	(projectleider)	art.5.1-2e	(schrijfteam DLG)	art.5.1-2e	art.5.1-2e (schrijfteam DLG)	art.5.1-2e	(ecoloog DLG)	art.5.1-2e	hydroloog DLG)	art.5.1-2e	(ecoloog SBB)
art.5.1-2e	(projectleider)												
art.5.1-2e	(schrijfteam DLG)												
art.5.1-2e	art.5.1-2e (schrijfteam DLG)												
art.5.1-2e	(ecoloog DLG)												
art.5.1-2e	hydroloog DLG)												
art.5.1-2e	(ecoloog SBB)												

Adviseurs:	Naam invullen Naam invullen Naam invullens Naam invullen
------------	---

Status: [concept](#)
 Versie/inboeknummer: [1](#)
 Collegiale toets: [invullen](#)
 Review communicatie: [invullen](#)
 Vrijgave: [intern te verspreiden](#)

In opdracht van Ministerie van LNV Programmadirectie Natura 2000; Programmateam Beheerplannen

1 INLEIDING

Meer natuur, vitale natuur. Dat is de kern van het natuurbeleid van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een mooi landschap om met plezier in te wonen, werken en recreëren. En ook het leefgebied van 40.000 soorten dieren en planten. Nederland heeft 162 gebieden die behoren tot de top van de Europese natuur. Samen met natuurgebieden in andere lidstaten van de Europese Unie vormen zij het netwerk 'Natura2000'.

1.1 Wat is Natura2000?

De lidstaten van de Europese Unie hebben met elkaar afgesproken om de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen. Belangrijke instrumenten om dit doel te realiseren, zijn de Europese Vogelrichtlijn en Europese Habitatrichtlijn. In deze richtlijnen is bepaald dat er een netwerk gerealiseerd moet worden van natuurgebieden van Europees belang: het Natura2000-netwerk. Dit netwerk heeft als hoofddoelstelling het waarborgen van de biodiversiteit in Europa. De lidstaten moeten hiertoe speciale natuurgebieden aanwijzen voor de meest kwetsbare soorten en habitattypen: de Natura2000-gebieden. Dit zijn gebieden die belangrijk zijn om het duurzaam voortbestaan van de meest bedreigde soorten en habitattypen te verzekeren. Het behoud en ontwikkelen van de natuurwaarden in de Natura2000-gebieden leidt niet alleen tot kwaliteitsverbetering van deze natuurwaarden ter plekke, maar geeft ook de mogelijkheid tot verspreiding van soorten naar andere gebieden, waardoor de biodiversiteit bevorderd wordt.

Nederland draagt met 162 gebieden bij aan het realiseren van het Natura2000-netwerk. Het Nederlandse Natura2000-netwerk heeft een totale omvang van circa één miljoen hectare, waarvan tweederde open water (inclusief de kustwateren), de rest is land. Een aantal gebieden is aangewezen onder de Habitatrichtlijn óf de Vogelrichtlijn, maar een flink aantal gebieden valt onder beide richtlijnen. De gebiedsgerichte bepalingen vanuit de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn zijn vanaf 1 oktober 2005 verwerkt in de Natuurbeschermingswet 1998 en sindsdien is de wettelijke bescherming van de Natura2000-gebieden geregeld in deze wet.

Nederland is verantwoordelijk om voor 95 vogelsoorten (Vogelrichtlijn), 31 andere diersoorten, 5 plantensoorten en 51 habitattypen (allen Habitatrichtlijn) een 'gunstige staat van instandhouding' te bereiken en te behouden. Hiermee wordt bedoeld dat het habitatype of de soort duurzaam moet blijven voortbestaan. Elk Natura2000-gebied is aangewezen voor de bescherming van één of meerdere habitattypen en/of soorten. Voor elk gebied zijn vervolgens specifieke doelen – instandhoudingsdoelstellingen – geformuleerd voor wat betreft de oppervlakte en kwaliteit van de habitattypen of leefgebieden van soorten. Voor veel soorten is daarnaast aangegeven voor welke populatiegrootte het leefgebied minimaal geschikt moet zijn. Soms is het voldoende om de oppervlakte en/of kwaliteit van een habitatype of leefgebied van een soort te behouden, maar in andere gevallen is het nodig om de oppervlakte te vergroten en/of de kwaliteit te verbeteren.

De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), heeft elk Natura2000-gebied aangewezen door middel van een aanwijzingsbesluit. In dit besluit wordt aangegeven waarom het gebied is uitgekozen, voor welke habitattypen en/of soorten het gebied is aangewezen, welke instandhoudingsdoelstellingen er gelden en hoe de begrenzing van het gebied loopt. Vervolgens moet er voor elk Natura2000-gebied een beheerplan opgesteld worden, waarin beschreven wordt welke maatregelen er genomen moeten worden om de instandhoudingsdoelen voor dat gebied te bereiken. Daarom leggen Rijk en provincies in het beheerplan vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven ze invulling aan beschermen, gebruiken en beleven. Daar draait het om in de Nederlandse Natura2000-gebieden.

Zorg voor de natuur (beschermen)

Met het aanwijzen van 162 gebieden draagt Nederland bij aan het netwerk van beschermde natuurgebieden in de lidstaten van de Europese Unie. Natuur om trots op te zijn en om te beschermen. Want in zo'n dichtbevolkt land als Nederland heeft de natuur onze zorg hard nodig. In een beheerplan wordt aangegeven hoe beleven, gebruiken en beschermen in het gebied samen gaan. Het streven is om bestaande activiteiten zoveel mogelijk te blijven voortzetten, maar niet alles kan. In de beheerplannen wordt concreet uitgewerkt hoe beschermen, gebruiken en beleven kunnen samengaan.

Economie, veiligheid en ecologie verenigd (gebruiken)

Het natuurbeleid in Nederland is erop gericht het leefgebied voor 40.000 soorten planten en dieren optimaal te beschermen, te onderhouden en waar mogelijk uit te breiden. Tien procent van het druk bezette Nederlandse oppervlak is door de Europese Unie als natuurschap aangemerkt. In en direct rondom deze gebieden komen allerlei soorten (economisch) gebruik voor, zoals landbouw, zandwinning, scheepvaart en visserij. Daarnaast kunnen binnen, of direct naast, een natuurgebied functies liggen die belangrijk zijn voor de veiligheid, met name waterkerende functies. De gebruiksfuncties bestaan, net als de aanwezige natuur, vaak al jaren en hebben zich soms zelfs gezamenlijk ontwikkeld. Het is vaak goed mogelijk om bij deze natuurschappen de balans tussen wonen, werken en recreëren te behouden. Eén van de instrumenten om dat te realiseren is het opstellen van de Natura2000 beheerplannen.

Ruimte voor recreatie (beleven)

Veel mensen bezoeken natuurschappen voor rust, ruimte en natuurschoon. Ruimte voor recreatie betekent recreëren en natuurontwikkeling samen laten gaan. Daarvoor zijn afspraken nodig tussen overheden, beheerders en gebruikers. Bijvoorbeeld de afspraak om een deel van een Natura2000 gebied jaarrond open te stellen voor publiek en een ander deel in het vogelbroedseizoen af te sluiten. Zo kunnen mensen de natuur beleven, kunnen vogels en andere dieren er hun jongen groot brengen en kunnen planten worden beschermd. De afspraken zijn afhankelijk van de mogelijkheden van het gebied en wat nodig is om de waardevolle natuur in het gebied te behouden of zich te laten ontwikkelen.

1.2 Natura2000-gebied de Coepelduynen

De Coepelduynen omvatten de smalle strook kustduinen tussen Katwijk en Noordwijk. Het relatief kleine gebied heeft een gevarieerd duinlandschap dat reliëfrijk en landschappelijk zeer afwisselend is. Het gebied behoort tot de kalkrijke jonge duinen. Er is geen duidelijke binnenduintrand aanwezig, waardoor de overgang naar het polderlandschap vrij abrupt is.

Delen zijn in het verleden door de mens beïnvloed en gebruikt voor het drogen van netten, het weiden van vee en als duinakkers. Hierdoor is een specifiek open duinlandschap ontstaan met een afwisseling van duingraslanden, struwelen en bos waarin waardevolle flora en fauna voorkomt: het zeedorpenlandschap. Twee duinvalleien, Guytendel en Spijkerdel, werden van 1890 tot 1965 gebruikt als aardappelveld. Recent zijn hier natuurherstelmaatregelen getroffen door de valleien uit te graven tot op het grondwaterniveau.

Er komen op grote schaal goed ontwikkelde, kalkrijke duingraslanden voor die kenmerkend zijn voor het zeedorpenlandschap, met daarin veel zeldzame plantensoorten. Kenmerkend voor de Coepelduynen is de relatief hoge dynamiek, doordat zandverstuiving in het middenduin veelvuldig kan plaatsvinden. Vooral jonge successiestadia van droge duingraslanden zijn hierdoor goed vertegenwoordigd in het gebied.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied Coepelduynen (weergegeven in Kaartbijlage 1) is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede voor zover van toepassing nieuwe natuur indien dit noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen.

Het Natura2000-gebied de Coepelduynen is in eigendom bij diverse partijen (zie [Kaartbijlage Xa](#)). Het overgrote deel van het gebied is in eigendom van Staatsbosbeheer. Een gedeelte van de zeereep (en het aan de Coepelduynen grenzende strand) is eigendom van de RVOB. Het Hoogheemraadschap van Rijnland heeft een langs het spuikanaal, aan de zuidkant, gelegen strook in bezit. Daarnaast zijn enkele delen, waaronder een perceel grenzend aan de parkeerplaats en de camping en een strook aan de noordrand van het gebied, in particulier bezit. De gemeenten Noordwijk en Katwijk, tenslotte, bezitten enkele toegangswegen en –paden.

De zeereep, tussen de duinvoet aan de zeezijde en het fietspad, wordt beheerd en onderhouden door het Hoogheemraadschap van Rijnland (zie [Kaartbijlage Xb](#)). Voor de overige delen van de Coepelduynen geldt dat de beheersverantwoordelijkheid overeenkomt met de eigendomssituatie. In Hoofdstuk 4 wordt nader ingegaan op het beheer.

Samenvattend staat het gebied bij het ministerie van LNV officieel geregistreerd met de volgende kenmerken:

Tabel 1: gebiedskenmerken Coepelduynen

<i>Gebiedsnummer</i>	96
<i>Natura2000-landschap</i>	<i>Duinen</i>
<i>Status</i>	<i>Habitatrichtlijn</i>
<i>Sitecode</i>	NL1000030
<i>Beschermde natuurmonument</i>	Coepelduin BN/SN
<i>Eigenaars</i>	Staatsbosbeheer, Rijksdienst voor Ontwikkeling en Beheer, Hoogheemraadschap van Rijnland, gemeente Noordwijk, particulieren
<i>Beheerders</i>	Staatsbosbeheer, Hoogheemraadschap van Rijnland, gemeente Katwijk, particulieren
<i>Provincie</i>	Zuid-Holland
<i>Gemeenten</i>	Katwijk, Noordwijk
<i>Oppervlakte</i>	188 hectare
<i>Begrenzing</i>	Zie Kaartbijlage 1

Natuurbeschermingswet 1998

Nederland heeft sinds 1967 een natuurbeschermingswet. Op een gegeven moment voldeed deze wet niet meer aan de verplichtingen, die in internationale verdragen en Europese richtlijnen aan de bescherming van gebieden en soorten worden gesteld. Daarom is er een nieuwe gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 gekomen waarin de gebiedsbescherming is opgenomen, terwijl de soortbescherming is opgenomen in de Flora- en Faunawet (2002).

De gebiedsgerichte bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Europese Habitatrichtlijn zijn vanaf 1 oktober 2005 verwerkt in de Natuurbeschermingswet 1998. Sindsdien is de wettelijke bescherming van de Natura2000-gebieden dan ook geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998. Naast Natura2000-gebieden worden ook Beschermde Natuurmonumenten beschermd door deze wet. Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura2000-gebieden worden echter opgeheven en niet langer beschermd als Beschermde Natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel opgenomen in het Natura2000-aanwijzingsbesluit.

1.3 Functie beheerplan

De Natuurbeschermingswet 1998 vereist dat voor elk Natura2000-gebied een beheerplan wordt opgesteld. Het beheerplan is het kader voor het bereiken en handhaven van de instandhoudingsdoelen van het Natura2000-gebied en heeft de volgende functies:

Uitwerking van de instandhoudingsdoelstellingen: Het beheerplan beschrijft de huidige natuurwaarden in het Natura2000-gebied en de ecologische vereisten die noodzakelijk zijn om de instandhoudingsdoelen te bereiken en/of te handhaven. Daarnaast wordt aangegeven op welke locaties in het Natura2000-gebied de doelen het beste gerealiseerd kunnen worden, hoe groot de oppervlakte van elk habitatype of leefgebied moet zijn en op welke termijn de instandhoudingsdoelen gerealiseerd kunnen zijn. Ook wordt aangegeven wat in de eerste beheerplanperiode wordt gerealiseerd qua oppervlak en kwaliteit.

Uitwerking van instandhoudingsmaatregelen: Het beheerplan beschrijft de inrichtingsmaatregelen, beheermaatregelen en beleidsmaatregelen die nodig zijn om er voor te zorgen dat de instandhoudingsdoelen duurzaam gerealiseerd kunnen worden. Ook wordt vastgelegd welke bevoegde instanties verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de maatregelen en welke afspraken het bevoegd gezag maakt met de partijen in het gebied over de uitvoering van de maatregelen.

Kader voor vergunningverlening: Het beheerplan beschrijft de bestaande activiteiten (verder ook wel 'bestaand gebruik' genoemd, zie voor een uitgebreide definitie van dit begrip paragraaf 4.2), die momenteel in en om het Natura2000-gebied plaatsvinden, in relatie tot de instandhoudingsdoelen. Bestaand gebruik dat het bereiken van de instandhoudingsdoelen niet in gevaar brengt, wordt opgenomen in het beheerplan en kan zonder vergunning van de Natuurbeschermingswet 1998 voortgezet worden. Voor overige activiteiten (bestaande activiteiten die de instandhoudingsdoelen wél in gevaar kunnen brengen én toekomstige activiteiten) moet de vergunningsprocedure (habitattoets) van de Natuurbeschermingswet 1998 gevolgd worden.

Het beheerplan fungeert als kader voor het te voeren natuurbeleid in het Natura2000-gebied, en daarmee als toetsingskader voor de toepassing van de Natuurbeschermingswet 1998.

1.4 Status en vaststellingprocedure van het beheerplan

Opstellen en vaststellen van het beheerplan

De aanwijzingsprocedure voor de Coepelduynen is reeds gestart. De definitieve aanwijzing van het gebied gebeurt naar verwachting <jaar>. Het beheerplan moet binnen drie jaar na definitieve aanwijzing van het Natura2000-gebied gereed zijn.

OF

De aanwijzingsprocedure voor de Coepelduynen is afgerond. Op <datum> is het definitieve aanwijzingsbesluit voor de Coepelduynen gepubliceerd. Het beheerplan moet binnen drie jaar na definitieve aanwijzing van het Natura2000-gebied gereed zijn.>

Het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor het opstellen van het beheerplan. De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) is bevoegd gezag voor die delen van de Coepelduynen in eigendom zijn van Staatsbosbeheer. Voor de overige delen van de Coepelduynen zijn Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland en de minister van Financiën bevoegd gezag (zie Kaartbijlage X). Bestuurlijk is afgesproken dat het ministerie van LNV het voortouw neemt voor het opstellen van de beheerplannen voor de Natura2000-gebieden waarvan Staatsbosbeheer het grootste deel in eigendom dan wel beheer heeft. Het ministerie van LNV heeft Dienst Landelijk Gebied en Staatsbosbeheer de opdracht gegeven om gezamenlijk de beheerplannen voor deze gebieden op te stellen.

Bij het opstellen van het beheerplan zijn diverse vormen van overleg gevoerd met eigenaren, gemeenten, waterschap, organisaties op het gebied van landbouw, natuur en recreatie en andere belanghebbenden. Daarom mag worden gesteld dat dit beheerplan tot stand is gekomen in samenwerking met de streek. Hiernaast is er ook overleg geweest tussen de bevoegde gezagen die de besluiten over het beheerplan moeten nemen. Een volledig overzicht van de procedure en de betrokken organisaties kunt u vinden in bijlage XX.

De minister van LNV, Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland en de minister van Financiën stellen het beheerplan vast voor hun deel van het gebied en bekrachtigen de afspraken gemaakt in de uitvoeringsparagraaf.

Looptijd en evaluatie

Het beheerplan heeft een maximale geldigheidsduur van zes jaar. Gedurende deze zes jaar worden de effecten van de maatregelen op het realiseren van de instandhoudingsdoelen gemonitord. Tegen het einde van deze periode wordt het beheerplan door het bevoegd gezag geëvalueerd en wordt beoordeeld of de maatregelen de beoogde resultaten opleveren. Afhankelijk van de uitkomst van de evaluatie kan de geldigheid van het beheerplan met nog eens zes jaar worden verlengd of wordt een nieuw beheerplan met nieuwe maatregelen vastgesteld. Naast de evaluatie van dit beheerplan wordt

het Natura2000-beleid op nationaal niveau geëvalueerd in 2015. De minister van LNV is hier verantwoordelijk voor.

Hoe en wanneer kunt u uw mening geven?

De minister van LNV, Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en de minister van Financiën bieden het beheerplan ter inspraak aan. Tijdens de inspraakperiode van zes weken, ligt het beheerplan ter inzage en kan iedereen zienswijzen over het beheerplan naar voren brengen. Na afronding van de inspraak stellen het rijk en de provincie het definitieve beheerplan vast. Tegen de definitieve vaststelling van het beheerplan is beroep mogelijk bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Voor de exacte periode waarin dit beheerplan ter inspraak ligt, en voor de onderdelen waarop inspraak mogelijk is, verwijzen we naar de publicaties van het ministerie van LNV (www.minlnv.nl/natura2000).

1.5 Leeswijzer

Voor u ligt het beheerplan voor de Coepelduynen. Het beheerplan bevat negen hoofdstukken. In de inleiding heeft u kunnen lezen waarom, op welke wijze en door wie dit beheerplan is opgesteld en vastgesteld. In het tweede hoofdstuk worden de instandhoudingsdoelstellingen uitgewerkt voor de habitattypen en soorten waarvoor het Natura2000-gebied is aangewezen. Het derde hoofdstuk beschrijft de werking en de sleutelprocessen van het ecologische systeem in de Coepelduynen. Relevante plannen en beleid die raken aan de instandhoudingsdoelstellingen en de activiteiten die momenteel plaatsvinden in en om het Natura2000-gebied zijn beschreven in het vierde hoofdstuk. In hoofdstuk vijf worden de instandhoudingsdoelstellingen verder uitgewerkt met het oog op de toekomst en worden de kansen en knelpunten beschreven. Vervolgens wordt in hoofdstuk zes het bestaand gebruik beoordeeld in relatie tot het realiseren van de instandhoudingsdoelen. In dit hoofdstuk wordt onderbouwd welke activiteiten voortgezet kunnen worden zonder dat een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 vereist is. Hoofdstuk zeven bevat de maatregelen die uitgevoerd gaan worden om de instandhoudingsdoelen te bereiken. Het achtste hoofdstuk beschrijft op welke wijze de afspraken in dit beheerplan uitgevoerd en bekostigd worden, hoe de monitoring er uit ziet en wie verantwoordelijk is voor communicatie, monitoring en evaluatie van het beheerplan. Hoofdstuk negen bestaat tenslotte uit diverse bijlagen waaronder een literatuurlijst, een verklarende woordenlijst en kaarten.

1.6 Meer informatie

Dit beheerplan Gebied is opgesteld in opdracht van het Ministerie van LNV, in samenspraak met de provincie Zuid-Holland.

Meer informatie is verkrijgbaar bij:

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Provincie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

Een digitale versie van het beheerplan is te raadplegen op de site van het ministerie van LNV:
www.minlnv.nl

2 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

In het Natura2000-Doelendocument (Ministerie van LNV, 2006) wordt richting gegeven en duidelijkheid geboden aan de uitwerking van Natura2000. Dit heeft plaatsgevonden door uitwerking van het relatieve belang van de Nederlandse natuur binnen Europa, de staat van instandhouding van habitattypen en soorten en de uitwerking van de belangrijkste opgaven in Nederland.

Per landschap zijn kernopgaven aangegeven. Kernopgaven hebben betrekking op habitattypen en soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven geven ook prioriteiten in het beheer van verschillende gebieden. Eventueel is hieraan een sense of urgency toegekend. Elk natuurgebied heeft één of meer kernopgaven toebedeeld gekregen. Elk Natura2000-landschap én elk Natura2000-gebied levert nu en op termijn een eigen specifieke bijdrage aan de instandhouding van de biodiversiteit van de Europese Unie.

Coepelduynen behoort tot het Natura2000-landschapstype Duinen. In het concept aanwijzingsbesluit zijn de habitattypen voor het Natura2000-gebied de Coepelduynen aangegeven. De instandhoudingsdoelstellingen zijn verder uitgewerkt op het vlak van oppervlak en kwaliteit per habitatype.

2.1 Kernopgave en Sense of urgency

De Coepelduynen dragen – met het behoud van de in het gebied aanwezige oppervlakte - bij aan één landelijke kernopgave, namelijk uitbreiding en herstel van grijze duinen (H2130) door het tegengaan van vergrassing en struweelvorming. Voor de Coepelduynen is aan deze kernopgave geen sense of urgency toegekend. Dit komt omdat in het doelendocument wordt aangegeven dat de grijze duinen in het gebied nog steeds goed ontwikkeld voorkomen en vergrassing en struweelvorming veel minder een rol spelen dan in andere Natura2000-gebieden die zijn aangewezen voor grijze duinen.

2.2 Algemene doelen Natura2000

De algemene doelen van Natura2000 zijn (Ministerie van LNV, 2006):

- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

2.3 Instandhoudingsdoelen

De instandhoudingsdoelen zijn hieronder geformuleerd en samengevat in Tabel 2.

H2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ('witte duinen')

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Door het zoveel mogelijk toestaan van verstuing over de gehele zeereep, in zoverre er geen conflicten ontstaan met de veiligheid van het achterliggende gebied, kan het habitatype witte duinen verbeterd worden in kwaliteit. Verstuing is mede van belang voor achtergelegen habitatype H2130 Grijze duinen.

H2130 Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ('grijze duinen')

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit grijze duinen, kalkrijk (subtype A).

Toelichting Dit is een van de weinige Natura2000-gebieden waar het subtype grijze duinen, kalkrijk (subtype A) nog over een grote oppervlakte in goed ontwikkelde vorm aanwezig is. Om die reden is hier geen doelstelling voor ontwikkeling of uitbreiding geformuleerd. Het gebied levert een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel voor subtype A.

H2160 Duinen met *Hippophae rhamnoides* ('duindoornstruwelen')

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype duindoornstruwelen is momenteel over een beperkte oppervlakte aanwezig. Uitbreiding van het habitatype kan een bedreiging vormen voor onder meer habitatype H2130 Grijze duinen. Om de kwaliteit te behouden moeten alle successiestadia in het gebied voorkomen, ook de jonge stadia die als matig ontwikkeld worden beoordeeld.

H2190 Vochtige duinvalleien

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige duinvalleien, kalkrijk (subtype B).

Toelichting Het habitatype vochtige duinvalleien, kalkrijk (subtype B), is momenteel over een beperkte oppervlakte redelijk ontwikkeld aanwezig. Er zijn potenties voor het verbeteren van de kwaliteit van het habitatype in het gebied, hiervoor worden reeds inspanningen geleverd. Voor de oppervlakte van het habitatype in dit gebied zijn de mogelijkheden volledig benut.

Tabel 2 Overzicht Instandhoudingsdoelstellingen en bijdragen voor Coepelduynen

Code	Habitatype	Landelijke staat van Instand-houding (Svl)	Huidige bijdrage gebied aan landelijke Svl	Potentiële bijdrage gebied aan landelijke Svl	Oppervlak	Kwaliteit
H2120	Witte duinen	-	-	+	=	>
H2130A*	Grijze duinen, kalkrijk	--	++	++	=	=
H2160	Duindoornstruwelen	+	+	+	=	=
H2170	Kruipwilgstruwelen	+	-	-	=	=
H2190B	Vochtige duinvalleien, kalkrijk	-	-	-	=	>

Legenda Tabel 2:

Oppervlakte	
=	Behoud oppervlak
>	Uitbreiding oppervlak
=	Behoud, enige afname oppervlak is 'ten gunste van' toegestaan
(<)	
>(<)	Uitbreiding oppervlak is op bepaalde plaatsen gewenst en afname oppervlak is op bepaalde plekken 'ten gunste van' toegestaan
Kwaliteit	
=	Behoud kwaliteit
>	Verbetering kwaliteit
Huidige/ Potentiële relatieve bijdrage aan landelijk doel	
++	Zeer grote oppervlakte (> 15%) en grotendeels goede kwaliteit en/of bijzondere kwaliteit en/of geografische ligging in combinatie met goede kwaliteit
+	Zeer grote oppervlakte (> 15%) en grotendeels matige kwaliteit of grote oppervlakte (2-15%) of geringe oppervlakte (< 2%) met grotendeels goede kwaliteit
-	Geringe oppervlakte (< 2%) en grotendeels matige kwaliteit
--	Relictpopulaties van soorten van het habitatype nog aanwezig

2.4 Doelen met betrekking tot de Natuurbeschermingswet

In het kader van de Natuurbeschermingswet zijn in het verleden binnen het begrensde Natura2000-gebied Coepelduynen twee gebieden aangewezen. Het betreft het natuurmonument 'Coepelduin', aangewezen op 23 juli 1992 in de beschikking NBLF-92-7166 en het staatsnatuurmonument 'Coepelduin', aangewezen op 23 juli 1992 in de beschikking NBLF-92-7177 met kaart nummer BN176/SN115. Met de aanwijzing van Coepelduynen als speciale beschermingszone onder de habitatrichtlijn vervalt de status van deze eerder genoemde natuurmonumenten. Dit is in de Natuurbeschermingswet 1998 formeel bepaald met artikel 15 a tweede en derde lid.

Ook de "oude" doelen van Staatsnatuurmonumenten en de Beschermden Natuurmonumenten dienen in dit beheerplan nader uitgewerkt te worden in ruimte en tijd. Wanneer het niet mogelijk is oude doelen en de Natura2000-doelen te bereiken, bijvoorbeeld omdat deze tegenstrijdig beheer vragen, gaan de Natura2000-doelen voor de oude doelen. In de aanwijzingsbesluiten wordt de natuurwetenschappelijke betekenis van Coepelduynen beschreven op het vlak van geologie, geomorfologie en waterhuishouding, de specifieke flora en vegetatie, de specifieke fauna en als zodanig benoemd Natuurschoon.

Geologie, geomorfologie en waterhuishouding

Hierin wordt de ontstaanswijze en morfologische verschijningsvorm beschreven. Benoemd worden de sterk door de mens beïnvloede zeereep, het middenduyn met duincomplexen en uitblazingsvalleien bestaande uit microparabool- en streepduincomplexen. Verder wordt het historisch gebruik benoemd als Zeedorpenlandschap.

Flora en vegetatie

Coepelduynen ontleent zijn waarde o.a. aan de botanische diversiteit met enkele karakteristieke plantengemeenschappen en zeldzame en minder algemene plantensoorten. Deze vegetaties worden benoemd en een aantal soorten wordt beschreven. Vrijwel alle soorten en vegetaties zijn te plaatsen binnen de voor Coepelduynen aangewezen habitattypen. Het accent ligt hierbij op gemeenschappen die kenmerkend zijn voor de Grijze duinen. In de beschikking wordt ook het binnenduynrandbos benoemd. Hoewel deze bossen onder het habitatype H2180 C Duinbossen (binnenduynrandbos) zouden kunnen worden geschaard, is het gebied hiervoor niet aangewezen.

390 *Fauna*

Het belang van het gebied als rust-, foerageer- en doortrekgebied voor vogels wordt beschreven. Daarnaast worden de broedvogels Tapuit (*Oenanthe oenanthe*), Roodborsttapuit (*Saxicola torquata*), Veldleeuwerik (*Alauda arvensis*), Graspieper (*Anthus pratensis*) en Patrijs (*Perdix perdix*) genoemd. Daarnaast wordt een aantal zoogdieren genoemd die algemeen voorkomen in de duinen. Bijzonder is de functie van het gebied voor een kleine populatie Reeën (*Capreolus capreolus*). Van de herpetofauna worden Zandhagedis (*Lacerta agilis*) en Bruine Kikker (*Rana temporaria*) genoemd. Op het vlak van insecten worden Duinparelmoervlinder (*Argynnis niobe*) genoemd en nachtvinders *Coleophora otitae* die op *Silene*-soorten voorkomt en *C. granulatella* die op Duinaveruit (*Artemisia campestris*) voorkomt.

400 *Natuurschoon*

Aangegeven wordt dat door de verschillen in abiotische en biotische eigenschappen, het vroegere gebruik en beheer van het gebied door de mens, het afwisselende reliëf, de grote verscheidenheid aan milieu omstandigheden en de verschillende terreintypen met hun vegetaties hebben geleid tot een grote afwisseling in landschappelijk opzicht. Het is een ruimtelijk en landschappelijk zeer aantrekkelijk gebied en van betekenis uit het oogpunt van natuurschoon.

2.5 Ecologische vereisten van de habitattypen en soorten

Ecologische vereisten van de habitattypen

De ecologische vereisten van de verschillende habitattypen zijn landelijk voor een aantal parameters uitgewerkt (Runhaar et al. 2009). Het betreft de overstromingsfrequentie, de vochttoestand van de standplaats, de voedselrijkdom van de standplaats, het zoutgehalte van de standplaats en de zuurgraad van de standplaats. Per habitatype is voor elk van deze parameters het bereik bepaald, waarbinnen het habitatype zich kan ontwikkelen. Om dit bereik te bepalen is men uitgegaan van de meest kritische en kenmerkende vegetatietypen die tot het betreffende habitatype worden gerekend, op basis van het profielendocument (Ministerie van LNV, 2008). Hierbij heeft men het kernbereik en het aanvullend bereik gedefinieerd. Van het kernbereik dient een zo groot mogelijk deel binnen het gebied te worden gerealiseerd om te voldoen aan de instandhoudingsdoelstelling, uiteraard voor zover dit past binnen de natuurlijke kenmerken (bodem, hydrologie e.d.) van het gebied. Het aanvullende bereik geeft condities weer waarbij het habitatype niet duurzaam in goed ontwikkelde vorm in stand kan worden gehouden, maar die wel een waardevolle aanvulling leveren op het kernbereik omdat daarmee de diversiteit in het gebied wordt vergroot en ook ruimte wordt geboden aan soorten en vegetatietypen die juist in overgangen naar andere habitattypen voorkomen.

H2120 Witte duinen

De standplaatscondities voor de Witte duinen zijn beoordeeld op basis van de specifieke eisen van een drietal beschreven plantengemeenschappen. Hiervan komen er twee voor binnen Coepelduinen, dit zijn de Rompgemeenschap van Helm en Zandzegge en de subassociatie met Duinzwenkgras van de associatie van Zandhaver en Helm. Met betrekking tot de ecologische vereisten geldt dat deze vegetaties vrijwel buiten het bereik liggen van overstromingen, ze zijn niet grondwaterafhankelijk, ontwikkelen zich onder matig voedselarme tot matig voedselrijke omstandigheden. Ze kunnen tegen zwak brakke omstandigheden, welke aanwezig zijn onder invloed van "salt spray". Ze komen voor onder zwak zure tot basische omstandigheden; buffering vindt plaats door aanvoer van kalk vanaf het strand door inwaaien van kalkrijk zand en/of door de kalkrijkdom van het moedermateriaal.

Witte duinen ontstaan primair door successie van embryonale kopjesduinen. Wanneer de embryonale duinen (H2110) hoger worden of verder van zee af komen te liggen, wordt de pioniersbegroeiing langzaam onttrokken aan de invloed van zout grondwater en overstromend zeewater. Witte duinen kunnen ook op secundaire wijze ontstaan door overstuiving of uitstuiving van grijze duinen (H2130) en witte duinen komen daardoor ook voor in de vorm van actief stuivende (macro)parabolen in de zeereep en de middenduinen. Meestal komen stuivende parabolduinen hier voor in grootschalig mozaïek met vegetatietypen van het grijze duin en natte duinvalleien.

Voor een vitale helmgroei, welke het fundament vormt voor de kenmerkende vegetaties, is een
 445 regelmatige aanvoer van vers zand door verstuing noodzakelijk. Helm is zeer gevoelig voor
 ziekteverwekkers zoals aaltjes en schimmels, die in gestabiliseerde bodems toenemen.

450 *H2130A Grijze duinen (kalkrijk)*

De standplaatscondities voor de Grijze duinen zijn beoordeeld op basis van de specifieke eisen van
 zestien beschreven plantengemeenschappen. Hiervan komen er in ieder geval zeven gemeenschappen
 binnen Coepelduynen voor. Het betreft de korstmosrijke en typische subassociatie van de Duinsterretjes-
 455 associatie, de subassociatie met Bitterkruid van de Kegelsilene-associatie, de subassociatie met Groot
 klokhoedje van de associatie van Oranjesteeltje en Langkapselsterretje, de korstmosrijke en typische
 subassociatie van de Duin-Paardenbloem-associatie en de subassociatie met Muurpeper van de
 associatie van Wondklaver en Nachtsilene.

Met betrekking tot de ecologische vereisten geldt dat deze vegetaties vrijwel buiten het bereik liggen van
 overstromingen, zij het dat een deel van de gemeenschappen suboptimaal tot ontwikkeling kan komen
 460 onder invloed van zeer incidentele overstromingen door zout water. De vegetaties zijn niet
 grondwaterafhankelijk en ontwikkelen zich onder matig voedselarme tot licht voedselrijke
 omstandigheden. De invloed van zout is in de grijze duinen kleiner dan in de witte duinen; de "salt spray"
 neemt landinwaarts af. Ze komen voor onder zwak zure tot basische omstandigheden, pH 5,5 tot > pH
 7,5. Buffering vindt plaats door de kalkrijkdom van het moedermateriaal en soms door aanvoer van kalk
 465 vanaf het strand door inwaaien van kalkrijk zand.

Bijzonder aan de grijze duinen zijn de doorgaans soortenrijke vegetaties van laagblijvende grassen en
 kruiden, mossen en korstmossen, in mozaïek met enerzijds kleine open plekken en pioniervegetaties, en
 anderzijds zoombegroeiingen met dwergstruiken van bijvoorbeeld Duinroosje. Een aantal karakteristieke
 470 soorten maakt gebruik van deze ruimtelijke variatie, zoals Blauwvleugelsprinkhaan, Tapuit en Duin- en
 Grote parelmoervlinder. Ook andere kenmerken, zoals de dikte van de humuslaag en het kalkgehalte,
 kennen binnen het habitattype een brede variatie. Bovendien is er een groot verschil tussen het
 microklimaat van noordhellingen en zuidhellingen. Dit uit zich in verschillen in vegetatiestructuur en
 resulteert in een hoge soortenrijkdom.

Grijze duinen ontstaan door successie uit Witte duinen, waarbij de vegetatie steeds meer wordt
 475 vastgelegd en de zandaanvoer steeds meer afneemt. In eerste instantie ontwikkelen zich vegetaties
 behorend tot het Duinsterretjes-associatie waarvan de verschillende subassociaties zich kunnen opvolgen
 als gevolg van steeds verder vastlegging en zeer oppervlakkige uitloging. Vrijwel gesloten vegetaties gaan
 over naar de Duinpaardenbloem-associatie; indien hier lokale bemesting plaatsvindt, ontwikkelen
 vegetaties van de Duinsterretjes-associatie zich richting de Kegelsilene-associatie en de associatie van
 480 Wondklaver en Nachtsilene. Begrazing en betreding leiden tot erosie waarbij opnieuw verstuing kan
 optreden en lokaal overstuiving plaatsvindt. Hierdoor kan de successie worden teruggezet, waarbij zelfs
 plaatselijk vegetaties ontstaan behorend tot de witte duinen. Anderzijds is begrazing wel een voorwaarde
 voor het tot ontwikkeling komen van goed ontwikkelde vormen van de Wondklaver en de Nachtsilene-
 associatie.

485 *H2160 Duindoornstruwelen*

De standplaatscondities voor de Duindoornstruwelen zijn beoordeeld op basis van de specifieke eisen van
 vier beschreven plantengemeenschappen. Hiervan komen er in ieder geval twee gemeenschappen voor
 490 binnen Coepelduynen, het betreft de associatie van Duindoorn en Vlier en de associatie van Duindoorn
 en Liguster (de typische subassociatie).

Duindoornstruwelen worden in principe nooit overstroomd door zeewater, wanneer dit plaatsvindt dan
 sterft de duindoorn af. Duindoornstruwelen zijn niet direct grondwaterafhankelijk en maar kunnen onder
 vochtige tot droge omstandigheden tot ontwikkeling komen. De voedselrijkdom van de
 495 duindoornstruwelen loopt van licht voedselrijk tot matig voedselrijk, ze komen onder zoete tot zeer zoete
 omstandigheden voor, ofschoon ze wel tolerant zijn voor enige salt spray. Ze komen voor onder zwak zure
 tot basische omstandigheden, pH 5,5 tot > pH 7,5, buffering vindt plaats door de kalkrijkdom van het
 moedermateriaal en soms door aanvoer van kalk vanaf het strand door inwaaien van kalkrijk zand.

Duindoorn kiemt in kalkrijke, voedselarme bodems met een relatief losse structuur. Duindoornstruwelen kunnen daardoor ontstaan in grijze duinen, maar ook als vervolg op witte duinen met helmbegroeiing. De duindoornstruwelen die ontstaan op beschutte plekken, bijvoorbeeld waar in duinpannen door hellingprocessen voedingsstoffen zijn opgehoopt, zijn doorgaans het meest soortenrijk.

H2170 Kruipwilgstruwelen

De standplaatscondities voor de Kruipwilgstruwelen zijn beoordeeld op basis van de specifieke eisen van één plantengemeenschap, de associatie van Wintergroen en Kruipwilg. Deze gemeenschap komt niet voor binnen Coepelduynen.

Kruipwilgstruwelen wordt vrijwel nooit overstroomd door zeewater, wel staan ze onder invloed van het grondwater. De standplaats wordt omschreven als zeer vochtig (GVG 10 tot 40 cm –maaiveld) tot vochtig (GVG > 40 cm –maaiveld), de successie vanuit vochtige duinvalleien duidt ook op de invloed van (lokale)kwel. De standplaats is meestal matig voedsel arm tot licht voedselrijk. De invloed van zout is nihil en de standplaats wordt gekenmerkt door zeer zoete tot zoete omstandigheden. Ofschoon de kruipwilgstruwelen een incidentele overstroming met zout water wel overleven. De bodem wordt gekenmerkt als zwak zuur (pH 6,0 – 6,6) tot matig zuur (pH 5,0 - 5,5). De Kruipwilgstruwelen ontstaan door successie van vochtige duinvalleien, waar een laag zuur en halfvergaan strooisel (ruwe humus) zich ophoopt en in verschillende mate mineraliseert. De verdroging van valleien kan enerzijds plaatsvinden door daling van het grondwater, anderzijds kan dit worden veroorzaakt door overstuiving met zand, wat veelal plaatsvindt in valleien direct achter de zeereep. Ook is de verdamping door kruipwilgstruweel groter en zorgt de humusophoping ervoor dat het grondwater zich verder van het maaiveld bevindt

H2190B Vochtige duinvalleien (kalkrijk)

De standplaatscondities voor de Vochtige duinvalleien zijn beoordeeld op basis van de specifieke eisen van een tiental plantengemeenschappen, hiervan komt er één voor binnen Coepelduynen, dit betreft de Knobbies-associatie. Vochtige duinvalleien zouden incidenteel met zeewater kunnen worden overstroomd, hiervan is echter binnen Coepelduynen geen sprake. Het vochtregiem geeft aan dat het van lang inunderend (GVG -20 tot -5 cm – maaiveld) tot vochtige (GVG >40 cm – maaiveld) standplaatsen gaat. Vochtige duinvalleien staan in de winter onder water en drogen gedurende het voorjaar op. In een goed ontwikkelde vochtige duinvallei zijn er kleine hoogteverschillen, waardoor soorten in droge of natte jaren ruimte hebben om uit te wijken. Ook zorgen de gradiënten die hierdoor ontstaan voor de aanwezigheid van verschillende biotopen, waardoor de soortenrijkdom potentieel hoog is. De standplaats wordt omschreven als matig voedselarm tot matig voedselrijk. Vochtige duinvalleien zijn overwegend zeer zoet tot licht brak. In het geval van Coepelduynen gaat het om zoete omstandigheden, waar hoogstens zout kan in waaien door het inwaaien van zeewater ("salt spray"). De bodem is sterk gebufferd en wordt gekarakteriseerd als basisch (pH > 7,5) tot neutraal (pH 6,5 – 7,0). Buffering kan plaatsvinden door kalkrijk moeder materiaal (o.a. zand) of door kwel van hard grondwater.

Ecologische vereisten van de soorten

In de instandhoudingsdoelstellingen zijn geen aparte Habitatrichtlijnsoorten benoemd. In de beschrijving van de te beschermen waarden van de Coepelduynen als Beschermde Natuurmonument is wel een groot aantal soorten opgenomen. Deze worden hieronder kort besproken. Daarbij wordt bepaald of ze als aanvullend doel moeten worden meegenomen in dit beheerplan. In bijlage xx is het complete overzicht weergegeven.

Planten

Onder het veertigtal plantensoorten dat wordt genoemd (zie bijlage xx) zijn geen zeldzame of bedreigde soorten die conflicterende eisen aan het beheer stellen t.o.v. Natura2000. Ze zullen meeprofiten van een goed beheer van de Natura2000-habitattypen. Toch worden de belangen van deze individuele soorten niet expliciet gedekt, waardoor de meeste in de categorie "overlappend" terecht komen. Een voorbeeld daarvan is de orchidee Hondskruid (*Anacamptis pyramidalis*), die naast vegetaties die door grijze duinen worden afgedekt, ook in niet afgedekte overgangen met kruipwilgstruwelen voorkomt. Het gebied is met zijn honderden exemplaren zeer belangrijk voor deze soort.

555

Voor de dieren en paddenstoelen geldt dit in algemene zin ook, maar ook daaronderbevinden zich een aantal soorten met vereisten die specifiek moeten worden benoemd om de bescherming te kunnen vormgeven. Deze worden hieronder kort besproken.

560

Paddenstoelen

565

Het zandtulpje *Peziza ammophila* is een donkerbruin bekerzwammetje dat zich half ondergronds ontwikkelt en dan stervormig openbarst. De soort staat als ernstig bedreigd op de rode lijst. Het is een exclusieve bewoner van de buitenste zone van de kustduinen, waar actief stuivend zand neervalt tussen vitale pollen Helm. Kustgedeelten waar de duinen afslaan of waar de duinen helemaal vastgelegd zijn, vormen een minder geschikt leefgebied. Maatregelen bedoeld om het verstuiwen te beteugelen zijn ongunstig voor het zandtulpje. De soort profiteert daarmee van een goed beheer van de witte duinen, maar is daarin kritischer dan de definiërende plantensoorten. Alleen witte duinen met bloeiende helmplanten en voldoende stuivend zand voldoen. Voor de Duinstinkzwam *Phallus hadriani* en in mindere mate de Zeeduinchampignon *Agaricus devoniensis* geldt een soortgelijke kritische standplaatsvoorkeur binnen de witte duinen.

570

575

De Gesteelde stuifbal *Tulostoma brumale* is een soort die zijn plek vindt in de Duinsterretjes-associatie mits voldoende overstoven, of in andere delen van de grijze duinen, mist voldoende dynamisch (bijvoorbeeld op de overgangen naar witte duinen of langs randen van paden). Het Papegaaizwammetje *Hygrocybe psittacina*, is een achteruitgaand wasplaatje van schrale graslanden. De soort vaart vooral wel bij continuïteit in het beheer qua maaien dan wel extensief begrazen. De Elfenwasplaat *Hygrocybe ceracea*, kan behalve in goed ontwikkelde duingraslanden ook in struweel voorkomen. Al deze paddenstoelen moeten dus als overlappend maar niet afgedekt door de instandhoudingsdoelen worden beschouwd. Alleen van de vrij algemene Duinparasolzwam *Lepiota alba* kan daarom gesteld worden dat de doelstellingen voor grijze duinen voldoende waarborg bieden om specifieke aandacht overbodig te maken.

580

585

Ongewervelden

Duinparelmoervlinder

590

De Duinparelmoervlinder is een zeldzame standvlinder die vliegt tussen half mei en eind september, met als belangrijkste periode van half juni tot eind juli. De soort overwintert als ei, waardoor er vanaf de nazomer tot en met de winter sprake is van een rustperiode. De voedselplanten voor de rupsen zijn viooltjes, zoals Duinviooltje (*Viola curtisii*) en Hondsviooltje (*V. canina*). De volwassen vlinders foerageren op allerlei nectarrijke ruigtekruiden. Hierdoor heeft de soort behoefte aan gebieden met zowel zandige open vegetaties als aan meer voedselrijke vochtige ruigte, in elkaars nabijheid. Het eerst genoemde type lift mee op een beheer gericht op goed ontwikkelde Grijze duinen. Voor de aanwezigheid van de vochtige ruigte met voldoende nectarplanten zijn de Natura2000 doelen minder geschikt.

595

Kleine vlinders

600

Beide genoemde *Coleophora*-soorten profiteren van een goed beheer van de Grijze duinen. *C. galbulipenella* (in de BN-documentatie opgenomen onder de naam *C. otitae*) komt voor op *Silene*-soorten, terwijl *C. granutella* haar leven begint als mineerder van Duinaveruit. Daarbij worden eitjes gelegd op de plant. De rupsen voeden zich vervolgens door het graven van tunnels door stelen en bladeren van de plant. Zij zijn daardoor specifiek afhankelijk van deze soorten.

Gewervelden

605

Tapuit

610

De tapuit is een schaarse broedvogel die in rap tempo uit de Nederlandse duinen verdwijnt: zo ook uit de Coepelduynen. Wel is de soort als doortrekker nog regelmatig in het gebied aanwezig. Tapuiten zoeken voedsel op de grond, waarbij ze een voorkeur hebben voor zandige terreingedeelten. De soort broed vaak in konijnenholen. Een beheer gericht op een mozaïek van Witte en Grijze duinen, zoals zich dat in de Coepelduynen voordoet, is optimaal voor deze soort. Verstruweling daarvan dient te worden voorkomen, alsook het te ver dichtgroeien van de kenmerkende vegetaties van het Grijze duin. Een gezonde

konijnenstand is daarom zowel van belang voor het kort en open houden van vegetaties als voor de nestgelegenheid die de verlaten hollen bieden.

Voor de Roodborsttapuit, de Veldleeuwerik en de Graspieper geldt ook dat korte vegetaties met een open karakter uitgangspunt voor het beheer moeten zijn. Daarbij is de Roodborsttapuit wel meer aangewezen op de aanwezigheid van struweel om te posten en om onder te broeden, terwijl de Veldleeuwerik en de Graspieper onder wat grotere pollen kunnen broeden. Dergelijke vereisten zijn goed te combineren met de Natura2000 doelen, maar worden er niet door afgedekt. Ook de Veldleeuwerik is in Nederland als broedvogel in de duinstreek aan het verdwijnen: inmiddels broedt door soort bijv. niet meer in het nabijgelegen Natura2000-gebied Meijendel (bron: www.vwg-m.nl).

De Patrijs wordt ook genoemd in het BN-document als karakteristiek, maar is geen vogel van het duingebied (meer). De soort vindt zijn optimum in kleinschalig cultuurland. In de Coepelduynen is dat niet aanwezig, aan de randen van het gebied echter wel. Daarom moet met eventuele broedgevallen binnen het gebied toch rekening worden gehouden.

De Frater (*Carduelis flavirostris*) trekt tegenwoordig in zeer kleine aantallen door en foerageert daarbij op zaadbronnen zoals de zaden van de Duinaveruit. Dit legt een accent op de aanwezigheid van hogere kruidenvegetaties in najaar en voorjaar en vormt daarmee een aanvullend doel. Dit wordt (net als bij bijvoorbeeld de Duinparelmoervlinder) niet als conflicterend gezien, omdat in de Coepelduynen voldoende oppervlakte met ruigtes zijn en er geen uitbreidingsdoelstelling voor de instandhoudingsdoelen geldt. De Frater is de afgelopen decennia landelijk zeer sterk in aantal achteruit gegaan. Ze werden in het najaar van 2009 bijvoorbeeld in heel Zuid-Holland slechts twee doortrekkende Fraters gemeld van diverse punten waar structureel vogeltrek wordt geteld (Slaterus & van der Spek, 2010).

Amfibieën en reptielen

De Bruine kikker wordt in het gebied aangetroffen. Het is een algemene soort die geenszins typisch is voor de Coepelduynen. Aparte doelstellingen zijn derhalve niet vereist. De Zandhagedis is wel een kenmerkende soort. Deze hagedis heeft behalve aan een afwisseling van open zand en kruidenrijke vegetatie in zijn leefgebied ook beschutting nodig in de vorm van bijvoorbeeld kleine struiken. Hierdoor is zijn 'eisenpakket' aanvullend.

Zoogdieren

Bijzonder is de functie van het gebied voor een kleine reeënpopulatie. Ook het voorkomen van de Wezel behoeft specifieke aandacht in het beheer. Deze soort gaat hard achteruit. Het Konijn en de Vos zijn algemene duinbewoners. Bunzing, Egel, Bosmuis, Bosspitsmuis worden voor het gebied genoemd, maar zijn geen typische duinbewoners. Al deze soorten stellen eisen aan andere omgevingsfactoren (zoals verstoring door recreanten en honden) dan de Natura2000 doelen. Ze moeten daarom als aanvullend doel worden meegenomen.

3 ECOLOGISCHE GEBIEDSBESCHRIJVING

3.1 Abiotiek en biotiek

Landschapsgenese

Het huidige duinlandschap, waarvan het plangebied deel uitmaakt, is gevormd in het Holocene. Het Holocene wordt gekenmerkt door perioden van gemiddelde zeespiegelrijzingen en -dalingen. Circa 10.000 jaar geleden bestond het gebied uit een ondiepe zee met een overwegend zandige Pleistocene bodem. In deze ondiepe zee ontstonden zandruggen die zich door golfwerking (bij zeespiegelrijzing) landinwaarts verplaatsten en steeds hoger werden. Op deze wijze zijn reeksen van evenwijdig aan de kust lopende strandwallen ontstaan (vanaf circa 4000 voor Chr.). Door dit proces werd de ondiepe zee gevuld en verplaatste de kustlijn zich steeds meer naar het westen, zelfs verder dan de huidige kustlijn. Op een aantal locaties zijn de strandwallen onderbroken door het uitstromende rivierwater, onder andere door de Oude Rijn maar ook het Zeegat van Bergen. Het voormalige Zeegat van Bergen vormt namelijk de overgang tussen de tweedeling van de Nederlandse kustzanden op basis van het kalkgehalte. Ten

noorden van het Zeegat van Bergen zijn de duinen kalkarm en ten zuiden hiervan kalkrijk. Ten zuiden van het Zeegat van Bergen zijn de strandwallen en duinen gevormd vanuit jonge Pleistocene kalkrijkere afzettingen van de Noordzeebodem. Ten noorden zijn zij ontstaan uit oudere Pleistocene zanden, kwartsrijk en kalkarm, welke in het verleden door rivieren uit de Noord-Duitse laagvlakte waren aangevoerd. Door verlanding en aanslibbing van de oorspronkelijke opening en achterliggende zoetwaterlagune is het Zeegat van Bergen rond de Romeinse Tijd (100 na Chr.) afgesloten. Het verschil in kalkgehalte heeft een wezenlijk effect op de bodem en vegetatieontwikkeling.

In de laagtes tussen de strandwallen, de strandvlakten, kon zich veen vormen, daarnaast vond er afzetting plaats van fluviatiel materiaal (zand en klei). Door de monding van de Oude Rijn en kon er naast fluviatiel materiaal er ook marien materiaal (zand en klei) worden afgezet.

Ter hoogte van de Coepelduynen, aan de noordzijde van de monding van de huidige oude Rijn, ontbreekt een aaneengesloten kleilaag in de ondergrond.

Dat de buitenste strandwallen niet door de zeespiegelrijzing werden opgeruimd en doorbroken, kwam door de vrijwel directe duinvorming die op de strandwallen plaatsvond. Dit is het geval aan zandige kusten met een zandoverschot en een windrichting min of meer loodrecht op de kust. Als deze duinen vervolgens begroeien worden ze steeds hoger en daardoor een blijvend bestanddeel van de kustgordel. Deze eerste duinreeksen worden de Oude Duinen genoemd. Het waren vrij lage, zelden meer dan 10 meter hoge duinen, die het langgerekte patroon van de onderliggende strandwallen, min of meer evenwijdig aan de kust, weerspiegelden.

Door verzoeting van de duingordel (Vochtige duinvalleien) kon vooral in de vlaktes tussen de strandwallen veen ontstaan. De vorming van strandwallen en de Oude Duinen heeft plaatsgevonden tot circa het begin van onze jaartelling. Vanaf circa 1000 na Chr. vond er een belangrijke verandering langs de gehele kust plaats. Er trad kustafslag op waardoor het oorspronkelijke vlakke onderzeese profiel werd uitgediept tot de huidige vrij steile vorm. Hierdoor kwamen grote hoeveelheden zand beschikbaar die landinwaarts werden geblazen. Dit proces leidde tot de vorming van een nieuwe gordel van kustduinen, enkele kilometers breed, met grillige paraboolvormen, en zonder een duidelijk verband met het patroon in de ondergrond. Deze worden de Jonge Duinen genoemd. In de eerste periode van ontstaan van de Jonge Duinen, tussen 1000 en 1200 na Chr., vond dit proces plaats in een vrijwel vegetatieloos landschap. Er ontstonden op grote schaal loopduinen en verstuiwingsvlakten. Later nam de begroeiing toe en werden de al genoemde paraboolduinen gevormd. Omstreeks 1600 na Chr. had in een groot deel van het kustgebied van westelijk Nederland de vorming van het Jonge Duin al haar beslag gehad (Zagwijn, 1986).

Kustafslag en verstuiwing

Voor de Hollandse kust staan de Middeleeuwen te boek als een periode met sterke kustafslag. De kustafname zou tussen de 15^e en 16^e eeuw het grootst zijn geweest. In 1570 gaat een deel van Noordwijk aan Zee verloren door kustafslag. Coepelduynen is in deze periode dan ook zeer versmald. Na 1798 is er echter nauwelijks meer sprake geweest van kustafslag. Sinds 1850 is de duinvoet zelfs weer aangegroeid ter hoogte van Coepelduynen (Bakker et al, 1979). De aangroei wordt naar alle waarschijnlijkheid ook veroorzaakt door het sterk verbeterde beheer van de zeereep. Reeds in de 15^e eeuw waren er verordeningen om Helm aan te planten. In de tweede helft van de 16^e eeuw trad op substantiële schaal overstuiving plaats van cultuurgronden bij Noordwijkerhout, Valkenburg en Wassenaar. Veel overstuivingen waren te wijten aan overbeweiding met rundvee, hout en helmroof en een dichte, veelal beschermde stand van konijn. In de 18^e eeuw zou de beweiding minder intensief zijn geweest waardoor de vastlegging van de duinen aanzienlijk beter was. In 1798 worden stuivende delen beschreven ten noorden van Katwijk (Kops, 1798). Dit wordt in verband gebracht met de roofbouw rond het dorp Katwijk.

Uit de kustlijnkaarten (kustvak 8) van Rijkswaterstaat blijkt dat de ontwikkeling van de kustlijn een in geringe mate zeewaarts gerichte ontwikkeling is. Tussen raaien 8525 en 8600, net ten noordwesten van Katwijk ligt de kustlijn wel iets meer landinwaarts t.o.v. de 'basiskustlijn 2001'. De ligging van de kustlijn in het Zuid-Hollandse deel van Rijnland (raaien 7125 - 9725) is overwegend stabiel. De brandingszone en onderwateroever (NAP-1m en NAP-10m) verliezen in beperkte mate zand, terwijl het strand (NAP-1m en hoger) en de duinen aangroeien. Tussen 1998 en 2009 zijn drie suppleties uitgevoerd. In 1998 tot begin 1999 is bij onderwatersuppleties in Noordwijk en Katwijk in totaal twee miljoen kuub zand aangebracht; in 2002 is er voor bijna de gehele Zuid-Hollandse deel van het kustvak Rijnland een onderwatersuppletie uitgevoerd; in 2006 is tussen Noordwijk en Wassenaar een vooroeversuppletie uitgevoerd.

Antropogene invloed

De invloed van de mens op de duinen is groot geweest. Hoewel al sinds de Steentijd (4.500 jaar geleden) nederzettingen op de Hollandse strandwallen hebben gestaan, begon de grote menselijke invloed op de huidige bollenstreek vanaf de late middeleeuwen op gang te komen. Er werden dorpjes gebouwd en grote delen van het duingebied werden ontgonnen en gebruikt als akkerland, weiland voor schapen en geiten en om de visnetten te laten drogen. In de binnenduinen vond op steeds grotere schaal zandwinning plaats: het landschap vlakke af en werd als bollenland in gebruik genomen. De meer landinwaarts gelegen oude strandwallen en Oude duinen zijn afgegraven en ontgonnen. Zandwinning heeft op grote schaal plaatsgevonden en de huidige steile binnenduinrand van Coepelduyn is door afgraving aan oostzijde ontstaan. Aan de zuidzijde van het gebied, ten noorden van Katwijk is een behoorlijk deel vergraven. De duinen zijn altijd geëxploiteerd, o.a. door beweiding, het drogen van visnetten, houtkap, konijnenteelt en jacht. Niet al te natte valleien werden ontgonnen ten gunste van de akkerbouw. De vochtige duinvalleien waren de meest kansrijke plekken voor het verbouwen van rogge, haver, gerst, boekweit, rapen, wortelen, erwten, hennep en vlas. In de achttiende eeuw deed de aardappel zijn intrede.

In Coepelduynen zijn de aanwezige kleinere valleien in het verleden ontgonnen voor o.a. de aardappelteelt. Op deze wijze zijn ook de Kikkerdel, Spijkerdel en Guytendel ontgonnen. De akkertjes werden in het verleden tot bijna op het grondwaterniveau uitgegraven, zodat de aardappelen niet verrotten, maar de akkertjes wel diep genoeg waren om de bodem vochtig te houden. De akkers werden bemest met stalmest, zeewier, visafval en huisvuil. Veel akkertjes zijn na het in onbruik raken gedurende de tweede helft van de 20^e eeuw overstoven en verdroogd. Het gebruik van het gebied en de invloed van mens leidde tot lokale geconcentreerde verstoringen en vormde een specifieke niche die werd bezet door een aantal karakteristieke plantensoorten. Dit landschap wordt aangeduid als "Zeedorpenlandschap" en wordt op meerdere plaatsen in het Nederlandse duin gebied aangetroffen in de directe omgeving van voormalige vissersdorpen zoals Egmond aan Zee, Wijk aan Zee e.a. Door het afgraven van de binnenduinrand trad steeds meer verdroging op, er vond wegzijging plaats naar de lager gelegen bollenakkers in de voormalige binnenduinrand. Als gevolg van de wateronttrekking droogden veel natuurlijke duinmeren en vochtige duinvalleien uit, waardoor het gebied botanisch en ornithologisch verarmde.

De grootste van deze verdroogde valleien betrof de Guytendel, die tussen 1890 en 1965 door de familie Guijt uit Katwijk werd gebruikt. Nadat de vallei werd verlaten begroeide deze met natte ruigte en struweel met soorten als riet, harig wilgenroosje, duindoorn en dauwbraam (van den Boom et al. 2004). In 1967 stelde de Natuurbeschermingsraad-Natuurwetenschappelijke Commissie (prof. dr. V. Westhoff, drs. H.D. van Bohemen, drs. L.J. Draaijer en prof. dr. P.J.M. van der Aart) de directeur van Domeinen voor om een duinmeer te graven om het verlies aan natuurwaarden te compenseren. Deze vallei had de werktitel 'Guite-del', vernoemd naar de familie Guijt uit Katwijk die er tussen 1890 en 1965 gewassen teelde. Na jarenlang gesteggel werd het verzoek van de commissie in 1970 afgewezen, omdat men vond dat de voorgestelde herinrichting het duinterrein een onnatuurlijk aanzien zou geven en omdat men bang was voor verstoring van de zoetwaterlens. Bovendien zou het duinmeer teveel recreanten aantrekken.

Aan het eind van de jaren tachtig werd opnieuw gesproken over het afgraven van enkele voormalige aardappelakkertjes, om de ontwikkeling van natte duinvalleivegetaties te bevorderen. Ook nu waren er weer redenen tot twijfel, zoals de grondwateronttrekking door ESTEC en mogelijke verstoring van het zeedorpenlandschap. Om de bouw van een aantal panden mogelijk te maken heeft de ESTEC in de jaren negentig de grondwaterspiegel verlaagd. Onduidelijk is of de verlaagde grondwaterspiegel sindsdien is gehandhaafd.

In het kader van OBN is in 1991 een herstelproject uitgevoerd. Hierbij is de ruige vegetatieverwijderd en is afgegraven tot op het grondwater. Hierbij is gemiddeld tussen de 60 à 70 cm grond verwijderd. Na een aantal jaren met de vestiging van een pioniervegetatie is na volledige kolonisatie besloten de vallei jaarlijks te maaien. In 2002 zijn in aansluiting hierop de valleitjes Kikkerdel en Spijkerdel ook geplagd. Hier bleek de ontwikkeling minder snel en goed te verlopen als in Guytendel. In 2008 zijn in het kader van Life-duinen nog aanvullende maatregelen genomen in alle drie de valleien, waarbij aangrenzend duindoornstruweel is verwijderd en het oorspronkelijke depot van het plagsel uit Guytendel uit het gebied is afgevoerd.

Stikstofdepositie

Met betrekking tot de voedselrijkdom heeft het Ministerie van LNV, Directie Kennis, kritische depositiewaarden vastgesteld voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura2000-gebieden (van Dobben & van Hinsberg, 2008). Met de term 'kritische depositiewaarde voor stikstof' wordt bedoeld: de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie. De depositiewaarden zijn zowel uitgedrukt in mol stikstof per hectare per jaar als in kilogram stikstof per hectare per jaar. Voor de aanwezige habitattypen in Coepelduynen zijn de kritische depositiewaarden in Tabel X weergegeven. Hieruit blijkt dat het H2130_A Grijze duinen (kalkrijk) de meest kritische waarde heeft.

Tabel 3. Kritische depositiewaarden Stikstof (N) (van Dobben & van Hinsberg, 2008)

Code	Habitatype	kg N per ha* jaar	Mol N per Ha* jaar	gevoeligheidsklasse
H2120	Witte duinen	20,0	1400	gevoelig
H2130A*	Grijze duinen, kalkrijk	17,4	1240	zeer gevoelig
H2160	Duindoornstruwelen	28,3	2020	gevoelig
H2170	Kruipwilgstruwelen	32,3	2310	gevoelig
H2190B	Vochtige duinvalleien, kalkrijk	19,5	1390	zeer gevoelig

In de Coepelduynen ligt de stikstofdepositie momenteel op circa 925 mol/ha*jr. Deze depositiewaarde geldt met name voor de westzijde van het gebied. Aan de oostzijde buiten het object ligt de depositie op 1690 mol/ha*jr. Aan de noord- en zuidkant, buiten het gebied, ligt de stikstofdepositie op gemiddeld 1250 mol/ha*jr¹. Op basis hiervan lijkt de huidige depositie van stikstof geen beperkende invloed te hebben op de ontwikkeling van de habitattypen. Omdat de oostelijk van het gebied gemeten waarden de kritische waarde voor grijze duinen wél overschrijden, is oplettendheid geboden en verdient het aanbeveling het verloop in depositie over het gebied in kaart te brengen of te modelleren.

Begrazing

In Coepelduynen heeft vermoedelijk lange tijd begrazing plaatsgevonden. Het is echter onduidelijk met welk vee en welke dichtheden. In 1940 is aangegeven dat begrazing met geiten wordt afgekeurd op basis van natuurwetenschappelijke gronden (Malherbe, 1977). Het is echter onduidelijk of de begrazing met geiten toen ook werkelijk is gestopt. Er heeft ook begrazing met schapen plaatsgevonden tot in de jaren 50 (Med. art.5.1-2c).

Bebossing

Een beperkt deel van Coepelduynen is bebost geweest (ca. 5 hectare). De oorspronkelijke bebossingen dateren uit de jaren dertig en lagen in het noordoostelijke deel van Coepelduynen. In de jaren zestig trad er grote sterfte op door plaagvorming van Dennenscheerder. Dit leidde in 1965 tot de kap van het dennenbos. Er heeft geen herplant plaatsgevonden. De strooisellaag is niet verwijderd en het gebied is afgesloten om de spontane ontwikkeling te volgen. Na een periode van verruiging en mineralisatie van de strooisellaag waarbij Wilgenroosje domineerde heeft het gebied zich weer ontwikkeld tot een open duingrasland en vormt het momenteel één van de grotere groeiplaatsen van Hondskruid (med. art.5.1-2c).

Geomorfologie

Coepelduynen wordt in het westen begrensd door een dubbele zeereep, langs een redelijk stabiel strand. De actuele stabiele eerste zeereep wordt landinwaarts gevolgd door een zogenaamde "gekerfde zeereep" die door windkuilen en geulen is gedeformeerd. Landinwaarts volgt een zone met duinen en vrij kleine uitblazingsvalleien welke kan worden omschreven als een micro-paraboollandschap (Bakker, et al., 1979). De duinvormen (tot 20 meter NAP) zijn hier zeer fraai ontwikkeld en sterk geprononceerd. In het gebied bevinden zich een aantal lange, diep uitgestoven paraboolduinen. De valleien liggen alle van

¹ Grootschalige Concentratiekaart Nederland. Milieu en Natuurplanbureau, 2007.

- 830 zuidwest naar noordoost, als gevolg van heersende windrichting. Kenmerkend voor Coepelduynen is naast de steilheid van de noordhellingen ook de steilheid van de zuidhellingen. Daarnaast is er een uitgesproken verschil aanwezig in noord- en zuidhellingen en de verschillen in hellingprocessen. Deze zijn op de relatief kale zuidhellingen het sterkst.
- 835 *Bodem*
Het moedermateriaal bestaat uit relatief jonge kalkrijke duinen. Hierin heeft beperkte bodemvorming plaatsgevonden. De bodem bestaat voor het grootste deel uit kalkrijke Duinvaaggronden in leemarm, zwak lemig fijn zand. De zeereep is geclassificeerd als kalkhoudende Vlakvaaggrond in grof zand. De bodems van valleien en noordhellingen zijn ondiep ontkalkt (maximaal enkele decimeters). In het uiterste zuiden is een van nature reliëfarm deel door vergraving en ophoging aangetast.
- 840 *Hydrologie*
Het duinpakket wordt gevormd door Holocene zandige duinafzettingen, in dit pakket komen lokaal klei- en veenlaagjes voor. De eerste scheidende laag (naar het westen toe de deklaag) is ter hoogte van het gebied niet continu aanwezig. Daar waar de scheidende laag ontbreekt staat het duinpakket in directe verbinding met het eerste watervoerende pakket en vormt hiermee één geheel.
- 845 Ten opzichte van 1870 is de grondwaterstand door een aantal factoren beïnvloed. De kustlijn ontwikkeling heeft een positief effect gehad, door aanwas is er een positief effect geweest van tussen 30 à 40 centimeter (Bakker et al. 1979).
- 850 Ter hoogte van Coepelduynen hebben de afgravingen van de binnenduintrand plaatsgevonden voor 1849 (Bakker et al. 1979). In de afgelopen eeuw heeft hier verder geen wijziging meer in plaatsgevonden. Onder aan de binnenduintrand zijn in het verleden sloten gegraven die kwel afvangen, in de binnenduintrand zou men deze kwelstroom ook kunnen benutten om meer grondwaterafhankelijke vegetaties te ontwikkelen.
- 855 Polderpeilverlaging heeft vermoedelijk weinig invloed gehad op de grondwaterstand in de duinen in de afgelopen eeuw. De polders direct grenzend aan de binnenduintrand staan onder Rijnslands Boezem. Grote peilwijzigingen hebben zich niet voorgedaan. Ook de meer landinwaarts gelegen polders zijn sinds het midden van de 19^e eeuw weinig veranderd. Na 1870 hebben zich geringe veranderingen voorgedaan in het polderpeil (Bakker et al. 1979).
- 860 Toename van bebouwd en verhard oppervlak heeft naar alle waarschijnlijkheid gezorgd voor een afname van de hoeveelheid neerslagoverschot die normaal gesproken naar het grondwater infiltreert. Door bebouwing en riolering en het afvangen van hemelwater zal de invloed aanzienlijk zijn. De invloed op het grondwater wordt geschat tot maximaal één a twee kilometer van de bebouwing (Bakker et al. 1979).
- 865 Verandering van de verdamping onder invloed van vegetatieontwikkeling is vermoedelijk gering. Coepelduynen is naar alle waarschijnlijkheid wel sterker begroeid geraakt in de loop van de 20e eeuw, maar dit betrof voornamelijk droge open duin vegetatie en gedeeltelijk struweel. Er heeft echter geen bosontwikkeling of –aanleg plaatsgevonden. De verdamping van bos, met name naaldbos, zorgt voor substantiële wijzigingen in het neerslagoverschot. In Coepelduynen is dit verwaarloosbaar (Bakker et al. 1979).
- 870 Waterwinning en infiltratie vinden niet binnen de gebiedsgrenzen plaats. Er zijn in de omgeving geen grote industriële - of drinkwateronttrekkingen aanwezig. De meeste vergunningen die zijn afgegeven door de provincie Zuid-Holland zijn voor beregeningswater (landbouw) dan wel voor tijdelijke onttrekkingen bij bouwwerkzaamheden. De fluctuaties door de jaren heen zijn met name het gevolg van tijdelijke onttrekkingen ([art.5.1-2e](#) 2009). De hoeveelheden zijn beperkt en hebben een geringe invloed op de totale grondwaterstand in Coepelduynen.
- 875 *Huidige grondwaterstand*
In Coepelduynen is één grondwater opnamepunt aanwezig: peilpunt B30E0120. De buis is onderdeel van het primaire meetnet van de Provincie Noord-Holland en heeft filters op NAP (filter 001), NAP -15m (filter 002), NAP -30m (filter 003) en NAP -50m (filter 004). De meetreeks van het eerste (freatische) filter laat zien dat de grondwaterstand gedurende het seizoen fluctueert van ca NAP 1.10m tot NAP 1.50m, met enkele uitschieters naar boven en naar beneden ([art.5.1-2e](#) 2009). Naast de gegevens die op dit moment beschikbaar zijn in het Dino-archief (TNO databank voor grondwatergegevens) heeft Staatsbosbeheer aan
- 880

de rand van de vallei Guytendel (het laagste punt binnen de Coepelduynen) een meetpunt ingericht dat al over langere periode wordt opgenomen. Uit deze meetreeks blijkt dat het grondwaterstandverloop zich goed laat verklaren door de gemiddelde verdamping en neerslag die is gemeten op het meest nabij meteorologische meetstation (Vliegbasis Valkenburg).

Huidige morfologie

Het huidige oppervlak van Coepelduynen is zeer afwisselend. Aan de zeezijde wordt het gebied begrensd door een zware stuifdijk (de zeereep) die al jaren uit een zeer gesloten vegetatie bestaat en waar aan de lijzijde steeds sterker struweel ontwikkeld. Vanaf 1994 zou er door het Hoogheemraadschap van Rijnland niet meer actief worden beheerd aan de zeereep. Deze is dusdanig vastgelegd dat er geen aanplant van Helm meer nodig is. Door de zandsuppleties in de vooroever en het zandtransport wat hierdoor plaatsvindt is er zelfs sprake van een aangroeiende kust. Dit uit zich door het hier en daar ontstaan van embryonale duinen aan de duinvoet.

Achter de zeereep ligt een min of meer vastgelegd paraboolduinlandschap met microparabolen. Binnen dit landschap vindt echter op een redelijke schaal nog verstuiving plaats waardoor zandtransport plaatsvindt vanaf de middenduinen meer naar het oosten van het gebied. Op basis van luchtfoto's in een reeks van 2000, 2003, 2006 en 2008 blijkt dat er in het noordelijk deel plaatselijk sprake is van toename van kaal zand. Ook in de zuidelijke helft blijkt er aan de oostzijde van het object sprake te zijn van toename van kaal zand. Dit wordt ook bevestigd door de toegenomen overlast op het ESTEC terrein van stuivend zand. IN het centrale deel lijkt het oppervlak in de loop der jaren te wisselen. De luchtfoto uit 2008 geeft echter duidelijk een toename te zien. Of dit door de hoge kwaliteit van de foto komt of door toegenomen winderosie is niet helemaal duidelijk. Echter een aantal locaties zijn duidelijk veranderd en in verstuiving gekomen.

3.2 Voorkomen habitattypen

Deze paragraaf beschrijft per habitattypen de oppervlakte, verspreiding, kwaliteit, trends en perspectief onder huidige omstandigheden. De gegevens zijn gebaseerd op twee recente vegetatiekarteringen. In 2006 is op het eigendom van Staatsbosbeheer een vegetatiekartering volgens de Frans-Zwitserse school uitgevoerd (Inberg et al., 2007). Daarnaast is ten behoeve van de opstelling van dit Natura2000 beheerplan een aanvullende kartering uitgevoerd (art.5.1-2e, 2009) op de toegankelijke gebieden die zijn begrensd in het voorlopige aanwijzingsbesluit. Hierbij is de lokale typologie die in 2006 is ontwikkeld gebruikt en indien nodig aangevuld. De lokale typologie is op basis van de vegetatieopnamen vertaald naar landelijke typen. In het geval van Coepelduynen is de landelijke vegetatietypencatalogus van Staatsbosbeheer gebruikt (Schipper 2002). Op basis van deze koppeling is een analyse gemaakt van de voorkomende habitattypen met behulp van een vertaalprogramma in ACCESS wat is ontwikkeld door Staatsbosbeheer (Holtland, 2009). Hierin zijn de landelijke vegetatietypen van Staatsbosbeheer gekoppeld aan de habitattypen op basis van de landelijke definitietabel habitattypen. Bij de kartering in 2009 bleek o.a. dat naast de habitattypen die in het aanwijzingsbesluit staan er ook vegetaties voorkomen die kwalificeren voor niet opgenomen habitattypen. Dit zijn H2110 Embryonale duinen en H2180_C Duinbossen (binnenduinrand). Deze typen worden wel beschreven, hiervoor zijn echter nog geen specifiek instandhoudingsdoelen voor beschreven binnen Coepelduynen.

Habitattypen waarvoor een instandhoudingsdoel is gesteld

H2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ('witte duinen')

Oppervlakte

Ongeveer 18 ha kwalificeert als Witte duinen, hiervan vormt 13 ha deels een overlap met Grijze duinen en Embryonale duinen. Op basis van de definitieve kaarten kan uitsluitel worden gegeven welk oppervlak tot welk habitatype wordt gerekend. De overlap tussen Witte duinen en Grijze duinen is het grootst. Strategisch zou de keuze voor Grijze duinen het meest voor de hand liggen omdat Nederland voor dit type extra verantwoordelijkheden heeft (Sense of urgency), het is dan ook een prioritair habitatype.

Verspreiding

De tot de Witte duinen classificerende vegetaties komen vooral in de zeereep voor. Dit geldt voor de meeste vastelands duinen. Bijzonder is echter dat ook in de middenduinen van Coepelduynen centraal in het gebied zich eenheden stuivende duinen, open zand en pioniervegetaties bevinden.

Kwaliteit

In het gebied komen Helmvegetaties voor die behoren tot de associatie van Helm en Zandhaver welke worden beschouwd als kwalificerende vegetaties voor dit habitatype. Het betreft de soortenarme subassociatie en de subassociatie van Duinzwenkgras. Daarnaast komt ook de rompgemeenschap van Helm en Zandzegge voor, ook deze gemeenschap wordt beschouwd als goed ontwikkeld habitatype. De vegetaties worden gekenmerkt door dominantie van Helm, daarnaast komen Zandhaver en Zeemelkdistel regelmatig voor. Deze soorten beperken zich niet tot de zeereep binnen de helmvegetaties. Blauwe zeedistel komt zeer regelmatig voor in de zeereep, maar plaatselijk ook in de meer binnenwaartse helmvegetaties. Beperkt tot de zeezijde van zeereep is het voorkomen van Zandzwenkgras, deze soort is kenmerkend voor de goed ontwikkelde helmvegetaties. Opvallend is de aanwezigheid van veel Duindoorn aan de lijzijde van de zeereep. Een deel van de zeereep wordt gekoloniseerd door duindoorn, met delen met aaneengesloten struwelen. Daarnaast vindt ook uitbereiding aan de zeezijde plaats. Hier vindt men veel kiemplanten van Duindoorn.

In de zeereep staan een aantal voor de witte duinen kenmerkende paddenstoelensoorten, zoals het Zandtulpe (Peziza ammophila), de Duinstinkzwam (Phallus hadriani) en de Duinfranjehoed (Psathyrella ammophila). Deze soorten die een goede kwaliteit van het witte duin indiceren zijn echter niet algemeen. Ook de Duinveldridderzwam komt voor in de Coepelduynen, vooral in het witte duin in de meer centrale delen van het gebied.

Naast de met vegetatie begroeide delen behoort ook kaal open zand tot dit habitatype, zij het dat ze als matig ontwikkeld worden aangeduid. Dit komt ook meer landinwaarts voor. De min of meer natuurlijke dynamiek die in de Coepelduynen van kracht is, is uniek voor de Nederlandse vastelandsduinen. Het terreindeel van Staatsbosbeheer, waarbij de zeereep bijna geheel niet is inbegrepen, bestond volgens de vegetatiekartering van 2006 voor ongeveer 5% (6,3 hectare) uit open zand, waarvan het merendeel actief in verstuiving is. De verstuiving hoeft niet door menselijke ingrepen op gang te worden gebracht of gehouden. Het betreft stuifkuilen en grotere open zandvlakten. Kleinschalig open zand, zoals graafplekjes van konijnen en paadjes, zijn niet in deze classificatie van 'open zand' opgenomen, maar komt veelvuldig voor in het gebied. Daarnaast bestaan veel pioniervegetaties, bijvoorbeeld met Duinsterretje, Zandzegge of Duinaveruit, uit een mozaïek van begroeiing en open zand; ook deze oppervlakten zijn niet meegenomen. Het aandeel kaal open zand is daardoor aanzienlijk groter dan de gekarteerde oppervlakte. Het beheer van Staatsbosbeheer is erop gericht om de openheid tenminste te handhaven, en waar mogelijk de dynamiek verder te laten toenemen.

Trends

In de zeereep van Coepelduynen is duidelijk een ontwikkeling waarneembaar waarbij Witte duinen overgaan in Duindoornstruweel. Het is opvallend hoe sterk Duindoorn aanwezig is aan de lijzijde van het duin, maar ook de loefzijde wordt gekoloniseerd. Hoe het precies komt is niet geheel duidelijk, op één of ander manier is de dynamiek in de zeereep zodanig dat Duindoorn een betere concurrentie positie heeft. Mogelijk heeft de fixatie van de zeereep in het verleden en het gegeven dat er hier relatief weinig afslag plaatsvindt invloed op de kolonisatie van Duindoorn. Het is de vraag of de loefzijde ook wordt gekoloniseerd en er een aaneengesloten duindoornstruweel tot ontwikkeling komt of dat de meeste kiemplanten 's winters weer afsterven door "saltspray" en er ieder jaar opnieuw kiemplanten zich vestigen.

Opvallend is daarnaast dat er meer landinwaarts, in het midden van het gebied, nog steeds redelijk ontwikkelde Witte duinen aanwezig zijn. Binnen Coepelduynen is er voldoende dynamiek aanwezig en blijft het proces van verstuiving en overstuiving van grijze duinen en witte duinen actief. Hoe dit proces precies werkt is niet geheel duidelijk. Factoren die mogelijk de dynamiek beïnvloeden zijn mogelijk de constante konijnenpopulatie, de samenstelling van het zand, de gebruikshistorie (het gebied is eeuwen lang zeer intensief gebruikt, hieraan is pas in de tweede helft van de twintigste eeuw een einde aan gekomen). Een andere verklaring vormt mogelijk de aanwezigheid van Duinaveruit in het gebied. Duinaveruit is één van de weinige overblijvende vaatplanten die zich kan handhaven op de zuidhellingen van de duinen. Deze kunnen 's zomers overdag gloeiend heet worden en 's nachts vaak weer sterker afkoelen dan noordhellingen (de hitte overdag voorkomt humusophoping en humus arm zand staat de warmte sneller af dan humeus zand). Op deze wijze ontstaat een steppeachtige Duinaveruitvegetatie waarbij de grond rond de plant onbegroeid is. Er is wel gesuggereerd dat de Duinaveruit zijn standplaats bodemchemisch beïnvloed en kiemingsomstandigheden voor andere soorten zou beperken, maar vermoedelijk vormen de vegende bewegingen van de halfliggende opstijgende takken bij windvlagen al een voldoende verklaring voor de kaalheid van de bodem (Weeda et al. 1991). De duinaveruit steppes kunnen hiermee een bron vormen voor aanvoer en doorvoer van naar binnen waaiend zand.

In de afgelopen jaren is het oppervlak aan witte duinen niet afgenomen. Als de huidige dynamiek van stuivend duin zal doorzetten, zullen enerzijds vegetaties overstuiven en anderzijds pioniervegetaties van open zand ontstaan, die kunnen uitgroeien tot H2130 (Grijze duinen). Beide habitattypen zijn niet statisch, en zullen elkaar in een ideale situatie op de lange termijn cyclisch afwisselen.

1010

Perspectief

De Witte duinen in de zeereep staan duidelijk onder druk, de gradiënt tussen de Embryonale duinen, de Helmduinen en het Duindoornstruweel is wel zeer beperkt tot de loefzijde van de zeereep. Daarnaast vindt ook duidelijk kolonisatie van de loefzijde plaats door Duindoorn. Maatregelen om een groter oppervlak en verjonging van goed ontwikkelde Helmvegetaties te handhaven en ontwikkelen in de zeereep zijn gewenst.

1015

Voor de binnenduinen geldt dit niet, hier lijkt het oppervlak te zijn toegenomen op basis van de vergelijking van de luchtfotoreeks van 2000 t/m 2008.

1020

H2130A Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ('grijze duinen') subtype kalkrijk

Oppervlakte

In totaal kwalificeert zich ruim 121 ha als Grijze duinen subtype kalkrijk. Hieronder valt ook 8 ha kaal open zand en 4 ha helmvegetatie welke ook kwalificeert als Witte duinen. Op basis van de definitieve kaarten kan uitsluitend worden gegeven welk oppervlak tot welk habitatype wordt gerekend. De overlap tussen Witte duinen en Grijze duinen is het grootst. Strategisch zou de keuze voor Grijze duinen het meest voor de hand liggen om dat Nederland voor dit type extra verantwoordelijkheden heeft (Sense of urgency), het is dan ook een prioritair habitatype.

1025

1030

Verspreiding

Het grootste deel van de Coepelduynen is bedekt met vegetaties die kwalificeren als grijze duinen. Het betreft het subtype A kalkrijk, een beperkt oppervlak van deze vegetaties behoren ook tot het subtype B kalkarm. Er zijn geen vegetaties gekarteerd die exclusief tot subtype B behoren.

1035

Kwaliteit

De vegetatie van het kwalificerende oppervlak van Coepelduynen voor dit habitatype bestaat voor ruim 60 ha uit gemeenschappen behorend tot de Duinsterretjes associatie. Het betreft voornamelijk de subassociatie van Kegelsilene, met daarnaast nog op ongeveer 6 ha de typische subassociatie en op 2 ha de korstmosrijke subassociatie. De Duinsterretjes-associatie komt meestal voor in mozaïek met kruidvegetaties van latere successiestadia uit de klasse der Droge graslanden op zandgrond. Dit betreft de Duinpaardenbloem-associatie en de associatie van Wondklaver en Nachtsilene. Daarnaast komen ook vroegere successiestadia in mozaïek voor zoals vegetaties met Helm en Zandzegge. Het grote aandeel van de subassociatie van Kegelsilene suggereert dat het hier zou gaan om oude stadia van de Duinsterretjesassociatie, waarbij het om min of meer gesloten vegetaties gaat. Echter ook de duinaveruitsteppen, die binnen de lokale typologie apart zijn onderscheiden, zijn geclassificeerd als de subassociatie van Kegelsilene, en juist binnen deze vegetaties is het aandeel kaal open zand aanzienlijk. Bovendien worden de echte pionierstadia vaak aangetroffen op kleine oppervlakten en aan de randen van open zand, die te klein zijn om als aparte eenheid te verwerken in een vegetatiekartering. In de Duinsterretjesvegetaties is wel een kleinschalig mozaïek met open zandplekjes te vinden: deze vegetatie is gevoelig voor omwoeling door dieren en recreanten.

1040

1045

1050

Binnen Coepelduynen wordt de Duinsterretjes-associatie getypeerd door het voorkomen van groot duinsterretje (*Syntrichia ruralis* v. *arenicola*), muurpeper, zandzegge, zanddoddegras, zandhoornbloem en duinreigersbek, smal fakkelfras, gewoon klauwtjesmos, geel walstro, vroegeling, ruw vergeetmijnietje, en kandelaartje. Ook de meer gesloten Duinaveruitvegetaties zijn geclassificeerd als de subassociatie van Kegelsilene van de Duinsterretjes-associatie. De Duin-Paardebloem associatie zijn de oudere successiestadia met een graziger karakter, dit komt op ongeveer 7 ha verspreid voor. Kenmerkend voor deze vegetaties is het hogere aandeel grasachtigen met o.a. Zachte haver, Reukgras, Zachte dravik en verder soorten als Glad walstro, Echt walstro, Gewoon gaffeltandmos, Gewone vleugeltjesbloem, Kruipend stalkruid en Nachtsilene.

1055

1060

Tot de Grijze duinen behoort ook de Associatie van Wondklaver en Nachtsilene die voorkomt in de vorm van de subassociatie van Muurpeper. Deze vegetaties worden ook kenmerkend genoemd voor het Zeedorpen landschap en komen vooral voor in de noordelijke helft van de Coepelduynen. Ze komen voornamelijk voor op noord geëxposeerde hellingen en in mindere mate op vlak of licht golvend terrein.

- 1065 Ook in de uiterste zuidoostpunt zijn in beperkte mate nachtsilene vegetaties aangetroffen, soms in mozaïek met Duinaveruit. Duinaveruit en Grote ratelaar zijn plaatselijk abundante soorten. Naast wondklaver en nachtsilene worden soorten als Bitterkruidbremraap, Bblauwe Bremraap, Geelhartje, Kegelsilene, Gewone vleugeltjesbloem, Grote tijm, hondskruid, Gewone agrimonie, Bevertjes, Kleine steentijm, Ruige scheefkelk, Beemdkroon en Rode en Stijve ogentroost in deze gemeenschap
- 1070 waargenomen. Veel van deze soorten zijn kalkminnend en komen voor op meso- tot zwak eutrofe bodems, wat hen typisch maakt voor het zeedorpenlandschap. Hun voorkomen wordt bevorderd door begrazing van kalkrijk duingrasland (wondklaver, kleine steentijm, nachtsilene, grote ratelaar, grote tijm), zoals in het verleden, waarschijnlijk tot ver in de twintigste eeuw, in de Coepelduynen heeft plaatsgevonden. Door begrazing wordt de bodem plaatselijk verrijkt en vertrapt, waardoor het gehalte voedingsstoffen in de bodem toeneemt en voortdurend kalkrijk materiaal aan de oppervlakte komt.
- 1075 Vrijwel alle genoemde soorten die voorkomen in het zeedorpenlandschap zijn dan ook indicatief voor kalkrijke, neutraal tot basische, licht eutrofe omstandigheden.
- Een andere karakteristieke gemeenschap van noord geëxponeerde hellingen is de associatie van Oranjesteeltje en Langkapselsterretje. Deze gemeenschap is niet opgenomen in de Staatsbosbeheer catalogus, maar wordt wel in de Vegetatie van Nederland (Schaminée et al. 1996) beschreven en is opgenomen in de landelijke definitie tabel voor habitattypen. Binnen Coepelduynen komt deze gemeenschap plaatselijk voor, in het centrale en noordelijke deel. Het betreft over het algemeen kleine oppervlakten die bij een reguliere vegetatiekartering vrijwel niet worden onderscheiden. Tijdens de kartering in 2009 is één opname gemaakt in het gebied die tot deze gemeenschap kan worden gerekend,
- 1085 het betreft de subassociatie van Groot klokhoedje. De opname is gemaakt onder aan een noordhelling centraal in de noordelijke helft van het gebied. Een voorwaarde voor de ontwikkeling van deze gemeenschap is de aanwezigheid van voldoende kalkrijk zand en een humus houdende toplaag. Binnen Coepelduynen komen in ieder geval oranjesteeltje (*Bryoerythrophyllum recurvirostre*), duinkronkelbladmos (*Tortella flavovirens*) langkapselmos (*Totula subulata*) en groot klokhoedje
- 1090 (*Encalyptra streptocarpa*) lokaal voor; groot vedermos (*Fissidens adianthoides*) komt zeer frequent voor. Andere kenmerkende mossoorten van noordhellingen in het gebied zijn rozetmos (*Rhodobryum roseum*), glanzend etagemos (*Hylocomium splendens*), pluimstaartmos (*Rhytidiadelphus triquetrus*), kalkvedermos (*Fissidens cristatus*), *Bryum provinciale*, en smaragdmos (*Homalotechium lutescens*). Ook is gewoon parelmos (*Weisia controversa*) gevonden (Kortselius 2000).
- 1095 Een ander belangrijk vegetatietype dat kenmerkend is voor Coepelduynen wordt gevormd door de duinroosje. Deze vegetaties zijn allemaal geclassificeerd als rompgemeenschap Duinroosje. Duinroosjevegetaties komen voornamelijk voor in het midden en zuidelijk deel van het gebied, beginnend in het middenduin en in dichtheid toenemend richting het binnenduin. Opvallend is dat in het noordelijk deel van de Coepelduynen juist een strook vlak achter de eerste duinenrij is begroeid met Duinroosje, terwijl in het achterland van het noordelijk deel vooral Duinaveruitsteppes en vegetaties van het zeedorpenlandschap voorkomen. In het zuidelijk middenduin komt een mozaïek voor van laag struweel (met name duinroosje) en vegetaties met een dominantie van Duinaveruit.
- 1100 De schaal waarop deze vegetatie in de Coepelduynen voorkomt is op Europees niveau bijzonder (Bilius et al. 2007). Bovendien wordt aan deze vegetaties een hoge landschappelijke waarde toegekend (Malherbe 1977; Bilius et al. 2007). Duinroosje heeft ondergronds flinke wortelstelsels, wat verdere stabilisatie van de bodem bevordert. Duinroosje vormt grote aaneengesloten oppervlakten met een vrij homogene soortensamenstelling. Lokaal vormt de soort een gesloten dek, terwijl er doorgaans tussen de duinroosjestruiken ruimte is voor een beperkt aantal kruiden en mossen. Soorten die in de duinroosjevegetaties voorkomen zijn grote tijm, geel walstro, stijve ogentroost, muurpeper en kleine vleugeltjesbloem, en in mindere mate muizenootje, kruipend stalkruid en eikvaren (op noordhellingen).
- 1110 Smal fakkelgras is vrijwel altijd aanwezig. De ecologische randvoorwaarden van deze begeleidende soorten geven aan dat in de Coepelduynen geen sprake is van ernstige verzuring en diepe ontkalking. Lichte verzuring en oppervlakkige ontkalking doen zich echter wel op een steeds grotere oppervlakte voor.
- 1115 De rompgemeenschap Helm-Zandzegge en kaal open zand worden aangeduid als matig ontwikkeld Grijs duin. Ze mogen tot dit habitatype worden gerekend mits ze in mozaïek met goed ontwikkelde vegetaties van het habitatype voorkomen.

Trends

- 1120 Als de huidige verspreiding en oppervlakte van de Duinroosjevegetaties wordt vergeleken met oude vegetatiekarteringen (Rossenaar, 1989; Malherbe, 1977) kan geconcludeerd worden dat de soort zich, zij het uitermate langzaam, uitbreidt. In 1977 merkte J.A. Malherbe in zijn inventarisatieverslag al op dat Duinroosje licht leek toe te nemen in oostelijke richting. De oppervlakte duinroosjebegroeiing lijkt sinds

- 1125 1997 echter nauwelijks te zijn veranderd, zo blijkt uit vergelijking van de huidige situatie met de indicatorsoortenkartering van Gielen & Kooyman (1997). In de Coepelduynen komt duinroosje zowel in de voorduinen als in de binnenduinen voor, hoewel het verspreidingsgebied aan de binnenduinzijde groter is.
- 1130 Coepelduin is één van de belangrijkste gebieden in Nederland voor hondskruid. Het verspreidingsgebied van Hondskruid is ten opzichte van de inventarisatiekaart van Gielen & Kooyman (1997) flink afgenomen. Het kerngebied is nog steeds hetzelfde, maar in de zone daaromheen, waar hondskruid van oudsher in minder hoge dichtheden voorkwam, is een duidelijke afname zichtbaar. De soort komt in het huidige verspreidingsgebied nog met vele honderden individuen voor. Hondskruid heeft een voorkeur voor grazige, kalkrijke hellingen en wordt vaak aangetroffen aan de rand van bosjes of struwelen. Het is echter een bekend fenomeen dat aantallen bloeiende exemplaren sterk kan wisselen (Rossenaar, 1989).
- 1135 De afnamegebieden van de zeedorpensoorten hangen ruimtelijk globaal samen met de terreindelen waar duinroosje momenteel abundant voorkomt. Stabilisatie van de bodem, oppervlakkige ontkalking en lichte verzuring zijn processen waarbij duinroosje in dichtheid kan toenemen. De verspreiding van duinroosje lijkt het afgelopen decennium echter stabiel te zijn ([art.5.1-2e](#), 2008).
- 1140 Sinds het oude landgebruik waaronder het zeedorpenlandschap is gevormd is gestopt, is de mate van bodemverstoring afgenomen. Hierdoor komt er minder vers, kalkrijk zand aan de oppervlakte en krijgt de bodem, met name aan de binnenduinzijde en op noordhellingen, meer de kans om te stabiliseren. Verzuring is een rechtstreeks gevolg van oppervlakkige ontkalking. De huidige openstelling van het gebied voor recreanten lijkt niet helemaal voldoende om een evenwicht in stand te houden. Daarnaast is afname van de voedselrijkdom van de bodem een mogelijke oorzaak van de achteruitgang van karakteristieke zeedorpensoorten. De bodem van de Coepelduynen is lang verrijkt door het extensief beweiden van het gebied. Omdat deze verrijking al enkele decennia is gestopt, vindt mogelijkerwijs geleidelijke uitputting van de bodem plaats. Vrijwel alle zeedorpensoorten zijn indicierend voor mesotrofe tot matig eutrofe omstandigheden, en kunnen bij langdurige uitputting van de bodem langzamerhand verdwijnen.
- 1145 Van vergrassing is in de Coepelduynen, zeker in vergelijking met andere kustduingebieden, nauwelijks sprake. Door de relatief hoge mate van dynamiek in het gebied blijft het terrein goed open en kalkhoudend. Waarschijnlijk levert de gezonde konijnenpopulatie een belangrijke bijdrage aan het onder de duim houden van grasachtigen. De Coepelduynen hebben de laagste stikstofdepositie van het Nederlands kustduingebied (Bilius et al., 2007); stikstofdepositie wordt elders in de Nederlandse kustduinen aangemerkt als een van de oorzaken van vergrassing. Daarnaast draagt ook de betreding door recreanten waarschijnlijk bij aan de openheid van het gebied. Er zijn enkele vlakken met vergrast duingrasland, die samen een zeer beperkte oppervlakte innemen.
- 1150
- 1155

Perspectief

- 1160 Tegenwoordig vindt in de Coepelduynen geen begrazing door vee meer plaats. Wel is er een relatief gezonde konijnenpopulatie en is het gebied voor recreanten opengesteld buiten wegen en paden (buiten het broedseizoen), waardoor plaatselijk kalkrijk bodemmateriaal aan de oppervlakte komt. Ook instuiving vanuit de zandverstuivingen draagt bij aan de dynamiek. Verrijking door vee vindt echter niet meer plaats. De voedselrijkdom van de bodem is niet zodanig afgenomen dat de zeedorpensoorten zijn verdwenen, maar verschraling van de bodem zou één van de oorzaken kunnen zijn van de geleidelijke achteruitgang van verschillende zeedorpensoorten.
- 1165

H2160 Duinen met *Hippophae rhamnoides* ('duindoornstruwelen')

- 1170 *Oppervlakte*
Binnen Coepelduynen kwalificeert zich ruim 11 ha zich als Duindoornstruweel.
- Verspreiding*
- 1175 De Duindoornstruwelen die vallen binnen de definitie van het habitatype komen voornamelijk voor direct aan de lijzijde van de zeereep, in het zuiden van het gebied rond het recreatie duin en aan noordzijde van het gebied. Daarnaast komen er nog verspreid door het gebied beperkt duindoornstruwelen voor.
- Kwaliteit*
- 1180 De vegetaties behoren tot de associatie van Duindoorn en Vlier en Associatie van Duindoorn en liguster van het Ligusterverbond. Naast dominantie van duindoorn vormen Gewone vlier (*Sambucus nigra*) en Wilde liguster (*Ligustrum vulgare*) de struiklaag, verder komen Heggenrank (*Bryonia dioica*), Grote

1185 brandnetel (*Urtica dioica*), Dauwbraam (*Rubus caesius*), Veldhondstong (*Cynoglossum officinale*), Kleefkruid (*Galium aparine*), Vogelmuur (*Stellaria media*), Bitterzoet (*Solanum dulcamara*) en Fijne kervel (*Anthriscus caucalis*) regelmatig voor. In de kruidlaag kunnen soms lang soorten na ijlen van eerdere successie stadia van het Duinsterretjesverbond. Binnen de duindoornstruwelen worden soms ook zeedorpensoorten aangetroffen als Wondklaver (*Anthyllis vulneraria*), Nachtsilene (*Silene noctiflora*) en Hondskruid. Lokaal komt ook Egelantier (*Rosa rubiginosa*) voor.

1190 *Trends*

In Coepelduin wordt het Duindoornstruweel veel in de zeereep aangetroffen, vaak aan de lijzijde als grotere struwelen, echter tijdens de kartering in 2009 viel het op dat duindoorn zich ook aan de loefzijde vestigde en er veel verjonging aanwezig is tussen de helm.

1195 In het gebied komen ook andere struwelen voor van o.a. Eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*) en Sleedoorn (*Prunus spinosa*), wilde kardinaalsmuts *Evonymus europaeus*, Gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*) en populieren (*Populus sp.*), Boksdooorn en Rimpelroos (*Rosa rugosa*). Deze struwelen ontwikkelen zich met name op noordhellingen bij het uitblijven van begrazing en betreding. Het aandeel hoogstruweel en bos is, zeker in vergelijking met andere Nederlandse kustduingebieden, nog steeds gering. Door Staatsbosbeheer wordt als vuistregel aangehouden dat niet meer dan 10% van het gebied mag bestaan uit hoogstruweel en bos. In de huidige situatie wordt dit percentage licht overschreden. In vergelijking met oude vegetatiekarteringen (Rossenaar, 1989; Malherbe, 1977) is de hoeveelheid hoogstruweel de afgelopen decennia licht toegenomen. De toename van struweel gaat ten koste van open duin met kruid- en mosvegetaties met name de zeer waardevolle associatie van Wondklaver en Nachtsilene en de Associatie van Oranjesteeltje en Langkapselsterretje. Verdere toename van hoog struweel is niet wenselijk.

1200 De rimpelroos en boksdooorn zijn exoten die zich plaatselijk sterk kunnen uitbreiden. Rimpelroosstruweel is momenteel gekarteerd op een kleine 2 ha. Boksdooornstruweel komt alleen in het zuiden zeer lokaal voor.

1210 *Perspectief*

De duindoornstruwelen lijken zich sterk uit te breiden in de zeereep, ofschoon er ook zeer lokaal plaatsen zijn die in verstuiwing raken, dit zijn meestal de sterk zuid, zuidwest geëxposeerde hellingen, waar weinig humus ophoping plaatsvindt en de wind uiteindelijk vat krijgt op het zand. Dit is meestal in zonering met vegetaties die behoren tot de Grijze duinen. De ontwikkeling van Duindoornstruweel in de zeereep staat op gespannen voet met de Witte duinen, om met name de kwaliteit van de Witte duinen te verbeteren zouden de Duindoornstruwelen af moeten nemen.

1215

H2190B Vochtige duinvalleien

1220

Oppervlakte

Ongeveer 60 are kwalificeert zich als vochtige duinvallei, type B (kalkrijk).

Verspreiding

1225 De als vochtige duinvallei kwalificerende vegetaties komen voor in een tweetal valleien min of meer centraal in het zuidelijke helft van Coepelduynen, het betreft de valleien Guytendel en Spijkerdel. Beide valleien zijn in gebruik geweest voor kleinschalige landbouw die kenmerkend is voor het zeedorpenlandschap. Guytendel is begin jaren negentig via natuurontwikkeling heringericht ten behoeve van de ontwikkeling van vegetaties kenmerkend voor vochtige duinvalleien. In 2002 is Spijkerdel heringericht. In de winter van 2008/2009 is ook de Kikkerdel welke grensde aan Spijkerdel geplagd, en samengevoegd tot één vallei: Spijkerdel.

1230

Kwaliteit

1235 Tot de kwalificerende vegetaties behoren de knopbiesarme en de typische subassociatie van de Knopbies-associatie. Daarnaast komt ook nog de Rompgemeenschap van Tweerijige zegge van het verbond der grote zeggen voor, deze gemeenschap is kwalificerend voor het subtype C (Hoge moerasplanten) van het habitatype vochtige duinvallei.

1240 De Guytendel heeft een prachtig microreliëf en bestaat door de subtiele gradiënten in hoogte en vochtigheidsgraad uit een mozaïek van vegetatie- en structuurtypen. Dit maakt de vallei niet alleen visueel aantrekkelijk, maar ook zeer geschikt om een hoge soortenrijkdom aan planten en insecten te herbergen. Verschillende stadia van natte duinvalleivegetaties zijn aanwezig.

Ofschoon Knopbies (*Schoenus nigricans*) ontbreekt komen wel de kensoorten Parnassia (*Parnassia palustris*), Moeraswespenorchis (*Epipactis palustris*), Vleeskleurige orchis (*Dactylorhiza incarnata*), Groot vedermos en Veenknikmos (*Bryum pseudotriquetrum*) voor en verder de differentiërende soort Dwergzegge (*Carex oederi*) van het Knopbiesverbond. Op associatieniveau komt de kensoort Gekroesd plakkaatmos (*Pellia endiviifolia*) voor en verder de differentiërende soorten Stijve ogentroost (*Euphrasia stricta*), Duindoorn en Zilte rus. Als constante soorten zijn kruipwilg en watermunt aanwezig.

Ten zuidoosten van Guytendel ligt Spijkerdel. Dit is een aanzienlijk kleinere vallei, met meer prominent strakke vormen die het landbouw verleden verraden. Spijkerdel is later heringericht en is nog niet zo ver ontwikkeld als Guytendel. Na het plaggen van de Spijkerdel in 2002 vestigden zich er al vrij snel Parnassia en bleekgele droogbloem (Van den Boom et al., 2004). Tussen het Kruipwilgstruweel komen soorten voor uit het Knopbiesverbond zoals Parnassia, Dwergzegge, Rietorchis, Moeraswespenorchis, Strandduizendguldenkruid (*Centaurium littorale*) en Waterpunge (*Samola valerandi*); in 2008 is ook vleeskleurige orchis waargenomen. De abundantie van deze soorten is minder hoog dan in de Guytendel.

Deze duinvalleisoorten komen met name voor in het westelijke, meest vochtige deel van de vallei. De soortensamenstelling van de mosvegetatie is vergelijkbaar met die van de Guytendel, en is karakteristiek voor het Knopbiesverbond. De Spijkerdel is echter minder vochtig dan de Guytendel.

Trends

In Guytendel heeft zich in 17 jaar tijd een prachtige vochtige duinvallei ontwikkeld. De verzaaiing van de knopbiesvegetaties is misschien niet optimaal, echter voor een herstelde secundaire duinvallei is het succes ronduit positief. Het ontbreken van een aantal soorten maakt iedere vallei weer specifiek. Vestiging van soorten wordt bepaald door een groot aantal factoren: naast de zaadbank speelt ook inundatie, grondwaterkwaliteit en seizoensfluctuaties een rol bij kolonisatie.

Perspectief

In een ideale situatie ontstaan secundaire natte duinvalleien door uitblazing van stuifkuilen tot op het grondwater; dit wordt in de Coepelduynen voorsnog niet verwacht omdat het grondwater vrij diep onder de verstuvende locaties zit. Er ontstaat dan een systeem waarbij stuivend zand, natte duinvalleien, open duin en struweel elkaar afwisselen in tijd en ruimte. Het Coepelduin heeft waarschijnlijk een te geringe oppervlakte om voldoende ruimte te bieden aan alle natuurlijke processen en successiestadia.

In de winter 2008/2009 is in het kader van het Life-Duinen project een aantal maatregelen getroffen om Guytendel verder te ontwikkelen. De wanden van de vallei zijn minder steil en vrij van duinstruweel gemaakt, met uitzondering van delen van de noordwestelijke zijde. De overgang van de natte duinvallei naar het omringende grijze duin is nu natuurlijker. De resterende duindoornstruwelen zijn van belang voor bijvoorbeeld zandhagedis.

In de uiterste oostpunt van de vallei bevond zich het Duinsterretjesverbond met een geringe hoeveelheid opslag van met name duindoorn. Deze onnatuurlijke heuvel bestaat uit het materiaal dat is vrijgekomen bij het afplaggen van de Guytendel in 1991. Deze heuvel is afgegraven en de grond afgevoerd, waardoor naar verwachting meer oppervlakte beschikbaar komt voor natte duinvalleivegetatie. Een klein deel van de heuvel is, inclusief duindoornbegroeiing, intact gelaten ten behoeve van de zandhagedis. Daarnaast is aan de noord- en oostzijde van de vallei struweel verwijderd en is plaatselijk tien centimeter van de bovengrond geplagd, met als doel het tegengaan van verruiging en het bevorderen van de dynamiek.

Mogelijk zal de vallei zich door uitstuiving op min of meer uitbreiden, met name aan de oostzijde. Deze maatregelen komen de oppervlakte én kwaliteit van H2190B naar verwachting ten goede.

In het kader van het Life duinenproject is de Kikkerdel tot op de grondwaterspiegel geplagd en is de plagseldijk die de vallei van de Spijkerdel scheidt verwijderd; hierdoor ontstaan naar verwachting ook hier gunstige omstandigheden voor vegetaties van vochtige duinvalleien. Op de valleibodem zijn kleine variaties in hoogte gecreëerd, waardoor meer afwisselende omstandigheden ontstaan. Door het plaggen van de Kikkerdel en het verwijderen van het struikgewas aan de valleiwanden zal de kwaliteit van de Spijkerdel naar verwachting aanzienlijk toenemen. Het zal naar verwachting echter nog jaren duren voordat zich hier een volledige vochtige duinvalleivegetatie heeft ontwikkeld.

In het zuidelijk deel van Coepelduynen liggen nog een aantal voormalige akkertjes die mogelijk potenties bieden voor de ontwikkeling van vochtige duinvalleivegetaties. Daarnaast zou moeten verkend worden of de vallei die is gebruikt als vuilstort, geschikt is voor de ontwikkeling van grondwater afhankelijke vegetaties. Bij sanering van de vuilstort zou hier nader onderzoek moeten worden verricht naar de kansen. In de vallei van de vuilstort staan een aantal grondwaterfilters. Deze staan niet in DINO en het is onduidelijk van wie ze zijn en wie ze opneemt of heeft opgenomen en of er gegevens beschikbaar zijn, op basis hiervan zou een eerste inschatting kunnen worden gemaakt.

Habitattypen waarvoor geen instandhoudingsdoel is geformuleerd

H2110 Embryonale duinen

- 1305 *Oppervlakte*
Ongeveer 4 ha van het gekarteerde gebied kwalificeert als Embryonale duinen, er is deels een overlap met de Witte duinen. Op basis van de definitieve kaarten kan uitsluitend worden gegeven welk oppervlak tot welk habitattype wordt gerekend. Hierbij is uitgegaan van een afgrenzing van het gebied op de +2 NAP lijn.
- 1310 *Verspreiding*
Vegetaties die behoren tot de Embryonale duinen zijn gekarteerd aan de buitenzijde van de Zeereep (art.5.1-2e, 2009) op het eigendom/beheer van het Hoogheemraadschap. In het noordelijke deel van het gebied liggen ze min of meer voor de helmvegetaties die behoren tot de witte duinen. Meer naar het zuiden liggen ze hier tegen aan en gaan ze geleidelijk over in de helmvegetaties.
- 1315 *Kwaliteit*
Het betreft voornamelijk homogene vegetaties van Biestarwegras (*Elytrigia juncea*) die behoren tot de Biestarwegras-associatie. Zeer lokaal komen differentiërende soorten voor als zeeraket en Stekend loogkruid (*Salsola kali*) en op één locatie zelfs Zeepostelein (*Honckenia peploides*). Zandhaver komt plaatselijk meer voor. Van de begeleidende soorten komt o.a. blauwe zeedistel plaatselijk voor. Ook kaal open zand in de zeereep en in mozaïek met biestarwegrasvegetaties wordt tot dit habitattype gerekend, het wordt aangeduid als matig ontwikkeld.
De morfologie van de duintjes is langgerekt en kenmerkend voor embryonale duinaanzet voor een vaste zeereep. De duintjes ontstaan door depositie vanuit zee van in de vooroever gesuppleerd zand en door afslag van de zeereep, waarbij het afgeslagen materiaal aan de duinvoet blijft liggen.
- 1320
- 1325 *Trends*
De duintjes variëren sterk in ruimte en tijd. Het lijkt er echter op dat een deel van de Embryonale duintjes langzaam aangroeien aan de zeereep en overgaan in Helmvegetaties die behoren tot de witte duinen.
- 1330 *Perspectief*
De ruimte voor de handhaving en ontwikkeling van Embryonale duinen is zeer beperkt binnen Coepelduynen, maar dit geldt voor vrij grote delen van de vastelands duinen. De ligging van Embryonale duinen aan de voet van een antropogeen gefixeerde zeereep (zanddijk) maakt de mogelijkheden beperkt. Anderzijds is de aanwezigheid van de Embryonale duinen een gevolg van het principe van de "Zandige kustlijn" die wordt gehanteerd door Rijkswaterstaat. De embryonale duintjes zullen in ruimte en tijd variëren in de beperkte zone tussen de voet van de zeereep en de hoogwaterlijn.
- 1335
- 1340 H2180C Duinbossen
- Oppervlakte*
Binnen het gebied kwalificeert zich een 4 ha als habitattype H2180 subtype C (binnenduinrand).
- 1345 *Verspreiding*
De als duinbos classificerende vegetaties komen voornamelijk in de binnenduinrand aan de noord en zuidoost zijde van het gebied voor en aan de noordzijde tegen Noordwijk aan op het gebied dat geen eigendom is van Staatsbosbeheer.
- 1350 *Kwaliteit*
De vegetaties die voorkomen betreft gemeenschappen die behoren tot de Klasse der Eiken Beukenbossen op Voedselrijke gronden. De best ontwikkelde delen kunnen worden geclassificeerd als de soortenarme subassociatie van het Abelen-lepenbos. Daarnaast komen nog de rompgemeenschap van Gewoon nagelkruid (*Geum urbanum*), Hondsdraf (*Glechoma hederacea*) en Zevenblad (*Aegopodium podagraria*) en de Rompgemeenschap van Duinriet voor die beiden worden gerekend tot goed ontwikkelde vegetaties van het habitattype. De rompgemeenschap Grote brandnetel en de Rompgemeenschap Klimop worden tot de matig ontwikkelde vegetaties van het habitattype gerekend. De boomlaag bestaat voor het grootste deel uit witte en grauwe abeel, daarnaast komen Gewone esdoorn, Spaanse aak, Gladde iep,
- 1355

1360 Winterlinde en Zomerlinde voor. In de Struiklaag komen naast genoemde boomvormers plaatselijk ook Gewone vlier, Eenstijlige meidoorn, wilde liguster en op een locatie aalbes voor. in de kruidlaag zijn o.a. Klimop, Robertskruid, Geel nagelkruid, Dagkoekoeksbloem, Fluitenkruid, Look-zonder-look, Hondsdraf, Kleefkruid en Grote brandnetel voor. Plaatselijk komen ook lelietje-van-dalen, welriekende salomonszegel en bosandoorn voor. Het voorjaarsaspect van deze bossen kon niet worden gekarteerd in 2009. Wel komen de soorten Vingerhelmbloem, Sneeuwkllokje, Wilde hyacint (*Scilla bifolia*) en gewone vogelmelk in
 1365 het bos voor (med. [art.5.1-2e](#)). Deze soorten duiden op de aanwezigheid van de Hyacintrijke subassociatie van het Abelen-lepenbos.

Trends

1370 De als duinbos kwalificerende vegetaties zijn gering in oppervlak en hebben een relatief grote randlengte waardoor ze extra kwetsbaar zijn voor invloeden van buitenaf. Zo grenst de noordelijke slinger van het gebied ten oosten van de Koepelweg direct aan intensief gebruikte bollengronden. Lokaal vormt vuilstort een probleem. Plaatselijk is het gebied zo smal, dat er feitelijk maar één bomenrij de boomlaag vormt en er eigenlijk nauwelijks sprake is van bos.

1375

Perspectief

1380 Het oppervlak duinbos is beperkt, de kwaliteit van de bossen is matig, daarnaast vormt de grote randlengte van flinke delen een probleem. Alleen het als duinbos kwalificerende gebied tussen het eigendom van Staatsbosbeheer en de Boerhaveweg (vermoedelijk een oud parkje) heeft potenties om verder uit te groeien tot een mooi duinbos.

3.3 Voorkomen soorten

1385 *Patrijs RL kwetsbaar*

Patrijs is in 2007 niet meer vastgesteld als broedvogel. In de periode van 1989 tot 1997 is een duidelijke afname in territoria te zien van 10 in 1989 naar 1 in 1997. Daarna is de soort niet meer waargenomen. De achteruitgang is conform de landelijke trend en wordt vooral in verband gebracht met intensivering van de landbouw en het gebruik van herbiciden en het ontbreken van overwinteringshabitat. Deze factoren spelen vermoedelijk geen al te grote rol binnen Coepelduynen. Echter het is aannemelijk dat patrijs ook in het aangrenzende landbouwgebied aan de binnenduintrand foerageerde in perioden van voedselschaarste binnen Coepelduynen. In de nabijheid van Coepelduynen is steeds meer landbouwgrond onttrokken ten gunste van woningbouw. Daarnaast is de landbouw steeds meer beperkt tot de intensieve bollenteelt. Naast deze factoren zal ook de predatie door de vos een rol hebben gespeeld, deze wordt al sinds 1988
 1390 niet meer bejaagd. De toename van de Vos kan mogelijk de afname van bodembroeders als Patrijs verklaren.
 1395

Veldleeuwerik RL gevoelig

1400 In 2007 is er geen territorium meer vastgesteld van Veldleeuwerik (Slaterus, 2008). Veldleeuwerik vertoont landelijk een sterke afnemende trend. Jaarlijkse broedvogelinventarisaties in de periode 1989-1997 laten een neergaande trend zien van 26 territoria in 1989 tot 6 in 1992. In 1995 zijn er nog drie territoria vastgesteld. Vanaf 1996 is de soort niet meer waargenomen.

Graspieper RL gevoelig

1405 In Coepelduynen was de Graspieper in 2007 nog goed vertegenwoordigd met 18 territoria. Landelijk vertoont deze soort een duidelijke dalende trend. In de periode van 1989 tot 1997 varieerde het aantal territoria van 41 (1990) tot 16 (1997) ([art.5.1-2e](#) 1997). De huidige populatie beperkt zich vrijwel tot de grazige delen van de zeereep en de meest westelijke duinen.

1410 *Roodborsttapuit [A276]*

De Roodborsttapuit is in andere Nederlandse Natura2000-gebieden aangemerkt als instandhoudingsdoel. Deze soort is in 2007 nog met twee territoria vastgesteld in het gebied (Slaterus, 2008). Gezien het ogenschijnlijk geschikte habitat lijkt dit aan de magere kant. De landelijke trend van de roodborsttapuit vertoont sinds 1993 een toename, maar deze nam in de Nederlandse duinen weer af na 1998. Jaarlijkse broedvogelinventarisaties laten daarnaast zien dat aantallen territoria van jaar tot jaar aanzienlijk kunnen verschillen. De inventarisaties in Coepelduynen in de periode 1989-1997 bevestigen dit beeld, de
 1415 aantallen varieerde van twee tot 14 ([art.5.1-2e](#), 1998).

Tapuit [A277] RL bedreigd

1420 De Tapuit is in andere Nederlandse Natura2000-gebieden aangemerkt als instandhoudingsdoel. Coepelduynen lijkt ogenschijnlijk een zeer geschikt habitat te vormen voor Tapuit. Echter tijdens de broedvogelkartering in 2007 (Slaterus, 2008), is er geen territorium vastgesteld. Wel werden in mei enkele tapuiten gezien, maar waarschijnlijk betrof het doortrekkers en geen lokale broedvogels. In het verleden was de tapuit een regelmatige broedvogel in het gebied, maar in de periode 1989 tot 1997 nam

1425 het aantal tapuiten af van gemiddeld 10 naar twee ([art.5.1-2e](#), 1998). Een inventarisatie in 2003 leverde nog vier territoria op ([art.5.1-2e](#), 2003). De achteruitgang van tapuit is conform de landelijke trend in de duinen. Met betrekking tot de Tapuit blijkt dat er meerdere factoren een rol spelen bij de achteruitgang. Tot 1990 geldt voor het gehele Nederlandse duingebied dat er sprake is van een stabiele populatie, daarna is het aantal achteruitgegaan. Uit onderzoek in het Noordhollands Duinreservaat blijkt dat de

1430 tapuit afhankelijk is van open korte (laagblijvende) vegetaties voor het foerageren, daarnaast is hij afhankelijk van de aanwezigheid van nestholten. Als typische bodemvogel mijdt de soort plaatsen met een te dichte en hoge vegetatie. Het voedsel, dat voornamelijk uit insecten, spinnen, slakjes en andere ongewervelde dieren bestaat, wordt voor een niet onbelangrijk deel rennend bemachtigd. Hiertoe dient de vegetatie een open structuur te hebben met deels ook kale grond of kort grazig grasland. Het Konijn faciliteert op twee manieren de Tapuit: enerzijds door het graven van holen, waarin de tapuit

1435 broedgelegenheid vindt, anderzijds door het begrazen en open houden van vegetaties als foerageergebied. In tegenstelling tot andere duingebieden, waar het konijn sterk is achteruitgegaan door het VHS-virus (= Viraal Haemorrhagisch Syndroom), is in de Coepelduynen echter de konijnenstand min of meer constant gebleven. Het gebied lijkt daardoor en mede door de aanwezige vegetatiestructuur nog steeds erg geschikt voor tapuit. Mogelijk is de omvang van het gebied te klein en vormt predatie door Vos een factor van belang binnen Coepelduynen.

1440

Algemeen geldt dat veldleeuwerik, graspieper, roodborsttapuit en tapuit alle trekvogels zijn die migreren en 's winters in Afrika vertoeven. Niet alleen factoren in het broedgebied bepalen het voortbestaan van

1445 deze soorten, maar ook de trek zelf en het overwinteringsverblijf. Voor alle soorten geldt dat ze laag bij de grond op of in de bodem broeden. Predatie door vos kan een belangrijke rol spelen, met name in gebieden zoals Coepelduynen met een geringe omvang in verhouding tot andere duingebieden. Ondanks dat de ruimtelijke kwaliteit van de vegetatie voldoende lijkt is de populatie dermate klein dat deze zichzelf niet in stand kan houden.

1450

Zandhagedis

De Zandhagedis wordt ook genoemd in de NB-wet beschikking. In 2007 is in het kader van beleidsmonitoring OBN specifiek gekeken naar een aantal faunagroepen waaronder reptielen (Bouwman 2007). Volgens deze rapportage komt Zandhagedis in relatief lage dichtheden voor. De

1455 vegetatiestructuur wordt aangedragen als beperkende factor: het habitat van de Zandhagedis bestaat uit structuurrijke vegetatie en open zandplekken, terwijl de Coepelduynen minder struweelrijk zijn dan de overige gebieden van Hollands Duin. De zandhagedis is in de Coepelduynen met name gevonden op windluwe plekken met een vegetatie van duindoorn en hogere grassen. Ook komt de soort voor aan de zonnige randen van de duinvalleien, waar dichte struwelen en open plekjes elkaar afwisselen. De

1460 monitoringsgegevens die ten grondslag liggen aan het VOFF-rapport zijn echter onvolledig. Er is slechts zeer lokaal gezocht naar zandhagedissen, met name rond de duinvalleien. Waarnemingen van Staatsbosbeheermedewerkers suggereren dat zich in de Coepelduynen een flinke populatie handhaaft, en dat de populatie zandhagedissen de afgelopen tien jaar is toegenomen (Med. T.Hoeks, 2008). Er zijn echter geen harde data die dit staven. Tijdens de aanvullende vegetatiekartering in 2009 zijn regelmatig waarnemingen gedaan van zandhagedis ([art.5.1-2e](#), 2009). Het open karakter van de Coepelduynen is voor veel andere soorten juist aantrekkelijk. Er hoeven daarom geen maatregelen te worden getroffen om geschikte zandhagedisbiotopen te creëren. Wel kan er bij het verwijderen van struweel voor gezorgd worden dat er enkele struiken blijven staan, bij de uitvoering van de herstel werkzaamheden bij

1465 Guytendel en Kikkerdel is er rekening gehouden met de zandhagedis.

1470

3.4 Overige waarden uit aanwijzing als BN: landschappelijke kwaliteiten

Afwisseling tussen duingrasland, struweel en bos: hoeveel is er van elk, en waar ligt het?

1475

- overgrote deel is duingrasland en stuivend zand
- relatief kleine delen met struweel, nog minder met bos (alleen aan binnenrand)

3.5 Ingrepen uit het verleden

- 1480 *Vastlegging kustlijn*
 Hoewel de bewoners van de kuststreek waarschijnlijk al eerder kleinschalige maatregelen namen om verstuing en overstroming te beperken, begon men in het begin van de achttiende eeuw met het planten van helm en dennenbossen, waarmee een begin werd gemaakt met het vastleggen van de kustlijn. Pas in de tweede helft van de negentiende eeuw werd er echt werk gemaakt van het vastleggen van de duinen. Het gebruik van de duinen werd aan banden gelegd en er werden op grote schaal Helm en duinbossen van naaldbomen geplant. Aan de zuidkant van de Coepelduynen bevindt zich nog een klein rijtje dennen, dat vanaf de binnenduinrand in een vrij rechte lijn van oost naar west het gebied in loopt. De gehele zuidkant van het gebied, tot aan dit rijtje, is flink begroeid geweest met dennen. In de jaren zestig is dit dennenbos geruimd vanwege de Dennenscheerder. Waarschijnlijk heeft het overgebleven rijtje dennen ooit dienstgedaan als gemeentegrens tussen Katwijk en Noordwijk.
- 1485
- 1490
- In de Coepelduynen wordt de eerste duinenrij tot op de dag van vandaag strak gehouden. De zeereep, die wordt beheerd door het Hoogheemraadschap van Rijnland, wordt middels dit beheer op voldoende hoogte gehouden en schade aan het talud wordt hersteld. Daarnaast vindt zandsuppletie voor de kust plaats, wat bijdraagt aan de aanvoer van zand en het instandhouden van de zeereep. Ook de bunkers die verscholen liggen in het zand van de Coepelduynen stimuleren de stabilisatie van het gebied. In de zeereep en tegen de oostelijke rand van het Natura2000-gebied liggen verschillende Duitse bunkers uit de Tweede Wereldoorlog; daarnaast ligt er een Hollandse bunker uit de Koude Oorlog langs het fietspad. In het oosten van het gebied heeft men uit veiligheidsoverwegingen een aantal bunkers dieper in het zand laten verzinken.
- 1495
- 1500
- Zeedorpenlandschap*
 De Coepelduynen zijn vernoemd naar het kapelletje dat tot 1912 op een hoog duin aan de rand van het Vinkeveld stond. Hoewel al sinds de Steentijd (4.500 jaar geleden) nederzettingen op de Hollandse strandwallen hebben gestaan, begon de grote menselijke invloed op de huidige bollenstreek vanaf de late middeleeuwen op gang te komen. Er werden dorpjes gebouwd en grote delen van het dungebied werden ontgonnen en gebruikt als akkerland, weiland voor schapen en geiten en om de visnetten te laten drogen. In de binnenduinen vond op steeds grotere schaal zandwinning plaats: het landschap vlakke af en werd als bollenland in gebruik genomen. De vochtige duinvalleien waren de meest kansrijke plekken voor het verbouwen van rogge, haver, gerst, boekweit, rapen, wortelen, erwten, hennep en vlas. In de achttiende eeuw deed de aardappel zijn intrede. Door het langdurige, kleinschalige agrarisch gebruik en de daarmee gepaard gaande betreding ontstond een open zeedorpenlandschap met karakteristieke soorten, die nu nog in de Coepelduynen worden aangetroffen. De eeuwenlange gebruiksgeschiedenis van de Coepelduynen heeft sporen achtergelaten in het landschap. De contouren van de oude duinakkers zijn nog steeds zichtbaar als rechthoekige, vlakke velden, lokaal omringd door lage plagseldijkjes.
- 1505
- 1510
- 1515
- Water- en zandwinning en natte duinvalleien*
 Voor de bouw van de stad Leiden zijn grote hoeveelheden zand gewonnen in onder andere de Coepelduynen, met name in de binnenduinrand. Vanaf de negentiende eeuw zijn de Coepelduynen gebruikt als grondwaterwingebied ten behoeve van de drinkwatervoorziening. Daarnaast vond wegzijging plaats naar de lager gelegen bollenakkers in de voormalige binnenduinrand. Als gevolg van de wateronttrekking droogden veel natuurlijke duinmeren en vochtige duinvalleien uit, waardoor het gebied botanisch en ornithologisch verarmde. In 1967 stelde de Natuurbeschermingsraad-Natuurwetenschappelijke Commissie (prof. dr. V. Westhoff, drs. H.D. van Bohemen, drs. L.J. Draaijer en prof. dr. P.J.M. van der Aart) de directeur van Domeinen voor om een duinmeer te graven om het verlies aan natuurwaarden te compenseren. Deze vallei had de werktitel 'Guite-del', vernoemd naar de familie Guijt uit Katwijk die er tussen 1890 en 1965 gewassen teelde. Na jarenlang gesteggel werd het verzoek van de commissie in 1970 afgewezen, omdat men vond dat de voorgestelde herinrichting het duinterrein een onnatuurlijk aanzien zou geven en omdat men bang was voor verstoring van de zoetwaterlens. Bovendien zou het duinmeer teveel recreanten aantrekken.
- 1520
- 1525
- 1530
- Aan het eind van de jaren tachtig werd opnieuw gesproken over het afgraven van enkele voormalige aardappelakkerijtjes, om de ontwikkeling van natte duinvalleivegetaties te bevorderen. Ook nu waren er weer redenen tot twijfel, zoals de grondwateronttrekking door ESTEC en mogelijke verstoring van het

- 1535 zeedorpenlandschap. Om de bouw van een aantal panden mogelijk te maken heeft de ESTEC in de jaren negentig de grondwaterspiegel verlaagd. Deze onttrekking is tijdelijk geweest.
- 1540 Uiteindelijk was het in 1991 eindelijk zover: door het afgraven van de bovenste 60 á 70 centimeter van de bodem van de voormalige akker van de familie Guijt werd de Guytendel een feit. De verrijkte bovengrond is afgegraven tot het grondwater, waardoor geen duinmeer ontstond, zoals in de jaren zestig werd voorgesteld, maar een natte duinvallei. Niet alleen doordat de vallei is afgeplagd tot nabij het grondwater, maar ook door de flinke oppervlakte trekt de Guytendel water uit het omringende duingebied aan. Met name in de beginperiode stond de Guytendel regelmatig in de winter en het vroege voorjaar onder water.
- 1545 De Spijkerdel is een voormalig akkertje dat in 2002 met OBN-subsidie is geplagd. Al vrij snel na de plagwerkzaamheden vestigden zich in de Spijkerdel Parnassia en Bleekgele droogbloem. Ook de Spijkerdel staat 's winters vaak gedeeltelijk onder water. De bodem van de vallei is glad, maar niet helemaal waterpas; het oostelijke deel van de vallei is lager gelegen en daardoor vochtiger dan het westelijke deel.
- 1550 Tot de winter van 2008/2009 is de Spijkerdel van de ten oosten daarvan gelegen Kikkerdel gescheiden geweest door een plagseldijk. In deze winter is in het kader van LIFE-Duinen de plagseldijk verwijderd en is de Kikkerdel geplagd tot op het grondwater.
- 1555 *Jacht*
In de Coepelduynen heeft volop jacht plaatsgevonden, met als hoogtepunt de periode dat het gebied eigendom was van Domeinen. Er werd met name gejaagd op Konijn, Ree en Vos. In 1988 is de jacht in de Coepelduynen gestopt.
- 1560 *Vuilstort*
De oude vuilstort in het zuidelijk deel van het gebied is de oude vuilnisbelt van de Gemeente Katwijk. In de aanwijzing tot Beschermd Natuurmonument uit 1992 staat genoemd dat het dringend gewenst is om de stortplaats te saneren. Dit was ook opgenomen in de Meerjarenplanning Bodemsanering 1990-1997 van de Provincie Zuid-Holland, maar hier is blijkbaar nooit gehoor aan gegeven.
- 1565 *Status en beheer*
Op 1 januari 1988 is het Coepelduin overgedragen van Domeinen aan Staatsbosbeheer, in het kader van de Groenoverdracht Domeinen. In 1992 is het Coepelduin aangewezen als Beschermd Natuurmonument.
- 1570 3.6 Landschapsecologische beschrijving en overzicht sleutelprocessen
- 1575 De huidige verschijningsvorm van Coepelduynen is het gevolg van de oorspronkelijke natuurlijke genese en de invloed van de mens hierop. Deze processen zijn uitgebreid beschreven in paragraaf 3.1 Abiotiek en biotiek.
- 1580 Oorspronkelijk is er een ordening van embryonale duinvormen die op een strandvlakte ontstaan waarbij Biestarwegras zorgt voor de eerste vastlegging en vegetatievorming. Wanneer een zoetwaterlens zich kan ontwikkelen en de invloed van inundaties door de zee afneemt kan Helm zich vestigen en ontstaan hogere duinvormen die worden gerekend tot de Witte duinen. Bij verdere aangroei van de kust en vorming van nieuwe duinen voor de eerste helmduinen wordt de invloed van de zee en het inwaaien van zand gedempt en ontwikkelen zich ook andere pioniervegetaties zich tussen de helmvegetaties. Deze korte, open vegetaties behoren tot de Grijze duinen, hier is er nog steeds een sterke invloed van saltspray en erosie en sedimentatie van zand. Bij verdere successie ontwikkelt zich struweel op die plaatsen waar de "saltspray" wordt gedempt en de invloed van overstuiving afneemt. Uiteindelijk kan zich ook bosontwikkelen. De bosvorming treedt eigenlijk van origine op in de binnenduintrand en op vastgelegde noordhellingen waar strooiselophoping heeft plaatsgevonden en een humus profiel zich ontwikkeld.
- 1585 Overigens is het meegroeien van de verschillende vegetatievormen met een bepaald niveau van overstuiving een karakteristiek van verschillende vegetatiestructuurvormen binnen de duinen. Zo kan een vegetatie van Duinsterretje meegroeien, maar ook struwelen van Duinroosje, Dauwbraam en Liguster of Duindoorn. Als de overstuiving boven een bepaald niveau komt dan sterft de overstoven vegetatie af en ontwikkelt zich een vegetatietype dat kenmerkend is voor een jonger successie stadium.
- 1590 Indien een paraboolduin verder uitstuift zal dit tot het grondwaterniveau plaatsvinden, immers nat zand stuift niet. In deze valleien kunnen grondwatergerelateerde vegetaties tot ontwikkeling komen die worden gerekend tot het habitatype vochtige duinvalleien, geomorfologisch worden deze aangeduid als

1595 secundaire duinvalleien. Indien deze valleien niet worden gemaaid zullen ze zich vrij snel ontwikkelen tot rietmoerassen en uiteindelijk vochtige wilgenstruweel, afhankelijk van het grondwaterstand verloop. Cruciaal is dat periodiek het grondwater boven tot in het maaiveld komt, waarbij een seizoensfluctuatie optreedt van zeer nat en geïnundeerd in de winter en het vroege voorjaar en langzaam verder wegzakkend onder het maaiveld gedurende het vegetatie seizoen. Bij te grote fluctuaties treedt verruiging en verdroging op. Binnen het landschap van Coepelduynen zijn geen vochtige duinvalleien ontstaan door afsnoering van strandvlakten (primaire duinvalleien) .

1600

1605 In Coepelduynen is de menselijke invloed altijd groot geweest getuige de ontwikkeling van het kenmerkende zeedorpenlandschap. De vegetatie die hierdoor is ontstaan wordt kwalitatief hoog aangeschreven en classificeert als habitatype Grijze duinen subtype A. In de zeereep zal oorspronkelijk een voortdurend proces hebben plaatsgevonden van afslag en vastlegging, waarbij verstuing en parabolisering, waardoor stuifketels konden doorgroeien naar het middenduyn plaatsvonden. In de loop van de negentiende eeuw heeft echter een kentering plaatsgevonden. Door effectieve vastlegging van de zeereep met Helm en stuifschermen vond er steeds minder afslag plaats en ontwikkelde er zich een strakke zeereep. De technieken van vastlegging werden steeds adequater in de

1610 loop van de twintigste eeuw. Uiteindelijk hebben de begin jaren negentig ingezette vooroeversuppleties ook een gunstig effect op kustverdediging. Hierdoor vindt er vrijwel geen afslag meer plaats, is van aangroei en vorming van Embryonale duinen.

1615 Het grootste deel van het gebied is vastgelegd als Grijze duinen, hierbinnen treedt nog steeds op substantiële schaal verstuing op. Binnen de Grijze duinen komen zelfs Witte duinen voor, een fenomeen dat in weinig vastelandsduinen kan worden waargenomen, tenzij er rigoureuze maatregelen zijn genomen. De finesse van het spontane proces in Coepelduynen is niet helder, de oorspronkelijke morfologie van het gebied, met zeer steile zuid en noordhellingen zal vermoedelijk een rol spelen. Een opvallend fenomeen binnen Coepelduynen is de aanwezigheid van Duinaveruit, nergens in de Nederlandse duinen komt de soort op deze schaal voor. Karakteristiek is daarbij de steppevorming,

1620 waarbij Duinaveruit andere planten weg veegt (zie de beschrijving van de huidige toestand van H2120 in paragraaf 3.2).

1625 In de huidige transgressiefase (periode van zeespiegelrijzing) zou oorspronkelijk kustafslag op treden waarbij het afgeslagen materiaal naar binnen stuift en de eerste duinen rij zich terugtrekt en zal verstuing. Hierdoor vindt overstuiving van de bestaande duinen en duinvegetaties plaats, waardoor regeneratie optreedt van eerdere successie stadia. Binnen Coepelduynen is dit proces niet actief vanuit de zeereep.

1630 Sturende processen

Erosie en sedimentatie

1635 Erosie en sedimentatie van zand zijn sterk sturende processen in de genese en handhaving van vrijwel alle habitatypen. Voor Embryonale en Witte duinen is het primair en direct vormend, voor de Grijze duinen is het proces van sedimentatie en erosie belangrijk om periodiek de successie die plaatsvindt van een open ijle vegetatie naar een steeds sterker begroeide tot vrijwel gesloten vegetatie terug te zetten. Voor struwelen en bossen dient de erosie en sedimentatie juist te worden beperkt, ofschoon voor de kenmerkende epifytische begroeiingen van de Vlierstruwelen juist sedimentatie van kalkrijkzand noodzakelijk is. Erosie en sedimentatie kunnen op verschillende schaal niveaus plaatsvinden en ontstaan.

1640 Het kan door kustafslag en verstuing van de zeereep, het kan in het middenduyn plaatsvinden (binnen Coepelduynen is dit proces aanwezig), het kan op noordhellingen plaatsvinden door betreding enz.

Kalkrijkdom/zuurgraad

1645 De kalkrijkdom van de bodem is sterk bepalend voor de vegetaties die tot ontwikkeling kunnen komen. Onder de huidige omstandigheden waarbij er een neerslag overschot is treedt er altijd oppervlakkige ontkalking op waardoor de pH daalt. In eerste instantie zal dit op een zeer subtiel niveau plaatsvinden, wat zich ook uit in de reeks aan vegetatietypen die binnen het habitatype Grijze duinen passen, het is juist de gradiënt van kalkrijk naar kalkarmer die de vegetatie zo divers en waardevol maakt. Het is echter gewenst om deze gradiënt te handhaven om zo de kwaliteit van de verschillende kwalificerende

1650 vegetatietypen te behouden. Overigens is deze gradiënt er ook in diepte van de bodem in het oorspronkelijke kalkrijke moedermateriaal waaruit de duinen van Coepelduynen zijn gevormd. De

- 1655 bewortelingsdiepte van de verschillende soorten is daarom ook van belang. Voor de handhaving van Embryonale duinen, Witte duinen en Duindoornstruwelen is een zeker niveau van kalkrijkdom randvoorwaardelijk. Binnen de Grijze duinen is er een reeks van kalkrijk naar kalkarmer. Binnen vochtige duinvalleien treedt de buffering in eerste instantie op vanuit het moedermateriaal, maar kunnen zeer hoge kalkgehalten optreden en daarmee hoge pH door aanvoer van gebufferd grondwater.

Trofiegraad

- 1660 De voedselrijkdom van het moedermateriaal is in eerste instantie bepalend voor de vegetatie ontwikkeling, echter factoren van buiten kunnen de voedselrijkdom en beschikbaarheid van nutriënten ook bepalen. Binnen Coepelduynen heeft lokale diffuse bemesting plaatsgevonden door de inzet van runderen, geiten en schapen. Daarnaast hebben er ook puntbemesting plaatsgevonden door gerichte aanvoer van aanvankelijk natuurlijke meststoffen als mest, visafval e.d. Mogelijk is er in de tweede helft van de twintigste eeuw ook kunstmest toegepast. Het niveau van bemesting is of zeer gericht op akkertjes
- 1665 geweest of diffuus door het duin waardoor er gradiëntrijkere groeiplaatsomstandigheden zijn ontstaan. Kenmerkend voor deze variatie is de ontwikkeling van de vegetaties die worden gerekend tot het zeedorpenlandschap. Door het reeds decennialang niet meer begrazen van de duinen is deze nutriëntenbron niet meer actief in het gebied.
- 1670 Daarnaast heeft er door atmosferische depositie van met name stikstof (N) en sulfaat (SO₄) in de afgelopen decennia een verhoogde input plaatsgevonden. Deze depositie heeft in grote delen van de Nederlandse duinen geleid tot een nivellering in de trofiegradiënt plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot ongewenste ontwikkelingen doordat soorten van voedselrijkere omstandigheden zijn gaan domineren, met name robuuste grasachtigen en struweelvormers. Dit proces lijkt echter voor Coepelduynen minder actueel te zijn geweest. Ook via het grondwater kan de trofiegraad worden beïnvloed, zij het dat juist in
- 1675 het kalkrijke duinsysteem er buffering optreedt en verminderde beschikbaarheid van nutriënten.

Vochthuishouding

- 1680 Ook de gradient in vochtgehalte en beschikbaarheid van bodemvocht zijn sterk bepalend voor de vegetatieontwikkeling. Naast de grondwatergevoede vegetaties in vochtige duinvalleien is het extreme verschil in beschikbaar bodemvocht tussen noord en zuidhellingen kenmerkend voor de vegetaties in het duin. Op zuidhellingen treft men de droogte resistente vegetaties, terwijl op schaduw rijke noordgeëxposeerde hellingen er meer bodemvocht beschikbaar is en er vegetaties aanwezig zijn die een aanzienlijk vochtiger groeiplaats eisen. Het is ook opvallend dat een aantal kenmerkende soorten van luchtvochtige bossen zich ook thuis voelen op noord geëxposeerde hellingen in het duin, waar ook een
- 1685 zeker ophoping van humus plaats vindt.

4 UITGANGSSITUATIE BELEID EN BESTAAND GEBRUIK

Naast de ecologische karakteristieken zijn er ook de verschillende vormen van gebruik van De Coepelduynen. Ook is er beleid dat dit gebruik reguleert van invloed op het functioneren en voortbestaan van habitattypen en soorten. Daarom wordt in dit hoofdstuk de uitgangssituatie ten aanzien van het gebruik in en rondom het gebied geschetst. Belangrijke elementen van het gebruik zijn vooral natuurbeheer, agrarisch gebruik en recreatie. De mogelijke invloed die bestaande activiteiten binnen en buiten het gebied (zogenaamde externe werking) of uit nieuwe ontwikkelingen kunnen voortkomen, worden in hoofdstuk 6 besproken.

4.1 Plannen en beleid

In en rondom de Coepelduynen zijn beleid en plannen van diverse instanties van toepassing. Deze kunnen van invloed zijn op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen. Er is daarom een inventarisatie gedaan van alle ontwikkelingen, zodat een eventuele negatieve invloed van beleid of plannen meegenomen kan worden bij het opstellen van het beheerplan.

Ecologische hoofdstructuur

De Nota Ruimte bevat de visie van het kabinet op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland en de belangrijkste bijbehorende doelstellingen voor de komende decennia. In deze Nota staat onder andere de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) uitgewerkt.

Figuur XXX. Provinciale EHS

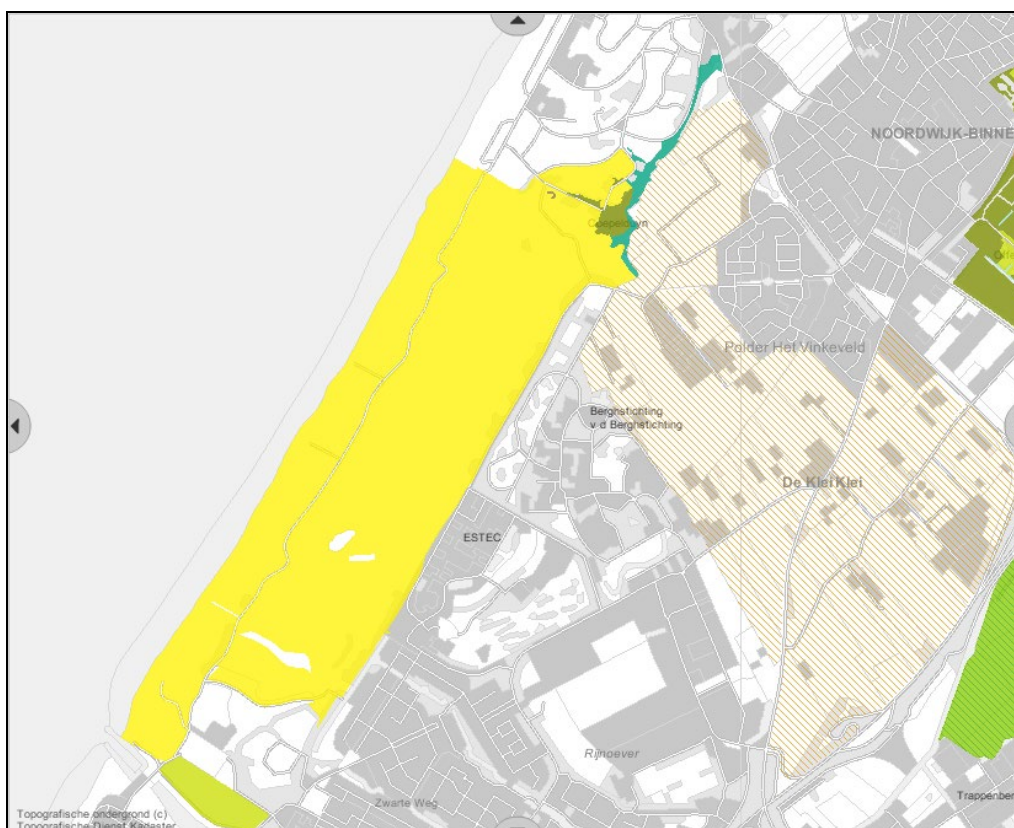
De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is door de Rijksoverheid aangewezen in het (eerste) Structuurschema Groene Ruimte² en moet in 2018 gerealiseerd zijn. Het rijk is samen met de provincies verantwoordelijk voor de realisatie van de EHS. De provincies hebben de EHS-gebieden nader begrensd en moeten concrete plannen maken voor deze gebieden. In het Natuurbeheerplan Zuid-Holland³ heeft de provincie Zuid-Holland de EHS vastgesteld. De Coepelduynen valt geheel binnen bestaand natuurgebied

² Structuurschema Groene Ruimte. 1995. [ref](#)

³ Natuurbeheerplan Zuid-Holland, Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, april 2009. Website PZH.

(zie figuur XXX). Vanuit het noordoostelijk deel van de Coepelduynen is een ecologische verbindingszone geprojecteerd, over het terrein van de [art.5.1-2c](#) van den Berghstichting, langs de bollenvelden. Aansluiting wordt beoogd met de Polder Hoogeweg en verder met de Kagerplassen en het Keukenhofbos.

Het Natuurbeheerplan Zuid-Holland is tevens een toetsingskader voor de subsidieverlening op grond van het subsidiestelsel voor Natuur- en Landschapsbeheer (SNL). Het beschrijft welke subsidiepakketten in welke gebieden kunnen worden aangevraagd. Door het aanwijzen van gebieden voor deze regelingen vormen de plannen een belangrijk instrument om de EHS te versterken. In het natuurbeheerplan is het overgrote deel van de Coepelduynen aangeduid met het beheertype “open duin” (zie figuur **XXX**). Het zuidelijke aanhangsel van het gebied dat grenst aan het spuikanaal, lichtgroen gekleurd, is bestempeld tot kruiden- en structuurrijk grasland. Aan de noordoostkant van het gebied zijn nog twee beheertypen aangegeven, namelijk duinbos (bruingroen) en haagbeuken-essenbos (blauwgroen). Het bollenteeltgebied oostelijk van de Coepelduynen is (dmv schuine arcering) aangeduid als akkerfaunagebied (met name relevant voor patrijs, veldleeuwrik en graspieper). De bijbehorende subsidiepakketten voor akkerfaunabeheer zijn echter niet opengesteld voor de bollenteelt (zie ook Hoofdstuk 8). Onder de tot en met 2009 lopende regeling Subsidie Agrarisch Natuurbeheer zijn geen beheercontracten afgesloten in de op Figuur **XXX** aangegeven gebieden.

Figuur XXX. Natuurbeheerplan

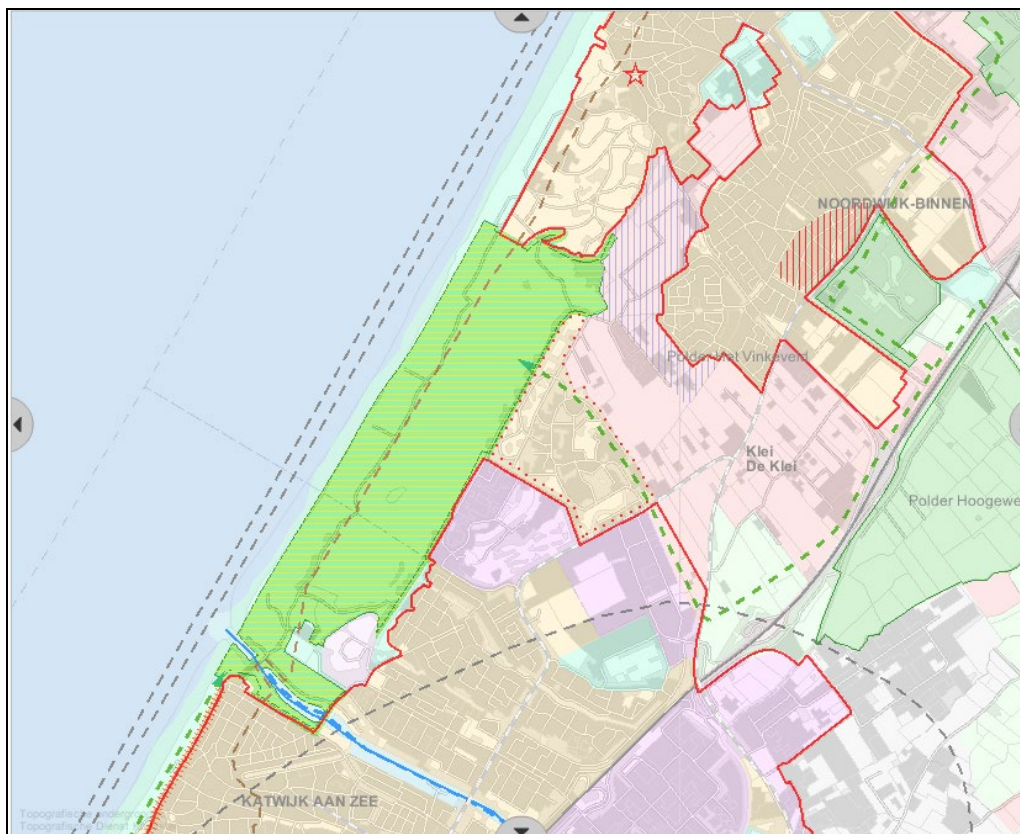
Beleidskader faunabeheer

De Minister van LNV heeft het Beleidskader Faunabeheer ingesteld om de uit de hand lopende kosten van schade door evenhoevigen een halt toe te roepen. Reeën en damherten mogen nabij de Coepelduynen gedood worden als de openbare veiligheid (op / nabij de openbare weg) in het geding is, of ter voorkoming van onnodig lijden van zieke of gewonde dieren. Er is geen ontheffing afgegeven om damherten af te schieten bij schade aan bloemen, bloembollen en bloemzaden nabij de Coepelduynen; dit is alleen het geval binnen de Wildbeheereenheid Duin- en bollenstreek, ruim 6 kilometer noordoostelijk van de Coepelduynen.

Beleid Ruimtelijke Ordening

Het meest relevante onderdeel uit het Streekplan West van de Provincie Zuid-Holland is de beperking die het oplegt ten aanzien van de aantasting van het landelijk gebied door bebouwing. Uit dit Streekplan (zie figuur XXX) blijkt dat de polder ten oosten van de Coepelduynen voor het overgrote deel als stads-

/dorpsgebied en bedrijventerrein is aangeduid (rode contour van Katwijk). Het bollenteeltgebied grenzend aan de noordoostpunt van de Coepelduynen heeft gedeeltelijk (verticale paarse arcering) een vrijwaring voor ondersteunend glas, hetgeen inhoudt dat geen extra kassen mogen worden gebouwd. Het met rode stippellijn omgeven deel is het terrein van de Willem van den Bergh-Stichting, dat reeds bebouwd is en waarvoor herstructureringsplannen bestaan. Openluchtrecreatie is in het streekplan aangewezen op de stranden en op de camping, als bestaande recreatiegebieden. Geplande nieuwe recreatiegebieden zijn niet in de directe omgeving van de Coepelduynen opgenomen.

Figuur XXX. Streekplan West

Kaderrichtlijn Water

Sinds eind 2000 is de Kaderrichtlijn Water (KRW) van kracht. De KRW is een opgave voor waterbeheerders, om te voldoen aan de Europese afspraken. De KRW heeft als doel dat alle wateren in 2015 in goede ecologische en chemische toestand verkeren. Hiervoor zijn Europese vastgestelde normen en per lidstaat vastgestelde drempelwaarden per watertype vastgesteld. Voor de uitwerking van de KRW is het land opgedeeld in (deel)stroomgebieden, waarvoor (deel)stroomgebiedplannen worden opgesteld. De (deel)stroomgebieden zijn opgebouwd uit waterlichamen met watertypen. De opgave geldt voor elk apart waterlichaam. Natura2000-gebied De Coepelduynen valt onder deelstroomgebied Rijn West, deelgebied Binnenduinen. De uitgewerkte KRW-doelen en KRW-maatregelen worden opgenomen in de plannen van de waterbeheerders en gemeenten. In het waterbeheerplan Rijnland 2010-2015 zijn de KRW-doelen nader uitgewerkt. Binnen de Coepelduynen zijn geen waterlichamen aangewezen. In het achtergrondrapport 2 van het waterbeheerplan van Rijnland 2010-2015 wordt gesteld dat er in de omgeving van de Coepelduynen geen KRW-maatregelen zijn gepland welke een mogelijk effect hebben op het gebied.

In de Coepelduynen bevindt zich geen permanent oppervlaktewater. Grondwater is echter, zoals in hoofdstuk 3 is toegelicht, van groot belang voor met name de vochtige duinvalleien. Tot de algemene grondwaterdoelstellingen vanuit de KRW behoort onder andere het bereiken van de "goede kwantitatieve toestand" (onttrekking is niet groter dan aanvulling). Daarnaast wordt gestreefd naar een grondwaterstand en -kwaliteit die de aquatische en terrestrische natuur niet negatief beïnvloedt.

Waterbeheerplan

- 1785 Het Hoogheemraadschap Rijnland stelt voor haar hele beheergebied een waterbeheerplan op. Per 2010 geldt het Waterbeheerplan 4 (2010-2015). De voornaamste taken betreffen het bewaken van de veiligheid tegen overstroming en van de gewenste kwaliteit en kwantiteit van het water. Op
- 1790 deelgebiedsniveau geeft Rijnland invulling aan het grondwaterbeheer in de eigen gebiedsgerichte plannen (de zg. watergebiedsplannen) en in afstemming met plannen van derden. Een watergebiedsplan, waaruit peilbesluiten, een inrichtingsplan en een maatregelenplan voortvloeien, is nog niet opgesteld voor de deelgebieden die voor de Coepelduynen relevant zijn ("Duinrand Noordwijk" en "Bollenstreek Lisse"). Deze twee plannen zijn getemporiseerd⁴. In plaats daarvan heeft Rijnland besloten om mee te liften met de herstructurering van de Greenport Duin- en Bollenstreek.

4^e Nota Waterhuishouding

- 1795 In de 4e Nota Waterhuishouding wordt aan de provincies gevraagd het Gewenste Grond- en Oppervlaktewaterregime (GGOR) binnen de provincies vast te stellen. Door het vaststellen van het GGOR worden de waterdoelen in een gebied vastgelegd. Het gewenste regime moet aansluiten bij het beoogde gebruik van het betreffende gebied. In de 4e Nota waterhuishouding wordt verder gesteld dat het kustbeheer meer moet zijn gericht op de bevordering van de dynamiek in de duinen. Rijnland onderzoekt
- 1800 op welke wijze zijn het dynamisch duinbeheer verder kan worden vormgegeven. Rijnland zet de lopende proeven voort en voert jaarlijks evaluaties uit⁵.

- 1805 Daarnaast worden op gemeentelijk niveau nog de zogenaamde waterplannen uitgewerkt, door de betreffende gemeente en Rijnland. Voor gemeente Katwijk is een concept-waterplan beschikbaar, voor gemeente Noordwijk nog niet. Uit het waterplan Katwijk komt onder andere naar voren dat in het oostelijk van de Coepelduynen gelegen poldergebied Rijnsoever de volgende knelpunten worden ervaren: Overlast door grondwater. Om de grondwateroverlast aan te pakken worden nieuwe drainages aangelegd en bestaande drainage vervangen.

- 1810 De waterkwaliteit van het duin- en boezemwater voldoet niet aan de geldende normen. Deze waterkwaliteitsproblemen worden aangepakt door de aanleg van natuurvriendelijke oevers en het vergroten van het nat profiel van duikers. Binnen het duinwatersysteem is (te) weinig ruimte voor het vasthouden en vertraagd afvoeren van water, met als gevolg dat overtollig duinwater in een kort tijdsbestek wordt afgevoerd naar de boezem. Gezien de hydrologische verbinding met de zoetwaterlens van de Coepelduynen wordt dit relevant geacht
- 1815 voor dit Natura2000-beheerplan.

- 1820 Het Ministerie van LNV heeft de provincies de opdracht gegeven om het probleem van verdroging van natuurgebieden daadkrachtiger aan te pakken, met het accent op Natura2000-gebieden. De provincies hebben een lijst van prioritaire gebieden opgesteld waarvoor subsidiemogelijkheden zijn om de verdroging aan te pakken: de zogenaamde TOP-lijst. In 2006 is het gebied de Coepelduynen echter beoordeeld als niet verdroogd⁶ en daarom staat het gebied niet op deze lijst.

Kustbeheer

- 1825 Nederland woont en werkt achter een uitgebreid stelsel van waterkeringen, die er voor zorgen dat ons land veilig blijft. Veel waterkeringen moeten voldoen aan steeds zwaardere eisen die bijvoorbeeld de klimaatverandering stelt aan de bescherming tegen hoogwater. De zeereep in het gebied Coepelduynen heeft een functie als primaire waterkering, die het land beschermt tegen het buitenwater uit de Noordzee. Er is een strenge veiligheidsnorm vastgesteld voor de waterhoogte en golfkracht die de waterkeringen aan moeten kunnen. Deze is opgenomen in de Waterwet. Deze wet is het belangrijkste instrument om de
- 1830 primaire waterkeringen te controleren en goed te onderhouden. Elke vijf jaar worden de waterkeringen gecontroleerd en zo nodig verbeterd in het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

- 1835 Rijkswaterstaat is daarnaast verantwoordelijk voor het kustlijnbeheer. De kustlijn van Nederland mag niet verder landinwaarts komen te liggen dan de kustlijn zoals die in 1990 bestond, de zogenaamde basiskustlijn. Per jaar wordt het suppletieprogramma vastgesteld, waarin locaties, hoeveelheden en methoden (strand- versus vooroeversuppletie) staan aangegeven. Het suppletieprogramma wordt bepaald op basis van monitoring van de kustlijnligging ten opzichte van de

⁴ Waterbeheerplan 4 (2010-2015). Hoogheemraadschap van Rijnland, 2009.

⁵ Hoogheemraadschap van Rijnland, 2006. Waterwerk Rijnland 2006-2009, uitvoering.

⁶ Milieupgave Provinciale Ecologische Hoofdstructuur Zuid-Holland. Provincie Zuid-Holland, mei 2006.

basiskustlijn. Voor (2009 en) 2010 staan geen suppleties voor de Zuid-Hollandse kust gepland. Het ontwerpprogramma voor 2011 wordt opgesteld in 2010

1840

Gemeenten

Volgens het Bestemmingsplan Landelijk Gebied van de gemeente Katwijk heeft het als Natura2000 begrensde gebied volledig de bestemming van natuurgebied, overlappend met de bestemmingen strand, zeereep (beide ten behoeve van zeewering) en fietspad. De parkeerplaats, de manege en de camping, net buiten de begrenzing vallend, staan als zodanig aangegeven in het bestemmingsplan. De direct aangrenzende gebieden in de polder ten oosten van de Coepelduynen, in de bestemmingsplannen aangeduid als Hoornespolder en Rijnsoever, hebben overwegend woon- en bedrijvenbestemmingen.

1845

De gemeente Katwijk is voornemens om een zeejachthaven te realiseren voor de kust van de Coepelduynen, ter hoogte van de monding van het spuikanaal.

1850

4.2 Bestaand gebruik

1855

In een Natura 2000-beheerplan wordt met name beschreven wat nodig is om de instandhoudingsdoelen voor het betreffende Natura 2000-gebied te behouden en/of te bereiken. Niet alleen de locatie, omvang en gesteldheid van het gebied zijn belangrijk voor de te beschermen soorten en habitattypen. Ook andere factoren, zoals bestaande activiteiten, handelingen en projecten (verderop kortweg 'activiteiten' genoemd⁷) in en om het gebied, kunnen invloed hebben op het behalen van de instandhoudingsdoelen. Deze bestaande activiteiten worden het 'bestaand gebruik' van het gebied genoemd. Er moet gewaarborgd worden dat, gelet op de instandhoudingsdoelen, de kwaliteit van de natuurlijke habitattypen en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied niet verslechtert en dat er geen significant verstorend effect optreedt op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Om te voorkomen dat er significante negatieve effecten op de aangewezen habitattypen en soorten optreden, wordt het gebruik in en rond Natura 2000-gebieden dan ook gereguleerd. Dat betekent dat activiteiten in en om een Natura 2000-gebied getoetst moeten worden op mogelijke negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen.

1860

1865

1870

Bestaand gebruik wordt in de Natuurbeschermingswet 1998 (artikel 1, sub m) als volgt beschreven: Iedere handeling die op 1 oktober 2005 werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd. Iedere handeling die op het moment van aanwijzing van een gebied als beschermd natuurmonument of ter uitvoering van richtlijn 79/409/EEG dan wel op het moment van aanmelding bij de Europese Commissie van een gebied ter uitvoering van artikel 4, eerste lid, van richtlijn 92/43/EEG werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd, voor zover die aanwijzing of aanmelding plaatsvindt na 1 oktober 2005.

1875

1880

De Natuurbeschermingswet 1998 schrijft voor dat het bereiken van de instandhoudingsdoelen beschreven wordt, mede in samenhang met het bestaande gebruik in het Natura 2000-gebied en, voor zover relevant voor het bereiken van de instandhoudingsdoelen, het bestaande gebruik daarbuiten. Dit betreft dus het gebruik dat op 1 oktober 2005 in of om een Natura 2000-gebied plaatsvond. Daarnaast kan het beheerplan ook activiteiten beschrijven en toetsen die ná 1 oktober 2005 gestart of gewijzigd zijn.

1885

In dit beheerplan is gekozen voor het beschrijven en beoordelen van de activiteiten, die bij het opstellen van dit beheerplan bekend waren en in redelijke mate toetsbaar waren binnen het kader van het beheerplan. De inventarisatie van het bestaand gebruik in de Coepelduynen heeft plaatsgevonden tot 1 oktober 2009. De beoordeling strekt zich dus uit tot bestaand gebruik zoals dat is gedefinieerd in de Natuurbeschermingswet 1998 én huidig gebruik zoals dat op het moment van opstellen van het beheerplan plaatsvindt. Op deze manier wordt ook voor activiteiten die tussen 1 oktober 2005 en 1 oktober 2009 gestart zijn duidelijk of deze schade toebrengen aan de natuurwaarden van een Natura 2000-gebied.

1890

⁷ De Natuurbeschermingswet 1998 spreekt van handelingen en projecten. Beide begrippen kennen een brede reikwijdte en worden in dit beheerplan kortheidshalve 'activiteiten' genoemd.

In dit hoofdstuk wordt het bestaand gebruik in en om Coepelduynen beschreven in omvang, ruimte (plaats), tijd en frequentie. In hoofdstuk 6 wordt vervolgens beoordeeld of het bestaand gebruik negatieve effecten heeft op het realiseren van de instandhoudingsdoelen.

Hieronder volgt in subparagrafen (4.2.1 enz) een beschrijving op hoofdlijnen van uitgangssituatie en trends van bestaand gebruik en externe werking voor onder meer bos- en natuurbeheer (overig niet gericht op de instandhoudingsdoelen), agrarisch gebruik, infrastructuur, recreatie, etc.

Huidig natuurbeheer

Het beheer van Staatsbosbeheer is gericht op de natuur en op recreatie. Beheermaatregelen die onder het huidige beleid worden uitgevoerd staan in dienst van de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura2000. Daardoor verschilt dit bestaand gebruik met dat van andere activiteiten in en rondom het gebied. Hierbij wordt rekening gehouden met de Flora- en faunawet en wordt gewerkt met de Gedragscode Natuurbeheer⁸. Dit houdt onder andere in dat bij activiteiten verstoring zoveel mogelijk wordt voorkomen, bijvoorbeeld door ze buiten het vogelbroedseizoen uit te voeren. Indien werken volgens deze Gedragscode niet mogelijk is, wordt het op zodanige manier uitgevoerd dat verstoring van broedgevallen zoveel mogelijk voorkomen wordt.

De NB-wet is op 1 februari 2009 gewijzigd. De wijziging houdt onder meer in dat bestaand beheer gericht op het bereiken van de doelen niet onder een eventuele vergunningplicht valt. In Hoofdstuk 6 is echter wel toetsing van het bestaande beheer opgenomen, om eventuele knelpunten in het beheer te kunnen opsporen.

De vochtige duinvalleien worden beheerd door jaarlijks na de zaadzettingsperiode te maaien, zodat verjonging kan plaatsvinden. Hierdoor wordt verruiging voorkomen en de successie tot op zekere hoogte in de hand gehouden. Ook wordt periodiek, wanneer nodig, het struweel rondom de vallei gesnoeid dan wel verwijderd, om overwoekering te voorkomen. Over langere tijd treden veranderingen in vegetatie en bodem op, zodat de gewenste pioniervegetaties in de duinvalleien zouden verdwijnen als dit doorzet. Daarom worden de valleien, wanneer dit nodig wordt geacht, geplagd om zodoende de vegetatiesuccessie weer van voor af aan te laten beginnen. Dit zogenaamde cyclisch beheer wordt grofweg één in de 15 a 30 jaar uitgevoerd, hetgeen een ruwe schatting is: voor beide valleien (Guytendel en Spijkerdel) geldt dat ze tot nu toe één keer geplagd zijn. In beide valleien wordt door middel van een peilbuis het verloop van het waterpeil door de tijd gemonitord.

In de noordoostelijke hoek van het gebied worden enkele groeiplaatsen van plantensoorten die kenmerkend zijn voor het zeedorpenlandschap, met name hondskruid, beschermd door zeer lokaal Helm en Duindoorn aan te planten, om zo overstuiving tegen te gaan.

Staatsbosbeheer voert daarnaast een aantal beheeractiviteiten uit die niet op specifieke instandhoudingsdoelstellingen of natuurwaarden zijn gericht. Hieronder vallen onderhoud aan het raster om het kerngebied, verwijdering van zwerfpuil en surveillance. Incidenteel komt het voor dat een zoogdier wordt afgeschoten als het welzijn in het geding wordt geacht; bijvoorbeeld bij verwonding of sterke vermagering.

Daarnaast vindt gedurende het jaar een aantal inventarisaties van planten- en diergroepen plaats, onder toezicht van Staatsbosbeheer. Hiertoe behoren inventarisaties van broedvogels, overige fauna, flora en paddenstoelen.

De wijze waarop de duingraslanden en overige terreinen die op de particuliere percelen liggen worden beheerd, is niet bekend.

Tabel 3. Bestaand gebruik: natuurbeheer, onderhoud en monitoring

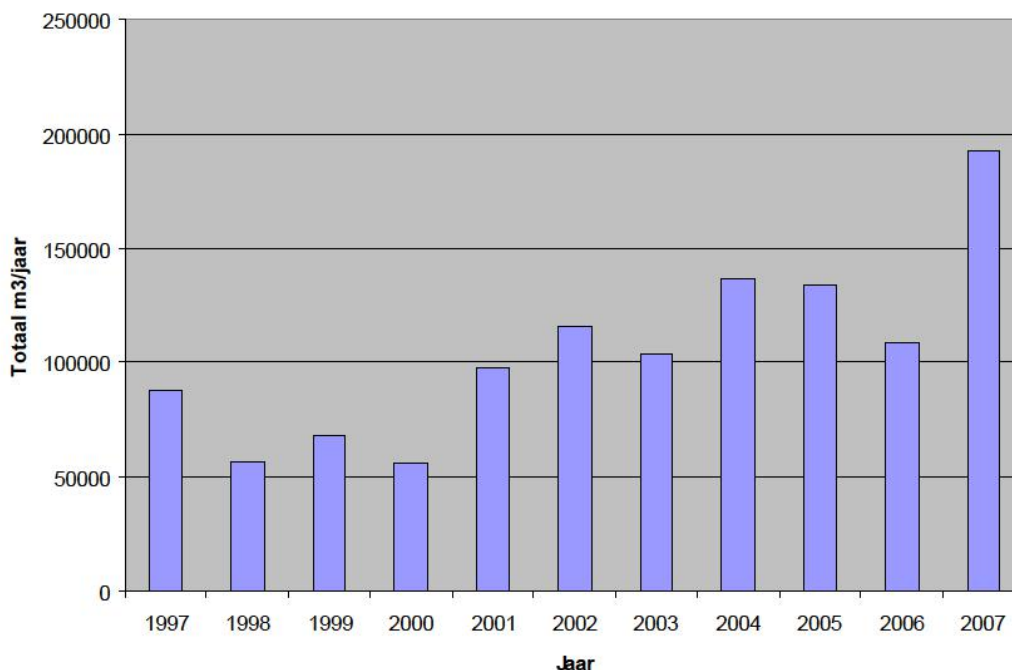
Categorie	Activiteit	Frequentie	Locatie
Natuurbeheer	plaggen duinvalleien	indien nodig (schatting)	laagte van de valleien

⁸ Bosschap, 2008. Gedragscode natuurbeheer. Goedgekeurd door de Minister van LNV bij besluit van 21 april 2009, kenmerk TRCDR 2009/970.

	maaien duinvalleien verwijderen struweel rondom duinvalleien beperking overstuiving: aanplant helm + duindoorn	eens per 15-30 jaar) jaarlijks, na zaadzetten indien nodig indien nodig	laagte van de valleien aan randen rondom duinvallei bij groeiplaatsen van hondskruid
Onderhoud	beperking overstuiving: aanplant helm + duindoorn onderhoud rasters en klaphekken verwijderen zwerfvuil faunabeheer surveilleren	indien nodig indien nodig indien nodig indien nodig jaarrond	noordoostkant en langs terrein Estec waar nodig hele gebied hele gebied hele gebied
Monitoring en inventarisatie	monitoring en inventarisatie broedvogels, (myco) flora, overige fauna	afhankelijk van soort- groep	hele gebied

Waterbeheer

- 1950 Binnen de begrenzing van het Natura2000 – gebied de Coepelduynen worden geen ingrepen gedaan gericht op het peilbeheer. Het peil in de polder direct ten oosten van het gebied wordt min of meer constant gehouden. Ten behoeve van de landbouw en de bebouwing wordt het peil door middel van stuwen op 10 cm +NAP gehouden aan de duinkant, met afloop naar 60 cm –NAP bij de boezem (Maandagsche Watering).
- 1955 Staatsbosbeheer voert het onderhoud uit aan een kleine watergang met schouwplicht, gelegen op de grens van het terrein van de [art.5.1-2c](#) van den Bergh Stichting tegen de duinvoet, nabij “[art.5.142a](#) trap”. Hierbij wordt de sloot jaarlijks geschoond.
- 1960 Wateronttrekking vindt binnen de Natura2000–begrenzing niet plaats. In de nabijheid van het gebied, binnen 2 kilometer van de gebiedsgrens, zijn drie doorlopende vergunningen voor grondwateronttrekking. Deze vergunningen zijn alle kleiner dan 10.000 m³ per jaar. De meest nabije grondwateronttrekking (8.933 m³ per jaar) is die van de Estec, voor blus- en koelwater. De grootste is een vergunning van 10.000 m³ per jaar, voor beregening op een boerenbedrijf, op ruim 1,2 km afstand van het gebied. Verder is er aan de rand van het gebied in Noordwijk een vergunning verleend voor koude-warmte opslag. Het hierbij onttrokken water wordt ook weer geretourneerd. Uit de verkregen
- 1965 overzichten van de provincie blijkt verder dat er jaarlijks tijdelijke vergunningen worden verleend voor bouwputbemalingen. Het aantal bemalingen varieert sterk per jaar. Doorgaans is retourbemaling daarbij verplicht. De cumulatieve vergunde bemaling is sterk afhankelijk van deze tijdelijke vergunningen. De daadwerkelijk gerealiseerde bemaling is veelal kleiner, maar verschilt doorgaans niet veel van de vergunde hoeveelheid. Bemalingen kunnen gedurende het hele jaar plaatsvinden, naar gelang de
- 1970 behoefte.

Figuur XXX. Cumulatieve onttrekking van grondwater in de gemeenten Katwijk en Noordwijk, binnen de coördinaten 86327/93312

1975

Tabel 4. Bestaand gebruik: waterbeheer

Categorie	Activiteit	Frequentie	Locatie
Peilbeheer	handhaving vast peil dmv overstort/stuwen	doorlopend	ten oosten van het gebied
	schonen sloot	jaarlijks	grenzend aan NO-zijde van gebied
Waterwinning	kleine onttrekkingen en tijdelijke bronbemalingen	doorlopend	buiten gebied; op meerdere locaties

Kustverdediging

1980

Het Hoogheemraadschap van Rijnland voert een aantal beheersmaatregelen uit aan de zeereep, aangezien dit een primaire waterkering is. Het talud van de zeereep aan de zeezijde wordt indien nodig hersteld. Deze herstelmaatregelen kunnen ofwel plaatsvinden direct volgend op de jaarlijkse inspectie in februari-maart, ofwel direct na een calamiteit, hetgeen jaarrond kan zijn. Verder is de zeereep gefixeerd door aanplant van helm en duindoorn tot aan het recente verleden, waardoor verstuing van de duinenrij voorkomen wordt. Aanplant van duindoorn is voor het laatst in 1997 nodig geweest. Door het hoogheemraadschap wordt beoordeeld in hoeverre de zeereep voldoet aan de wettelijke richtlijnen en normen (opgenomen in de waterwet) t.a.v. de zeewerende functie van de zeereep. Bij de meest recente beoordeling is geconstateerd dat de zeereep in hoge mate voldoet aan de richtlijnen. De inschatting is daarom dat aanplant van helm en / of duindoorn in de komende jaren niet nodig zal zijn.

1985

1990

Een andere reden voor de aanplant is het tegengaan van overstuiving van paden, om de veiligheid van de gebruikers van de paden te garanderen. In de afgelopen jaren is op een aantal locaties helm aangeplant in de zeereep, om de overstuiving van het fietspad langs de zeereep tegen te gaan.

1995

De antagonist van helmaanplant, het uitsteken van helm in delen waar meer dan voldoende staat, wordt incidenteel ook uitgevoerd indien elders langs de kust behoefte is aan vastlegging van duinen.

De zeereep is jaarrond niet toegankelijk, uiteraard met uitzondering van de strandopgangen. De rasters die betreding moeten voorkomen worden onderhouden door het Hoogheemraadschap van Rijnland. Tevens worden borden, palen en hekken waar nodig onderhouden of vervangen.

2000 Tot het beheer- en eigendomsgebied van Rijnland behoort ook de strook ten zuiden van de parkeerplaats en de camping, tegen de monding van het spuikanaal. Deze is begroeid met verruigd grasland. Op het terrein vindt extensieve beweiding plaats.

2005 Een deel van de verantwoordelijkheid voor de kustverdediging ligt bij Rijkswaterstaat; vanaf de duinvoet zeewaarts. Sinds 1990 bestrijdt Rijkswaterstaat de structurele erosie langs de kust. Tot de activiteiten die bij de Coepelduynen worden uitgevoerd in dit kader behoren strand- en vooroeversuppleties. Deze werden in het algemeen tot nu toe naar schatting eens per 10 jaar uitgevoerd, afhankelijk van de weersomstandigheden en staat van de waterkering. Bij de Coepelduynen zijn vooroeversuppleties in het recente verleden uitgevoerd in 1998 (2 miljoen m³) en 2006. Bij strandsuppleties wordt met zwaar materieel gewerkt: bulldozers, transportpijpen en pompstations.

2010 De belangrijkste toetsparameter voor de uitvoering van suppleties is de toetsing van de 'basiskustlijn'. Zoals uit de diverse kustlijnkaarten van de afgelopen jaren kan worden opgemaakt is er langs de kust bij de Coepelduinen geen sprake van structurele erosie. Ook de laatste toetsing heeft bij Rijkswaterstaat geen aanleiding gegeven om aan te nemen dat er binnen afzienbare tijd een suppletie nodig zou zijn, de trend is namelijk zeewaarts gericht. Elk jaar wordt de kustlijn opnieuw opgemeten, als daar de komende jaren uit zou blijken dat de erosie toeneemt en er wel wat moet gebeuren dan is de kans het grootst dat dit in de vorm van een onderwatersuppletie zal zijn. De reden daarvoor is dat dit voor de Hollandse kust meestal de meest efficiënte en een effectieve methode is.

2015 Jaarlijks wordt de staat van de waterkering gemonitord vanaf het strand; hiertoe is het nodig om met een auto over het strand te rijden. In geval van calamiteiten, bijvoorbeeld verontreiniging door olie, neemt Rijkswaterstaat de benodigde actie om de schade te beperken of te herstellen. Dit kan gepaard gaan met plaatsing van zwaar materiaal en materieel.

2025

Tabel 5. Bestaand gebruik: kustverdediging

Categorie	Activiteit	Frequentie	Locatie
Zeereep	taludherstel regulier	jaarlijkse inspectie; herstel wanneer nodig	zeezijde vd zeereep
	taludherstel na calamiteit	Indien nodig	zeezijde vd zeereep
	helmsteken t.b.v. zwakke schakel elders	Indien nodig	zeereep
	bepanting helm en duindoorn	indien nodig	zeereep
	onderhoud rasters, borden, hekken etc.	onregelmatig; indien nodig	zeereep
Strand	strandsuppleties	indien nodig	strand
	vooroeversuppleties	Indien nodig	vooroever
	ingrepen bij calamiteit	indien nodig	strand en zee
	monitoring en meting	jaarlijks	strand

Landbouw

2030 Rondom de Coepelduynen is op diverse plekken sprake van landbouwkundig gebruik. Vrijwel al het gebruik vindt plaats buiten de begrenzing. Binnen de begrenzing van de Coepelduynen bevindt zich een kleine weide voor paarden en koeien. Naast deze weide bevindt zich, net buiten de begrenzing, een manege.

2035 In de directe omgeving van de Coepelduynen vindt landbouw plaats, welke voornamelijk bestaat uit bloemen- en bollenteelt. Er bevinden zich bollenvelden direct grenzend aan de noordoostkant van het Natura2000 – gebied. Op meer dan een kilometer afstand van het gebied is ook sprake van veeteelt.

2040 De activiteiten in het kader van de bloemen- en bollenteelt bestaan, voor zover deze betrekking hebben op water en bodem, uit ploegen, bemesting, beregening, onkruid- en plaagbestrijding. Het ploegen gebeurt jaarlijks tot ongeveer 40 cm ("ondiep"), en eens in de 4 á 5 jaar tot ongeveer 60 cm ("diep"). De beregening vindt plaats met behulp van oppervlaktewater en is kleinschalig. Jaarlijks wordt maximaal 20 ton ruige stalmest per hectare uitgereden, hetgeen overeenkomt met 80 kg PO₄. Chemische onkruidbestrijding vindt tweemaal per jaar plaats: in de herfst en de winter. Plaagbestrijding wordt 4 á 5 maal per jaar toegepast; hierbij gaat het om anti-phytophthora en anti-borstvoort.

2045 Zoals aangegeven in paragraaf 2.5 ligt de stikstofdepositie in de Coepelduynen lager dan de kritische depositiewaarden van de aanwezige habitattypen. Op enkele plaatsen ligt de depositie rondom de kritische depositie van H2130 (grijze duinen), wat betreft stikstof de meest kritische van de habitattypen.

2050 Het peilbeheer ten behoeve van de landbouw is behandeld in paragraaf 0 (Waterbeheer).

Tabel 6. Bestaand gebruik: landbouw

Categorie	Activiteit	Frequentie	Locatie
Binnen begrenzing: manege	begrazing paarden en koeien	jaarrond	rondom manege nabij parkeerplaats
Buiten begrenzing: bloemen- en bollenteelt	ploegen	jaarlijks (diepploegen 1x per 4 á 5 jaar)	noordoostelijk van gebied
	beregening	wanneer nodig	noordoostelijk van gebied
	plaagbestrijding	6 x per jaar	noordoostelijk van gebied
	ruige stalmest 20 ton / ha	jaarlijks	noordoostelijk van gebied

Recreatie en verkeer

2055 Het gebied de Coepelduynen is toegankelijk voor recreanten, maar niet overal en niet jaarrond. Vlak achter de zeereep liggen een van elkaar gescheiden wandel- en fietspad (Staatsbosbeheer, 2008). Het fietspad is voor snor- en bromfietzers en scooters alleen toegankelijk is met een vergunning.

2060 De kern van het gebied is geheel omrasterd. Dit terreindeel is tijdens het broedseizoen (1 maart - 1 augustus) niet toegankelijk; gedurende de rest van het jaar mag er in dit gebiedsdeel vrij gestruind worden. Het kerngebied is toegankelijk via vier klaphekken: twee aan de noordzijde en twee aan de zuidzijde. In het broedseizoen worden deze met hangsloten vergrendeld. Honden mogen buiten het kerngebied jaarrond loslopen; het kerngebied is jaarrond verboden voor honden. De zeereep is jaarrond niet toegankelijk en is daartoe afgerasterd. De openstelling van het gebied is weergegeven in figuur **xxx**.

2065 De afrastering rondom het kerngebied wordt onderhouden door Staatsbosbeheer. De afrasteringen op de zeereep worden onderhouden door het Hoogheemraadschap van Rijnland, met uitzondering van het deel dat langs het fietspad loopt: dat wordt onderhouden door de Provincie Zuid-Holland. De Provincie is ook verantwoordelijk voor beheer van het fietspad en de bermen. De wandelpaden en de overige recreatieve voorzieningen (infopanelen, picknickplaatsen, vuilnisbakken, trappen) worden onderhouden door Staatsbosbeheer. Ten behoeve van de paden worden waar nodig maai- en snoeiwerkzaamheden uitgevoerd. Afgezaagde duindoornstruiken worden elders (zeer lokaal) gebruikt om verstuing, betreding en beschadiging tegen te gaan.

2075 Zowel in de zeereep als in het middenduyn liggen op enkele plekken bunkers onder het zand. Om te voorkomen dat de bunkers betreden worden, hetgeen gevaarlijke situaties kan opleveren, worden deze door Rijnland en Staatsbosbeheer (naar gelang het beheersdeel waar de bunkers zich bevinden) ingegraven gehouden,.

2080

Tabel 7. Bestaand gebruik: recreatie en verkeer

Categorie	Activiteit	Frequentie	Locatie
onderhoud infrastructuur	schelpenpaden	onregelmatig; indien nodig	rondom kerngebied
	fietspad	onregelmatig; indien nodig	tussen zeereep en kerngebied
	infopanelen, picknickplaatsen, vuilnisbakken etc.	onregelmatig; indien nodig	zeer lokaal buiten kerngebied
	snoeien/verwijderen struweel	onregelmatig; indien nodig	langs paden buiten kerngebied
	taludherstel 5 strandopgangen	onregelmatig; indien nodig	strandopgangen
	ingraven bunkers	onregelmatig; indien nodig	zeereep en middenduin
openstelling	struinnatuur binnen kerngebied	1 aug – 1 maart (buiten broedseizoen)	kerngebied
	struinnatuur buiten kerngebied	jaarrond	buiten kerngebied, buiten zeereep
	honden los laten	jaarrond	buiten kerngebied, buiten zeereep
	fietsen	jaarrond	op fietspad

2085

Overig bestaand gebruik

De noordelijke rand van het gebied is grotendeels in particulier bezit. Enkele bewoners plegen onderhoud aan het bos op de steilrand. De eigenaren wiens perceel aan het eigendomsdeel van Staatsbosbeheer grenst hebben een gebruiksovereenkomst met de laatste, waarin onder andere staat dat een afrastering op het deel van Staatsbosbeheer mag staan om betreding van de percelen door recreanten te voorkomen.

2090

Op het strand, ter hoogte van de meest zuidelijke strandopgang, bevinden zich een strandpaviljoen en 10 kleine bungalows. Tevens staat er een gebouw van de Katwijkse Reddingsbrigade (KRB). Afhankelijk van de Duinvoet staan deze binnen of buiten de begrenzing.

2095

De ontsluiting van de Coepelduynen bij het Wantveld is voorzien van een parkeerplaats voor bezoekers van het gebied. Rondom de parkeerplaats staan daarnaast nog de eerdergenoemde manege, een jeugdhonk en een gebouw van de KNRM. Op de parkeerplaats vinden jaarlijks enkele evenementen plaats, waaronder een Oud en Nieuw feest, een Bevrijdingsfestival en het Oranjefeest.

2100

Tabel 8. Overig bestaand gebruik

Categorie	Activiteit	Frequentie	Locatie
particulieren	onderhoud bos	onregelmatig	noordrand gebied, steilrand
	onderhoud raster	indien nodig	noordrand gebied, eigendomsdeel SBB
horeca	exploitatie strandpaviljoen en bungalows	jaarrond	strand nabij Katwijk
	onderhoud stroomkast	Indien nodig	zeereep
overig	parkeerplaats	jaarrond	zuidelijk van gebied
	evenementen	diverse data gedurende het jaar	parkeerplaats
	KNRM	jaarrond	parkeerplaats
	KRB	jaarrond	strand

	jeugdhonk	jaarrond	parkeerplaats
--	-----------	----------	---------------

2105 5 INSTANDHOUDINGSDOELEN IN OMVANG, RUIMTE EN TIJD

De instandhoudingsdoelen Natura2000 en de doelen zoals genoemd bij de aanwijzing van de Coepelduynen als Beschermd Natuurmonument worden in dit hoofdstuk in omvang, ruimte en tijd uitgewerkt. Daarbij wordt onderscheid gemaakt voor doelen voor lange termijn (10 a 20 jaar) en korte termijn, ofwel voor de looptijd van dit beheerplan (6 jaar). In deze paragraaf wordt daarmee een visie ('koers') voor de doelen in het gebied uitgewerkt. De bevoegde gezagen kunnen na zes jaar het beheerplan verlengen met een periode van 6 jaar.

Voor de habitattypen worden de volgende aspecten uitgewerkt: verspreiding, oppervlakte en kwaliteit. Kwaliteiten van habitattypen worden gespecificeerd met vegetatietypen en/of bepaalde soorten en/of gewenste gradiënten van vegetatietypen.

Voor soorten (in dit geval BN-doelen) worden de volgende aspecten behandeld: oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied gekoppeld aan de functie van het leefgebied (broed/rust/ru, etc.) en de omvang van de populatie. De landelijke kansen en knelpunten voor habitattypen en soorten worden ook in dit hoofdstuk meegenomen.

In deze paragraaf komen overigens niet de maatregelen uitgewerkt om te voldoen aan de instandhoudingsdoelen: die worden behandeld in hoofdstuk 7.

2125 5.1 Uitwerking van instandhoudingsdoelstellingen in omvang, ruimte en tijd

Voor Coepelduynen zijn voor de instandhoudingsdoelen geen doelen geformuleerd met betrekking tot uitbreiding van het aanwezige oppervlak. Het gebied kwalificeert voor het grootste deel met habitattypen waarvoor het is aangewezen, en daarnaast voor de Embryonale duinen (H2110) en de Duinbossen subtype c (binnenduintrand) (H2180_C). Indien het ene habitatype zich zou uitbreiden, dan gaat dit binnen een groot deel van het gebied ten koste van een ander habitatype. Daar waar ruimte is, zal ervoor gekozen worden om habitattypen te ontwikkelen. Daarnaast geldt dat binnen de successie van de duinen regeneratie kan optreden wanneer een ouder type wordt "teruggezet" in de ontwikkeling. Dit is met name het geval in een natuurlijk functionerend duinsysteem waarbinnen verstuing en overstuiving van zand plaatsvindt. De reeks habitattypen Embryonale duinen, Witte duinen en Grijze duinen vormen in feite een successiereeks waarbinnen zich ook nog Duindoornstruweel kan ontwikkelen. Aan het einde van de reeks staan de Duinbossen. Door uitstuiving kunnen Vochtige duinvalleien ontstaan die door overstuiving ook weer kunnen overgaan in Kruidwilgstruwelen en uiteindelijk duindoornstruweel en bos.

Habitattypen

H2120 Witte duinen

Voor dit habitatype gelden de opgaven handhaving van het aanwezige oppervlak en verhoging van de kwaliteit. De kwaliteit van de Witte duinen in zeereep staat onder druk (zie ook hoofdstuk 3). De potentiële oppervlakte en kwaliteit wordt bepaald door de aanvoer van vrij stuivend, kalkrijk zand. Essentieel is de dynamiek en mate van verstuing en "salt spray" in de zeereep. Bij het huidige zeereepbeheer, waarbij het principe van de "zandige kust" wordt gehanteerd, wordt via (vooroever)suppleties aangroei en verdediging van de kust beoogd. De huidige suppleties zijn effectief en er is sprake van kustaangroei. Voor de vorming van Embryonale duinen voor de zeereep resulteert dit echter waarschijnlijk ook in een demping van het oorspronkelijke zeer dynamische milieu in de zeereep. Hierdoor is er binnen de helmvegetaties kolonisatie van Duindoorn. Daarnaast vindt ook successie plaats naar Grijze duinen.

Potentie:

De oppervlakte van het habitatype waar kwaliteitsverbetering kan plaatsvinden is beperkt. Zeer lokaal kan Duindoornstruweel (2 ha) in en op de zeereep worden verwijderd. De verwachting is dat Helm vitaler wordt en andere kenmerkende soorten zich zullen vestigen en handhaven. Wanneer maatregelen worden uitgevoerd, wordt binnen enkele jaren een positieve ontwikkeling verwacht.

Haalbaarheid instandhoudingsdoelstelling:

Indien geen maatregelen worden genomen zal op den duur de kwaliteit van de helmvegetaties in de zeereep afnemen. In het middenduyn is het oppervlak van de vegetaties die behoren tot dit habitatype

2165 min of meer stabiel. Het betreft voor een belangrijk deel ook kaal zand. De kwaliteit van de Witte duinen kan worden verhoogd door de sterke opmars van Duindoorn in de zeereep terug te dringen: er moet voorkomen worden dat de Coepelduynen uiteindelijk uit een zeereep van duindoorn bestaat. Door Duindoorn te verwijderen kan plaatselijk weer verstuing in de zeereep plaatsvinden. Daarnaast zijn er beperkte mogelijkheden om de oppervlakte uit te breiden (ca. 4 ha). Dit gaat dan ten koste van Dauwbraamstruweel. Deze vegetaties kwalificeren momenteel niet als Grijze duinen.

2170

H2130 A Grijze duinen (kalkrijk)

2175 De opgaven voor dit habitatype betreffen alleen behoud van kwaliteit en oppervlak. Binnen de Grijze duinen worden de oppervlakte en kwaliteit bepaald door de mate van dynamiek/verstuingingsgraad vanuit de zeereep. "salt spray" en overstuiving beperken en vertragen de vegetatiesuccessie. Daarnaast vormt begrazing door Konijn een belangrijke factor bij de instandhouding van korte, grazige vegetaties. De beschikbaarheid van kalk is essentieel om op den duur verzuring te voorkomen. Aanvoer van kalk kan plaatsvinden via instuiving van kalkrijk zand, of door het vrijkomen van kalkrijk moedermateriaal door erosie van de oppervlakkige verzuurde bovenste laag van het bodemprofiel. Grijze duinen zijn gevoelig voor stikstofdepositie en staan daardoor onder druk. Binnen Coepelduynen lijkt de stikstofdepositie onder de grenswaarden van het meest kritische vegetatietype te liggen. Vergrassing, meestal veroorzaakt door de verhoogde nutriënteninput en het wegvallen van de begrazing, speelt in Coepelduynen geen rol. De oorspronkelijke natuurlijke begrazing door Konijnen vindt nog steeds op een vrij hoog niveau plaats. Kwalitatief staan de vegetaties die behoren tot het Zeedorpenlandschap het sterkst onder druk. Het oorspronkelijke gebruik van het duin door lokale bewoners voor begrazing, oogst van brandstoffen (struiken, opslag houtige gewassen en zelfs helm) en bemesting (kleinschalige akkerbouw) vindt niet meer plaats. Diffuse input van voedingstoffen en erosie van de bodem ontbreken. Het huidige recreatieve medegebruik zorgt wel voor een zekere mate van dynamiek die plaatselijk min of meer vergelijkbaar is met het oorspronkelijke gebruik. Recreatie concentreert zich echter vooral op gebaande paden en verstruweling van bijvoorbeeld noordhellingen wordt hierdoor niet beperkt. Er ontwikkelen zich struinpaadjes. De Duinroosvegetaties vormen een substantieel deel van dit habitatype (34 ha). Hoewel uitbreiding van Duinroosvegetaties vaak als probleem wordt genoemd, lijkt deze ontwikkeling langzaam plaats te vinden. Oppervlakkige verzuring van de bestaande, goed ontwikkelde Duinsterretjesvegetaties en Duin-Paardebloem-vegetaties zijn een autonoom proces, waarna successie plaatsvindt richting Duinroosvegetaties. Dit proces wordt door afname van de dynamiek versterkt. Het tempo waarin wordt bepaald door de depositie van verzurende stoffen en de mate van overstuiving vanuit de zeereep.

2180

2185

2190

2195

Potentie:

2200 De Zeedorpenvegetaties kunnen zich herstellen bij herintroductie van oorspronkelijke gebruiksvormen. Dit mag ten koste van de delen die momenteel bestaan uit Duinroosjevegetaties. Verder is er op zeer kleine schaal (0,9 ha) oppervlakte-uitbereiding mogelijk. Het gaat daarbij om de omvorming van struwelen op noordhellingen, die door successie zijn ontstaan en niet kwalificeren als habitatype.

Haalbaarheid instandhoudingsdoelstelling:

2205 De huidige staat van instandhouding is beoordeeld als voldoende, zowel qua oppervlak als kwaliteit. Binnen de opstelling van dit beheerplan en beheerevaluatie door Staatsbosbeheer is wel geconstateerd dat binnen de kwalificerende vegetaties verschillen in kwaliteit aanwezig zijn. Met name de kenmerkende Zeedorpenvegetaties staan onder druk. Indien geen passende maatregelen worden genomen, dan zal op langere termijn (10jr) de kwaliteit verder afnemen. Met actief ingrijpen kan de huidige kwaliteit worden verbeterd. Binnen 6 jaar worden positieve effecten verwacht.

2210

H2160 Duindoornstruweel

2215 De opgaven voor dit habitatype betreffen behoud van kwaliteit en oppervlak. De huidige oppervlakte Duindoornstruweel is kwalitatief over het grootste deel goed ontwikkeld in kwalificerende vegetatiegemeenschappen. Het oppervlak lijkt zich momenteel vooral zeewaarts uit te breiden door kolonisatie van de op de zeereep westwaarts gelegen helmvegetaties.

Potentie:

2220 De huidige ontwikkeling van Duindoorn binnen de zeereep geeft aan dat de potenties goed zijn. De ontwikkeling aan de zeezijde is minder wenselijk.

Haalbaarheid instandhoudingsdoelstellingen:

- 2225 Handhaving van de huidige kwaliteit zal vooralsnog geen probleem zijn. Om mogelijkheden voor handhaving en kwaliteitsverbetering van helmvegetaties (H2120) te realiseren is het wenselijk op een beperkt oppervlak duindoornstruweel te verwijderen. Dit betreft voornamelijk minder goed ontwikkelde delen en pionierstadia.

H2190 B Vochtige duinvalleien (kalkrijk)

- 2230 Voor dit habitattype gelden de opgaven handhaving van het aanwezige oppervlak en verhoging van de kwaliteit. De kwaliteit van de aanwezige vegetaties is goed (zie hoofdstuk 3). De verzadiging van de kenmerkende plantengemeenschappen is voldoende. De potentiële oppervlakte en kwaliteit van dit habitattype worden o.a. bepaald door dynamiek in het grondwaterpeil: in de winter inundatie en in de zomer uitzakking tot maximaal enkele decimeters onder maaiveld. Daarnaast dient er buffering op te treden. Dit kan door verzadiging van de bewortelbare zone met gebufferd grondwater, of door het inwaaien van kalkrijk zand. Uiteindelijk ontwikkelt het bodemprofiel en de vegetatie zich steeds verder.
- 2235 Door beheer kunnen bodemvorming en vegetatiesuccessie worden vertraagd. In Vochtige duinvalleien gebeurt dit meestal door maaien en eventueel aanvullend plaggen. De kwaliteit wordt daarnaast bepaald door de zaadbank in de bodem, of zaadbronnen in valleien in de directe omgeving.

2240

Potentie:

- 2245 Momenteel kwalificeert ongeveer de helft van het oppervlak van Spijkerdel zich niet als Vochtige duinvallei. Na de recente uitvoering van het *Life Duinen* project, waarbij dit deel opnieuw is geplagd en met de omringende hellingen, opnieuw is geprofileerd, zal de vegetatie zich positief ontwikkelen. Hoewel niet geformuleerd als opgave, zijn er mogelijkheden voor oppervlakte-uitbreiding (ca. 3,5 ha). Dit is mogelijk in de grote vallei en de voormalige vuilstort grenzend aan de huidige zuidgrens van het eigendom van Staatsbosbeheer en bij een tweetal kleine akkertjes, net ten noorden van deze vallei. Bij sanering van de vuilstort kunnen milieutechnische maatregelen worden gecombineerd met natuurherstel.

2250

Haalbaarheid instandhoudingsdoelstelling:

- 2255 De ontwikkeling van Spijkerdel is reeds ingezet. Kolonisatie van kenmerkende vegetatie vindt plaats. De verwachting is wel dat door de nabijheid van zaadbronnen in de Guytendel en de aangrenzende vallei de ontwikkeling iets sneller zal gaan dan gebruikelijk. Ontwikkeling van Vochtige duinvalleien in de valleien en laagtes die momenteel niet kwalificeren zal vermoedelijk meer tijd nodig hebben. Na uitvoering zal het vermoedelijk 10 jaar duren om een kwalificerende vegetatie te ontwikkelen.

Doelen Natuurbeschermingswet

- 2260 Binnen het Natura 2000 plan dienen de doelen uit de aanwijzing van de Coepelduynen als Beschermd Natuurmonument te worden geïntegreerd. Met name de broedvogels vormen een belangrijke groep. Door Staatsbosbeheer worden kenmerkende vogelgroepen voor bepaalde landschappen onderscheiden (Sierdsema, 1995). Van de in de NB-wet genoemde soorten behoren Patrijs, Veldleeuwierik, Graspieper en Tapuit allen tot de Scholekster-groep. Deze soorten zijn kenmerkend voor open duinvegetaties van helmgras met zandige en/of bemoste plekken. Met name gevarieerde vegetaties waarin andere kruiden en dwergstruiken voorkomen (zoals Kraaiheide, Duindoorns etc.) zijn in trek bij deze soorten. Bij volledige bedekking door Helm of vergrassing door Duinriet verdwijnen de meeste soorten (Holtland, 2002). De Roodborsttapuit behoort tot de Grasmus-groep. Dit zijn broedvogels van struweelachtige begroeiingen en structuurrijke bosranden. Deze groep wordt o.a. aangetroffen in struweelrijke duinen.
- 2265 Veel soorten hebben een voorkeur voor vochtige ecotopen. Voor de Roodborsttapuit wordt aangegeven dat deze specifiek is voor structuurrijke, lage vegetaties en ruigten met uitkijkposten (struiken, paaltjes, etc.) (Holtland, 2002). Tapuit en Roodborsttapuit zijn in andere Natura2000-gebieden aangewezen als instandhoudingsdoel.
- 2270

Tapuit

- 2275 De Tapuit is misschien de meest indicatieve en kritische soort die voor Coepelduynen wordt genoemd. De soort staat landelijk sterk onder druk en vertoont de afgelopen decennia een dramatische afname (Dijksen, 2002). Tapuiten hebben een insectenrijk, schaars begroeid, open gebied nodig om te foerageren. Verzuring en vermesting hebben vergrassing en verstruweling tot gevolg, zodat open vegetaties verdwijnen en er een afname van het voedselaanbod voor Tapuiten ontstaat. Daarnaast

2280 heeft de achteruitgang van de konijnenstand door myxomatose en VHS een sterk negatieve invloed op deze soort gehad. De Konijnen zorgden voor open, zandige plekken, korte grasvegetaties en potentiële nestgelegenheid. De Tapuit ondervindt verder een intensieve predatie door Vossen en verwilderde Fretten. Over de situatie in de Afrikaanse overwinteringsgebieden is weinig onbekend, maar is wellicht evenzeer belangrijk voor de populatie. De soort is in West-Afrika sterk afhankelijk van het

2285 landschap in de Sahel. Er is een relatie vastgesteld tussen de hoeveelheid regenval in de Sahel en de terugkomst van zangvogels (o.a. Tapuit) in de broedgebieden: in droge jaren keren de vogels eerder terug. Door toename van het aantal droge jaren komt de soort nu vaker eerder terug. Na natte Saheljaren produceerden diverse zangvogels in Groot-Brittannië meer jongen (Zwarts et al, 2009). Binnen Coepelduynen lijken een aantal kritische factoren voldoende ontwikkeld voor de Tapuit: zo is er

2290 nog substantieel kaal open zand, is er een goed oppervlak gevarieerd kort grazig duingrasland en zijn ook middenduin-helmvegetaties aanwezig. Daarnaast is de konijnenstand in Coepelduynen goed. Er is onvoldoende zicht op de populatie van prooidieren. Daarnaast zal de aanwezigheid van de Vos de populatie geen goed doen en hervestiging mogelijk beperken. Vermoedelijk vormt de omvang van het gebied de grootste beperking, zowel om rust te handhaven, als om een zelfstandige populatie in stand te houden. Voor een duurzame sleutelpopulatie geldt een ondergrens van minimaal 100 paren. Het

2295 huidige oppervlak van Coepelduynen is hiervoor ontoereikend.

Potentie:

2300 Het gebied is in potentie geschikt; grootschaliger populatieprocessen zijn echter bepalend (landelijke trend van de Tapuit is negatief). Het gebied is te klein om sleutelpopulaties te handhaven van de verschillende soorten.

Haalbaarheid doelen NB-wet:

2305 In de beschikking van de NB-wet worden alleen soorten genoemd en de betekenis van het gebied als broed-, rust-, fourageer- en doortrekgebied. Er worden geen concrete doelen geformuleerd. De geschikte landschapsstructuur wordt binnen het kader van de instandhoudingsdoelen op het vlak van de habitattypen gerealiseerd binnen Coepelduynen. Rust zal worden gerealiseerd door afsluiting van het kerngebied in het broedseizoen. Predatie door Vos valt niet uit te sluiten: de Vos wordt in de Coepelduynen niet bejaagd.

5.2 Kansen en knelpunten voor de instandhoudingsdoelstellingen in de huidige situatie

2315 In deze paragraaf is uitgewerkt waar met betrekking tot het behalen van de instandhoudingsdoelen ecologisch gezien de kansen en knelpunten liggen. Dit kunnen ook kansen en knelpunten zijn veroorzaakt door het natuurlijke systeem (bijvoorbeeld habitattypen en soorten met verschillende eisen).

Er wordt bij het bepalen van knelpunten en kansen naar drie zaken gekeken:

- ecologische vereisten;
- bestaand gebruik;
- bestaand beleid en plannen.

Knelpunten

In tabel 9 worden de knelpunten voor de instandhoudingsdoelen in de Coepelduynen weergegeven.

Tabel 9: knelpunten voor de instandhoudingsdoelen in de Coepelduynen

Knelpunt	Instandhoudingsdoel
<i>Abiotische factoren</i>	
Oppervlakkige ontkalking (als autonoom proces)	H 2130 / H 2160
Langzame verschralling / lage trofiegraad	Zeedorpen-component van H2130
Mogelijke verontreiniging vanuit vuilstort	H 2190
<i>Biotische factoren</i>	
Dominantie duindoorn in zeereep	H 2120
Dominantie duinroosje in middenduin	H 2130 / H 2160
Verruiging, verstruweling, bodemontwikkeling	H 2190
<i>Bestaand gebruik en plannen</i>	
Zeereepbeheer (vastlegging): conflict N2000-doelen en veiligheid	H 2120 / H2130 / H 2160 / H 2190
Suppleties (kustdynamiek): conflict N2000-doelen en veiligheid	H 2120 / H 2130
Plannen Katwijk haven? Beïnvloeding kustdynamiek	

Recreatie: verstoring broedgevallen door honden

Vogels & zoogdieren

2325

Legenda:H2120 = Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ('witte duinen')

H2130 = Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ('grijze duinen')

H2160 = Duinen met *Hippophae rhamnoides* ('duindoornstruwelen')

2330

H2190= Vochtige duinvalleien

Kansen

In tabel 10 worden de kansen voor de instandhoudingsdoelen in de Coepelduynen weergegeven. De kansen voor abiotiek en biotiek zijn hier samen gevoegd onder het kopje *Kansen met betrekking tot natuurbeheer*.

2335

s

Tabel 10: kansen voor de instandhoudingsdoelen in de Coepelduynen

Kans	Instandhoudingsdoel
<i>Abiotische en biotische factoren (kansen met betrekking tot natuurbeheer)</i>	
Onderzoeken noodzaak en mogelijkheid sanering vuilstort	H 2130 / H 2190
Terugzetten successie struwelen op noordhellingen	H 2130
Versterken herbivorie (inzet begrazing)	H 2130 / H 2190
Verwijderen duindoorn uit zeereep	H 2120 / H2130
Plaggen voormalige akkertjes	H 2190
Begrazing	H2130
<i>Bestaand gebruik en plannen</i>	
Beheer minder richten op vastlegging zeereep	H 2120 / H 2130 / H2160 / H 2190
Strand en vooroevers minder "verzadigen" binnen suppleties	H 2120 / H 2130 / H2160 / H 2190
Toestaan/simulatie afslag	H2120 / H 2130 / H 2160 / H 2190
Bevorderen betreding (struinen) in kerngebied, buiten broedseizoen	H 2120 / H 2130

2340

H2120 = Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ('witte duinen')

H2130 = Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ('grijze duinen')

H2160 = Duinen met *Hippophae rhamnoides* ('duindoornstruwelen')

H2190= Vochtige duinvalleien

2345 6 EFFECTEN VAN BESTAAND GEBRUIK

6.1 Inleiding

2350 De activiteiten⁹ die momenteel in en in de directe omgeving van Coepelduynen plaatsvinden, zijn beschreven in hoofdstuk 4. In dit hoofdstuk worden de effecten van deze activiteiten op het behalen van de instandhoudingsdoelen beoordeeld. Bestaande activiteiten kunnen ingedeeld worden in de onderstaande vier categorieën:

1. *De bestaande activiteit kan worden voortgezet*

2355 Bestaande activiteiten die geen negatieve effecten hebben op het realiseren en/of handhaven van de instandhoudingsdoelstellingen in het Natura 2000-gebied kunnen zonder vergunning van de Natuurbeschermingswet 1998 voortgezet worden.

2. *De bestaande activiteit kan worden voortgezet onder voorwaarden*

2360 vallen kunnen er voorwaarden verbonden worden aan bestaande activiteiten om te voorkomen dat de activiteiten negatieve gevolgen hebben voor het realiseren en/of handhaven van de instandhoudingsdoelstellingen in het Natura 2000-gebied. Deze voorwaarden zijn vastgelegd in dit beheerplan. Indien aan deze voorwaarden wordt voldaan, kunnen deze activiteiten zonder vergunning van de Natuurbeschermingswet 1998 uitgevoerd worden. Het betreft hier vooral activiteiten die beperkte negatieve effecten hebben.

3. *Voor de bestaande activiteit is het doorlopen van de vergunningsprocedure in het kader van Natuurbeschermingswet 1998 vereist*

2365 Voor bestaande activiteiten die (mogelijk) significant negatieve effecten hebben op het realiseren en/of handhaven van de instandhoudingsdoelstellingen in het Natura 2000-gebied moet de vergunningsprocedure van de Natuurbeschermingswet 1998 gevolgd worden (zie paragraaf 6.4 voor meer informatie over de vergunningsprocedure).

4. *De bestaande activiteit is niet langer mogelijk*

2370 Bestaand gebruik valt alleen in uitzonderlijke gevallen in deze categorie. Dit geldt alleen als de activiteit significant negatieve effecten heeft op instandhoudingsdoelstellingen, die niet door het nemen van aanvullende maatregelen kunnen worden beperkt of geneutraliseerd. Een aanvullende toets (uitgevoerd buiten het kader van dit beheerplan) zal uitsluitend moeten geven over de aanwezigheid van alternatieven, het maatschappelijk belang van de activiteit en mogelijkheden voor compensatie (zie paragraaf 6.4 voor meer informatie over de vergunningsprocedure).

Methodiek

2380 Allereerst is een overzicht gemaakt van de gevoeligheid van de aangewezen habitattypen en soorten voor diverse verstoringfactoren. Hierbij is gebruik gemaakt van de effectenindicator van het Ministerie van LNV. Tabel 11 geeft de verstoringgevoeligheid weer van de habitattypen waar het Natura 2000-gebied de Coepelduynen voor aangewezen is en van de Natura2000-soorten die aanvullend worden meegenomen als gevolg van de aanwijzing als Beschermd Natuurmonument in 1992. Op deze manier wordt zichtbaar welke factoren wel of geen negatieve invloed hebben op de instandhoudingsdoelen. Er zijn aanvullend twee soorten in de tabel meegenomen als gevolg van de aanwijzing van de Coepelduynen als Beschermd Natuurmonument in 1992. Het betreft soorten waarvoor Nederland een instandhoudingsopgave in het kader van Natura2000 heeft gekregen: Tapuit en Roodborsttapuit.

2390

⁹ De Natuurbeschermingswet 1998 spreekt van handelingen en projecten. Beide begrippen kennen een brede reikwijdte en worden in dit beheerplan kortheidshalve 'activiteiten' genoemd.

Tabel 11. Verstoring gevoeligheid van de soorten en habitattypen in de Coepelduynen

	Verstoringsfactor	roodborsttapuit	tapuit	H2120 witte duinen	H2130 A grijze duinen kalkrijk	H 2160 duindoorn-struweel	H 2190 B vochtige duinvalleien kalkrijk
1	Oppervlakteverlies						
2	Versnippering						
3	Verzuring						
4	Vermesting						
5	Verzoeting						
6	Verziltig						
7	Verontreiniging						
8	Verdroging						
9	Vernatting						
10	Verandering stroomsnelheid						
11	Verandering overstromingsfrequentie						
12	Verandering dynamiek substraat						
13	Verstoring door geluid						
14	Verstoring door licht						
15	Verstoring door trilling						
16	Optische verstoring						
17	Verstoring door mechanische effecten	?	?				
18	Verandering in populatiedynamiek						
19	Bewuste verandering soortensamenstelling						

Legenda

Niet gevoelig	
Gevoelig	
Zeer gevoelig	
Niet van toepassing	
Onbekend	?

2395 Van alle bestaande activiteiten is vervolgens beoordeeld of de activiteiten negatieve effecten hebben op het behalen van de instandhoudingsdoelen. Op basis van de laatste wetenschappelijke kennis en gebruik makend van eerder onderzoek zijn de verschillende vormen van gebruik beoordeeld. Deze beoordeling is niet alleen afhankelijk van de aard en omvang van het effect van de activiteit, maar ook van de opeenhoping (cumulatie) van effecten van verschillende activiteiten. Deze bepalen samen, afhankelijk van de doelstelling, de ernst van het effect. De gebruikte methode is gebaseerd op de 'Handleiding toetsing bestaand gebruik voor LNV-beheerplannen' (Dienst Landelijk Gebied, 2009). De diverse stappen bij de toetsing van het bestaand gebruik zijn weergegeven in het schema in Figuur . In onderstaande tekst worden de stappen in het schema toegelicht.

2405 *Stap 1: inventarisatie bestaand gebruik*

Alle regelmatig terugkerende activiteiten die zich binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied afspelen, zijn geïnventariseerd. De inventarisatie van het bestaand gebruik in de Coepelduynen heeft plaatsgevonden tot 1 oktober 2009 (zie hoofdstuk 4).

Stap 2: globale effectenanalyse

2410 Door deskundigen wordt het bestaand gebruik naast de instandhoudingsdoelen gelegd en beoordeeld. De globale effectenanalyse kent een opdeling van bestaand gebruik in drie groepen: 1. geen effect (groen), 2.

(mogelijk) beperkt effect (oranje), 3. (mogelijk) significant effect (rood). Er zijn verschillende redenen (a t/m i), waarom een activiteit in een groep geplaatst kan worden. Een activiteit kan bijvoorbeeld in de groep 'geen effect' geplaatst worden omdat er geen overlap is in ruimte in tijd tussen de activiteit en de aanwezigheid van de soort (a). Of omdat de soort ongevoelig is voor het type verstoring dat de activiteit veroorzaakt (b). Zie [bijlage X](#) voor het volledige overzicht van de redenen per groep. In de tabel in [bijlage X](#) vindt u de indeling van het bestaand gebruik in de Coepelduynen in deze drie groepen.

De methode die beschreven is in de 'Leidraad bepaling significantie' (Regiebureau Natura 2000, 2009) is gebruikt bij het bepalen of de effecten van de activiteiten wel of geen significant effect hebben op de instandhoudingsdoelen. In [bijlage X](#) is schematisch een korte samenvatting van deze methode gegeven

Activiteiten waarvan blijkt dat ze geen negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelen, of waarvan het effect verwaarloosbaar is (groen), zijn voor de duur van het beheerplan vrijgesteld van vergunningplicht. Deze activiteiten worden dan ook als niet-vergunningplichtig opgenomen in het beheerplan (zie stap 6). Voor activiteiten die (mogelijk) een beperkt negatief effect hebben, maar niet zodanig dat ze het realiseren van de instandhoudingsdoelen direct in de weg staan (oranje), is er een cumulatietoets (zie stap 4). Alle activiteiten die (mogelijk) een significant negatief effect hebben én de activiteiten waarover onduidelijkheid bestaat (rood), gaan door naar stap 3.

Stap 3: nadere effectenanalyse

In de nadere effectenanalyse wordt in detail uitgezocht wat de mogelijke effecten zijn van het bestaand gebruik op de instandhoudingsdoelen. Hierbij worden extra gegevens verzameld die meer duidelijkheid kunnen verschaffen. Het kan daarbij gaan om bestaande informatie, maar er kan ook opdracht gegeven worden voor extra onderzoek om aanvullende informatie te krijgen. Vervolgens wordt beoordeeld of activiteiten de realisatie van de instandhoudingsdoelen in de weg staan.

Wanneer een activiteit een significant negatief effect heeft op het realiseren van instandhoudingsdoelen, kan in sommige gevallen de activiteit onder voorwaarden alsnog doorgang vinden (mitigatie, zie stap 5). Indien uit de nadere effectenanalyse blijkt dat de activiteit een beperkt effect heeft (niet significant) dan gaat de activiteit alsnog door naar de cumulatietoets (zie stap 4). Voor activiteiten waarover (nog) onvoldoende kennis beschikbaar is om de nadere effectenanalyse succesvol uit te voeren, moet de vergunningprocedure van de Natuurbeschermingswet 1998 worden doorlopen (zie paragraaf 6.4).

Stap 4: cumulatietoets

Activiteiten die afzonderlijk geen schadelijk effect hebben, kunnen samen wel een schadelijk effect tot gevolg hebben. Vele kleintjes maken één grote. In deze toets wordt bekeken of de effecten van verschillende activiteiten samen mogelijk wel het halen van de instandhoudingsdoelen belemmeren en dus significant zijn. Indien dat niet het geval is dan kunnen de activiteiten door naar vergunningvrije opname in het beheerplan (zie stap 6). Wanneer de activiteiten samen wel een significant negatief effect hebben, gaan de activiteiten gezamenlijk door naar stap 5 (mitigatie), waarbij bekeken wordt of de activiteiten onder voorwaarden toch toegestaan kunnen worden.

Stap 5: mitigatie

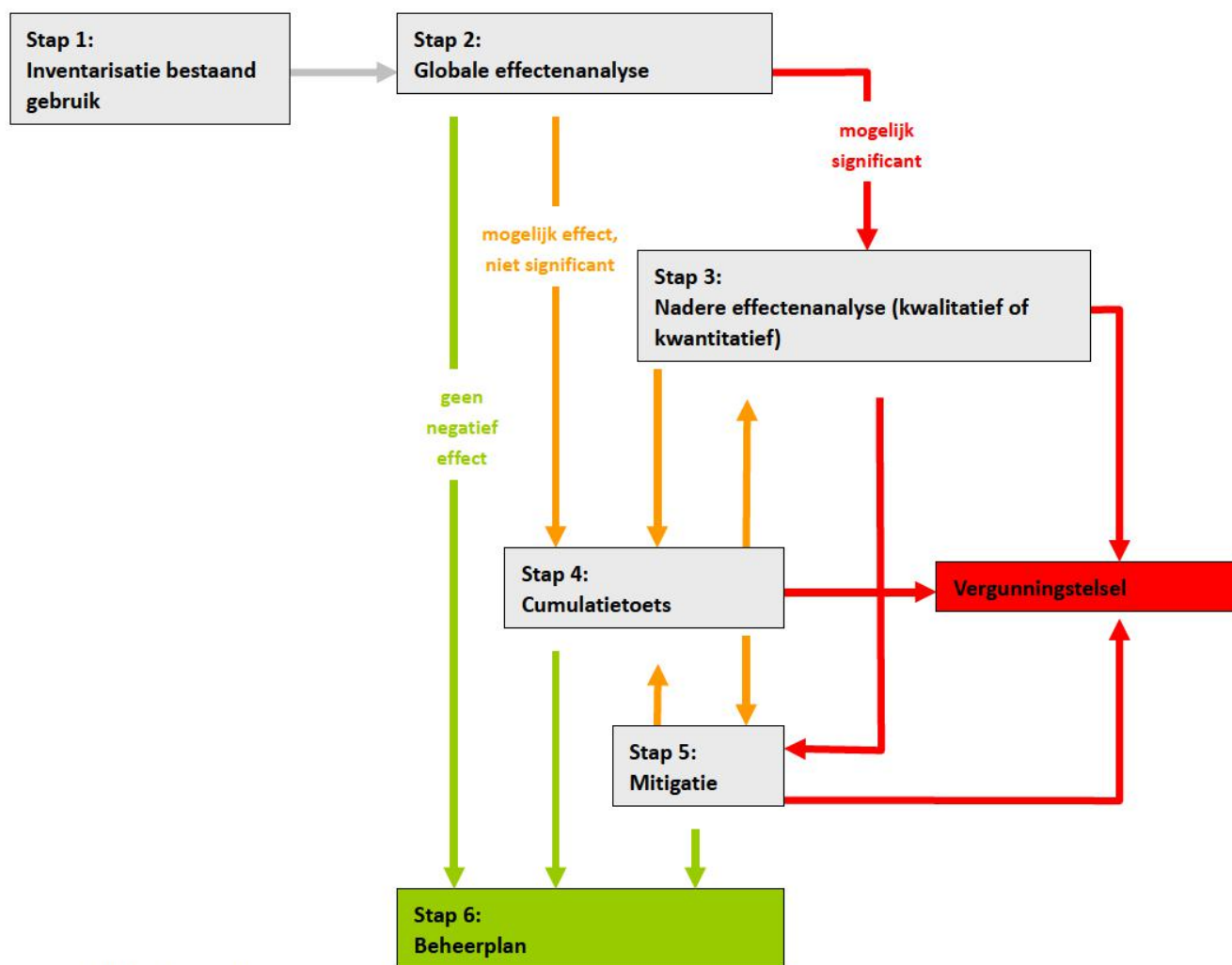
Voor die activiteiten waarvan uit de nadere effectenanalyse blijkt dat er een (mogelijk) significant negatief effect is op het behalen van de instandhoudingsdoelen, wordt bekeken of mitigerende maatregelen (zie stap 5) dit effect verminderen of teniet doen. Is dat het geval, dan kunnen ook deze activiteiten door naar de cumulatietoets (zie stap 4). Wanneer de activiteit de cumulatietoets goed doorloopt, wordt de activiteit als vergunningvrij opgenomen in het beheerplan (zie stap 6). De voorwaarden waaraan de activiteit moet voldoen om doorgang te kunnen vinden, worden ook opgenomen in het beheerplan. Wanneer mitigatie bij een activiteit niet mogelijk is, of onvoldoende effect heeft, dan moet de vergunningprocedure van de Natuurbeschermingswet 1998 doorlopen worden (zie paragraaf 6.4).

Stap 6: vergunningvrije opname in het beheerplan

Activiteiten die geen significant negatieve effecten hebben en die ook bij elkaar opgeteld (cumulatie) geen significant effect hebben, worden als vergunningvrij opgenomen in het beheerplan. Ook activiteiten die wel een significant negatief effect hebben, maar waarbij mitigerende maatregelen getroffen kunnen worden waardoor er geen significant negatief effect meer is, worden als vergunningvrij opgenomen in dit beheerplan. De mitigerende maatregelen zijn beschreven in dit beheerplan. Alleen wanneer deze

2465

maatregelen uitgevoerd worden, kan de activiteit zonder vergunning van de Natuurbeschermingswet

1998 plaatsvinden.

Vergunningvrije opname in het beheerplan geldt voor de zes jaar waarin het beheerplan geldig is en biedt geen garantie voor vergunningvrije opname in een volgend beheerplan.

2470

2475

Figuur XX. Stroomschema toetsing bestaand gebruik (toelichting, zie tekst)

In paragraaf 6.3 wordt de beoordeling van het bestaand gebruik beschreven en wordt aangegeven welke activiteiten, al dan niet in combinatie met mitigerende maatregelen, zonder vergunning van de Natuurbeschermingswet 1998 doorgang kunnen vinden.

2480

6.2
6.3

Beoordeling bestaand gebruik

2485

Natura2000-gebied De Coepelduynen is aangewezen voor vier habitattypen: Witte Duinen, Grijze Duinen, Duindoornstruweel en Vochtige Duinvalleien. Er is geen uitbreidingsdoelstelling opgenomen. Daarnaast zijn er nog de doelen zoals omschreven in Staatsnatuurmonument Coepelduin en Beschermde Natuurmonument Coepelduin die tevens landelijk aangewezen zijn als instandhoudingsdoel. Dit betreffen Tapuit en Roodborsttapuit. De ecologische vereisten van de habitats en de soorten zijn in hoofdstuk 2 vermeld. Op basis hiervan is de beoordeling van bestaand gebruik uitgevoerd. Zie ook tabel 11. Het instandhouden van deze doelen is leidend in de beoordeling van het bestaand gebruik.

2490

Hierbij is bepaald of 1) activiteiten zijn vrijgesteld van vergunningplicht; 2) activiteiten zijn vrijgesteld van vergunningplicht, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan (de voorwaarden worden daarbij in deze paragraaf genoemd); 3) activiteiten niet vrijgesteld zijn van vergunningplicht; of 4) De bestaande activiteit is niet langer mogelijk. Voor verdere uitleg van deze categorieën: zie paragraaf 6.1.

2495

Natuurbeheer

2500

Het beheer van het eigendomsdeel van en door Staatsbosbeheer is toegesneden op de instandhoudingsdoelstellingen. Staatsbosbeheer voert de maatregelen in het gebied uit volgens de Gedragscode Natuurbeheer¹⁰. Het maaien en plaggen van de vochtige duinvalleien, het verwijderen van struweel rondom deze delen en de monitoring van peilbuizen wordt gedaan om habitattypen H2190B in stand te houden, dan wel te ontwikkelen. Deze activiteiten vinden buiten het broedseizoen plaats, om verstoring van broedvogels te voorkomen. De plaatselijke beplanting met helm en/of duindoorn om overstuiving van groeiplaatsen van zeedorpensoorten als hondskruid te voorkomen is een beschermingsmaatregel voor habitattypen H2130A. De overige activiteiten, surveillance, faunabeheer, vuilverwijdering, rasteronderhoud en monitoring, staan direct of indirect in dienst van het algemene natuurbeheer. Ze worden op zodanige wijze uitgevoerd dat verstoring van broedgevallen en schade aan de habitattypen zoveel mogelijk wordt beperkt. Indien er al sprake is van een beperkte mate van verstoring dan is dat kortstondig en veelal (zeer) plaatselijk. Daarnaast is schade aan de habitattypen, als gevolg van betreding, door het kortstondige en veelal plaatselijke karakter verwaarloosbaar. Alle bovengenoemde activiteiten worden daarom als niet vergunningplichtig beschouwd, mits uitgevoerd met in achtneming van de Gedragscode Natuurbeheer zoals in hoofdstuk 4 en hierboven beschreven.

2505

2510

Aangezien onbekend is hoe de gebiedsdelen in particulier bezit, aan de noordrand van de Coepelduynen en het deel ten noordoosten van de parkeerplaats bij Katwijk worden beheerd, kan dit niet beoordeeld worden en derhalve wordt geen uitspraak gedaan over vrijstelling van vergunningplicht van deze beheeractiviteiten.

2515

Delen waar kwalificerende habitats aanwezig (zie habitatkaarten; hoofdstuk 3) zijn die niet in bezit zijn van Staatsbosbeheer (noordrand Coepelduynen; gebied ten noordoosten van de parkeerplaats in Katwijk) zijn tevens relevant voor de effectbeoordeling. Op die terreinen zijn geen (beheer)activiteiten bekend. Er is geen achteruitgang of verslechtering van kwaliteit van deze locaties bekend en er is derhalve geen significant negatief effect op de huidige staat van het terrein. Het huidige gebruik is daarom niet vergunningplichtig. De verwachting is dat het huidige gebruik op termijn echter niet bijdraagt aan de gewenste kwaliteitsverbetering zoals geformuleerd in de instandhoudingsdoelen: een achteruitgang van de kwaliteit wordt op termijn verwacht. In hoofdstuk 7 een nieuwe beheerstrategie beschreven voor de privé-terreinen, waarbij de eigenaren in overleg treden met Staatsbosbeheer om tot beheer te komen dat zorgt voor de gewenste kwaliteitsverbetering van de habitats.

2520

2525

Tabel 12: beoordeling bestaand gebruik Natuurbeheer

Categorie	Activiteit	Negatief effect verwacht	Noodzakelijke maatregel	Vergunningplicht
Natuurbeheer	plaggen duinvalleien, buiten broedseizoen (volgens Gedragscode Natuurbeheer)	nee		nee
	maaien duinvalleien, buiten broedseizoen (volgens Gedragscode Natuurbeheer)	nee		nee
	verwijderen struweel rondom duinvalleien, buiten broedseizoen (volgens Gedragscode Natuurbeheer)	nee		nee
	beperking overstuiving: aanplant helm + duindoorn, buiten broedseizoen (volgens Gedragscode Natuurbeheer)	nee		nee
Onderhoud	beperking overstuiving: aanplant helm + duindoorn,	nee		nee

¹⁰ Bosschap, 2008? Gedragscode natuurbeheer. Goedgekeurd door de Minister van LNV bij besluit van 21 april 2009, kenmerk TRCDR 2009/970.

	buiten broedseizoen (volgens Gedragscode Natuurbeheer)			
	onderhoud rasters en klaphekken, met inachtneming van Gedragscode Natuurbeheer	nee		nee
	verwijderen zwerfvuil, met inachtneming van Gedragscode Natuurbeheer	nee		nee
	faunabeheer, met inachtneming van Gedragscode Natuurbeheer	nee		nee
	surveilleren, met inachtneming van Gedragscode Natuurbeheer	nee		nee
Monitoring en inventarisatie	monitoring / inventarisatie broedvogels; flora; overige fauna, met inachtneming van Gedragscode Natuurbeheer	nee		nee

2530 Waterbeheer

Het huidige peilbeheer is gericht op handhaven van een constant peil in het Vinkenveld en de overige delen ten oosten van de Coepelduynen. Als het huidige peil gehandhaafd wordt, zal naar verwachting de zoetwaterlens in de Coepelduynen dezelfde hoogte ten opzichte van het maaiveld houden. De grondwaterafhankelijke vegetaties binnen het gebied, met name vochtige duinvalleien, kunnen dan blijven voortbestaan. Peilverandering – zowel verhogingen als verlagingen – hebben naar verwachting een negatief effect: vernatting is ongunstig voor zowel de H 2120 Witte Duinen als H 2130 Grijs Duinen; verdroging daarentegen is ongunstig voor H 2190 Vochtige Duinvalleien, in iets mindere mate, H 2160 Duindoornstruweel. Een nieuw peilbesluit, alsmede tijdelijke verhogingen of verlagingen voor de Coepelduynen zijn daarmee vergunningplichtig. Het huidige peilbesluit dat van toepassing is op de Coepelduynen dient daarom gehandhaafd te worden. Activiteiten om het peil op het huidige niveau te houden zijn daarom niet vergunningplichtig: ze zijn zelfs wenselijk.

Een vergelijkbare redenering wordt gevolgd voor de individuele grondwateronttrekkingen rondom het gebied. Toename van bronbemalingen kan leiden tot verdroging van het gebied. De huidige situatie dient gehandhaafd te worden; de huidige vergunde bemalingen kunnen derhalve doorgaan zonder vergunning van de Natuurbeschermingswet 1998. Nieuwe bemalingen zijn altijd vergunningplichtig. Het is niet wenselijk een plafond (een maximum aantal bemalingen of totaal aantal m3 water) te hanteren; in plaats daarvan dient per nieuw aangevraagde bemaling te worden beoordeeld wat het verwachte effect op het peil in de Coepelduynen is.

De schouwplichtige sloot, die door Staatsbosbeheer jaarlijks wordt geschoond, ligt net buiten het gebied. De sloot is klein en heeft een marginaal effect op de ontwatering. Er bevindt zich geen vochtige duinvallei nabij deze sloot. Het schonen van de schouwplichtige sloot heeft naar verwachting een verwaarloosbaar effect op het grondwaterpeil in de vochtige duinvalleien en wordt daarom als niet vergunningplichtig beoordeeld.

2555

Tabel 13: beoordeling bestaand gebruik Waterbeheer

Categorie	Activiteit	Negatief effect verwacht	Noodzakelijke maatregel	Vergunningplicht
Peilbeheer	handhaving vast peil dmv overstort/stuwen	nee		nee
	schonen schouwplichtige sloot	nee		nee
Waterwinning	Bronbemalingen op basis van de verleende vergunningen t/m 1 oktober 2009	nee		nee

Kustverdediging

- 2560 Door Rijkswaterstaat zijn in het verleden strand- en vooroeversuppleties uitgevoerd. Het is nog niet goed bekend in hoeverre in de vooroevers gesuppleerd zand uiteindelijk op het strand en in de duinen terechtkomt en wat de effecten daarvan zijn op natuurwaarden. Wel is aannemelijk dat de suppleties ertoe hebben bijgedragen dat de kustdynamiek ter hoogte van de Coepelduynen, en ook elders in Nederland, overeenkomt met die van een aangroeikust. De instandhoudingsdoelstellingen voor de
- 2565 Coepelduynen zijn echter gebaseerd op dynamiek die past bij een afslagkust, en die de Coepelduynen karakteriseerde vóór het suppletietijdperk (zie ook hoofdstuk 5). Er kan daarmee worden aangenomen dat suppleties op strand en vooroevers een negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen. In nader overleg met Rijkswaterstaat zal naar een oplossing gezocht moeten worden die zowel uit oogpunt van Natura2000 als van de veiligheid bevredigend is. Het uitvoeren van strand- en vooroeversuppleties
- 2570 kan vergunningvrij worden gesteld, op voorwaarde dat uit het bovengenoemde overleg met Rijkswaterstaat een aanpak wordt afgesproken waarbij verstuing in de zeereep en de aanvoer van zand naar het middenduin kan worden bevorderd. Tot het moment van vaststelling van deze afspraken zijn de suppleties dus vergunningplichtig. Overigens heeft Rijkswaterstaat de inschatting gemaakt dat tot aan 2016 geen suppleties nodig zijn voor de kust bij Coepelduynen.
- 2575 Rijkswaterstaat is daarnaast verantwoordelijk voor het ingrijpen bij calamiteiten op het strand, bijvoorbeeld vervuiling met olie. Bij dergelijke ingrepen worden geen negatieve effecten verwacht, omdat de betreffende habitattypen niet op het strand liggen. Een uitzondering hierop vormen de embryonale duinen (H2110), die weliswaar niet als instandhoudingsdoelstelling zijn aangewezen voor de
- 2580 Coepelduynen, maar wel een voorstadium vormen voor witte duinen (H2120). Effecten worden wat dit laatste habitatype betreft verwaarloosbaar geacht. Daarnaast kan gesteld worden dat het niet ingrijpen bij dergelijke calamiteiten als vervuiling meer schade oplevert aan de instandhoudingsdoelstellingen dan de werkzaamheden eventueel zouden opleveren. Het door Rijkswaterstaat ingrijpen bij calamiteiten wordt daarom als niet vergunningplichtig beoordeeld.
- 2585 Monitorings- en meetactiviteiten die Rijkswaterstaat op het strand uitvoert waarbij men met een auto het strand opgaat, hebben naar verwachting geen effect op instandhoudingsdoelen, omdat er geen overlap in ruimte is met habitattypen en broedgebieden van vogels. Derhalve zijn monitorings- en meetactiviteiten van Rijkswaterstaat op het strand niet vergunningplichtig.
- 2590 De zeereep, vanaf de duinvoet landinwaarts, valt onder het beheer van het Hoogheemraadschap van Rijnland. Het in het kader van de veiligheid uitgevoerde taludherstel en de vastlegging van duinen door helmaanplant hebben een negatief effect op de gewenste verstuing vanuit het strand en de zeereep naar het middenduin. In geval van een calamiteit, die ook in het vogelbroedseizoen kan plaatsvinden, kan noodzakelijk taludherstel leiden tot verstoring van broedgevallen van met name graspieper en tapuit.
- 2595 Maatregelen die noodzakelijk zijn voor de veiligheid kunnen in principe vergunningplichtig worden gesteld; dit is vanuit praktisch oogpunt echter niet wenselijk. Aangezien sprake is van een aangroeikust in plaats van een afslagkust is het echter niet waarschijnlijk dat een dergelijke calamiteit zal plaatsvinden. Taludherstel kan vooralsnog vergunningvrij worden gesteld indien dit op zodanige wijze wordt uitgevoerd dat verstoring van broedgevallen en schade aan de habitattypen zoveel mogelijk wordt beperkt.
- 2600 Helmaanplant en de aanplant van duindoorn en daarmee het vastleggen van de zeereep heeft een significant negatief effect op de ontwikkeling van de instandhoudingsdoelen omdat hierdoor het proces van verstuing in het middenduin aanzienlijk wordt beperkt. Maatregelen die noodzakelijk zijn voor de veiligheid kunnen in principe vergunningplichtig worden gesteld; dit is vanuit praktisch oogpunt echter

- 2605 niet wenselijk. In dit beheerplan is opgenomen dat in overleg met het Hoogheemraadschap afspraken gemaakt worden over aanpassingen in het beheer van de zeereep, waarmee zowel de veiligheid voldoende kan worden gegarandeerd, als het proces van verstuing t.b.v. de instandhoudingsdoelstellingen kan worden bevorderd (zie hoofdstuk 7).
- 2610 Momenteel voldoet de zeereep in ruime mate aan de richtlijnen die gelden voor deze primaire waterkering op grond van de waterwet. Daarnaast is sprake van een aangroei kust in plaats van een afslagkust. Het hoogheemraadschap voorziet daarom dat de aanplant van helm of duindoorn op de lange termijn niet nodig zal zijn.
- 2615 Het uitvoeren van aanplant van helm of duindoorn kan vergunningvrij worden gesteld, op voorwaarde dat uit het bovengenoemde overleg een aanpak wordt afgesproken waarbij verstuing in de zeereep en de aanvoer van zand naar het middenduin kan worden bevorderd. Tot het moment van vaststelling van deze afspraken is de aanplant van helm of duindoorn, anders dan in het geval van taludherstel bij calamiteiten, vergunningplichtig.
- 2620 De vergunningplicht geldt ook in het geval van de aanplant van helm ter voorkoming van overstuing van het fietspad. Overstuing van het fietspad kan, in overleg tussen de betrokken beheerders, worden tegengegaan in het kader van het reguliere beheer en onderhoud van het fietspad.
- 2625 Het helmsteken, incidenteel uitgevoerd om elders buiten het gebied een zwakke schakel te versterken, gebeurt in de witte duinen. Aangezien verwijdering zelf de verstuing bevordert en daarnaast gunstig is voor de Tapuit, zal deze activiteit eerder positieve dan negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelstellingen. Voor helmsteken is een vergunning van de Natuurbeschermingswet dan ook niet nodig.
- 2630 Het reguliere onderhoud van afrasteringen, hekken, borden en palen in de zeereep heeft, indien het wordt uitgevoerd buiten het broedseizoen, geen verstoring effect op broedgevallen. Daarnaast is schade aan de habitattypen als gevolg van betreding verwaarloosbaar. Regulier onderhoud van afrasteringen, hekken, borden en palen in de zeereep zijn niet vergunningplichtig, mits uitgevoerd buiten het broedseizoen.

Tabel 14: beoordeling bestaand gebruik kustverdediging

Categorie	Activiteit	Negatief effect verwacht	Noodzakelijke maatregel	Vergunningplicht
zeereep	taludherstel regulier	ja	afspraken tussen uitvoerder en Staatsbosbeheer m.b.t. schadebeperking voor instandhoudingsdoelen	nee*
	taludherstel na calamiteit	ja	afspraken tussen uitvoerder en Staatsbosbeheer m.b.t. schadebeperking voor instandhoudingsdoelen	nee*
	helmsteken t.b.v. zwakke schakels elders, buiten broedseizoen	nee		nee
	beplanting helm en duindoorn, buiten broedseizoen	ja	afspraken tussen uitvoerder en Staatsbosbeheer m.b.t. schadebeperking voor instandhoudingsdoelen	nee*
	onderhoud rasters, borden, hekken etc, buiten broedseizoen .	nee		nee
Strand	strandsuppleties	ja	afspraken tussen uitvoerder en Staatsbosbeheer m.b.t. schadebeperking voor instandhoudingsdoelen	nee*
	vooroeversuppleties	ja	afspraken tussen uitvoerder en	nee*

			Staatsbosbeheer m.b.t. schadebeperking voor instandhoudingsdoelen	
	ingrepen bij calamiteit	nee		nee
	monitoring en meting	nee		nee

2635 * activiteit niet vergunningplichtig, mits voldaan aan noodzakelijke maatregel

Landbouw

2640 Binnen de begrenzing van de Coepelduynen is sprake van beweiding met paarden en koeien in een klein gebied waarvan de vegetatietypen niet kwalificeren als habitatype dat binnen Natura2000 beschermd wordt. Ook is ter plekke geen geschikt broedbiotoop voor Tapuit en Roodborsttapuit, aanwezig. Het vermistende effect van de weide op de naaste omgeving is naar verwachting te verwaarlozen. Derhalve kan het weiden van paarden en koeien in de huidige vorm en omvang zonder vergunning worden voortgezet. De aanwezige manege, net buiten de begrenzing, heeft geen effect op het Natura2000-gebied. Het vermistende effect van op de naaste omgeving is te verwaarlozen. De activiteiten met betrekking tot de manege in de huidige vorm en omvang zijn daarom niet vergunningplichtig. Het gangbare agrarische gebruik dat in de bloemen- en bollenteelt plaatsvindt heeft een verwaarloosbare invloed op de instandhoudingsdoelstellingen in de Coepelduynen. Deze vorm van tuinbouw wordt buiten het gebied, ten oosten ervan, bedreven. Het is gezien de afstand, het hoogteverschil, de grondwaterstromen en de overheersende windrichting niet aannemelijk dat vermistende stoffen of bestrijdingsmiddelen in hoeveelheden van betekenis in de Coepelduynen terecht komen. Dit wordt gedeeltelijk ondersteund door de stikstofdepositie in het gebied, die onder de kritische depositiewaarden van de habitatypen ligt die als doelen zijn aangewezen (zie ook paragraaf XXX). Ten aanzien van het peilbeheer kan verwezen worden naar paragraaf 0. De huidige bloemen- en bollenteelt ten noordoosten van de Coepelduynen kan zonder vergunningplicht doorgang vinden.

2655

Tabel 15: beoordeling bestaand gebruik landbouw

Categorie	Activiteit	Negatief effect verwacht	Noodzakelijke maatregel	Vergunningplicht
Buiten begrenzing	manege	nee		nee
Binnen begrenzing: vee	weiden van paarden en koeien op bestaande weide	nee		nee
Buiten begrenzing: bloemen- en bollenteelt	ploegen	nee		nee
	beregening	nee		nee
	plaagbestrijding	nee		nee
	ruige stalmest 20 ton / ha	nee		Nee

Recreatie en verkeer

2660 De onderhoudswerkzaamheden aan paden, overige recreatieve voorzieningen, rasters en taluds bij de strandopgangen zijn niet verstoring voor broedgevallen, indien deze buiten het broedseizoen worden uitgevoerd. Voor zover deze werkzaamheden in de habitatypen worden uitgevoerd waarvoor een instandhoudingsdoelstelling geldt, zal het effect hierop verwaarloosbaar zijn, omdat de activiteiten (zeer) plaatselijk en tijdelijk zijn. Voor onderhoudswerkzaamheden aan paden, overige recreatieve voorzieningen, rasters en taluds bij de strandopgangen is geen vergunning nodig, mits buiten het broedseizoen uitgevoerd.

2665

2670 De openstelling van het gebied als struinnatuur draagt waarschijnlijk bij aan de openheid van het gebied. Verstuiving krijgt hierdoor een grotere kans; vergrassing wordt tegengegaan. Het kerngebied is in de periode 1 maart tot 1 augustus niet toegankelijk voor recreanten, zodat in principe van verstoring van broedgevallen in dit deel geen sprake is. De jaarrond toegankelijke delen worden als marginaal beschouwd voor de broedvogelsoorten; verstoring van broedgevallen is daarom naar verwachting verwaarloosbaar in deze delen. Het fietspad wordt in principe gebruikt door ongemotoriseerd verkeer; van geluidsoverlast en daardoor mogelijke verstoring van broedgevallen zal dan ook geen sprake zijn. De openstelling zoals die nu geldt kan daarom vergunningvrij blijven.

- 2675 In principe vormen loslopende honden in open duingebieden als de Coepelduynen, waar bijna alle vogelnesten en –territoria zich laag bij de grond bevinden, een bedreiging voor broedgevallen van alle vogelsoorten die daar voorkomen. Er is echter een relatief klein gebied binnen de Coepelduynen waar honden los mogen lopen; de zeereep en het kerngebied zijn jaarrond verboden voor honden. Voor de graspieper, die met name in de zeereep broedt, zal hiermee voldoende bescherming geboden worden.
- 2680 De tapuit, roodborsttapuit en patrijs zijn niet of in mindere mate afhankelijk van de zeereep als broedgebied. Patrijs wordt met name in de bollenvelden broedend aangetroffen; reeds enkele decennia ligt het aantal broedgevallen in de Coepelduynen op of lager dan tien, gestaag afnemend tot nul in 2009. Afname van broedende Patrijzen wordt toegeschreven aan een verminderde verbinding met de nabijgelegen bollenvelden, waar relatief veel Patrijzen broeden (ref.). Ook Tapuit en Roodborsttapuit vertonen een dergelijke trend; Tapuit is zelfs recentelijk niet broedend waargenomen (onzeker broedgeval in 2008). In de zeereep en kerngebied is echter dermate veel potentieel geschikt broedgebied aanwezig dat behoud van het aantal broedgevallen van de betreffende vogelsoorten hier in voldoende mate gerealiseerd kan worden. De Veldleeuwerik is sinds 1996 niet meer broedend waargenomen in de Coepelduynen. Afname en verdwijning van Tapuit, Roodborsttapuit en Veldleeuwerik weerspiegelen trends op landelijk niveau en de oorzaken daarvan zijn dan ook hoogst waarschijnlijk extern. De conclusie is dan ook dat het toestaan van loslopende honden buiten de zeereep en het kerngebied geen negatieve effecten op instandhoudingsdoelen zal hebben, waardoor van vergunningplicht geen sprake is.
- 2685
- 2690

Tabel 16: beoordeling bestaand gebruik recreatie en verkeer

Categorie	Activiteit	Negatief effect verwacht	Noodzakelijke maatregel	Vergunningplicht
onderhoud infrastructuur	schelpenpaden, buiten broedseizoen	nee		nee
	fietspad, buiten broedseizoen	nee		nee
	infopanelen, picknickplaatsen, vuilnisbakken etc.	nee		nee
	snoeien/verwijderen struweel, buiten broedseizoen	nee		nee
	taludherstel 5 strandopgangen, buiten broedseizoen	nee		nee
	ingraven bunkers, buiten broedseizoen	nee		nee
openstelling	struinnatuur binnen kerngebied, buiten broedseizoen	nee		nee
	struinnatuur buiten kerngebied	nee		nee
	honden los laten buiten kerngebied	nee		nee
	fietsen	nee		nee

2695

Overig bestaand gebruik

- 2700 Het door particuliere eigenaren onregelmatig gepleegde onderhoud aan het bos op de steilrand is niet van invloed op habitattypen waarvoor een instandhoudingsdoelstelling geldt. (Delen van het bos kwalificeren weliswaar als habitattype H2180C Binnenduinrandbos, maar het gebied is niet aangewezen voor dit habitattype.) Het rasteronderhoud door de particulieren zal, indien buiten het vogelbroedseizoen uitgevoerd, een verwaarloosbaar effect hebben op de grijze en witte duinen die zich ter plaatse bevinden. Betreding is tot bepaalde hoogte bevorderlijk voor verstuing.
- 2705 De bestaande horecavoorzieningen, bungalows, parkeerplaats en daaromheen liggende gebouwen (KNRM, KRB, jeugdhonk) zijn beoordeeld voor wat betreft het gebruik daarvan. Dit gebruik leidt – afgezien van activiteiten binnen de gebouwen – tot verkeer op en om de parkeerplaats en gebruik van paden en

- 2710 het strand. Dit wordt gerekend onder de normale openstelling en leidt niet tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen voor de Coepelduynen. Hiervoor hoeft dan ook geen vergunning te worden aangevraagd. Realisatie van nieuwe gebouwen, strandpaviljoens en dergelijke dient, naast de ingebruikname, tevens te worden beoordeeld voor wat betreft de aanleg, waarbij mogelijk oppervlakte van habitattypen en leefgebied van soorten verloren gaan. Derhalve is realisatie van nieuwe gebouwen, strandpaviljoens en dergelijke vergunningplichtig.
- 2715 Evenementen die op de parkeerplaats plaatsvinden binnen het broedseizoen, zoals het Bevrijdingsfestival en het Oranjefeest, kunnen vanwege hoog geluidsvolume verstoring opleveren van broedgevallen. Vroeg in het broedseizoen kan geluidsverstoring ertoe leiden dat potentieel geschikt broedgebied alsnog ongeschikt wordt. Omdat een algemeen acceptabel geluidsniveau lastig te geven is, dient elk evenement binnen het broedseizoen apart beoordeeld te worden op mogelijk negatieve effecten op broedvogels in de Coepelduynen. Deze evenementen kunnen dan ook niet in dit beheerplan als vergunningvrij worden opgenomen.
- 2720

Tabel 17: beoordeling overig bestaand gebruik

Categorie	Activiteit	Negatief effect verwacht	Noodzakelijke maatregel	Vergunningplicht
particulieren	onderhoud bos	Nee		nee
	onderhoud raster, buiten broedseizoen	Nee		nee
horeca	exploitatie strandpaviljoen en bungalows	Nee		nee
	onderhoud stroomkast	Nee		nee
overig	parkeerplaats	Nee		nee
	evenementen binnen broedseizoen	Ja		ja
	evenementen buiten broedseizoen	Nee		nee
	KNRM	Nee		nee
	KRB	Nee		nee
	jeugdhonk	Nee		nee

- 2725 6.4 Procedures toekomstige activiteiten
Voor toekomstige ontwikkelingen in gebruik van de Coepelduynen die niet in het beheerplan zijn opgenomen geldt dat eerst in kaart moet worden gebracht of deze activiteiten negatieve effecten kunnen hebben op het bereiken van de instandhoudings-doelstellingen.
- 2730 Afhankelijk van het oordeel of er een kans is op significant negatieve gevolgen, is eventueel een vergunning nodig. De procedures voor het beoordelen van natuureffecten en voor het aanvragen van een vergunning in het kader van Natuurbeschermingswet 1998 staan in de volgende paragraaf (zie tevens [bijlage XXX](#)). Bij nieuwe activiteiten valt te denken aan nieuwe grondwaterbemalingen/peilveranderingen, bouwwerken nabij de zeereep en het strand, uitbreiding van recreatieve activiteiten, of ingrijpende beheer- en inrichtingsmaatregelen door de terreinbeheerder. Het betreft met name die activiteiten die een verandering in grond- en oppervlaktewaterpeil of beïnvloeding van de verstuvingsdynamiek tot gevolg hebben.
- 2735
- 2740 6.5 Regime Natuurbeschermingswet: beoordeling van natuureffecten.
Van activiteiten waarvoor mogelijk een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is, moet eerst beoordeeld worden wat de gevolgen zijn voor de instandhoudingsdoelstellingen die in de Coepelduynen gelden. Zie [bijlage XXX](#) voor het stappenplan van de beoordeling.
- 2745 De eerste, aan te bevelen, stap in deze beoordeling is een vooroverleg tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag. Wanneer het bevoegd gezag op grond daarvan negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen volledig kan uitsluiten, is het niet nodig om de vergunningprocedure te doorlopen. Bij het toetsen van activiteiten moet rekening gehouden worden met de knelpunten voor de habitats en de broedvogelsoorten die in de Coepelduynen voorkomen.
- 2750 Een vergunning kan alleen worden verleend wanneer zekerheid is verkregen dat de natuurlijke kenmerken van het Natura2000-gebied niet worden aangetast. Wanneer op grond van de passende beoordeling niet kan worden uitgesloten dat een activiteit significant negatieve gevolgen heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura2000-gebied, wordt gekeken of aan de ADC-criteria (alternatieven, dwingende redenen en compensatie) wordt voldaan. Alleen als alternatieven ontbreken en de activiteit doorgang moet vinden om dwingende redenen van groot openbaar belang, dan kan een vergunning worden verleend, onder de voorwaarde dat tijdig compenserende maatregelen worden getroffen.
- 2755
- 2760 De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het leveren van de informatie die het bevoegd gezag nodig heeft om de natuureffecten te kunnen beoordelen en eventueel een vergunning te kunnen verlenen. Meer informatie hierover is te vinden op de website van LNV (www.minInv.nl/natuurwetgeving). Via deze website zijn verschillende handreikingen en andere relevante informatie beschikbaar. Via de website van

de provincie Zuid-Holland (www.zuid-holland.nl) is informatie beschikbaar ten aanzien van vergunningverleningprocedures in het kader van de Natuurbeschermingswet.

7 REALISATIE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

7.1 Ontwikkelingsstrategie

- 2770 In hoofdstuk 3 zijn de sleutelprocessen voor zowel de habitattypen als de soorten besproken. In hoofdstuk 5 zijn kansen en knelpunten van de habitattypen en broedvogelsoorten toegelicht. Vervolgens is in hoofdstuk 6 beoordeeld in hoeverre het bestaand gebruik de instandhoudingsdoelstellingen beïnvloedt. De ontwikkelingsstrategie richt zich op het realiseren van de essentiële voorwaarden voor het voorkomen van witte duinen, grijze duinen en vochtige duinvalleien:
- 2775
- bevordering verstuiving vanuit het strand en de zeereep naar het middenduin
 - bevordering verstuiving binnen het middenduin
 - openhouden vegetatie en tegenaan successie
 - instandhouden grondwaterkwaliteit en -peil
- 2780 Voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen is het nodig om maatregelen te nemen in de Coepelduynen. Gezien de verbeteropgave voor kwaliteit van witte duinen en de kernopgave voor grijze duinen zullen de maatregelen ter bevordering van verstuiving de meeste aandacht en prioriteit te krijgen. De verwachting is dat duindoornstruwelen zonder aanvullende maatregelen hun oppervlakte en kwaliteit op de lange termijn zullen behouden binnen de Coepelduynen.
- 2785
- Het doel is om een haalbaar en betaalbaar pakket aan maatregelen te presenteren waarmee de instandhoudingsdoelstellingen op termijn gerealiseerd kunnen worden. De belangrijkste maatregelen vergen een goede afstemming met de beheerders van de kustlijn en de zeereep, respectievelijk Rijkswaterstaat en het Hoogheemraadschap van Rijnland. Aangezien de noodzaak tot bevordering van verstuiving in meerdere Nederlandse duingebieden wordt erkend, dient deze afstemming op landelijk niveau gemaakt te worden.
- 2790
- Klimaatverandering*
- 2795 Het klimaat verandert, zowel wereldwijd als in Nederland. Wetenschappelijk is vastgesteld dat de huidige opwarming van de aarde vooral veroorzaakt wordt door een toename van zogenaamde 'broeikasgassen'. Opwarming is niet het enige gevolg: voor de 21ste eeuw wordt niet alleen een toename van de temperatuur verwacht, maar tevens een toename van extreme weersomstandigheden. Een stijgende zeespiegel, afnemende rivierafvoeren in de zomer, langduriger droogteperioden en indringend zout water via de rivieren en het grondwater zetten de zoetwatervoorziening van het land onder druk. Een grotere stormfrequentie en meer periodes met grotere neerslaghoeveelheden, belasten de afvoer in de winter.
- 2800
- Toch is het moeilijk precieze uitspraken te doen: de klimaatmodellen geven alleen uitkomsten over grotere gebieden en grotere tijdsperioden aan. Ze hebben hun beperkingen om de exacte effecten van klimaatsverandering te voorspellen voor een klein land als Nederland. Niettemin wijzen ze erop dat zelfs zeer verregaande maatregelen voor de beperking van broeikasgassen niet voldoende zullen zijn om de verdere klimaatsverandering tegen te gaan. We moeten ons dus naast de inspanningen voor de reductie van broeikasgassen richten op adaptatiemaatregelen om Nederland klimaatbestendig te maken. Daarom wordt in de verschillende nota's, zoals de Nota Ruimte en in het Nationaal Waterplan, gezocht naar opties voor flexibele gebiedsgerichte inrichtingsmaatregelen. Recent heeft daarover de Delta Commissie in 2008 een rapport uitgebracht ('Samen werken met water').
- 2805
- 2810
- Klimaatbestendigheid is een lastig begrip en daarom richt men zich over het algemeen op 'weerstand' (het vermogen om extreme omstandigheden te weerstaan zonder al te grote gevolgen voor mens, maatschappij en omgeving); 'veerkracht' (het vermogen om van een verstoring te kunnen herstellen); en 'aanpassingsvermogen' (het verschil tussen de gewenste en ongewenste toestand).
- 2815
- Binnen de Beheerplannen van Natura2000 is nu alle inspanning gericht op het definiëren van de instandhoudingsdoelen en de invloed van het bestaand gebruik hierop en de maatregelen die nu genomen moeten worden. Bij de komende generaties beheerplannen zullen de effecten van klimaatverandering in beeld moeten gaan komen vanuit het oogpunt van de klimaatbestendigheid van onze natuur. Daarbij is het van belang om te zien of bepaalde grond- en regenwaterafhankelijke instandhoudingsdoelen in de droogste klimaatscenario's ook kunnen overleven. Ook zal gekeken worden of populaties meer ruimte nodig hebben om te overleven en duurzaam voort te kunnen bestaan. Met
- 2820

2825 name een netwerk van natuurgebieden, dat samenhangt door middel van groene verbindingen, is hierbij essentieel. In de volgende beheerplannen zal daarom gebruik worden gemaakt van de basis die gelegd is in dit beheerplan en het wetenschappelijk onderzoek dat uitgevoerd wordt naar de precieze gevolgen en de benodigde maatregelen ten behoeve van de veranderingen in de leefwereld van plant, dier en mens.

2830 7.2 Beschrijving maatregelen

In deze paragraaf worden de voorgestelde maatregelen beschreven die nodig zijn om aan de instandhoudingsdoelen te voldoen.

2835 Op Kaartbijlage X is – voor zover van toepassing – weergegeven waar de maatregelen uitgevoerd dienen te worden.

Maatregelen: beheer en ingrepen

- 2840 1. Verwijderen Duindoornstruweel zeereep: plaatselijk zal struweel (met name Duindoorn) worden verwijderd om de verstruweling van de zeereep tegen te gaan. Deze maatregel dient op de korte termijn ter verbetering van de kwaliteit van Witte duinen en ter behoud van kwaliteit en oppervlakte van Grijze duinen.
- 2845 2. Verwijderen struweel middenduin: plaatselijk zal struweel worden verwijderd om verstruweling, met name op noordhellingen, tegen te gaan. Deze maatregel dient de kwaliteit en oppervlakte van Grijze duinen te versterken.
- 2850 3. Het cyclisch beheer van de bestaande Vochtige duinvalleien dient te worden gehandhaafd. Dit betekent dat jaarlijks, na bloei en zaadsetting van de kenmerkende plantensoorten, gemaaid wordt en het maaisel wordt afgevoerd (rond augustus). Op de lange termijn zal mogelijk een opbouw plaatsvinden van een dikke laag van organische humus. De snelheid waarmee dit plaatsvindt wordt bepaald door het sturende proces van buffering in de vallei. Wanneer er een constante aanvoer is van kalkrijk grondwater, zal de vallei veel langer in een pionierstadium blijven. (tot 80 jr; Adema et al. 2002). Uiteindelijk stapelt zich in iedere vallei organische stof op. Pioniersoorten worden vervangen door struwelen en uiteindelijk bos. Verzuring van valleien kan dit proces versnellen. De huidige secundaire valleien van Coepelduynen zijn recent geplagd. Ontwikkeling van organische stof en vegetatieontwikkeling dienen gevolgd te worden. Een analyse van het hydrologisch systeem is gewenst.
- 2855 4. Begrazing perceel ten noorden van Uitwateringskanaal (5,4 ha): dit perceel is in het verleden vermoedelijk regelmatig begraasd. In 2009 werd het niet begraasd: dit leidt tot vervilting en verruiging. Begrazing dient plaats te vinden met schapen of jongrundvee. De dichtheid hangt af van de graasperiode. Begrazing dient buiten het broedseizoen plaats te vinden.
- 2860

Te verkennen maatregelen

- 2865 5. Het zeer lokaal verwijderen van helm- en duindoornvegetaties in de zeereep; afslagsimulatie door middel van een ingreep in de zeereep. Deze maatregel is in eerste instantie bedoeld om de kwaliteit van de Witte duinen te verhogen, daarnaast zal het een positief effect hebben op de ontwikkeling van de kwaliteit van de Grijze duinen. Met name de pioniervegetaties met kalkminnende soorten van het Duinsterretjesverbond zal profiteren van deze maatregel. Ook zal de successie van kort grazig open duingrasland naar Duinroosstruweel worden vertraagd (en mogelijk zelfs teruggedraaid) door overstuiving met kalkrijk materiaal vanuit de zeereep. Als zoekgebied voor deze maatregel is de zone tussen strandpaal 84 en 85 aangegeven. Bij de verkenning en uitwerking zullen externe deskundigen worden betrokken.
- 2870 Knelpunt vormt hierbij overstuiving van het fietspad: hier zullen aanvullende maatregelen voor moeten worden geformuleerd in het kader van het beheer en onderhoud van dit fietspad, in samenwerking tussen de betrokken beheerspartijen, waaronder de Provincie Zuid-Holland.
- 2875
6. Betreding van het kerngebied buiten het broedseizoen – en daarmee de lokale verstuuving – kan bevorderd worden door plaatsing van twee extra toegangshekken. Hierbij is het van belang de hekken

- 2880 zodanig te plaatsen dat geen “vaste sluiproutes” door het kerngebied ontstaan. Er dient gestreefd te worden naar een meer diffuse, gelijkmatige betreding in het gebied, zodanig dat de ecologische en landschappelijke waarden optimaal bevorderd worden. Aanpassing van de omvang van het kerngebied wordt niet wenselijk geacht. Deze maatregel resulteert op korte termijn een toename van de lokale erosie binnen Grijze duinen en Witte duinen in het middenduin, waardoor er weer kalkrijk materiaal beschikbaar komt. Ofschoon niet geheel vergelijkbaar wordt hiermee wel het oorspronkelijke intensieve gebruik van het duin binnen het Zeedorpenlandschap nagebootst. Het dient met name de
- 2885 Grijze duinen en hierbinnen de kenmerkende Zeedorpgemeenschappen.
7. Het achterwege laten van helmaanplant, aanplant van duindoorn en mogelijk in bepaalde gevallen ook taludherstel. Deze maatregel resulteert in een positief effect op de kwaliteit van de Witte duinen en Grijze duinen.
- 2890 8. Vermindering van vooroever- en strandsuppleties en het handhaven van een suppletievenster voor de kust bij Coepelduynen. Ook deze maatregel zal resulteren in de verbetering van de kwaliteit van de Witte duinen. Door minder aanvoer van zand zal er meer erosie optreden. Verstuiving van materiaal uit de bestaande zeereep zal optreden.
- 2895 9. Er dient onderzocht te worden, als experiment, wat de verwachte effecten zijn van winterbegrazing met schapen, geiten en/of runderen op ontwikkeling van Zeedorpenvegetaties (kwalificerend als Grijze duinen). Indien begrazing daadwerkelijk leidt tot de gewenste plaatselijke verrijking met nutriënten en tot een betredingsniveau dat niet teveel schade oplevert, maar wel (door omwoeling) tot kleinschalige verhoging van het kalkgehalte in de bovengrond leidt, dient begrazing van duingraslanden te worden voortgezet in de Coepelduynen. De plaats, oppervlakte en intensiteit dienen op basis van de uitkomsten van het experiment bepaald te worden. Deze maatregel dient ter behoud van kwaliteit en oppervlakte van Grijze duinen op de lange termijn, maar kan al op de korte termijn gunstige effecten opleveren.
- 2900 10. Plaggen voormalige akkers ten zuiden van Spijkerdel: deze valleitjes zijn vroeger in landbouwkundig gebruik geweest. In de loop van de twintigste eeuw zijn ze verlaten. Mogelijk speelde verdroging een rol. Het zijn echter morfologisch nog steeds zeer laag gelegen locaties waar, door het verwijderen van de vegetatie en plaggen van het ontwikkelde bodemprofiel, er potenties aanwezig zijn voor de ontwikkeling van vegetaties van Vochtige duinvalleien. Verkenning van de potenties is wenselijk door bodem- en hydrologisch onderzoek.
- 2905 11. De voormalige vuilstortplaats vormt net als de hierboven beschreven akkertjes een potentieel kansrijke locatie voor de ontwikkeling van het habitatype Vochtige duinvallei. Hier gelden dus sowieso kansen. Er kan sprake zijn van een win-winsituatie omdat sanering van de vuilstort en herinrichting van de vallei zal leiden tot hogere natuurwaarden en oppervlakte-uitbreiding van het habitatype Vochtige duinvallei.
- 2910 12. Het beheer van de in particulier bezit zijnde delen van de Coepelduynen dient in overleg met Staatsbosbeheer en de particuliere eigenaars afgestemd te worden, zodanig dat een zo gunstig mogelijk perspectief ontstaat voor de aldaar aanwezige Witte en Grijze duinen en Duindoornstruwelen. Optie hierbij is mee laten begrazen.
- 2915 13. De verbinding tussen de Coepelduynen en de bollenvelden dient verbeterd te worden middels gunstiger beheer van akkerranden. De Provincie Zuid-Holland dient in overleg met LTO een subsidieregeling te ontwikkelen, waarmee een voor de Patrijs en Veldleeuwerik gunstig beheer wordt gestimuleerd, dat te combineren is met de bedrijfsvoering in de bollenteelt.
- 2920
- Onderzoek
- 2925 14. Onderzoek verstuivingsdynamiek: het specifieke fenomeen van Witte duinen en de verstuiving in de middenduinen zijn zeer bijzonder voor de vastelandsduinen binnen Nederland. Onderzoek naar het proces en de factoren die leiden tot de huidige verschijningsvorm dienen te worden onderzocht. Hiertoe zal een onderzoeksvoorstel moeten worden geformuleerd.

15. Naast de bestaande hydrologische monitoring dient ook een meetnet te worden in gericht in de potentiële Vochtige duinvalleien. Na monitoring van drie jaar dient er een evaluatie te worden uitgevoerd.

2930 16. Milieu en bodemonderzoek vuilstort: er dient onderzocht te worden wat de mogelijke effecten zijn van de huidige vuilstortplaatsen, in het zuidelijke deel van de Coepelduynen, op de grondwaterkwaliteit en daarmee op de kwalificerende (grondwaterafhankelijke) vegetaties van de Vochtige duinvalleien. Uit dit onderzoek dient duidelijk te worden of de vuilstortplaatsen gesaneerd moeten worden om de kwaliteit en oppervlakte van Vochtige duinvalleien op de lange termijn te behouden.

2935

17. Reguliere biotische monitoring: broedvogels, vegetatie en floramonitoring dienen plaats te vinden om de ontwikkeling van de instandhoudingsdoelen te kunnen beoordelen. Daarom zal in het vijfde jaar van de looptijd van dit beheerplan een aantal basiskarteringen worden uitgevoerd.

2940

Maatregelen met betrekking tot nadere afstemming en afspraken:

18. ad 1, 5, 7 en 8.) Het huidige beheer van de kustlijn en de zeereep vormt een knelpunt voor met name de kwaliteit van Witte en Grijze duinen. Er dient overleg plaats te vinden tussen de betrokken partijen, i.e. het Hoogheemraadschap van Rijnland, Rijkswaterstaat, de Provincie Zuid-Holland en Staatsbosbeheer. Onder nr. 1, 5, 7 en 8 zijn (mogelijke) maatregelen genoemd waarover met betrokken partijen nader overeenstemming moet worden bereikt. Mogelijkheden voor deze maatregelen dienen te worden verkend en de partijen dienen gezamenlijk tot een aanpak te komen waarmee op een goede manier controle kan worden gehouden over de mate van vastlegging van de kustlijn en van de zeereep alsmede over het beheer van het fietspad langs de zeereep, zowel uit het oogpunt van veiligheid als van de Natura 2000 – doelstellingen.

2945

2950

Maatregelen met betrekking tot vergunningplicht voor de NB-wet:

19. Het uitvoeren van strand- en vooroeversuppleties kan vergunningvrij worden gesteld, op voorwaarde dat uit het onder punt 18 genoemde overleg met Rijkswaterstaat een aanpak is afgesproken waarbij verstuing in de zeereep en de aanvoer van zand naar het middenduin kan worden bevorderd. Deze maatregel dient ter verbetering van kwaliteit van Witte duinen en behoud van kwaliteit van Grijze duinen en zal naar verwachting op de lange termijn effect hebben. Tot het moment van vaststelling van deze afspraken zijn de suppleties dan vergunningplichtig.

2955

20. Het inplanten van helm en duindoorn in de zeereep op grond van de waterwet kan vergunningvrij worden gesteld, op voorwaarde dat uit het onder punt 18 genoemde overleg met het hoogheemraadschap en andere betrokken partijen een aanpak is afgesproken waarbij de verstuing van de zeereep en de aanvoer van zand naar het middenduin kan worden bevorderd. Deze maatregel dient ter verbetering van kwaliteit van Witte duinen en behoud van kwaliteit van Grijze duinen en zal naar verwachting op de lange termijn effect hebben. Tot het moment van vaststelling van deze afspraken is de aanplant van helm en duindoorn, wanneer dit niet gebeurt in het kader van taludherstel, vergunningplichtig.

2960

2965

21. Activiteiten binnen de broedtijd van vogels waarbij sprake is van een dermate hoog geluidsvolume dat broedgevallen van Tapuit, Roodborsttapuit, Graspieper, Patrijs en Veldleeuwerik verstoord kunnen raken, zijn vergunningplichtig.

2970

Ondanks de ongunstige staat van instandhouding van de broedvogelsoorten Tapuit, Roodborsttapuit, Graspieper, Patrijs en Veldleeuwerik wordt het nemen van aanvullende maatregelen voor deze soorten, anders dan het voorkomen van geluidsverstoring in de broedperiode, niet zinvol geacht. Behoud en ontwikkeling van de habitattypen moet voorzien in voldoende beschikbaarheid van biotoop, waarin alle sleutelfuncties voldoende aanwezig zijn. De factoren die de neerwaartse trend van de soorten veroorzaken zijn complex. Ten aanzien van de Tapuit geldt dat mogelijk ook lokale factoren een rol spelen, deze zijn echter nog niet bekend. Binnen het kader van dit beheerplan zijn die factoren dan ook niet te beïnvloeden.

2975

Van: [art.5.1-2e] <[art.5.1-2e]@min Inv.nl>
Verzonden: 42
Aan: [art.5.1-2e]
CC: [art.5.1-2e]
Onderwerp: rg Coepelduynen 16mrt09
Bijlagen: ProvZH NBwet vergunningen 16-3-09.doc

Hoi [art.5.1-2e]

Hier een kort verslagje van wat we vanochtend besproken hebben, mbt de NB-wet vergunningen rondom de Coepelduynen.

<<ProvZH NBwet vergunningen 16-3-09.doc>> Als je opmerkingen of vragen hebt hoor ik het wel.

vriendelijke groeten,

[art.5.1-2e]
projecttrekker beheerplan Natura 2000 - de Coepelduynen

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Dienst Landelijk Gebied - Regio West Herman Gorterstraat 5,
Utrecht Postbus 20030, 3502 LA Utrecht [art.5.1-2e] w www.dienstlandelijkgebied.nl |
www.natura2000beheerplannen.nl

P Denk aan het milieu bij het printen van e-mails

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Overleg bestaand gebruik en vergunningverlening NB-wet Coepelduynen beheerplan Natura 2000

16 maart 2009

art.5.1-2e

art.5.1-2e

Vergunningaanvragen NB-wet:

- aanleg riolering langs fietspad Duindamseslag, Noordwijk (april 2006: vergunning niet nodig).
- renovatie/uitbreiding gebouw boezemgemaal Katwijk (2006: vergunning niet nodig). Is sprake geweest van uitbreiding van capaciteit? → art.5.1-2e zoekt na
- zeilvliegen, KNV Luchtvaart; verleend tot 1 juni 2006. Hierna nog activiteiten? → art.5.1-2e zoekt na
- hotel Helmhorst, verbouwing; verleend tot januari 2008
- bouw huis Noordwijk; afgerond januari 2006
- 10 strandhuisjes bij strandtent / Koningin Astrid Boulevard, Noordwijk. Reeds 5 gerealiseerd. Vergunning niet nodig.

Bij de ProvZH is niets bekend over verleende/aangevraagde NB-wet vergunningen voor **wateronttrekkingen**, bijvoorbeeld door Estec (Noordwijk) of tbv nieuwbouw (gem Katwijk). art.5.1-2e zoekt evt Estec vergunning; art.5.1-2e gaat zelf achter gem Katwijk aan.

In de bollenstreek direct ten noordoosten van de Coepelduynen spelen ontheffingsaanvragen voor de FF-wet, voor **schadebestrijding** (eenden, hazen, konijnen). art.5.1-2e heeft aangegeven dat dit in principe geen effecten heeft op het N2000-gebied, zolang het gebied niet betreden wordt door de jagers. Idem voor evt toekomstige vergunningaanvraag voor damherten.

Belangrijk voor de instandhoudingsdoelstellingen voor de Coepelduynen – in het bijzonder voor vochtige duinvalleien – is de lokale en regionale hydrologie. Voor de **NB-wet vergunningverlening** is het daarom van groot belang dat ingrepen op de hydrologie, zoals **wateronttrekkingen, grote afgravingen, drainage** etcetera, met grote zorg behandeld worden. Een ter zake kundige hydroloog dient te beoordelen in hoeverre de hydrologie in de Coepelduynen wordt beïnvloed door eventuele ingrepen buiten het gebied.

Vergunningverlening NB-wet gebeurt in principe op basis van het ontwerp-aanwijzingsbesluit Natura 2000 en het aanwijzingsbesluit van het Beschermd/Staatsnatuurmonument.

Als de inventarisatie van het “bestaand gebruik” in en rondom de Coepelduynen is afgerond, begint de beoordelingsfase. Hierin wordt getoetst in hoeverre de typen bestaand gebruik effect hebben op de instandhoudingsdoelen. art.5.1-2e zal hierbij worden betrokken; art.5.1-2e geeft op tijd aan wanneer inzet nodig is.

Van: art.5.1-2e
Verzonden: a 0 14:56
Aan: art.5.1-2e (art.5.1-2e)
CC: art.5.1-2e
Onderwerp: ura 2000 beheerplan Co epelduynen - projectgroep

Beste art.5.1-2e

zoals toegezegd hierbij mijn reactie op deze versie van het beheerplan.

Hoofdstuk 1

zin 143: jullie geven aan dat Financiën bevoegd gezag is. RVOB heeft naar ons toe aangegeven dat zij alleen het eigendom bijhouden, maar dat beheerverantwoordelijkheden bij V&W liggen en dat dus V&W bevoegd gezag is. Hebben jullie hier andere signalen over gekregen? Als het toch financiën is, wie hebben jullie dan als contactpersoon? Wij hebben in Westduinpark en Kapittelduinen ook gronden die van RVOB zijn en ook daar zijn we nog op zoek naar de juiste weg voor de goedkeuring van de beheerplannen.

Hoofdstuk 2

na zin 270 tabel 2: staat nog kruipwilgstruwelen in de tabel, is dit een doel dat is toegevoegd? Staat ook niet in de tekst erboven vermeld, maar komt wel weer vanaf zin 417 aan bod. Nu is het een heel verwarrend verhaal want aan de ene kant wordt in zin 420 gemeld dat de plantengemeenschap niet voorkomt terwijl bv. in zin 459 kruipwilg juist gebruikt wordt om Hondskruid onder te schuiven. Ik zou ook nog even het sterretje achter 2130 toelichten onder de tabel en bij de legenda alleen de relevante tekens toelichten.

paragraaf 2.4 (zin 300): onduidelijk is wat nu precies de doelen zijn vanuit het Beschermd Natuurmonument. Er worden alleen wat zinnestelsels en soorten genoemd, maar niet duidelijk is wat daarmee gedaan gaat worden. Daarnaast wordt gemeld dat 'vrijwel alle' soorten en vegetaties te plaatsen zijn binnen de habitattypen, maar onduidelijk is wat er dan met de rest gaat gebeuren. Worden die gewoon niet meegenomen?? Zelfde geldt voor de bossen, komt daar dan een apart BN-doel voor?? Niet meenemen lijkt me geen optie. Door PZH zijn in haar beheerplannen alle soorten en zinnestelsels toebedeeld aan habitattypen. Daar waar ze niet toebedeeld konden worden zijn er aanvullende BN-clusterwaarden met doelen geformuleerd. Daar waar soorten extra eisen stellen aan een habitatype (bv. rust) is dit ook toegevoegd en/of zijn de soorten toegevoegd aan de lijst met typische soorten.

zin 455: Waarom wordt in het hoofdstuk instandhoudingsdoelstellingen ingegaan op de ecologische vereisten (paragraaf 2.5)? dat is toch meer iets voor de huidige situatie en heeft niets met de doelen te maken. Ecologische vereisten soorten is meer een uitwerking van paragraaf 2.4 waarin de afweging gemaakt wordt of er aanvullende doelen meegenomen moeten worden. Waarom wordt dit dan ook niet zo genoemd? Waarom wordt Hondskruid als het zo veel voorkomt en belangrijk gevonden wordt niet meegenomen als typische soort. Nu wordt er geen eindconclusie getrokken en blijft het in het midden

Ook voor paddenstoelen ontbreekt een conclusie. Na de opmerking dat ze weliswaar overlappend maar niet afgedekt zijn wordt niet duidelijk wat er dan wel mee gebeurt. Idem voor de overige soorten. Soms wordt gezegd dat ze als aanvullend doel meegenomen worden, maar blijft onduidelijk wat dan precies het doel is

In de beheerplannen die PZH opstelt is ervoor gekozen om deze soorten deels toe te voegen als typische soorten van het habitatype zodat ze ook in de toekomst nadrukkelijk in beeld blijven en mede bepalend zijn voor de kwaliteit van het habitatype.

Hoofdstuk 3

na zin 770: als ik dit zo lees dan bekruipt mij het gevoel dat er richting de doelen geredeneerd wordt, terwijl de vegetatietypen uit het profielendocument daar toch heel helder in zijn en bepalend zijn voor de toedeling aan habitattypen. Als de SBB methodiek dat niet kan dan is een objectieve check op basis van vegetatiekartering conform de landelijke systematiek wel zo netjes. 13 hectare overlap van de 18 is wel erg veel.

na zin 783: is er ook een ruimtelijk beeld van de kwaliteit van het habitatype in het gebied. Nu lees ik wel van alles, maar blijft onduidelijk waar soorten wel of niet voorkomen en welke delen op basis van de vegetatietypen goed

kwalificeren en welke delen matig. Om over 6 jaar een vergelijking te kunnen maken en een uitspraak te kunnen doen over de kwaliteit heb je dat wel nodig.

na zin 855: er volgt bij kwaliteit een hele verhandeling over allerlei soorten (voor een groot deel geen typische soorten) en vegetatietypen zonder dat duidelijk wordt welke goed kwalificeren en welke matig voor kwaliteit en alleen in woorden wordt aangegeven waar deze zich bevinden. Komt daar ook een kaart van? Daarnaast ontbreken de overige kwaliteitsparameters zoals structuur en functie, typische soorten en abiotische omstandigheden waardoor er geen (eind)oordeel over de kwaliteit gegeven kan worden.

Voor het uitwerken van doelen in ruimte en tijd lijkt het mij noodzakelijk om het gebied op te delen in deelgebieden (waaraan je dan weer de doelen kunt hangen). Nu is het gehele gebied op 1 hoop gegooid en is er geen ruimtelijk onderscheid te maken. Voor de uitwerking van de doelen en waarschijnlijk ook wel voor de toetsing bestaand gebruik lijkt me dit wel noodzakelijk.
Geldt eigenlijk voor alle habitattypen.

na zin 1070: welke status hebben deze niet aangewezen habitattypen?? Dat is wel belangrijk voor de toetsing bestaand gebruik en voor vergunningverlening. Als PZH hebben wij ervoor gekozen om de niet aangewezen habitattypen in beschermd natuurmonumentgebieden te vatten onder een aanvullende BN-clusterwaarde waardoor toetsing ook plaatsvindt volgens een ander artikel in de NB-wet

dezelfde vraag geldt eigenlijk ook voor de soorten die genoemd worden. Nu lijkt het alsof ze op dezelfde manier behandeld worden als soorten uit de Vogelrichtlijn terwijl dat niet de bedoeling kan zijn.

zin 1141: bij Patrijs ontbreekt een conclusie. Wordt er nog op ingezet dat de soort terug kan komen of niet? Zelfde geldt voor de rest van de soorten

zin 1211: paragraaf 3.4 lijkt nog niet uitgewerkt?

Hoofdstuk 4

728: de gebouwen zijn toch zo ie zo geëxclaveerd? Wordt er hier ook vuurwerk afgesproken bij het strandpaviljoen? In de PZH duingebieden lopen we hier namelijk wel tegenaan.

Hoofdstuk 5

865: wat gebeurt er met de duinbossen uit het Beschermd natuurmonument. Nu lijken ze volledig weg te vallen en blijven er alleen een paar vogels over. Zelfde geldt voor bv. zandhagedis en vlinders.

Hoofdstuk 6:

1079: betekent dit dat alle particulieren een NB-wet vergunning aan moeten vragen?? Dat kan toch nooit de bedoeling zijn. De volgende zinnen spreken dit ook weer enigszins tegen, maar kloppen tekstueel niet. In 1085 wordt gesproken over huidig gebruik, maar dat is toch niet aan de orde bij de toetsing van het natuurbeheer. Of wordt hier toch natuurbeheer bedoeld en dan is het strijdig met het voorgaande waarin aangegeven wordt dat jullie eigenlijk niet weten wat er daar gebeurt. Duidelijk moet dan wel zijn waar welke habitattypen zitten om zomaar de conclusie te mogen trekken dat het waarschijnlijk achteruitgaat (habitatkaart ontbreekt in dit document). In tabel 12 komt particulier (natuur)beheer helemaal niet eens terug?

1088: als de beheerstrategie in samenspraak met de particulieren is opgesteld zou ik de zin wat aanpassen, want nu lijkt het alsof het een idee is van SBB waaraan de particulieren maar moeten voldoen, terwijl SBB geen enkele zeggenschap heeft over deze particulieren (bevoegd gezag is hier PZH). Dit lijkt me een heel belangrijk afstemmingspunt met PZH!!! Uit de uitwerking van de doelen blijkt nergens dat de particuliere terreinen nu zo belangrijk zijn bij het halen van de doelen.

2118: is dit stuk tekst over vergunningplicht RWS afgestemd met vergunningverlening PZH, want dat is de partij waarmee onderhandeld moet gaan worden over de NB-wet vergunning.

2141: er is een sign. negatieve effect, betekent dit dat er ook een passende beoordeling uitgevoerd is en zo ja, waar is die dan en zo nee waarop is de significantie dan gebaseerd. Kustbeheer komt daarmee dus wel in categorie 2. Ook hier wordt weer verwezen naar nader te maken afspraken en tot die tijd geldt dus een vergunningplicht. Ook hier is afstemming met Bevoegd gezag vanuit NB-wet vergunning (is hier toch ook PZH) dus wenselijk/noodzakelijk.

Ik zou ervoor willen pleiten om al in het beheerplan afspraken vast te leggen met Rijnland en RWS, dat voorkomt onduidelijkheid bij handhavers en vergunningverleners en vergroot de kans dat de doelen gehaald worden, want ook als er geen helm meer aangeplant wordt verbeterd de situatie niet automatisch. Er zal waarschijnlijk actief ingegrepen moeten worden in de huidige zeereep om de verstuviging weer op gang te brengen (tenminste dat is wat we in Westduinpark en Solleveld wel van Delfland vragen).

2208: het marginaal beschouwen van de jaarrond toegankelijke delen voor broedvogels vind ik wel wat erg kort door de bocht. Kan ook zijn dat het marginaal is juist vanwege het jaarrond rondstruinen van recreanten.

Hoe zit het met het vermestende effect en het vergraven van grond door honden??

2229: ook hier worden effecten op bossen gemeld die vervolgens niet meegenomen worden als N2000 doel, maar nog steeds wel status hebben als BN-waarde!

2251: paragrafen 6.4 en 6.5 afstemmen met afdeling vergunningen PZH! Lijkt mij nu een vrij mager kader voor vergunningverlening

Hoofdstuk 7:

2306: waarom is landelijke afstemming noodzakelijk? Is toch aan Rijnland om maatregelen uit te voeren en discussies spelen niet landelijk, maar lokaal. Bij Westduinpark en Solleveld & Kapittelduinen hebben we geen problemen met zandsuppleties en daarmee dus ook geen overleg met RWS hierover. Met Delfland maken we wel afspraken over pilot dynamisch kustbeheer in het beheerplan.

2343: kaart ontbreekt. geldt voor hele voorliggende tekst; zonder kaartmateriaal is de tekst slecht (ruimtelijk) leesbaar.

2363: wat is de status van de 'te verkennen maatregelen' ? Zijn die wel of niet noodzakelijk voor het behalen van de doelen?

2409: maatregel 13 is wel erg stellig neergezet. Is dit vooraf met PZH besproken of is dit een SBB wens die hier neergezet is met het idee dat PZH dit wel even gaat doen? Ik weet hier in ieder geval niets van.

2422: hoe gaat er gemonitord worden? punt 17 blijft nu nog erg vaag.

2426: 18. waarom is dit tot nu toe nog niet opgepakt? Dat hoort toch onderdeel van het beheerplanproces te zijn. Als het pas daarna moet gaan gebeuren wie gaat er danb voor zorgen dat het ook daadwerkelijk gebeurt en wat als er dan niets gedaan wordt?

Met vriendelijke groet,

art.5.1-2e

Projectleider N2000-beheerplannen

Provincie Zuid-Holland, afdeling Water en Groen

Zuid-Hollandplein 1

Postbus 90602

2509 LP Den Haag

T. art.5.1-2e

E. art.5.1-2e @pzh.nl

www.zuid-holland.nl/natura2000

Aanwezig: maandag, dinsdag en donderdag

Van: art.5.1-2e (art.5.1-2e [m aalto: art.5.1-2e @minlnv .nl]

Verzonden: maandag 8 maart 2010 9:47

Aan: art.5.1-2e art.5.1-2e @oordwijk.nl; art.5.1-2e @katwijk.nl; art.5.1-2e @rijnland.net;

art.5.1-2e
CC: art.5.1-2e

Onderwerp: Natura 2000 beheerplan Coepelduynen - projectgroep

Beste projectgroepleden,

Hierbij zend ik jullie de meest actuele versie van het concept van het beheerplan, hoofdstukken 1 t/m 7.

Dit ter voorbereiding van de vergadering met de projectgroep op de 19e.

Op de vergadering zullen we ons vooral richten op de hoofdstukken 5 en 7, alsmede op die onderdelen uit hoofdstuk 6 die een relatie hebben met voorgestelde maatregelen in hoofdstuk 7 (vooral t.a.v. kustverdediging en het verstuivingsproces). Ik wil jullie allen vragen om commentaar en aanvullingen voor te bereiden t.a.v de inhoud van met name deze hoofdstukken.

(Op de bijeenkomst is geen ruimte om de hoofdstukken tekstueel te behandelen; ik verzoek jullie tekstuele opmerkingen in de tekst naar mij de mailen.)

Alvast bedankt en graag tot ziens op de 19e.

Met vriendelijke groet,

art.5.1-2e

Projectleider beheerplan Natura 2000 - de Coepelduynen

Dienst Landelijk Gebied, Regio West

Wilhelmina van Pruysenweg 52

Postbus 19275, 2500 CG Den Haag

art.5.1-2e

art.5.1-2e

@: art.5.1-2e @minlnv.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: art.5.1-2e, art.5.1-2e <art.5.1-2e@staatsbosbeheer.nl>
Verzonden: n u 9 17:10
Aan: art.5.1-2e
Onderwerp: -soorten Coepelduinen
Bijlagen: Kopie van PEHS-doelsoorten Coepelduynen (art.5.1-2e.xls)

Hallo art.5.1-2e

Het is een nog kleuriger geheel geworden, voor mezelf heb ik eerst even een kolom gemaakt van soorten waarvan ik zeker weet dat ze voorkomen. Een aantal rode lijst soorten heb ik toegevoegd. En soorten waarvan ik zeker weet dat ze niet voorkomen heb ik het vlak rood gemaakt, of ze dan potentieel voor kunnen komen durf ik niet met zekerheid te zeggen.

Groet art.5.1-2e

Van: art.5.1-2e [mailto:art.5.1-2e@pzh.nl]
Verzonden: dinsdag 20 januari 2009 15:25
Aan: art.5.1-2e
CC: art.5.1-2e, art.5.1-2e
Onderwerp: RE: PEHS-soorten Coepelduinen

Hallo art.5.1-2e

Ik vroeg me af of ik nog een reactie van je kan verwachten op onderstaande mail? Op welke termijn?

Alvast bedankt en groet,

art.5.1-2e

Provincie Zuid-Holland
Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
art.5.1-2e
art.5.1-2e
e-mail: art.5.1-2e@pzh.nl

Van: art.5.1-2e [mailto:art.5.1-2e@staatsbosbeheer.nl]
Verzonden: maandag 12 januari 2009 10:51
Aan: art.5.1-2e
CC: art.5.1-2e, art.5.1-2e
Onderwerp: PEHS-soorten Coepelduinen

Ha art.5.1-2e

Goed weekend gehad?

Hierbij de soortenlijst die ik voor je zou controleren. Ik heb er een paar kleine wijzigingen in aangebracht. De Staatsbosbeheerder die echter meer verstand heeft van welke soorten er exact in het gebied voorkomen, is boswachter art.5.1-2e art.5.1-2e (cc). art.5.1-2e, zou jij bijgaande soortenlijst, waarop de PEHS-doelen staan vermeld, willen controleren voor de Coepelduinen? Deze lijst wordt gebruikt voor het Natura 2000-beheerplan. Alvast bedankt!

Groeten,
art.5.1-2e

<<PEHS-doelsoorten Coepelduynen (art.5.1-2e xls>>

art.5.1-2e
Medewerker Ecologie en Data, Staatsbosbeheer Regio West

✉ art.5.1-2e [staats bosbeheer.nl](mailto:art.5.1-2e@staatsbosbeheer.nl)
☎ art.5.1-2e
📄 Naritaweg 221, 1043 CB Amsterdam

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ndt-code (Natuurdoeltype

du-3.07sl droog duingrasland en open duin in ruime zin
du-3.07zd droog duingrasland variant zeedorpenlandschap
du-3.14 bosgemeenschappen van de duinzoom

Ndt-code (bal e.a. 2001)

3.34 droog kalkarm duingrasland
3.35 droog kalkrijk duingrasland
3.48 strand en stuivend duin
3.62 laagveenbos
3.65 eiken- en beukenbos van lemige zandgronden
3.66 bos van voedselrijke, vochtige gronden
3.69 eiken- haagbeukenbos van zandgronden

Soortgroep	komt nu z	Soortnaam	Kan de soort (potentieel) voorkomen in het gebied?	H2130A 3.35
Amfibieën	x	Rugstreeppad	x	1
Dagvlinders		Bruin blauwtje	x	1
Dagvlinders		Heivlinder	x	
Dagvlinders		Duinparelmoervlinder		1
Dagvlinders		Grote parelmoervlinder		
Dagvlinders	x	Kleine parelmoervlinder	x	1
Dagvlinders		Veldparelmoervlinder		1
Reptielen	x	Zandhagedis	x	1
Sprinkhanen en krekels	x	Blauwvleugelsprinkhaan	x	1
Sprinkhanen en krekels		Duinsabelsprinkhaan	x	1
Vaatplanten		Aardkastanje		1
		Beemdkroon komt voor		1
Vaatplanten		Biestarwegras		
Vaatplanten		Bitterkruidbremraap		1
Vaatplanten		Blauwe bremraap		1
Vaatplanten		Blauwe zeedistel		
Vaatplanten		Bleek schildzaad komt waarschijnlijk niet voor		1
Vaatplanten		Bokkenorchis- nu niet, potentieel wel		1
Vaatplanten		Bosaardbei		1
Vaatplanten		Draadklaver		
Vaatplanten		Driedistel		1
Vaatplanten		Duits viltkruid		
Vaatplanten		Dwerggras		
Vaatplanten		Gegroefde veldsla		1
	x	Geelhartje komt voor		1
Vaatplanten		Gele hoornpapaver		
Vaatplanten	x	Gelobde maanvaren		1
Vaatplanten	x	Gelobde melde		
Vaatplanten		Gestreepte klaver		1
Vaatplanten		Gevlekt zonneroosje		
Vaatplanten	x	Gewone vleugeltjesbloem s.l.		1
Vaatplanten	x	Grote tijm		1
Vaatplanten		Herfstschroeforchis-komt niet voor		1
Vaatplanten	x	Hondskruid		1
Vaatplanten	x	Hondsviooltje		1
	x	Kegelsilene komt voor		1
Vaatplanten		Kleine ereprijs		
Vaatplanten		Kleine ratelaar komt zeker voor		1
Vaatplanten		Kleine rupsklaver		1
Vaatplanten	x	Kleine steentijm komt voor		1
Vaatplanten	x	Kleverige reigersbek		1
Vaatplanten		Kruisbladgentiaan		1
Vaatplanten		Liggend bergglas-komt volgens mij alleen in berkheide v		1
Vaatplanten	x	Liggende asperge		1
	x	Nachtsilene komt voor		
Vaatplanten		Onderaardse klaver		1
Vaatplanten	x	Oorsilene		1
Vaatplanten	x	Oranjegele paardenbloem		1
Vaatplanten		Poppenorchis- komt niet voor		1
Vaatplanten		Rozenkransje		
	x	Rode ogentroost komt voor		
Vaatplanten	x	Ruige scheefkelk s.s.		1

Vaatplanten		Ruw gierstgras		1
Vaatplanten		Scheve hoornbloem		1
Vaatplanten	x	Stijve ogentroost		1
Vaatplanten		Strandbiet		
Vaatplanten		Vals muizenoor		
Vaatplanten		Veldgentiaan		1
Vaatplanten		Vogelpootklaver		
Vaatplanten		Voorjaarsganzerik		1
Vaatplanten		Voorjaarszegge		1
Vaatplanten	x	Wondklaver		1
Vaatplanten		Zandduizendknoop		1
Vaatplanten		Zeewolfsmelk		1
Vogels		Blauwe kiekendief		
Vogels		Dwergstern		
Vogels		Eider		
Vogels		Engelse kleine mantelmeeuw		1
Vogels		Grauwe kiekendief		
Vogels		Grote Stern		
Vogels		Kleine mantelmeeuw		1
Vogels		Kleine zilvereiger		
Vogels	x	Kneu	x	1
Vogels		Morinelplevier		
Vogels		Noordse Stern		
Vogels	x	Roodborsttapuit	x	1
Vogels	x	Scholekster	x	
Vogels		Smelleken		1
Vogels		Stormmeeuw		
Vogels	x	Strandplevier		
Vogels	x	Tapuit	p	1
Vogels		Velduil	doortrek	
Vogels		Visdief		
Vogels		Zwartkopmeeuw		1
x		komt voor		
p		kan potentieel voorkomen		
		komt zeker niet voor		
		komt waarschijnlijk niet voor		
		komt waarschijnlijk voor		
		komt zeker voor		

H2110/
H2120
3.48

1
1
1

1
1
1

1
1

1
1
1

1
1

Van: art.5.1-2e
Verzonden: i 2009 11:15
Aan: art.5.1-2e
Onderwerp: elduin
Bijlagen: PEHS-doelsoorten Coepelduynen art.5.1-2e

Hoi art.5.1-2e

Ik heb met kleurtjes mijn vizie er op gegeven.

groet
art.5.1-2e

Van: art.5.1-2e
Verzonden: vrijdag 9 januari 2009 10:24
Aan: art.5.1-2e
Onderwerp: FW: coepelduin

Hoi art.5.1-2e

Ik ben de PEHS-doelen voor Coepelduynen aan het uitwerken. Bijgevoegd een overzicht van alle doelsoorten die (theoretisch) voor het gebied zijn aangewezen. Wil je in de kolom aangeven of de plantensoorten in het gebied voorkomen (x) of er in potentie kunnen voorkomen (p) (ze waren er in het verleden of bevinden zich in de omgeving van Coepelduynen)?

Bedankt! art.5.1-2e

Provincie Zuid-Holland
Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
art.5.1-2e
art.5.1-2e
e-mail: art.5.1-2e@p2gh.nl

Van: art.5.1-2e
Verzonden: donderdag 8 januari 2009 16:20
Aan: art.5.1-2e
Onderwerp: coepelduin

Hallo, art.5.1-2e

Ik heb de lijst voor wat betreft fauna ingevuld. Voor de flora kun je toch het beste terecht bij art.5.1-2e. Hij kan een selectie maken welke planten hier zijn aangetroffen). Ik ken het Coepelduin wat minder goed (ook omdat het afgesloten is voor publiek).

vrgr art.5.1-2e

Ndt-code (Natuurdoeltype

du-3.07sl droog duingrasland en open duin in ruime zin
du-3.07zd droog duingrasland variant zeedorpenlandschap
du-3.14 bosgemeenschappen van de duinzoom

Ndt-code (bal e.a. 2001)

3.34 droog kalkarm duingrasland
3.35 droog kalkrijk duingrasland
3.48 strand en stuivend duin
3.62 laagveenbos
3.65 eiken- en beukenbos van lemige zandgronden
3.66 bos van voedselrijke, vochtige gronden
3.69 eiken- haagbeukenbos van zandgronden

art.5.1-2-1 checken

Lift de soort mee met
Natura 2000?

Soortgroep	Soortnaam	
Amfibieën	Rugstreeppad	j
Dagvlinders	Bruin blauwtje	j
Dagvlinders	Heivlinder	j
Dagvlinders	Duinparelmoervlinder	j
Dagvlinders	Grote parelmoervlinder	j
Dagvlinders	Kleine parelmoervlinder	j
Dagvlinders	Veldparelmoervlinder	j
Reptielen	Zandhagedis	j
Sprinkhanen en krekels	Blauwvleugelsprinkhaan	j
Sprinkhanen en krekels	Duinsabelsprinkhaan	j
Vaatplanten	Aardkastanje	j
Vaatplanten	Biestarwegras	j
Vaatplanten	Bitterkruidbremraap	j
Vaatplanten	Blauwe bremraap	j
Vaatplanten	Blauwe zeedistel	j
Vaatplanten	Bleek schildzaad	j
Vaatplanten	Bokkenorchis	j
Vaatplanten	Bosaardbei	j
Vaatplanten	Draadklaver	?
Vaatplanten	Driedistel	j
Vaatplanten	Duits viltkruid	?
Vaatplanten	Dwerggras	?
Vaatplanten	Gegroefde veldsla	j
Vaatplanten	Gele hoornpapaver	j
Vaatplanten	Gelobde maanvaren	j
Vaatplanten	Gelobde melde	j
Vaatplanten	Gestreepte klaver	j
Vaatplanten	Gevlekt zonneroosje	?
Vaatplanten	Gewone vleugeltjesbloem s	j
Vaatplanten	Grote tijm	j
Vaatplanten	Herfstschroeforchis	j
Vaatplanten	Hondskruid	j
Vaatplanten	Hondsviooltje	j
Vaatplanten	Kleine ereprijs	?
Vaatplanten	Kleine ratelaar	j
Vaatplanten	Kleine rupsklaver	j
Vaatplanten	Kleine steentijm	j
Vaatplanten	Kleverige reigersbek	j
Vaatplanten	Kruisbladgentiaan	j
Vaatplanten	Liggend bergvlas	j
Vaatplanten	Liggende asperge	j
Vaatplanten	Onderaardse klaver	j
Vaatplanten	Oorsilene	j
Vaatplanten	Oranjegele paardenbloem	j
Vaatplanten	Poppenorchis	j
Vaatplanten	Rozenkransje	?
Vaatplanten	Ruige scheefkelk s.s.	j
Vaatplanten	Ruw gierstgras	j
Vaatplanten	Scheve hoornbloem	j
Vaatplanten	Stijve ogentroost	j
Vaatplanten	Strandbiet	j
Vaatplanten	Vals muizenoor	?

Vaatplanten	Veldgentiaan	j
Vaatplanten	Vogelpootklaver	?
Vaatplanten	Voorjaarsganzerik	j
Vaatplanten	Voorjaarszegge	j
Vaatplanten	Wondklaver	j
Vaatplanten	Zandduizendknoop	j
Vaatplanten	Zeewolfsmelk	j
Vogels	Blauwe kiekendief	j
Vogels	Dwergstern	j
Vogels	Eider	j
Vogels	Engelse kleine mantelmeeuw	j
Vogels	Grauwe kiekendief	j
Vogels	Grote Stern	j
Vogels	Kleine mantelmeeuw	j
Vogels	Kleine zilverreiger	j
Vogels	Kneu	j
Vogels	Morinelplevier	j
Vogels	Noordse Stern	j
Vogels	Roodborsttapuit	j
Vogels	Scholekster	j
Vogels	Smelleken	j
Vogels	Stormmeeuw	j
Vogels	Strandplevier	j
Vogels	Tapuit	j
Vogels	Velduil	j
Vogels	Visdief	j
Vogels	Zwartkopmeeuw	j

	Zeker niet
	waarschijnlijk niet
	waarschijnlijk wel
	zeker wel

art.5.1

Gebied is voor groene habitattypen aangewezen

Kan de soort (potentieel) voorkomen in het gebied?

Habitattyp	H2130B	H2130A	H2110/ H2120
Natuurdoe	3.34	3.35	3.48

X

X

X

X

X

X

X

X

[illegible]

		1	
	1		
		1	
		1	
	1	1	
		1	
		1	

		1		1
		1		1
p		1	1	1
		1		
				1
		1	1	1
				1
x		1	1	
				1
				1
x		1	1	
x				1
		1	1	
				1
				1
p		1	1	1
		1		
				1
			1	1

Van: art.5.1-2e <art.5.1-2e@pzh.nl>
Verzonden: 0:3
Aan: art.5.1-2e
CC:
Onderwerp: ynen

Beste art.5.1-2e

Volgens de plaatselijke natuurverenigingen zijn 6 damherten gesignaleerd in de Coepelduynen. Daarnaast zijn reeen aanwezig.

Weet jij hoe het zit met het faunabeheer in de bollenstreek? Worden evenhoevigen geschoten als ze de bollenvelden en wegen opgaan?

vriendelijke groeten
art.5.1-2e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: art.5.1-2e [mailto:art.5.1-2e@pzh.nl]
Verzonden: maandag 26 oktober 2009 10:09
Aan: art.5.1-2e
CC: art.5.1-2e
Onderwerp: RE: Coepelduynen

Hallo, art.5.1-2e

In de Coepelduyn zijn geen damherten aanwezig, dat is het geval in de AWD. Dit probleem speelt dus ook niet in en bij de Coepeduynen.

vrgr art.5.1-2e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: art.5.1-2e
Verzonden: maandag 26 oktober 2009 8:50
Aan: art.5.1-2e
Onderwerp: FW: Coepelduynen

Hoi art.5.1-2e

kun jij antwoord geven op onderstaande vraag. Ik heb geen idee. Als jij het niet weet, bij wie moet ik dan zijn?

Groetjes,
art.5.1-2e

Van: art.5.1-2e [mailto:art.5.1-2e@pzh.nl]
Verzonden: donderdag 22 oktober 2009 11:38

Aan: [art.5.1-2e]
Onderwerp: Coepelduynen

Beste [art.5.1-2e]

Ik zou je een kleine vraag willen voorleggen ivm het N2000 beheerplan voor de Coepelduynen: hoe zit het met het faunabeheer rondom het gebied, ijb reeën en damherten die de bollen velden ingaan en de provinciale weg oversteken? Is er een ontheffing om te knallen?

alvast dank en groeten,

[art.5.1-2e]
ecologisch adviseur

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Dienst Landelijk Gebied - Regio West Team Natuur Herman
Gorterstraat 5 Postbus 20030, 3502 LA Utrecht [art.5.1-2e] w www.dienstlandelijkgebied.nl

Flora- en faunawet DLG regio West:

[art.5.1-2e]
[art.5.1-2e]@minlnv.nl

P Denk aan het milieu bij het printen van e-mails

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: art.5.1-2e
Verzonden: april 2010 09:31
Aan: art.5.1-2e v.n
CC: art.5.1-2e art.5.1-2e
Onderwerp: r p pelduynen - projectgroep

Geachte art.5.1-2e art.5.1-2e

Via art.5.1-2e art.5.1-2e art.5.1-2e het cluster vergunningverlening Natuurbeschermingswet in het bezit gekomen van een concept beheerplan Coepelduynen.

Dit concept is voor ons aanleiding om u binnenkort commentaar toe te zenden.

Misschien is het verstandig een keer met u om de tafel te gaan zitten om de vergunningenkant van het beheerplan goed door te spreken.

Ik wijs u erop dat PZH uiteindelijk bevoegd gezag is en dat wij misschien het beheerplan wel eens niet goed gaan keuren als dit onderdeel niet goed geregeld is.

Met vriendelijk groet,

art.5.1-2e
Beleidsmedewerker Groene wetgeving
art.5.1-2e

Van: art.5.1-2e (art.5.1-2e [mailto:art.5.1-2e@minlnv.nl]
Verzonden: maandag 8 maart 2010 9:47
Aan: art.5.1-2e art.5.1-2e @n oordwijk.nl; art.5.1-2e @katwijk.nl; art.5.1-2e @rijnland.net;
art.5.1-2e @rv ob.nl; art.5.1-2e art.5.1-2e , art.5.1-2e art.5.1-2e
CC: art.5.1-2e art.5.1-2e art.5.1-2e
Onderwerp: Natura 2000 beheerplan Coepelduynen - projectgroep

Beste projectgroepleden,

Hierbij zend ik jullie de meest actuele versie van het concept van het beheerplan, hoofdstukken 1 t/m 7.

Dit ter voorbereiding van de vergadering met de projectgroep op de 19e.

Op de vergadering zullen we ons vooral richten op de hoofdstukken 5 en 7, alsmede op die onderdelen uit hoofdstuk 6 die een relatie hebben met voorgestelde maatregelen in hoofdstuk 7 (vooral t.a.v. kustverdediging en het verstuivingsproces). Ik wil jullie allen vragen om commentaar en aanvullingen voor te bereiden t.a.v de inhoud van met name deze hoofdstukken.

(Op de bijeenkomst is geen ruimte om de hoofdstukken tekstueel te behandelen; ik verzoek jullie tekstuele opmerkingen in de tekst naar mij de mailen.)

Alvast bedankt en graag tot ziens op de 19e.

Met vriendelijke groet,

art.5.1-2e .

Projectleider beheerplan Natura 2000 - de Coepelduynen
Dienst Landelijk Gebied, Regio West
Wilhelmina van Pruisenweg 52
Postbus 19275, 2500 CG Den Haag

art.5.1-2e
art.5.1-2e
@: art.5.1-2e @minlnv.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: art.5.1-2e <art.5.1-2e@odh.nl>
Verzonden: 013 13:56
Aan: art.5.1-2e art.5.1-2e
Onderwerp: ev nni ng nieuwe woningen Coepelduijn vs natuurbeschermingswetvergunning

Dank art.5.1-2e voor je antwoord.

Groet
art.5.1-2e

Van: art.5.1-2e [mailto:art.5.1-2e@pzh.nl]
Verzonden: donderdag 7 november 2013 13:45
Aan: art.5.1-2e art.5.1-2e
CC: art.5.1-2e (@dlg.nl)
Onderwerp: RE: omgevingsvergunning nieuwe woningen Coepelduijn vs natuurbeschermingswetvergunning

Hallo,

Het ministerie van EZ is voortouwnemer voor dit plan en het plan wordt door Dienst Landelijk Gebied gemaakt. De contactpersoon daar is art.5.1-2e art.5.1-2e. Ik stuur haar deze mail cc, haar telefoonnummer is art.5.1-2e art.5.1-2e kent de laatste stand van zaken.

Met vriendelijke groeten,

art.5.1-2e
Provincie Zuid-Holland
Afdeling Water en Groen
email art.5.1-2e @pzh.nl
tel art.5.1-2e
(we di en do)

Van: art.5.1-2e [mailto:art.5.1-2e@odh.nl]
Verzonden: dinsdag 5 november 2013 10:48
Aan: art.5.1-2e
CC: art.5.1-2e
Onderwerp: RE: omgevingsvergunning nieuwe woningen Coepelduijn vs natuurbeschermingswetvergunning

Hallo art.5.1-2e,
Behandelend ambtenaar is art.5.1-2e Zij is op dit moment niet bereikbaar
Ik zie in IDMS overigens geen concept beheerplan!
art.5.1-2e kan je meer vertellen, maar is zoals gezegd nu niet bereikbaar
Haar nummer is art.5.1-2e
Groet
art.5.1-2e

Van: art.5.1-2e [mailto:art.5.1-2e@pzh.nl]

Verzonden: dinsdag 5 november 2013 9:35

Aan: art.5.1-2e

Onderwerp: RE: omgevingsvergunning nieuwe woningen Coepelduijn vs natuurbeschermingswetvergunning

Hi art.5.1-2e

Juist omdat de gemeente niet voldaan heeft aan artikel 19j Nbw probeer ik schorsing te krijgen op grond van het motiveringsgebrek.

Klopt het daar er intussen nog steeds geen (concept) beheersplan is, ondanks de eerdere aankondigingen dat het er vorig jaar al zou zijn?

Bedankt zover.

art.5.1-2e

Van: art.5.1-2e [mailto:art.5.1-2e@dodh.nl]

Verzonden: dinsdag 5 november 2013 9:28

Aan: art.5.1-2e

Onderwerp: RE: omgevingsvergunning nieuwe woningen Coepelduijn vs natuurbeschermingswetvergunning

Hallo art.5.1-2e,

Twee aanvullingen.

- 1) Feit blijft dat het bestemmingsplan in strijd is met artikel 19j Nbwet waarin is bepaald dat: "Een bestuursorgaan houdt bij het nemen van een besluit tot het vaststellen van een plan dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, rekening met de gevolgen die het plan kan hebben voor het gebied". Indien significante negatieve effecten niet bij voorbaat kunnen worden uitgesloten, dient een passende beoordeling te worden opgesteld.
- 2) Het is bijna dagelijkse praktijk dat door een voorbereidende (bouw)handeling een natuurlijke habitat wordt vernietigd, bijvoorbeeld graafwerkzaamheden of bouwrijp maken, iets waarvoor achteraf nooit een Nbwetvergunning zou kunnen worden verleend, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, maar dan is het kwaad al geschied. Voorkomen is beter dan....

Groet en succes.

art.5.1-2e

Van: art.5.1-2e [mailto:art.5.1-2e@pzh.nl]

Verzonden: maandag 4 november 2013 16:38

Aan: art.5.1-2e

Onderwerp: RE: omgevingsvergunning nieuwe woningen Coepelduijn vs natuurbeschermingswetvergunning

Dag art.5.1-2e

Bedankt voor je mail. Ik snap het provinciale uitgangspunt vanuit Nbw, maar wil natuurlijk voorkomen dat dat juist een aangrijpingspunt wordt voor de voorzitter om de voorlopige voorziening af te wijzen omdat een dergelijke vergunning nooit verleend wordt en er dus geen sprake is van een spoedeisend belang. De onderhavige percelen zijn op de N2000 kaart niet geëxclaveerd en er is geen sprake van een huidig gebruik als woonerf. Toch heeft de gemeente geen natuuronderzoek verricht – met als argument dat het hier om een conserverend bestemmingsplan gaat. Die vlieger gaat wat ons betreft niet op, want onbenutte bouwrechten zijn geen bestaande functies en dus in strijd met de verordening Ruimte, zowel qua bouwen buiten contour en binnen EHS. Bovendien is motivering van de potentiële gevolgen op N2000 sowieso nodig.

In de bijlage de conceptpleitnotitie voor morgen met kaartmateriaal. Graag aanvullingen en suggesties voor 10 uur mocht dat mogelijk zijn.

Met vriendelijke groeten,

art.5.1-2e

Senior beleidsmedewerker

Afdeling Ruimte, wonen en bodem | bureau Beoordeling

T art.5.1-2e (di, do en vrij)

art.5.1-2e dpzh.nl

Provincie Zuid-Holland

Postbus 90602 | 2509 LP | Den Haag

www.zuid-holland.nl

Van: art.5.1-2e art.5.1-2e [<mailto:art.5.1-2e@pzh.nl>]

Verzonden: maandag 4 november 2013 13:24

Aan: art.5.1-2e

Onderwerp: Re: omgevingsvergunning nieuwe woningen Coepelduijn vs natuurbeschermingswetvergunning

Geachte mw art.5.1-2e het is beleid van de provincie om binnen n2000 gebieden geen bebouwing toe te staan. Het ligt in de bedoeling dat het (concept) beheerplan van Coepelduinen een dergelijk beleidsuitgangspunt bevat. Zolang dit plan nog niet formeel is vastgesteld geldt de vergunningplicht en zal in deze procedure ook dit standpunt worden aangehouden, zonodig verwijzend naar reeds wel vastgestelde beheerplannen waarin dit wel is opgenomen. Bij een aanvraag om vergunning dient een natuurtoets of passende beoordeling aanwezig te zijn, waaruit zou moeten blijken of er significante effecten zijn. Indien deze afwezig zijn, en er is een groot belang in het geding, dan zou van het bovenstaande kunnen worden afgeweken. In een vergelijkbare zaak verderop de Boerhaveweg kwam het zover niet, en heeft de initiatiefnemer afgezien van bouwen in het N2000 gebied. Het is dus niet bekend hoe deze zaak zou zijn afgelopen indien deze initiatiefnemer een weigering van de nbwetvergunning zou hebben uitgelokt.

Dit gegeven heb ik uitvoerig in een e-mail wisseling met art.5.1-2e gedeeld.

Gr

art.5.1-2e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 4 nov. 2013 om 11:59 heeft "art.5.1-2e" <art.5.1-2e@pzh.nl> het volgende geschreven:

Geachte art.5.1-2e art.5.1-2e

Morgen dient de voorlopige voorzieningszaak van GS tegen de gemeente Noordwijk inzake het bestemmingsplan De Zuid in die gemeente. Noordwijk heeft daarin mogelijk gemaakt dat op 5 tot nu toe onbebouwde percelen nieuwe villa's kunnen worden opgericht terwijl ze buiten de rode contour liggen en binnen de EHS/Natura 2000. Het bestemmingsplan conflicteert dan ook met de bepalingen in de Verordening Ruimte.

Bij de bepaling of er sprake is van een spoedeisend belang zal de voorzitter morgen vast en zeker willen weten of er – nog andere beletselen zijn om deze villa's te realiseren en komt dan o.a. uit bij de natuurbeschermingswetvergunning. Als de kans op verlening van een Nbwet-vergunning afwezig is, dan bestaat de kans dat de VoVo moet worden afgewezen vanuit de redenering dat er dan geen spoedeisend belang is voor toewijzing. De bebouwing kan dan immers niet gerealiseerd worden, ook als het bestemmingsplan in werking treedt. Ik zoek nog even naar de connectie tussen de omgevingsvergunning voor bouwen en de Nbwetvergunning, gaat dat via een verklaring van geen bedenkingen?

Maar als er – al dan niet na het uitvoeren van een natuurtoets – blijkt dat een nbwet vergunning tot de mogelijkheden behoort, dan is het risico op onherstelbare gevolgen aanwezig en dus ook een spoedeisend belang bij toewijzing van die voorziening. Omdat ik heb begrepen dat deze toetsing voor

de provincie door de OD Haaglanden wordt uitgevoerd, zou ik hierover graag nog even snel contact met u willen. Kunt u mij hierover terugbellen? Mijn vaste nummer staat hieronder, mijn mobiele nummer is [art.5.1-2e](#)

Met vriendelijke groeten,

[art.5.1-2e](#)

Senior beleidsmedewerker

Afdeling Ruimte, wonen en bodem | bureau Beoordeling

[art.5.1-2e](#) di, do en vrij)

[n!](#)

Provincie Zuid-Holland

Postbus 90602 | 2509 LP | Den Haag

www.zuid-holland.nl

Van: art.5.1-2e
Verzonden: 0:22
Aan: art.5.1-2e
CC:
Onderwerp: erking Coepelduynen

Klopt, ik heb het lijstje doelsoorten nog niet bijgevoegd, met 2 redenen:

- a) ik heb nog geen compleet beeld van welke soorten zeker en welke potentieel in het gebied vóórkomen. Dit ben ik nog aan het afstemmen met SBB
- b) overzicht van doelsoorten is pas relevant als we een hoge(re) ambitie hebben voor de uitwerking van de PEHS in het beheerplan. Dus als we niet alleen de conclusie willen trekken dat de PEHS-doelen overlappen met N2000 (zoals we nu hebben gedaan), maar als we ook gezamenlijk bereid zijn de huidige natuurkwaliteit in licht van PEHS te analyseren en, indien nodig, maatregelen te nemen. Deze discussie moeten we dus nog o.a. in het duinoverleg voeren.

Groet, art.5.1-2e

Van: art.5.1-2e [mailto:art.5.1-2e@inlnv.nl]
Verzonden: di 20-1-2009 17:26
Aan: art.5.1-2e
CC: art.5.1-2e art.5.1-2e art.5.1-2e
Onderwerp: RE: PEHS-uitwerking Coepelduynen

Hoi art.5.1-2e

Dank voor de uitwerking. Mooi dat de EHS-doelen overlappen met N2000. Ik zie alleen geen lijstje doelsoorten; ik hoop dat dat niet betekent dat de doelsoorten die uit de natuurdoeltypen volgen niet in of bij de Coepelduynen voorkomen?

Ik art.5.1-2e benieuwd naar het duinenoverleg, dat wordt zeker interessant.

groeten
art.5.1-2e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: art.5.1-2e [mailto:art.5.1-2e@pzh.nl]
Verzonden: dinsdag 20 januari 2009 16:13
Aan: art.5.1-2e
CC: art.5.1-2e art.5.1-2e
Onderwerp: RE: PEHS-uitwerking Coepelduynen

oja, hier in ieder geval de uitwerking van het PEHS-beleid tot nu toe.

Groet, art.5.1-2e

Provincie Zuid-Holland
Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
art.5.1-2e
art.5.1-2e
e-mail: art.5.1-2e@pzh.nl

Van: art.5.1-2e
Verzonden: dinsdag 20 januari 2009 16:03
Aan: art.5.1-2e

CC: ' art.5.1-2e

art.5.1-2e

Onderwerp: PEHS-uitwerking Coepelduynen

Hallo art.5.1-2e

Ik ben bezig geweest met de uitwerking van de PEHS-doelen voor Coepelduynen. Resultaat tot nu toe is dat er geen PEHS-doelen strijdig zijn met Natura 2000-doelen, maar dat juist de PEHS-doelen overlappen met de N2000-doelen. Das alvast belangrijke info ;-)

We weten nog niet goed welke ambitie we willen ten aanzien vna de verdere uitwerking van de doelen (bv wel/niet inzetten op maatregelen). Willen we dezelfde uitgangspunten toepassen als bij de beheerplannen waar wij voortouwnemer zijn? Dit gaan we op korte termijn afstemmen in het terreinbeheerdersoverleg (waar SBB ook bij zit) en duinenoverleg (waar jullie bij zitten).

Groet, art.5.1-2e

Provincie Zuid-Holland
Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
art.5.1-2e
art.5.1-2e
e-mail: [art.5\)p2@h.nl](mailto:art.5)p2@h.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: art.5.1-2e
Verzonden: 3
Aan: art.5.1-2e art.5.1-2e
CC: art.5.
Onderwerp: R r k uynen
Bijlagen: MEMO_PEHS doelen coepelduinen 090120.doc

oja, hier in ieder geval de uitwerking van het PEHS-beleid tot nu toe.

Groet, art.5.1-2e

Provincie Zuid-Holland
Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
art.5.1-2e
art.5.1-2e
e-mail: art.5)b2@zh.nl

Van: art.5.1-2e
Verzonden: dinsdag 20 januari 2009 16:03
Aan: art.5.1-2e
CC: art.5.1-2e art.5.1-2e
Onderwerp: PEHS-uitwerking Coepelduinen

Hallo art.5.1-2e

Ik ben bezig geweest met de uitwerking van de PEHS-doelen voor Coepelduinen. Resultaat tot nu toe is dat er geen PEHS-doelen strijdig zijn met Natura 2000-doelen, maar dat juist de PEHS-doelen overlappen met de N2000-doelen. Das alvast belangrijke info ;-)

We weten nog niet goed welke ambitie we willen ten aanzien vna de verdere uitwerking van de doelen (bv wel/niet inzetten op maatregelen). Willen we dezelfde uitgangspunten toepassen als bij de beheerplannen waar wij voortouwnemer zijn? Dit gaan we op korte termijn afstemmen in het terreinbeheerdersoverleg (waar SBB ook bij zit) en duinenoverleg (waar jullie bij zitten).

Groet, art.5.1-2e

Provincie Zuid-Holland
Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
art.5.1-2e
art.5.1-2e
e-mail: art.5)b2@zh.nl

provincie **HOLLAND**
ZUID

Memo

Directie Groen, Water en Milieu
Afdeling Groen
Contact

[art.5.1-2e](#)

[art.5.1](#)@pzh.nl

Datum
18 september 2008

Aan

Kopie aan

Onderwerp

MEMO: PEHS-doelen

MEMO: PEHS-doelen

De Coepelduynen maken onderdeel uit van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Als onderdeel daarvan zijn er door de provincie Zuid-Holland op kaart natuurdoeltypen voor het gebied benoemd om sturing te geven aan de inrichting en het beheer. Deze natuurdoeltypenkaart is niet bestuurlijk vastgesteld.

Daarnaast maakt de Coepelduynen onderdeel uit van twee ecologische verbindingzones. Met de Nota Ecologische Verbindingzones heeft de provincie Zuid-Holland dit in 1996 bestuurlijk vastgesteld.

In deze notitie zijn beide beleidskaders uitgewerkt.

Stap 1) Vertaling en selectie natuurdoeltypen (Bal e.a. 2001)

De natuurdoeltypen voor Coepelduynen, zoals weergegeven op de natuurdoeltypenkaart van de provincie Zuid-Holland, en volgens de systematiek van Bal e.a. 1995, zijn volgens de vertaalsleutel van Bal e.a. 2001 vertaald naar de nieuwe natuurdoeltypen. Multifunctionele afgeleiden van de natuurdoeltypen zijn buiten beschouwing gelaten.

De lijst met nieuwe natuurdoeltypen is uitgebreider, omdat in de nieuwe systematiek van Bal e.a. 2001 in de subtypen onderscheid is gemaakt in Fysisch-Geografische regio's. Daarom zijn de nieuwe natuurdoeltypen die niet in het gebied vóórkomen of er gerealiseerd zouden kunnen worden verder buiten beschouwing gelaten.

Deze stap resulteerde voor de Coepelduynen in de onderstaande lijst natuurdoeltypen.

Code	Naam natuurdoeltype
3.34	Droog kalkarm duingrasland
3.35	Droog kalkrijk duingrasland
3.48	Strand en stuivend duin

Stap 2) Selectie doelsoorten

Als doelsoort voor het gebied zijn die doelsoorten (Bal e.a. 2001) geselecteerd waarvoor één of meerdere van de bovenstaande natuurdoeltypen van zeer groot belang is voor het voortbestaan van de soort.

Vervolgens zijn doelsoorten van de lijst verwijderd, die niet in (de omgeving van) de Coepelduynen vóórkomen, of er zijn waargenomen.

Stap 3) Analyse naar relatie met beleid

Van elke doelsoort is bepaald of de doelen vanuit Natura 2000 (vijf habitattypen van het duinlandschap) strijdig zijn met de biotoopeisen van de soort en/ of de doelsoort kan meeliften met die doelen.

Alle natuurdoeltypen en doelsoorten kunnen met de Natura 2000-doelen meeliften.

Ecologische verbindingszones

De Coepelduynen maakt onderdeel uit van twee ecologische verbindingszones (Provincie Zuid-Holland, 1996):

- Coepelduinen - Leeuwenhorst. Het streefbeeld van deze verbindingszone is een ongeveer 30-50 meter brede strook bos met veel eiken, en zoom van struweel en kruiden. Ten behoeve van vlinders is hier een hoog nectaraanbod (bloeiende planten) in combinatie met geschikte waardplanten (Grote brandnetel en schrale grassen als Rood zwenkgras en Gewoon reukgras) aanwezig. Na verloop van jaren zal een zone structuurrijk oud bos moeten ontstaan met veel boomholten en vermolmd hout. Plaatselijk moet de zone aansluiten op waterpartijen.
- Coepelduinen - duinengebied Wassenaar. Het streefbeeld van deze verbindingszone is een zone van stadsparken en lanen met veel eiken, en zomen van struweel en kruiden. De parken bestaan uit structuurrijk oud bos met veel boomholten en vermolmd hout. Lokaal zijn ten behoeve van vlinders een hoog nectaraanbod (bloeiende planten) en geschikte waardplanten (Grote brandnetel en schrale grassen als Rood zwenkgras en Gewoon reukgras) aan te treffen. Plaatselijk moet de zone aansluiten op waterpartijen.

Belangrijke soorten van beide verbindingen zijn: eekhoorn, franjestaart, baardvleermuis, watervleermuis, rosse woelmuis, ree, kleine bonte specht, boomklever, glanskop, eikenpage, gehakelde aurelia, landkaartje, oranjetip, houtpantserjuffer en boomsprinkhaan.

Van: art.5.1-2e
Verzonden: 20
Aan: art.5.1-2e; art.5.1-2e art.5.1-2e
Onderwerp: e r el d
Bijlagen: persb Coepelduynen jan09+G.doc

art.5.1-2e

Zie mijn opmerking in het bestandje.

groet,
art.5.1-2e

Provincie Zuid-Holland

Zuid-Hollandplein 1

Postbus 90602

2509 LP Den Haag

tel art.5.1-2e

fax art.5.1-2e

email art.5.1-2e @p zh.nl

www.pzh.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: art.5.1-2e
Verzonden: donderdag 8 januari 2009 9:53
Aan: art.5.1-2e art.5.1-2e art.5.1-2e
Onderwerp: FW: persbericht Coepelduynen

fyi

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: art.5.1-2e [mailto:art.5.1-2e@pzh.nl]
Verzonden: woensdag 7 januari 2009 17:17
Aan: art.5.1-2e art.5.1-2e; art.5.1-2e; art.5.1-2e); art.5.1-2e (E-mail)
CC: art.5.1-2e
Onderwerp: persbericht Coepelduynen

Beste mensen,

Ism onze communicatieadviseur hebben we een persbericht opgesteld voor de lokale bladen, over Natura 2000 - de Coepelduynen. We willen dit bericht graag snel de deur uit doen.
<<persb Coepelduynen jan09.doc>>

Willen jullie ernaar kijken en mij een reactie sturen? Als het kan graag begin volgende week...

Onze communicatieadviseur neemt het ook nog op met zijn evenknie van SBB.

alvast dank en groeten,

art.5.1-2e

projecttrekker beheerplan Natura 2000 - de Coepelduynen

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Dienst Landelijk Gebied - Regio West Herman Gorterstraat 5,
Utrecht Postbus 20030, 3502 LA Utrecht [art.5.1-2e](#) w www.dienstlandelijkgebied.nl |
www.natura2000beheerplannen.nl

P Denk aan het milieu bij het printen van e-mails

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Persbericht 8 januari 2009

Natura 2000-beheerplan De Coepelduynen

Het natuurgebied De Coepelduynen in de gemeenten Katwijk en Noordwijk wordt naar verwachting in september 2009 aangewezen als Natura 2000-gebied. Dienst Landelijk Gebied (DLG) en Staatsbosbeheer stellen in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) het beheerplan op.

IK ZOU OP DEZE PLEK IETS ZEGGEN OVER WAT HET BEHEERPLAN IS, DAT IS HET MEEST RELEVANT VOOR DE DOELGROEP:

- 1. UITWERKING NATUURDOELEN, HOE GAAN WE DE DOELEN HALEN?**
- 2. TOETSING BESTAANDE GEBRUIK, SPELREGELS VOOR OVERIG GEBRUIK**

Daarvoor onderzoeken zij eerst welke natuurwaarden nu aanwezig zijn in de Coepelduynen, onder andere door een analyse van de huidige ecologische en hydrologische situatie en het bestaand gebruik in én om het gebied. Dit moet zo goed mogelijk aansluiten op de doelen van Natura 2000. Na het onderzoek worden passende beheermaatregelen beschreven om deze 'instandhoudingsdoelstellingen' te kunnen halen. Het is de bedoeling dat het beheerplan in november 2009 is afgerond.

Het opstellen van het beheerplan gebeurt in afstemming met andere overheden. DLG en Staatsbosbeheer werken samen met bijvoorbeeld de gemeenten Noordwijk en Katwijk, de provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap van Rijnland. Ook alle belanghebbenden in De Coepelduynen worden betrokken bij het opstellen van het beheerplan. Vertegenwoordigers van een aantal organisaties zijn daarvoor verenigd in een 'klankbordgroep'. Met hen bespreken DLG en Staatsbosbeheer geregeld de stand van zaken en vragen reacties op verschillende onderdelen van het concept beheerplan. Waar mogelijk worden deze reacties verwerkt in het uiteindelijke beheerplan.

De volgende organisaties zijn lid van de klankbordgroep:

- Particuliere perceeleigenaren in de Coepelduynen
- Land- en Tuinbouw Overleg (LTO)
- Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk
- Stichting Duinbehoud
- Stichting Berkheide Coepelduynen
- European Space Research and Technology Centre (Estec)
- Willem van den Bergh Stichting
- Staatsbosbeheer
- Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten
- Rijkswaterstaat
- Kamer van Koophandel
- Recron/Hiswa/ANWB (vertegenwoordigers van de recreatieve sector)

Voordat het wordt opgeleverd aan de bevoegde gezagen, te weten het Ministerie van LNV, Domeinen (Ministerie van Financiën) en de provincie Zuid-Holland, wordt het concept-beheerplan ook toegelicht tijdens een informatiebijeenkomst voor geïnteresseerden. Eventuele reacties worden waar mogelijk meegenomen in het uiteindelijke beheerplan. Een aankondiging voor deze bijeenkomst volgt naar verwachting komend voorjaar.

Beheerplan Natura 2000

Om de natuur in Europa als geheel te beschermen en te ontwikkelen, werken de lidstaten van de Europese Unie samen aan een netwerk van beschermde natuurgebieden: het Natura 2000-netwerk. In Nederland bestaat dit Europees netwerk van beschermde natuurgebieden uit 162 gebieden. In de afzonderlijke beheerplannen voor deze gebieden wordt vastgelegd hoe de natuurdoelen voor een gebied worden gehaald. Hierbij wordt onder het motto 'haalbaar en betaalbaar' uiteraard ook rekening gehouden met bestaande activiteiten.

Meer informatie

Meer informatie over Natura 2000 en de beheerplannen, inclusief contactinformatie, is beschikbaar op de internetsites www.minlnv.nl en www.natura2000beheerplannen.nl.

Noot voor de redactie: Meer informatie over het beheerplan voor De Coepelduynen kunt u verkrijgen bij [art. 5.1-2e](#), Dienst Landelijk Gebied regio West (030-2344131, [art. 5.1-2e](#) [@minlnv.nl](mailto:nl@minlnv.nl)).

Van: art.5.1-2e
Verzonden: b e
Aan: art.5.1-2e art.5.1-2e art.5.1-2e
CC: art.5.1-2e art.5.1-2e art.5.1-2e nin Inv.nl
Onderwerp: l d

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Met vlag

Hoi art.5.1-2e art.5.1-2e art.5.1-2e

Ik heb vanochtend met DLG en LNV overlegd over het plan van aanpak voor Coepelduynen. Hieronder de belangrijkste afspraken:

1. LNV werkt nu aan een analyse van de oude NBW-doelen. Dat zou eind oktober af moeten zijn, DLG neemt de uitkomst mee in het beheerplanproces.
2. EHS goed meenemen in het beheerplan. Ik heb aangegeven dat wij wel een analyse kunnen maken over hoe de EHS-doelen zich verhouden tot N2000 (incl. oude NBW-doelen). art.5.1-2e pak jij dat op?
3. Ik heb aangegeven hoe wij werken (projectgroep / adviesgroep via themabijeenkomsten). Dat wordt voor Coepelduynen nu verder uitgewerkt en in planning opgenomen. Ik heb aangegeven dat de stukken voor de overleggen vooraf met ons afgestemd moeten zijn, en dat daarvoor dus tijd in de planning opgenomen moet worden. art.5.1-2e ik heb aangegeven dat jij het aanspreekpunt bent voor project- en adviesgroep.
4. Omdat LNV niet meedraait in project- en adviesgroep komt er ook een stuurgroep (DLG / LNV / PZH). Om zo efficiënt mogelijk te werken bespreken we daarin zoveel mogelijk steeds alle beheerplannen waaraan DLG werkt. Ik zit in de stuurgroep.
5. Over de doelen heeft SBB aangegeven dat H2190A eigenlijk H2190B moet zijn. Afsproken dat hierover zo snel mogelijk duidelijkheid moet komen.
6. Nu wordt LNV steeds als opdrachtgever voor het plan genoemd, dat moet zijn: LNV en PZH.
7. Er komt nog een communicatieplan.

art.5.1-2e van art.5.1-2e nog geen reactie op het vaststellingsdraaiboek ontvangen, a.s. donderdag is hierover nog een overleg bij LNV. Met art.5.1-2e afgesproken dat we 's middags nog even contact hierover hebben.

Verder hebben we geconstateerd dat het belangrijk is goed af te stemmen tussen de verschillende duinplannen, we hebben afgesproken actief stukken uit te wisselen.

groet,
art.5.1-2e

Van: art.5.1-2e [mailto:art.5.1-2e@ninInv.nl]
Verzonden: do 18-9-2008 11:13
Aan: art.5.1-2e ; art.5.1-2e
CC: art.5.1-2e
Onderwerp: PvA en planning Coepelduynen

Beste mensen,

Hierbij stuur ik jullie het concept PvA en de planning zoals die er nu liggen.

art.5.1-2e had een aantal opmerkingen en mede op basis daarvan zien we zelf een aantal aanpassingen die nog niet in dit PvA verwerkt zijn, wegens tijdgebrek. In ieder geval is het een basis om maandag over te praten.

Tot maandag, groeten
art.5.1-2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

De bijeenkomst vindt plaats op dinsdag 22 september 2009, van 10:00 tot 13:00 in Hotel Savoy, Boulevard 1 te Katwijk aan Zee.

Agenda voor de bijeenkomst:

10.00 uur Ontvangst

10.15 - 11.15 uur Presentatie door Staatsbosbeheer over de gebiedsbeschrijving en de instandhoudingsdoelen van de Coepelduynen

Volgende week wordt u een eerste versie van de hoofdstukken 2 en 3 van het beheerplan, welke hierover gaan, ter informatie toegestuurd.

Op de bijeenkomst is aansluitend aan de presentatie door SBB ruimte voor eventuele inhoudelijke opmerkingen en aanvullingen.

11.15 - 11.45 uur Toelichting "Bestaand gebruik"; inventarisatie en eerste beoordeling van mogelijke effecten op natuurwaarden

Met dit bericht wordt u ter voorbereiding een tabel toegezonden met een overzicht van het geïnventariseerde gebruik en de effectanalyse van het bestaand gebruik t.a.v. de

instandhoudingsdoelen. De effectanalyse en het daarbij behorende voorstel voor beoordeling van vergunningplicht worden in de tabel toegelicht.

Op de bijeenkomst wordt u eerst een korte uitleg gegeven over het begrip bestaand gebruik en de werkwijze die wordt gevolgd bij de effectanalyse en de beoordeling t.a.v. vergunningplicht. Vervolgens wordt de tabel gepresenteerd en verder toegelicht.

11.45 - 12.45 uur Inbreng van de klankbordgroepleden t.a.v. bestaand gebruik

Het gepresenteerde overzicht van het bestaand gebruik en de effectanalyse wordt met u besproken en u wordt gevraagd om uw reactie te geven.

12.45 uur Aankondiging verdere uitwerking van het beheerplan en volgende bijeenkomst van de klankbordgroep

13.00 uur Afsluiting

Graag tot ziens op de 22e in Katwijk.

Met vriendelijke groet,

art.5.1-2e

Projectleider beheerplan Natura 2000 - de Coepelduynen Dienst Landelijk Gebied, Regio West Wilhelmina van Pruisenweg 52 Postbus 19275, 2500 CG Den Haag

art.5.1-2e

art.5.1-2e

@: art.5.1-2e @minInv.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: art.5.1-2e <art.5.1-2e@staatsbosbeheer.nl>
Verzonden: 1 2
Aan: art.5.1-2e d o
CC: art.5.1-2e art.5.1-2e art.5.1-2e art.5.1-2e
Onderwerp: e d
Bijlagen: NW1204.doc

Ha art.5.1-2e,

Ik begreep dat je informatie wilde over het Wantveld bij Coepelduynen. Hierbij de gegevens die ik kan ontsluiten.

Een groet, art.5.1-2e

<<NW1204.doc>>

Nota

Aan [art.5.1-2e](#)
Van [art.5.1-2e](#)
Afschrift aan [art.5.1-2e](#), [art.5.1-2e](#), [art.5.1-2e](#)

Onderwerp Vegetatie Wantveld
Kenmerk NW1204

Datum 21 mei 2012

Beste [art.5.1-2e](#)

Het Wantveld is in 2009 gekarteerd door mij in aanvulling van de kartering van Coepelduynen uit 2006. Ik heb er geen rapportage over gemaakt, hij is opgeleverd als database en turboveg set met de aanvullende vlakken en opnamen. Voor deze kartering heb ik gebruik gemaakt van de typologie uit 2006. Daarnaast heb ik nog een aantal nieuwe typen onderscheiden en heb ik ook een aantal aanvullende opnamen gemaakt, dit betrof echter niet locaties in het Wantveld. Zie bijgevoegde kaart voor de typen binnen het Wantveld.

Ik heb de bestanden van de vegetatiekartering bekeken. Het Wantveld omvat circa 6 ha. De vegetatie is grotendeels vergrast met Zandzegge, Kropaar en Kweekruigte, echter binnen deze vergraste stukken komen ook nog redelijke stukjes voor met Duinsterretjes vegetatie en grazig duingrasland die wel kwalificeren voor grijs duin (H2130_A). De oppervlaktes per vegetatietype en de vertaling naar SBB type staan in de onderstaande tabel.

Code	Gemeenschap	Vorm	SbbType	SbbType2	N	Opp
D2d	Type van Duinsterretje	Vorm met Geel walstro	14B1a	14E1a	1	0,06
D4a	Type van grazig duingrasland	Typische vorm	14E1a		2	1,13
D6a	(Type van) vergrast en/of verzuurd duin	Zandzegge-ruigte	14-o		1	2,12
D6k	(Type van) vergrast en/of verzuurd duin	Kropaar-ruigte	14-k		1	0,56
D6l	(Type van) vergrast en/of verzuurd duin	Kweek-ruigte	31-d		1	2,12
						6,00

De SBB typen 14B1a en 14E1a kwalificeren als H2130_A. Ofschoon het grote vlak maar voor een deel kwalificeert (20%) is het wel het gehele vlak aangeduid als H2130_A op de officiële habitattypen kaart, in het veld Opp_Htt van de officiële kaart is het juiste oppervlak aangegeven.

Verder komen er binnen het Wantveld in ieder geval op één locatie Kegelsilene voor, en binnen het grote vlak hier en daar Kruipend stalkruid en Knoopkruid.

Het Wantveld kwalificeert dus voor een deel als grijsduin. Begrazing zal zeker ervoor zorgen dat deze kwaliteit zal worden gehandhaafd. De huidige opgehoopte biomassa en staat van vergrassing zal niet direct worden terug gedrongen. Ik zelf denk dat de kwaliteit zal verbeteren door het tijdelijke intensiever te begrazen. Misschien is het wel nog beter om voor het instellen van de begrazing het gebied te maaien en het maaisel af te voeren. De beste resultaten zal men krijgen door het vergraste stuk te plaggen. Na verloop van tijd zou er dan alsnog begrazing in moeten worden gesteld.

Ik hoop je zo voldoende te hebben geïnformeerd, mocht je nog vragen hebben dan kun je contact met me opnemen.

Een vriendelijke groet,

art.5.1-2c

